

Załącznik nr 1
do uchwały nr 66/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Ocena programowa
Profil ogólnoakademicki
Raport samooceny

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
ul. Akademicka 13, 20-950 Lublin
kierunek: Turystyka i Rekreacja

Nazwa ocenianego kierunku studiów: TURYSTYKA I REKREACJA

1. Poziom/y studiów: I/II stopień
2. Forma/y studiów: Stacjonarne
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek¹

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
ROLNICTWO I OGRODNICTWO		
I stopień	93	51.7%
II stopień	63	52.5%

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
	I stopień		
1.	ekonomia i finanse	68	37,7%
2.	geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna	9	5,0%
3.	nauki o kulturze fizycznej	10	5,6%
	II stopień		
1.	ekonomia i finanse	23	19,2%
2.	geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna	14	11,6%
3.	nauki o kulturze fizycznej – 16%	20	16,7%

Na studiach prowadzone jest kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela

TAK NIE

¹Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2018 poz. 1818).

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Studia I stopnia

Załącznik nr 2a do Uchwały nr 40/2022-2023
Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 28 kwietnia 2023 r.

Nazwa kierunku studiów: Turystyka i rekreacja

Poziom kształcenia: studia pierwszego stopnia

Profil kształcenia: ogólnoakademicki

Dyscypliny naukowe do których odnoszą się efekty uczenia się:

Dyscyplina naukowa wiodąca:

Rolnictwo i ogrodnictwo – 56%

Pozostałe dyscypliny naukowe: 44%

ekonomia i finanse - 20%

geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna – 8%

nauki o kulturze fizycznej -16%

Opis efektów uczenia się uwzględnia uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia dla poziomu 6 określone w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. z 2016 r. poz. 64 i 1010 późn. zm.) oraz charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 określone w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 tej ustawy.

Opis efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Symbole efektów uczenia się dla kierunku studiów	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się PRK
WIEDZA absolwent zna i rozumie:		
TR_W01	w zaawansowanym stopniu fakty i teorie, metody oraz charakter nauk społecznych, ich miejsce w systemie nauk i złożone relacje do innych nauk oraz różnorodną specyfikę charakteru poszczególnych struktur i instytucji społecznych, a także złożone relacje między nimi w skali krajowej i międzynarodowej.	P6S_WG
TR_W02	zagadnienia ekonomiczne, prawne i społeczne związane ze studiowanym kierunkiem, regulacje prawne, organizację i różnorodne uwarunkowania zarządzania małym przedsiębiorstwem turystycznym i rekreacyjnym, a także złożoną metodologię badań rynku turystycznego	P6S_WG
TR_W03	różnorodne i złożone rodzaje więzi społecznych oraz formy rozwoju indywidualnej przedsiębiorczości, zasady ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego, pojęcia i mechanizmy psychospołeczne związane ze zdrowym stylem życia	P6S_WK

TR_W04	w zaawansowanym stopniu fakty, teorie i metody nauk o kulturze fizycznej	P6S_WG
TR_W05	w zaawansowanym stopniu zasady promocji zdrowia i zdrowego stylu życia oraz różnorodne i złożone mechanizmy zabiegów fizycznych i aktywności ruchowej	P6S_WK
TR_W06	w zaawansowanym stopniu fakty, teorie i metody dotyczące przyrody nieożywionej i ożywionej, surowców roślinnych i zwierzęcych, techniki i zasady kształtowania środowiska	P6S_WG
TR_W07	różnorodną i złożoną rolę oraz znaczenie środowiska przyrodniczego, zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej i płynące stąd zagrożenia, a także wykazuje zaawansowaną znajomość czynników determinujących funkcjonowanie i rozwój obszarów wiejskich	P6S_WG
TR_W08	metody i narzędzia pozyskiwania danych niezbędnych do kształtowania środowiska społecznego oraz przyrodniczego.	P6S_WK
TR_W09	fakty i teorie, metody, pojęcia i zasady w zakresie ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego oraz w zakresie ochrony pracy i BHP	P6S_WK
TR_W010	różnorodne i złożone zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości, także na obszarach wiejskich	P6S_WG
TR_W011	różnorodne i złożone metody dotyczące wykorzystania zasobów przyrodniczych obszarów wiejskich dla potrzeb turystyki i rekreacji	P6S_WG
UMIĘTNOŚCI absolwent potrafi:		
TR_U01	innowacyjnie interpretować nietypowe zjawiska społeczne (kulturowe, polityczne, prawne, ekonomiczne), a także identyfikować nietypowe problemy klienta lub grupy społecznej (segmentu rynku).	P6S_UW
TR_U02	samodzielnie korzystać z technologii informatycznych w zakresie pozyskiwania, przechowywania i przetwarzania danych	P6S_UW
TR_U03	samodzielnie wyszukiwać, analizować oceniać, selekcjonować i interpretować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy	P6S_UW
TR_U04	samodzielnie prognozować procesy i zjawiska społeczne (kulturowe, prawne, gospodarcze) nie w pełni przewidywalnych warunkach z wykorzystaniem zaawansowanych metod i narzędzi	P6S_UW
TR_U05	samodzielnie podejmować zaawansowane działania diagnostyczne, profilaktyczne, terapeutyczne i edukacyjne odpowiadające złożonym i nietypowym problemom jednostki lub grupy społecznej związane ze zdrowym stylem życia nie w pełni przewidywalnych warunkach	P6S_UO
TR_U06	samodzielnie posługiwać się normami prawnymi, moralnymi i zawodowymi w celu rozwiązania nietypowego i złożonego zadania	P6S_UW

TR_U07	wykorzystać swoją wiedzę do rozwiązywania problemów zawodowych, umiejętnie stosować rachunek ekonomiczny w podejmowaniu decyzji w zakresie działalności gospodarczej oraz kreować innowacyjne produkty turystyczne	P6S_UW
TR_U08	komunikować się z otoczeniem w języku polskim i obcym oraz uzasadniać swoje stanowisko	P6S_UW P6S_UK
TR_U09	samodzielnie planować rekreację ruchową w zakresie form zdrowotnych, sportowych i estetycznych	P6S_UW
TR_U010	posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, komunikować się w mowie i piśmie w języku obcym z użyciem terminologii specjalistycznej, czytać ze zrozumieniem nieskomplikowane teksty specjalistyczne	P6S_UW
TR_U011	komunikować się z otoczeniem w co najmniej dwóch językach obcych w mowie i piśmie w sytuacjach życia codziennego i w środowisku zawodowym, jak również nie w pełni przewidywalnych warunkach	P6S_UW
KOMPETENCJE SPOŁECZNE absolwent jest gotów do		
TR_K01	podejmowania decyzji krytycznej, oceny działań własnych i zespołów, którymi kieruje i organizacji, w których uczestniczy, jak również zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	P7S_KK
TR_K02	kultywowania i upowszechniania wzorów właściwego postępowania w środowisku pracy i poza nim, jak również okazywania szacunku wobec klienta, gościa, turysty oraz troski o ich dobro	P7S_KR
TR_K03	współpracy w wielodyscyplinarnym zespole w celu zapewnienia opieki nad klientem, gościem, turystą oraz bezpieczeństwa wszystkim uczestnikom zespołu	P7S_UO

Studia II stopnia

Załącznik nr 2b do Uchwały nr 40/2022-2023
Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 28 kwietnia 2023 r

Nazwa kierunku studiów: Turystyka i rekreacja

Poziom: studia drugiego stopnia

Profil: ogólnoakademicki

Dyscypliny naukowe do których odnoszą się efekty uczenia się:

Dyscyplina naukowa wiodąca:

Rolnictwo i ogrodnictwo – 53%

Pozostałe dyscypliny naukowe: 47%

ekonomia i finanse – 20%

geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna – 14%

dyscyplina: nauki o kulturze fizycznej -13%

Opis efektów uczenia się uwzględnia uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia dla poziomu 7 określone w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. z 2016 r. poz. 64 i 1010 późn. zm.) oraz charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 7 określone w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 tej ustawy.

Opis efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji

Symbole efektów uczenia się dla kierunku studiów	Kierunkowe efekty uczenia się	Odniesienie do charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się PRK
WIEDZA: Absolwent zna i rozumie:		
TR_W01	w pogłębionym stopniu regulacje prawne, społeczne i organizacyjne dotyczące zasad zarządzania małym przedsiębiorstwem turystycznym i rekreacyjnym.	P7S_WK
TR_W02	w pogłębionym stopniu zagadnienia związane z czynnikami determinującymi funkcjonowanie i rozwój turystyki na obszarach wiejskich i miejskich.	P7S_WG
TR_W03	w pogłębionym stopniu funkcjonowanie ekosystemów środowiska przyrodniczego oraz sposobów ich przystosowania dla potrzeb turystyki i rekreacji.	P7S_WK
TR_W04	w pogłębionym stopniu metody dotyczące wykorzystania zasobów przyrodniczych obszarów wiejskich dla potrzeb turystyki i rekreacji.	P7S_WG
TR_W05	w pogłębionym stopniu problematykę dotyczącą siedlisk roślin uprawnych, jakości żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz rozwoju agroturystyki	P7S_WG
TR_W06	w pogłębionym stopniu zagadnienia dotyczące ochrony środowiska naturalnego oraz wpływu turystyki i rekreacji na środowisko przyrodnicze	P7S_WG

TR_W07	w pogłębionym stopniu metody i narzędzia pozyskiwania oraz opracowywania danych niezbędnych do kształtowania środowiska społecznego, przyrodniczego, w tym przestrzeni turystycznej	P7S_WG
TR_W08	w pogłębionym stopniu zasady podejmowania i rozwoju przedsiębiorczości w zakresie turystyki i rekreacji, w tym zasady formułowania strategii gospodarczych umożliwiających przedsiębiorcom efektywne świadczenie usług, zaspokajające potrzeby związane z turystyką.	P7S_WK
TR_W09	w pogłębionym stopniu charakter nauk społecznych i rolniczych w ramach, których znajdują się turystyczne instytucje komercyjne oraz non profit, a także relacje między nimi.	P7S_WG
TR_W010	w pogłębionym stopniu dylematy i mechanizmy psychospołeczne związane ze zdrowiem i jego ochroną	P7S_WK
TR_W011	w pogłębiony sposób zasady zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowego odżywiania się oraz zabiegów fizycznych i aktywności ruchowej	P7S_WG
TR_W012	w pogłębionym stopniu atrakcje turystyczne Polski i świata oraz metody regionalizacji turystycznej	P7S_WG
TR_W013	w pogłębionym stopniu zasady organizacji i obsługi ruchu turystycznego	P7S_WG
UMIĘTNOŚCI:		
absolwent potrafi:		
TR_U01	wykorzystywać posiadane umiejętności dotyczące wyszukiwania, dostrzegania, rozumienia, analizy i interpretacji zjawisk oraz procesów społecznych	P7S_UW
TR_U02	prognozować i modelować złożone procesy i zjawiska społeczne z wykorzystaniem stosowanych metod i narzędzi	P7S_UW
TR_U03	wykorzystać zasoby przyrodnicze dla potrzeb organizacji turystyki i rekreacji, w tym również na obszarach wiejskich.	P7S_UW
TR_U04	oceniać atrakcyjność środowiska przyrodniczego obszarów wiejskich dla potrzeb turystyki oraz ocenić możliwości i skutki oddziaływania człowieka na środowisko przyrodnicze	P7S_UW
TR_U05	planować działania odpowiadające potrzebom klientów, a także zidentyfikować uwarunkowania kulturowe, religijne i etniczne różnych grup społecznych	P7S_UO P7S_UK
TR_U06	formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach przez sprawne postępowanie się normami prawnymi, moralnymi i zawodowymi	P7S_UW
TR_U07	stosować rachunek ekonomiczny w podejmowaniu decyzji w zakresie działalności gospodarczej oraz kreować innowacyjne produkty turystyczne	P7S_UW P7S_UK

TR_U08	opracowywać projekty różnych produktów turystycznych w oparciu o zidentyfikowane potrzeby grup docelowych	P7S_UW P7S_UK
TR_U09	opracować program imprezy turystycznej i rekreacyjnej oraz przeprowadzić jej kalkulację, jak również zrealizować w praktyce imprezę turystyczną i rekreacyjną	P7S_UW
TR_U010	wykorzystywać specjalistyczne umiejętności ruchowe w zakresie form rekreacyjnych i sportowych	P7S_UW
TR_U011	posługiwać się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w mowie i w piśmie w sytuacjach życia codziennego i w środowisku zawodowym, czytać ze zrozumieniem i analizować obcojęzyczne teksty źródłowe w zakresie reprezentowanej dyscypliny naukowej	P7S_UK
TR_U012	samodzielnie przygotować wystąpienia ustne oraz opracowania pisemne w co najmniej dwóch językach obcych i polskim	P7S_UK
KOMPETENCJE SPOŁECZNE: absolwent jest gotów do:		
TR_K01	krytycznej oceny odbieranych treści oraz samodoskonalenia i samokształcenia	P7S_KK
TR_K02	inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego i przyrodniczego	P7S_KO
TR_K03	odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych i rozwoju przedsiębiorczości	P7S_KR
TR_K04	przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej	PS7_KR
TR_K05	promocji zdrowia i aktywności fizycznej	PS7_KK

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Barbara Kołodziej	Prof. dr hab. / profesor / Dziekan
Halina Lipińska	Prof. dr hab. / profesor / Prodziekan
Anna Mazurek-Kusiak	Dr hab. / prof. uczelni / Przewodniczący Rady Programowej kierunku Agrobiznes, pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Turystyki i Rekreacji
Joanna Hawlena	Prof. dr hab. / prof. uczelni/ Członkini Rady Programowej, pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Turystyki i Rekreacji
Rafał Rowiński	Dr hab. / prof. uczelni / Członek Rady Programowej, pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Turystyki i Rekreacji
Dorota Gawęda	Prof. dr hab. / prof. uczelni/ Członkini Rady Programowej
Agata Kobyłka	Dr / Członkini Rady Programowej, pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Turystyki i Rekreacji
Grażyna Kowalska	Dr hab. / prof. uczelni / pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Turystyki i Rekreacji
Jerzy Koproń	Dr / pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Turystyki i Rekreacji
Maria Król	Mgr / starszy specjalista / Koordynator Dziekanatu

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	3
Prezentacja uczelni	11
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	12
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	12
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	25
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	40
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	56
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	70
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	79
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	86
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	97
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	119
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	122
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	129
Część III. Załączniki	131
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	131
Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku	131
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	139

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie jest jednym z najstarszych w powojennej Polsce, wywodząc się z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej utworzonego 23 października 1944 r. W charakterze samodzielnej uczelni publicznej rozpoczął swą działalność w 1955 roku jako Wyższa Szkoła Rolnicza, przekształcona następnie w 1972 roku w Akademię Rolniczą, a w 2008 roku w struktury obecnego Uniwersytetu. Uczelnię tworzy 7 Wydziałów: Agrobioinżynierii, Medycyny Weterynaryjnej, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu, Inżynierii Produkcji, Nauk o Żywności i Biotechnologii oraz Biologii Środowiskowej. W ostatnich latach nastąpił znaczny rozwój infrastruktury Uczelni, wybudowano m.in.: Centrum Innowacyjno-Wdrożeniowego Nowych Techniki i Technologii w Inżynierii Rolniczej, Innowacyjne Centrum Patologii i Terapii Zwierząt (2022 r.), Stację Badawczą i Ośrodek Dydaktyczno-Szkoleniowy Jeździectwa i Hipoterapii (2022 r.), Centrum Badawczo-Wdrożeniowe i Dydaktyczne Innowacyjnych Technologii w Ogrodnictwie (2022 r.) oraz doposażono laboratoria w najnowszą aparaturę wykorzystywaną do badań i w procesie dydaktycznym.

Wydział Agrobioinżynierii prowadzi działalność zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz.1668 z późn. zm.) i Statutem Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. W ciągu niemal 80 lat istnienia uległ wielu przekształceniom, dostosowując zarówno ofertę dydaktyczną, jak i pola zainteresowań naukowych do potrzeb rynku i nowych uwarunkowań. Wydział powstał w 1944 roku w ramach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej jako Wydział Rolny. W 1955 roku wszedł w struktury Wyższej Szkoły Rolniczej, w tym samym roku zmieniono jego nazwę na Wydział Rolniczy, a od 1972 roku stał się częścią Akademii Rolniczej. W 2007 roku Wydział Rolniczy zmienił nazwę na Wydział Agrobioinżynierii, aby w 2008 roku wejść w struktury Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. W czasie swojego istnienia Wydział przekazał część kadry oraz wyposażenia laboratoryjnego na rzecz nowo utworzonych wydziałów: Biologii i Hodowli Zwierząt (1955), Inżynierii Produkcji (1970), Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu (1970), Nauk Żywności i Biotechnologii (2005), Nauk Rolniczych (2007, Zamość). Obecnie Wydział składa się z 11 jednostek organizacyjnych, w tym 2 Instytutów (Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin oraz Gleboznawstwa, Inżynierii i Kształtowania Środowiska) i 9 Katedr (Chemii Rolnej i Środowiskowej, Ekonomii i Agrobiznesu, Herbolgii i Techniki Uprawy Roślin, Łąkarstwa i Kształtowania Krajobrazu, Mikrobiologii Środowiskowej, Roślin Przemysłowych i Leczniczych, Technologii Produkcji Roślinnej i Towaroznawstwa, Turystyki i Rekreacji, Zarządzania i Marketingu), a wśród nich wydzielono kilka pracowni i zakładów. Ww. jednostki zlokalizowane są w budynkach Collegium Agronomicum i Collegium Agronomicum II mieszczących się przy ulicy Akademickiej 15, budynku Rektoratu przy ulicy Akademickiej 13 oraz budynkach: przy ulicy Dobrzańskiego 37, Leszczyńskiego 7 i ulicy Doświadczalnej 50A. Większość jednostek jest związana z dydaktyką i badaniami z zakresu szeroko pojętego rolnictwa oraz ekonomii i finansów. Ponadto kilka modułów zajęć prowadzą pracownicy z innych Wydziałów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Kierunek Agrobiznes realizowany jest od 10 lat na Wydziale Agrobioinżynierii i w pełni wpisuje się w misję i strategię UP w Lublinie oraz Wydziału Agrobioinżynierii, jednak w ostatnich latach cieszy się mniejszym zainteresowaniem kandydatów. Obecnie na Wydziale Agrobioinżynierii studiuje ponad 800 studentów, a na kierunku Turystyka i Rekreacja na studiach stacjonarnych I stopnia – 85 studentów, a na studiach II stopnia – 36.

Na Wydziale Agrobioinżynierii pracuje 108 nauczycieli akademickich, w tym 9 z tytułem profesora oraz 38 ze stopniem doktora habilitowanego, 58 – doktora oraz 3- magistra. Kierunek Turystyka i rekreacja jest przyporządkowany do dziedziny nauki rolnicze - dyscyplina naukowa: rolnictwo i ogrodnictwo oraz do dziedziny nauki społeczne i dyscypliny naukowej: ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o kulturze fizycznej. Rada Dyscypliny Rolnictwo i Ogrodnictwo posiada pełne uprawnienia akademickie w zakresie nadawania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo. Dyscyplina ta podczas ostatniej ewaluacji działalności naukowej uzyskała kategorię naukową B+.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Powiązanie koncepcji kształcenia z misją i głównymi celami strategicznymi Uczelni

Koncepcja kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja jest zgodna z dziedzinami: nauki rolnicze, dyscypliną naukową: rolnictwo i ogrodnictwo, dziedziną nauk społecznych, dyscypliną naukową: ekonomia i finanse oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, a także dziedziną nauk medycznych i nauk o zdrowiu, dyscypliną naukową: nauki o kulturze fizycznej. Studia mają charakter ogólnoakademicki i są prowadzone w formie stacjonarnej i niestacjonarnej. Wydział Agrobiotechnologii sformułował koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się zgodnie z funkcjonującym Wewnętrznym Systemem Zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie (WSZJK) (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/dydaktyka/>) oraz Uchwałą Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie nr 33/2007-2008 z dnia 30 maja 2008 r. (<https://up.lublin.pl/senat/2007/033/uchwala33-2007.pdf>).

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja w pełni wpisują się w strategię rozwoju UP w Lublinie (Strategia Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na lata 2019-2030 (<https://up.lublin.pl/universytet/misja-i-strategia/>)) oraz w cele postawione w strategii Wydziału Agrobiotechnologii (Strategia Rozwoju Wydziału Agrobiotechnologii na lata 2021-2030 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wydzial/strategia-rozwoju/>)).

Celem Uniwersytetu jest przyczynianie się do rozwoju gospodarki i społeczeństwa przez kształcenie studentów i rozwój kadry naukowej oraz prowadzenie badań naukowych i usług dla otoczenia w trzech kluczowych obszarach: techniki, technologii i organizacja wytwarzania żywności, kształtowanie i ochrona środowiska życia człowieka, a także zdrowie i zdrowy styl życia. Kierunek Turystyka i Rekreacja wpisuje się w każdy z tych obszarów, dając absolwentom wiedzę o gospodarowaniu we współczesnym, złożonym i dynamicznie zmieniającym się świecie oraz praktyczne umiejętności, które mogą wykorzystać na rynku pracy. Obszary te wspierane są przez Uniwersytet poprzez realizowane badania w zakresie kształcenia wysoko kwalifikowanych kadr posiadających kompetencje umożliwiające podjęcie działań w zakresie rozwoju turystyki na obszarach wiejskich i miejskich, kształtowania produktu turystycznego i przedsięwzięć gospodarczych, kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego, promocji zdrowego stylu życia poprzez aktywność fizyczną i prawidłowego wykorzystania czasu wolnego zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju kraju. UP w Lublinie propaguje zdrowie i zdrowy styl życia, inwestowanie w aktywność fizyczną oraz turystykę i wiedzę o nich jako czynniki stymulujące rozwój gospodarki. UP w Lublinie podkreśla, że łączy się to ściśle z jakością żywności, stylem życia oraz bezpośrednim otoczeniem człowieka. Priorytetem dla Uczelni jest również ukierunkowanie naukowe na szeroko pojętą gospodarkę żywnościową powiązaną z właściwym marketingiem oraz zarządzaniem, mając jednocześnie na uwadze osiągnięcie sukcesu ekonomicznego metodami przyjaznymi dla środowiska przyrodniczego. Rozwój m.in. sektora turystycznego, także w przestrzeni wiejskiej, wspomagany badaniami i studiami prowadzonymi w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, przyczynia się do aktywizacji i rozwoju całego obszaru Polski Wschodniej. Misja i cele strategiczne Wydziału są zbieżne ze strategią Uczelni. Najważniejszym celem Wydziału Agrobiotechnologii jest dynamiczny rozwój pozwalający na wzrost znaczenia Jednostki i możliwość wykorzystania jej potencjału w przestrzeni naukowej, dydaktycznej i gospodarczej regionu i kraju. Dbałość o jak najwyższą jakość działalności dydaktycznej i powiązanej z nią działalności badawczej jest priorytetem całej społeczności Wydziału.

Kierunek Turystyka i Rekreacja jest ściśle powiązany z prowadzoną działalnością naukową na Wydziale Agrobiotechnologii w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o kulturze fizycznej oraz ekonomia i finanse do których jest przyporządkowany. W koncepcji kształcenia uwzględniono również cele Strategii Rozwoju

Województwa Lubelskiego (<https://strategia.lubelskie.pl/srwl.html>), ukierunkowane m.in. na działania zmierzające do wzmocnienia miast Lubelszczyzny, w tym m.in. ich funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych i kulturowych o charakterze regionalnym, krajowym i międzynarodowym, wspieranie rozwoju turystyki zdrowotnej, rozwoju infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej na różnych formach turystyki, czy też poprawy konkurencyjności sektora rolno-spożywczego.

Koncepcja kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja zakłada ogólnoakademicki profil kształcenia, gwarantujący absolwentom studiów I i II stopnia nabywanie umiejętności i kompetencji, które przełożą się na dobre przygotowanie do prowadzenia badań naukowych (w tym do formułowania i analizy problemów badawczych, właściwego doboru metod i narzędzi badawczych, opracowania i prezentacji wyników badań). Kształcenie na kierunku wychodzi także naprzeciw oczekiwaniom podmiotów sektora usług rekreacyjnych i turystycznych, które zgłaszają zapotrzebowanie na pracowników o szerokiej i interdyscyplinarnej wiedzy oraz bogatych umiejętnościach i kompetencjach specjalistycznych. U podstaw tych oczekiwań leży złożoność sektora usług rekreacyjnych i gospodarki turystycznej, ich heterogeniczna struktura wynikająca z wielkości i różnorodności potrzeb w zakresie usług rekreacyjnych i turystycznych. Program studiów pozwala na zdobycie wiedzy i umiejętności, ukierunkowanych na przygotowanie absolwentów do samodzielnego identyfikowania i rozwiązywania problemów, w tym m.in. dotyczących organizmu człowieka i sposobów zaspokajania jego potrzeb w zakresie rekreacji i turystyki; kształtowania postaw społecznych absolwentów, łączących wrażliwość na ludzkie potrzeby z kreatywnością i sprawnością ich zaspokajania opartą na znajomości procesów organizacji i zarządzania i co niezwykle istotne przygotowania absolwentów o interdyscyplinarnym profilu zawodowym, zdolnych do dalszego samodoskonalenia, co musi zwiększyć ich możliwości zawodowe i szanse na rynku pracy. Absolwenci/cki kierunku Turystyka i Rekreacja uzyskują m.in. wiedzę z zakresu nauk rolniczych, społecznych, medycznych i nauk o zdrowiu.

Wszechstronne wykształcenie absolwentów/ek kierunku Turystyka i Rekreacja zapewni im zatrudnienie w Polsce i w innych krajach Unii Europejskiej lub przygotuje do podejmowania własnej działalności gospodarczej. Realizacja programu studiów pozwala na nabycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do pełnienia ważnych ról w życiu gospodarczym i społecznym w regionie i w kraju oraz otoczeniu międzynarodowym. Z tego względu działalność Wydziału Agrobiotechnologii UP w Lublinie ukierunkowana jest na wspieranie aktywnego udziału studentów i absolwentów w życiu Uczelni i społeczeństwa oraz przygotowanie absolwentów do osiągania sukcesów i świadomego kierowania swoim rozwojem osobistym i zawodowym. Obecny program studiów przyjęty został przez Senat UP w dniu 28 kwietnia 2023 r. – Uchwała 40/2022-2023 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w sprawie doskonalenia programu studiów kierunku Turystyka i Rekreacja dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2023/2024 do wymagań określonych w ustawie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/05/Uchwała-nr-40.pdf>). Oferta dydaktyczna na kierunku Turystyka i Rekreacja obejmuje studia licencjackie I stopnia i magisterskie II stopnia, odpowiednio: 6- i 4-semestralne.

Związek kształcenia z prowadzoną w uczelni działalnością naukową i sposoby wykorzystania wyników działalności naukowej w opracowaniu i doskonaleniu programu studiów

Pracownicy ocenianego kierunku studiów pracujący na Wydziale Agrobiotechnologii prowadzą działalność naukową m.in. w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo oraz ekonomia i finanse oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk rolniczych i doktora habilitowanego w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo. Pracownicy są autorami lub współautorami publikacji w wysoko punktowanych czasopismach naukowych z listy JCR i innych. Część kadry stanowią pracownicy innych Wydziałów m.in.: Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, Nauk o Żywności i Biotechnologii, Biologii Środowiskowej oraz Inżynierii Produkcji, a także Centrum Kultury Fizycznej i Sportu, czy Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji (Zal_Cz1_01_01).

Moduły realizowane przez pracowników są ściśle związane z ich działalnością naukową, co potwierdza wykaz publikacji pracowników (Za1_Cz1_01_02). Tematyka publikacji kadry prowadzącej zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja obejmuje problemy prezentowane na zajęciach. Ma to istotny wpływ na doskonalenie programu studiów i jego realizację przez kompetentną kadre. Do najważniejszych osiągnięć naukowych Wydziału w tym zakresie w ostatnich 5 latach należało: osiągnięcie kategorii A w dyscyplinie inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka oraz B+ w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo podczas ostatniej ewaluacji jednostek naukowych za lata 2017-2021, uzyskanie przez 6 pracowników Wydziału tytułu profesora, przez 16 – stopnia doktora habilitowanego, a przez kolejnych 29 - stopnia doktora w dziedzinie nauk rolniczych, w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo (Za1_Cz1_01_03; Za1_Cz1_01_04). W dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo prowadzi badania i publikuje 22 nauczycieli akademickich z obsady ocenianego kierunku, 6 w dyscyplinie ekonomia i finanse, 6 w dyscyplinie kultura fizyczna, 4 w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, 2 w dyscyplinie nauki o zdrowiu, 1 w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, 2 w dyscyplinie inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka, 1 w dyscyplinie zootechnika i rybactwo, 2 w dyscyplinie inżynieria mechaniczna, 2 w dyscyplinie nauki prawne, 2 w dyscyplinie matematyka, oraz dwie osoby w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku, 1 w dyscyplinie technologia żywności i żywienie oraz 1 w dyscyplinie psychologia. W związku z tym treści przekazywane w procesie dydaktycznym studentom kierunku Turystyka i Rekreacja są oparte na wiedzy i doświadczeniu kadry naukowo-dydaktycznej, bezpośrednio zaangażowanej w proces kształcenia, zgodnie z ich profilem działalności naukowej i specjalnością.

Program studiów na kierunku Turystyka i Rekreacja w pełni wpisuje się w strategiczną działalność naukową Wydziału Agrobiotechnologii, związaną m.in. z modelowaniem zachowań konsumentów na rynku usług turystycznych, oceną jakości produktów oraz usług turystycznych, ekonomią, zarządzaniem i marketingiem w kształtowaniu relacji rynkowych w biogospodarce oraz ochroną i kształtowaniem krajobrazu i zrównoważonym rozwojem obszarów wiejskich. Działalność ta realizowana jest w oparciu o tematy badawcze prowadzone przez poszczególne jednostki organizacyjne, których problematyka związana jest bezpośrednio z kształceniem na kierunku Turystyka i Rekreacja. Główne tematy badawcze, realizowane w poszczególnych jednostkach Wydziału, to m.in: charakterystyka popytu na wybrane usługi turystyczne i rekreacyjne, turystyka na obszarach cennych przyrodniczo, innowacyjność i jakość produktów oraz usług turystycznych, ochrona i kształtowanie krajobrazu rolniczego oraz gospodarowanie zasobami przyrodniczymi zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju; aspekty nawozowe, jakościowe i środowiskowe kształtujące plony roślin uprawianych na cele żywnościowe, paszowe i energetyczne; potencjał aplikacyjny nanocząstek w nawożeniu i ochronie roślin; stan fizyczny i chemiczny gleb naturalnych i antropogenicznych; degradacja i rekultywacja gleb oraz gospodarka odpadami; genomika i transkryptomika roślin uprawnych; zrównoważony rozwój sektora Turystyka i Rekreacja i obszarów wiejskich; optymalizacja technologii uprawy roślin rolniczych; wpływ czynników agrotechnicznych i fizycznych na plon i jakość roślin uprawnych; biologiczne i agrotechniczne aspekty produkcji roślin zielarskich, przemysłowych i energetycznych; proekologiczne aspekty uprawy roślin; ocena stanu i dynamiki zbiorowisk leśnych; wykorzystanie testów biochemicznych do oceny zagrożeń ekosystemów leśnych; analiza funkcji społecznych lasów względem użytkowania obszarów leśnych przez społeczeństwo; podnoszenie odporności zbóż na choroby grzybowe; ekonomia, zarządzanie i marketing w kształtowaniu relacji rynkowych w biogospodarce (Za1_Cz1_01_05). W ramach tematów głównych prowadzonych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Wydziału, pracownicy realizują określone podtematy badawcze zgodnie z ich profilem naukowym i zainteresowaniami, a główne rezultaty badań są wykorzystywane w prowadzeniu działalności dydaktycznej na ocenianym kierunku studiów oraz do realizacji prac dyplomowych. Pracownicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku spoza Wydziału Agrobiotechnologii zajmują się m.in. podniesieniem jakości rekreacji jeździeckiej, technologią fermentacji, dietetyką, statystyką matematyczną, przetwórstwem surowców pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, konsumpcjonizmem.

Badania naukowe prowadzone przez nauczycieli akademickich zaangażowanych w proces kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja, związane są z prowadzeniem takich przedmiotów

kierunkowych jak m.in.: na studiach I stopnia: Krajoznawstwo, Podstawy turystyki i rekreacji, Gospodarka turystyczna świata, Geografia turystyczna, Zarządzanie w turystyce i rekreacji, Zagrożenia mikrobiologiczne i zdrowotne w turystyce, Zagospodarowanie turystyczne, Podstawy gastronomii, Meteorologia w turystyce, Hotelarstwo, Zarządzanie transportem w turystyce, Organizacja i obsługa ruchu turystycznego, Ochrona i kształtowanie środowiska, Jakość produktów spożywczych, Żywnienie człowieka i dietetyka, Produkcja rolnicza a turystyka, Kwalifikacje przewodnickie, Podstawy odnowy biologicznej, Uprozczone formy księgowości/Przedsięwzięcia gospodarcze w turystyce, Marketing usług, Marketing terytorialny, Badania marketingowe, Kształtowanie produktu turystycznego, Lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce i in.; na studiach II stopnia: Nowoczesne formy krajoznawstwa, Regiony turystyczne, Socjologia czasu wolnego, Prozdrowotny styl życia, Produkty turystyczne regionu lubelskiego, GIS w turystyce i rekreacji, Zagrożenia alergiczne w turystyce/ Alergeny w środowisku, Agroturystka, Metodologia badań naukowych, Turystyka na obszarach chronionych, Statystyka w turystyce i rekreacji, Turystka kulturowa i postindustrialna, Rachunek ekonomiczny imprez turystycznych, Standardy obsługi klienta w gastronomii, Zarządzanie projektami w turystyce, Antropogeniczne zagrożenia biosfery, Regionalna gospodarka turystyczna, Nowoczesne trendy w turystyce, Konkurencyjność przedsiębiorstw, regionów i krajów, Organizacja żywienia w turystyce i rekreacji, Trening rekreacyjny, Kinezygerontologia i in. Przedmioty związane z działalnością naukową zestawiono w Tabeli 4 (Część III Raportu Samooceny).

W ciągu ostatnich lat pracownicy Wydziału realizowali, bądź nadal realizują 31 projektów badawczych finansowanych ze źródeł zewnętrznych, w tym: 9 przez Narodowe Centrum Nauki, 3 przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, 3 przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 11 przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, 1 przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, 1 w ramach programu Horyzont 2020 oraz 1 w ramach programu Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027 (Zal_Cz1_01_06). Dodatkowo pracownicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku spoza Wydziału Agrobiotechnologii zrealizowali kolejnych pięć projektów m.in.: projekt w ramach programu PARP pt. „Opracowanie technologii przedłużenia przydatności do spożycia świeżo tłoczonego soku marchwiowego”, „Technologia zimnej plazmy szansą na uzyskanie odżywczych świeżo tłoczonych soków marchwiowych z dodatkiem sumaka (*Rhus coriaria* L.) o przedłużonej trwałości i niezmięnionej strukturze” oraz „CAMS_23 – Provision of EAN Observations” w ramach Copernicus/ECMWF project (ECMWF - European Centre for Medium-Range Weather Forecasts).

W ostatnich 5 latach pracownicy Wydziału zarejestrowali 34 patenty (w tym 1 - kadra kierunkowa) oraz pracownik spoza Wydziału jest współautorem trzynastu kolejnych patentów (Zal_Cz1_01_07). Prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk znalazł się w prestiżowym gronie członków European Academy of Sciences and Arts. Pani dr hab. Anna Nowak prof. uczelni jest członkiem Zespołu Roboczego ds. żywności w ramach obszaru biogospodarki w Urzędzie Marszałkowskim w Lublinie. Natomiast dr hab. A. Kasztelan prof. uczelni zdobył Nagrodę Polskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych w konkursie na najlepszą publikację naukową wydaną w roku 2021 (On the Road to a Green Economy: How Do European Union Countries 'Do Their Homework'? *Energies* 2021, 14, 5941). Z kolei dr hab. A. Mazurek-Kusiak prof. uczelni zdobyła III miejsce za najlepszy artykuł opublikowany w czasopiśmie naukowym „Folia Turistica” w latach 2022-2023 (Model of Tourist Service Purchasing Decisions In Travel Agencies” *FOLIA TURISTICA* 2022, 58, 9-34). W 2019 r. Minister Rolnictwa odznaczył 14 pracowników odznaką honorową – Zasłużony dla Rolnictwa, zaś dr hab. Izabela Joško prof. uczelni w 2016 r. otrzymała prestiżowe stypendium START dla młodych aktywnych naukowców przyznane przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej oraz w 2018 r. stypendium dla Wybitnych Młodych Naukowców przyznawane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w ubiegłym roku takie wyróżnienie otrzymał dr Łukasz Sęczyk. W latach 2017-2023 Minister Edukacji i Nauki docenił zasługi na polu aktywności dydaktycznej 8 pracowników Wydziału odznaczając ich Medalem Komisji Edukacji Narodowej (Zal_Cz1_01_08). Ponadto w 2021 r. prof. dr hab. Marian Wesołowski odebrał tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, w 2023 r. prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk odebrał tytuł doktora *honoris causa* Gruzzińskiego Uniwersytetu Technicznego, zaś prof. dr hab. Elżbieta Jolanta Bielińska w 2022r. została uhonorowana godnością profesora honorowego przez Zachodniopomorski Uniwersytet Techniczny w Szczecinie.

Kadra prowadząca zajęcia na ocenianym kierunku łączy działalność naukową i dydaktyczną. W latach 2017-2022 pracownicy Wydziału Agrobioinżynierii opublikowali 636 publikacji z listy A MEiN - uzyskując 51 409 punktów o łącznym IF 1 930,555; 35 publikacji w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych uwzględnionych w Web of Science (590 pkt) oraz 513 publikacji bez obliczonego współczynnika wpływu (15 019 pkt). Opublikowali Oni również 49/281 monografii/rozdziałów w monografii i byli redaktorami 10 monografii wieloautorskich (o łącznej liczbie punktów 9 655), są autorami 34 patentów. Tematyka publikacji dotyczyła m.in.: turystyki na obszarach chronionych i leśnych, jakości usług turystycznych, bioróżnorodności, ekonomiki turystyki, marketingu terytorialnego, zarządzania przedsiębiorstwem turystycznym i rekreacyjnym, zdrowego stylu życia, zachowań turystów na rynku usług turystycznych i rekreacyjnych, aktywności fizycznej, zdrowego i ekologicznego odżywiania wybranych grup konsumentów, agroturystyki, technologii produkcji roślin uprawnych i jakości surowców, odnawialnych źródeł energii, konkurencyjności sektora rolno-spożywczego czy antropogenicznych zmian w środowisku. Wydawnictwa te służą studentom do pogłębiania wiedzy z poszczególnych przedmiotów oraz nauczycielom akademickim do opracowania treści programowych. Publikacje są dostępne w zasobach biblioteki UP w Lublinie oraz w księgarniach prowadzących sprzedaż bezpośrednią i internetową. Ponadto pracownicy Ci mogą poszczycić się licznymi publikacjami naukowymi w prestiżowych czasopismach z dziedziny nauk rolniczych, a wyniki w nich prezentowane są także wykorzystywane przez studentów zarówno w celach dydaktycznych, jak i praktycznych.

Kształcenie na kierunku Turystyka i Rekreacja prowadzą nauczyciele akademicy, którzy są w większości pracownikami Wydziału Agrobioinżynierii, zatrudnieni w: Katedrze Turystyki i Rekreacji, Instytucie Gleboznawstwa, Inżynierii i Kształtowania Środowiska; Instytucie Genetyki Hodowli i Biotechnologii Roślin; Katedrze Chemii Rolnej i Środowiskowej, Katedrze Technologii Produkcji Roślinnej i Towaroznawstwa, Katedrze Herbolgii i Technik Uprawy Roślin, Katedrze Mikrobiologii Środowiskowej, Katedrze Roślin Przemysłowych i Leczniczych; Katedrze Łąkarstwa i Kształtowania Krajobrazu oraz Katedrze Zarządzania i Marketingu (<https://up.lublin.pl/agrobio/wydzial/struktura-i-pracownicy/>). Pozostałe zajęcia prowadzą pracownicy Wydziału Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki zatrudnieni w Katedrze Hodowli i Użytkowania Koni, w Katedrze Chemii na Wydziale Nauk o Żywności i Biotechnologii, Katedrze Botaniki i Fizjologii Roślin na Wydziale Biologii Środowiskowej. Zajęcia prowadzą także pracownicy z Wydziału Inżynierii Produkcji zatrudnieni w Katedrze Biologicznych Podstaw Technologii Żywności i Pasz oraz Pracowni Statystyki i Analizy Danych a także zatrudnieni w Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji oraz Centrum Kultury Fizycznej i Sportu. Liczba punktów ECTS przypisana do zajęć związanych z prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo wynosi 93, ekonomia i finanse – 68, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna – 9 i nauki o kulturze fizycznej – 10 na studiach I stopnia (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/05/Zalacznik-nr-3a-do-Uchwaly-nr-40.pdf>) oraz odpowiednio: 63, 23, 14 i 20 na studiach II stopnia (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/05/Zalacznik-nr-3b-do-Uchwaly-nr-40.pdf>).

Badania naukowe prowadzone na Wydziale przez pracowników otwierają studentom kierunku Turystyka i Rekreacja szerokie możliwości zdobywania kompetencji badawczych i udziału w procesie badawczym w ramach działających na Wydziale kilku Studenckich Kół Naukowych (SKN) (https://up.lublin.pl/biologia/ksztalcenie/#kola_naukowe): Koło Naukowe Agronomów (<https://pl-pl.facebook.com/sknagronomow/>), Studenckie Koło Naukowe Leśników (<https://www.facebook.com/skn.lesnikow.up.lublin/>), Studenckie Koło Analityków Środowiska (<https://up.lublin.pl/agrobio/skn-analitikow-srodowiska/>), Studenckie Koło Mikrobios (<https://up.lublin.pl/agrobio/skn-mikrobios/>), Studenckie Koło Naukowe Turystyczno-Krajoznawcze (<https://up.lublin.pl/agrobio/studenckie-kolo-naukowe-turystyczno-krajoznawcze/>), Studenckie Koło Naukowe Inżynierii Środowiska (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#kola_naukowe), Studenckie Koło Naukowe Biogeochemików (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#kola_naukowe), Koło Naukowe Rachunkowości i Finansów (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#kola_naukowe), Międzywydziałowe Studenckie Koło Naukowe Zarządzania Jakością (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#kola_naukowe), Studenckie Koło Naukowe Bioinżynierów i

Biotechnologów BioGen (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#kola_naukowe) i Studenckie Koło Naukowe Gospodarki Przestrzennej (<https://pl-pl.facebook.com/SKNGP/>). Studenci skupieni w Studenckim Kole Naukowym Turystyczno-Krajoznawczym uczestniczą w badaniach prowadzonych w Katedrze Turystyki i Rekreacji. Aktualnie ww. SKN zrzeszają ponad 400 studentów. Studenci aktywnie włączający się w badania naukowe prezentują swoje wyniki na konferencjach naukowych, np.: na corocznie organizowanym przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie Międzynarodowym Sympozjum Studenckich Kół Naukowych (<https://up.lublin.pl/blog/miedzynarodowe-sympozjum-studenckich-kol-naukowych-oraz-ogolnopolska-konferencja-doktorantow/>), w ramach którego (od 2017 r.) mają również możliwość publikacji swoich wyników w monografii naukowej wydawanej przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie (<https://up.lublin.pl/wp-content/uploads/2021/06/Miedzynarodowe-sympozjum-studenckich-kol-naukowych.pdf>). Członkowie SKN corocznie uczestniczą także w międzynarodowych i krajowych seminariach studenckich kół naukowych w różnych ośrodkach akademickich (Poznań, Wrocław), zdobywając liczne nagrody i wyróżnienia. W latach 2017-2022 studenci SKN działających na Wydziale byli autorami lub współautorami 4 publikacji w czasopiśmie naukowych, 33 monografii/rozdziałów w monografii naukowej oraz 197 doniesień konferencyjnych, posterów i referatów, za które zdobyli 27 wyróżnień (Zal_Cz1_01_09). Studenci ocenianego kierunku wielokrotnie uczestniczyli w konferencjach naukowych prezentując 30 referatów, 22 postery i zdobywając 13 nagród i wyróżnień (w przypadku 9 konferencji byli ich współorganizatorami). Są oni także współautorami 8 rozdziałów w monografiach, 23 doniesień w materiałach konferencyjnych. Biorą również aktywny udział w projektach badawczych prowadzonych w Katedrze Turystyki i Rekreacji (m.in. „Przystosowanie obiektów muzealnych w Lublinie dla osób z niepełnosprawnościami” w ramach dofinansowania dla studenckich kół naukowych działających na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, lipiec-listopad 2023, 3 studentki). Dodatkowo student studiów I stopnia współpracował przy projekcie „Badanie oraz promowanie idei polskości i tradycji regionalnych w wioskach tematycznych Polski Wsch.”, tworząc i administrując stronę internetową projektu <https://iptr.pl/> (termin 01.07.2022-30.04.2024), zaś student z AKSARAY UNIVERSITY (Turcja) Turcji, odbywający praktykę w Katedrze Turystyki i Rekreacji w dniach 01.03.2024 do 15.05.2024 w ramach programu Erasmus pomagał w ww. projekcie tworząc europejską bazę danych przedsiębiorstw i organizacji turystycznych, która była wykorzystywana do promocji projektu. Studentka studiów niestacjonarnych pomagała przy prowadzeniu badań dotyczących zdrowego odżywiania i stylu życia młodych osób. W efekcie tych badań powstał artykuł naukowy z IF pt. „Impact of food safety and nutrition knowledge on the lifestyle of young poles - The case of the Lublin region” (<https://www.mdpi.com/2071-1050/15/16/12132>). Studenci ocenianego kierunku przeprowadzili także szereg eksperymentów i badań (20). Co warto podkreślić, sześcioro z nich trzynastokrotnie było laureatami Studenckiego Stypendium Marszałka Województwa Lubelskiego. Prowadzą oni także zbiórki charytatywne oraz pracują jako wolontariusze. Wielokrotnie brali udział w kursach, szkoleniach, projektach edukacyjnych, stażach merytorycznie związanych z profilem naukowym SKN (Zal_Cz1_01_09). Studenci SKN biorą czynny udział w promocji Uczelni i Wydziału poprzez organizację Dni Otwartych Drzwi Uczelni, udział w projektach realizowanych w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki oraz spotkań z uczniami liceów i techników na Lubelszczyźnie. Studenci ocenianego kierunku mają możliwość realizacji swoich prac dyplomowych w powiązaniu z realizowanymi na Wydziale projektami badawczymi. Mogą również uczestniczyć w dodatkowych wykładach i warsztatach poszerzających ich specjalistyczną wiedzę oraz rozwijających umiejętności, jak np.: szkolenie Wiosenna Akademia Zarządzania w Turystyce, spotkanie z przedstawicielami branży turystycznej m.in. z Piotrem Tokarskim z Extreme Divers, z Krzysztofem Regnanowiczem – prezesem LOT w Lublinie, Januszem Kopaczkim – prezesem Stowarzyszenia „Szlaki Unii Jagiellońskiej ” oraz w wydarzeniach i konferencjach organizowanych przez Urząd Miasta Lublin lub Lubelskie Centrum Konferencyjne. W 2022 roku najlepsi studenci brali udział w dodatkowych zajęciach w ramach projektu Mistrz Dydaktyki z przedmiotu „Zarządzanie w turystyce i rekreacji”, zaś w 2023 roku - w dodatkowych wizytach studyjnych m.in. w Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie, w Dawnej Osadzie Tatarskiej w Studziankach, w Zakładzie Leczniczym „Uzdrowisko Nałęczów” S.A., czy Park of Poland – Suntago Wodny Świat.

Zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rola i znaczenie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie opracowania koncepcji kształcenia i jej doskonalenia

W tworzeniu koncepcji kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja uczestniczyli zarówno interesariusze wewnętrzni (tj. nauczyciele akademicy, którzy opracowywali koncepcję i program kształcenia dla kierunku Turystyka i Rekreacja, a także studenci, którzy wchodzi w skład rad programowych, komisji i kolegów), jak i interesariusze zewnętrzni (tj. podmioty otoczenia społeczno-gospodarczego, z którymi Wydział Agrobiotechnologii prowadzi współpracę). W tworzeniu koncepcji kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja wykorzystano również doświadczenie pracowników Wydziału zdobyte w trakcie współpracy naukowej i dydaktycznej z uczelniami krajowymi i zagranicznymi w trakcie odbytych staży i wizyt studyjnych. Uwzględniając potencjał pracowników, bazę naukowo-dydaktyczną i zapotrzebowanie otoczenia społeczno-gospodarczego, zaprojektowano program kształcenia o profilu ogólnoakademickim. Koncepcja kształcenia na tym kierunku zakłada zespolenie ze sobą wiedzy i doświadczeń naukowych w dyscyplinach, do których odnoszą się efekty kształcenia z praktyczną orientacją na przygotowanie absolwentów w zakresie organizacji, zarządzania, marketingu usług turystycznych i rekreacyjnych.

Opracowana i realizowana na kierunku Turystyka i Rekreacja koncepcja kształcenia i programu studiów jest zgodna z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy. Podstawą do jej określenia były wnioski wynikające z dyskusji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego i obserwacji dynamicznie rozwijającego się sektora usług turystycznych, świadczące o zapotrzebowaniu rynku pracy na absolwentów studiów Turystyka i Rekreacja posiadających wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne do pracy w branży turystycznej. Wydział prowadzi współpracę z interesariuszami (Rada Interesariuszy Zewnętrznych, <https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/02/Regulamin-Rady-Interesariuszy-2.pdf>), którzy m.in. wspomagają i wpływają na aktualizację oraz doskonalenie praktycznego aspektu kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja m.in. podczas corocznie organizowanych Dni Kierunku (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/>). Na tej podstawie określono cele kształcenia i sylwetkę absolwenta/teki, przygotowanego/nej merytorycznie i praktycznie do podejmowania działalności gospodarczej w zakresie turystyki i rekreacji oraz do pracy w biurach podróży, hotelach, ośrodkach wypoczynkowych, sportowych i rekreacyjnych, centrach rekreacji i odnowy biologicznej, gospodarstwach agroturystycznych i ośrodkach doradztwa rolniczego, administracji rządowej i samorządowej, organizacjach społecznych, fundacjach i stowarzyszeniach oraz szkolnictwie. Inną formą poznawania i respektowania interesariuszy zewnętrznych są relacje powstające przy organizowaniu praktyk zawodowych studentów. Wtedy zawierane są stosowne umowy, dochodzi do licznych kontaktów bezpośrednich i rozmów na temat przygotowania studentów. Jeszcze inną formą dostosowania koncepcji kształcenia do warunków rynku pracy jest bieżąca współpraca z uczelnianym Biurem Karier – jednostką na bieżąco monitorującą ten rynek i kariery absolwentów.

Uczestniczą oni też w dostosowywaniu treści programowych na kierunku Turystyka i Rekreacja do realnych potrzeb rynku pracy - na zasadach określonych w Procedurze WA-S11 dotyczącej współpracy z otoczeniem zewnętrznym w tworzeniu oraz doskonaleniu efektów uczenia się na kierunku studiów (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/WA-S11_Procedura_wspolpracy_z_otoczeniem_zewnetrznym....pdf). Z prowadzonych konsultacji sporządza się protokoły analizowane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia. Wnioski i zalecenia z przeprowadzonej analizy Komisja przekazuje Radzie Programowej oraz Dziekanowi. Natomiast studenci jako interesariusze wewnętrzni biorą udział w procesie doskonalenia koncepcji kształcenia ocenianego kierunku poprzez udział swoich przedstawicieli w pracach Rady Programowej kierunku Turystyka i Rekreacja (obecnie po jednym przedstawicielu studentów z I i II stopnia studiów stacjonarnych, zgodnie z Zarządzeniem nr 10 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 12 lutego 2021 r. w sprawie powołania rad programowych na kierunkach studiów realizowanych na Wydziale Agrobiotechnologii; (<https://bip.up.lublin.pl/files/biurorektora/2021/020/20.pdf>), a także

Kolegium Wydziału (trzech przedstawicieli studentów Wydziału, wskazanych przez Wydziałowy Samorząd Studentów) i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (przedstawiciel Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego). Formą uczestnictwa interesariuszy wewnętrznych w procesie doskonalenia koncepcji kształcenia jest również ankietyzacja lub konsultacje przeprowadzane przez Radę Programową wśród studentów ocenianego kierunku. Anonimowa ankietyzacja jest narzędziem służącym pozyskiwaniu opinii studentów na temat programu kształcenia (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/WA-A1_Procedura-zasiegania-opinii-absolwentow-studiow-I-i-II-stopnia.pdf).

Efektom współpracy z przedstawicielami instytucji zewnętrznych (np. firmą Ristorante Pizzeria Atrium, Biura Turystycznego Gala Travel Sp. zoo, Lokalną Grupą Działania „Owocowy Szlak”, Restauracji „Piwnica pod Brzozami”, Zespołu Szkół Ekonomicznych im. A i J Vetterów w Lublinie, Biurem Marketingu Międzynarodowego Portu Lotniczego Lublin-Świdnik, Hotelem Alter w Lublinie, czy Hotelem „Willa Różana” w Nałęczowie, Restauracją Koncertowa s.c. oraz Gospodarstwem „Agroturystyka pod Lasem”) jest zwiększenie atrakcyjności zajęć dydaktycznych oraz współpraca m.in. w zakresie prowadzenia prac dyplomowych, co poszerza umiejętności i kompetencje istotne na rynku pracy. Instytucje zewnętrzne uczestniczyły w konsultacjach przy projektowaniu kierunkowych efektów uczenia się, zwracając przede wszystkim uwagę na kształcenie umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce oraz biorąc czynny udział w doskonaleniu programu studiów podczas corocznych Dni Kierunku.

Plan studiów i dobór modułów do zajęć był także dyskutowany w zagranicznych uczelniach tj. jak: Klaipedos Velstybine Kolegija in Klaipeda, Agricultural University of Tirana.

Sylwetka absolwenta, przewidywane miejsca zatrudnienia absolwentów

Studia na I stopniu na kierunku Turystyka i Rekreacja trwają 3 lata (sześć semestrów) i kończą się uzyskaniem przez absolwenta tytułu zawodowego licencjata. Celem kształcenia na tym kierunku jest przygotowanie wysoko kwalifikowanych kadr dla szeroko rozumianego sektora usług rekreacyjnych i turystycznych. Absolwent/ka studiów I stopnia posiada aktualną i interdyscyplinarną wiedzę teoretyczną i praktyczną z zakresu merytorycznej i wszechstronnej znajomości człowieka jako podmiotu korzystającego ze świadczeń rekreacyjnych i turystycznych z umiejętnościami organizatorskimi zapewniającymi sprawność procesów jego obsługi. Otrzymuje wszechstronne przygotowanie zawodowe, rozumiane jako zdolność do przyjęcia i prawidłowego wykonania powierzonych obowiązków z zakresu turystyki i rekreacji. Absolwent/ka posiada kompetencje z zakresu nauk o kulturze fizycznej, w tym z turystyki i rekreacji, a także podstawowych elementów nauk ekonomicznych i o zarządzaniu oraz z zakresu dyscypliny rolnictwo i ogrodnictwo a także geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Posiada też wiedzę o biologicznych, kulturowych i organizacyjnych uwarunkowaniach aktywności turystycznej i rekreacyjnej ludzi. Potrafi ją wykorzystać w pracy zawodowej z zachowaniem obowiązujących norm prawnych i etycznych. Zna podstawowe pojęcia i zasady dotyczące ochrony własności intelektualnej, jest w stanie oszacować ryzyko działalności gospodarczej w turystyce i cenę imprez turystycznych i rekreacyjnych. Na studiach I stopnia absolwenci/cki zdobywają umiejętności organizowania sobie i zespołowi pracy i podejmowania przedsięwzięć w obszarze turystyki i rekreacji; przygotowywania oferty turystycznej i rekreacyjnej dla różnych odbiorców, samodzielnego planowania i realizacji założonych przedsięwzięć w zakresie zajęć i imprez w różnych wymiarach czasowo-przestrzennych dla różnych segmentów klientów. Posiadają także umiejętność efektywnego komunikowania się i nawiązywania kontaktów interpersonalnych przy wykorzystaniu nowoczesnych technik przekazu i dobrej znajomości języków obcych oraz umiejętności organizacyjne. Znają zasady zrównoważonego rozwoju, z uwzględnieniem efektów aktywności człowieka w otaczającym go środowisku kulturowym, społecznym i przyrodniczym. Posiadają wiedzę z zakresu podstaw ekonomii i zarządzania w turystyce i rekreacji oraz aktualnie obowiązujących aktów prawnych dotyczących tych dziedzin gospodarki. Absolwent/ka potrafi także posługiwać się komunikatywnie wybranym językiem obcym specjalistycznym z zakresu turystyki i rekreacji. Posiada

umiejętność pracy w zespole, jak również potrafi samodzielnie rozwiązywać problemy organizacyjne i naukowe oraz posługiwać się literaturą fachową.

Studia II stopnia trwają 4 semestry i kończą się uzyskaniem tytułu zawodowego magistra. Absolwent/ka posiada poszerzoną wiedzę z zakresu gospodarki turystycznej, kształtowania produktów turystycznych, w tym strategii ich rozwoju i promocji, ze szczególnym uwzględnieniem rekreacji, zdrowego stylu życia, realizacji przedsięwzięć gospodarczych w branży turystycznej, a także relacji z innymi podmiotami, prowadzącymi działalność gospodarczą, klientami i interesariuszami zewnętrznymi. Dysponuje pogłębioną wiedzą z zakresu metod badań rynkowych i naukowych z wykorzystaniem różnorodnych źródeł i baz danych oraz systemów oprogramowania, a także na temat narzędzi analizy oraz planowania wykorzystywanych w turystyce i rekreacji oraz instrumentów stymulujących i wspierających rozwój turystyki w skali lokalnej, regionalnej i krajowej. Absolwent/ka potrafi planować i organizować projekty z zakresu szeroko rozumianej turystyki. Jest specjalistą wyposażonym w wiedzę, umiejętności i kompetencje umożliwiające wykonywanie obowiązków na powierzonych stanowiskach w przedsiębiorstwach turystycznych, w tym: hotelarskich, agroturystycznych, gastronomicznych, transportowych, ośrodkach rekreacyjnych, ośrodkach rekreacyjnych oraz organizacjach pozarządowych, stowarzyszeniach oraz fundacjach turystycznych, jak również urzędach samorządów terytorialnych. Absolwent/ka dysponuje także umiejętnościami konfiguracji systemu oddziaływania turystyki i rekreacji na środowisko i ekosystem, ma rozszerzoną znajomość zagadnień dotyczących delimitacji i oceny walorów regionów turystycznych, zna możliwości wykorzystania walorów cennych przyrodniczo i kulturowo oraz możliwości zagospodarowania obszarów wiejskich, wykazując się wiedzą z zakresu metod i technik pracy doradczej w turystyce. Jest odpowiedzialnym i twórczym uczestnikiem rozwoju społecznego, przygotowanym do reagowania na potrzeby rynku pracy, zwłaszcza w zakresie branży turystycznej i rekreacyjnej. Charakteryzuje się postawą odpowiedzialności za upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, kraju i obszarów ponadnarodowych oraz o charakterze globalnym. Absolwent/ka ma wiedzę z zakresu kultury fizycznej i promocji zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień z zakresu gospodarki turystycznej, socjologii czasu wolnego, aktywności fizycznej i diety. Potrafi zaprezentować problem badawczy przy wykorzystaniu technik multimedialnych, zarówno w języku polskim jak i angielskim, z uwzględnieniem języka specjalistycznego wykorzystywanego w branży.

Na kierunku Turystyka i rekreacja II stopnia studenci wybierają też specjalizacje: 1. Gospodarka turystyczna, na której realizowane są przedmioty specjalizacyjne, w tym: regionalna gospodarka turystyczna, zagraniczne rynki turystyczne, nowoczesne trendy w turystyce, konkurencyjność przedsiębiorstw, regionów i krajów; 2. Menadżer zdrowego stylu życia, na którym realizowane są przedmioty specjalizacyjne, w tym: organizacja żywienia w turystyce i rekreacji, nowoczesne formy rekreacji, trening rekreacyjny, kinezygerontologia.

Perspektywy zatrudnienia obejmują pracę w jednostkach zajmujących się obsługą ruchu turystycznego: m.in. w biurach podróży, hotelach, ośrodkach wypoczynkowych, sportowych i rekreacyjnych, centrach rekreacji i odnowy biologicznej, gospodarstwach agroturystycznych i ośrodkach doradztwa rolniczego, administracji rządowej i samorządowej, organizacjach społecznych, fundacjach i stowarzyszeniach oraz szkolnictwie. Absolwenci/teki mogą także zakładać własną działalność gospodarczą w zakresie turystyki i agroturystyki. Wszechstronne wykształcenie absolwentów/tek kierunku Turystyka i Rekreacja zapewni im zatrudnienie w Polsce i w innych krajach Unii Europejskiej. Absolwenci/teki są przygotowani do podjęcia nauki w Szkole Doktorskiej lub na studiach podyplomowych. Absolwenci/teki są przygotowani do podjęcia pracy w dynamicznie rozwijającym się sektorze turystycznym (Perspektywy zawodowe: <https://up.lublin.pl/rekrutacja/turystyka-i-rekreacja/>). Zdobyte interdyscyplinarne wykształcenie umożliwia absolwentowi/ce elastyczne dostosowanie się do wymagań rynku.

Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia, wykorzystane wzorce krajowe lub międzynarodowe

Przy tworzeniu programu kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja uwzględniono przede wszystkim założenia Polskiej Ramy Kwalifikacji. Koncepcję kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja o profilu ogólnoakademickim, wyróżnia interdyscyplinarność oraz silne powiązanie z praktycznym charakterem badań, osadzonych w aktualnych realiach funkcjonowania sektora turystycznego, prowadzonych na Wydziale Agrobiżynierii. Ponadto cechami wyróżniającymi jest interdyscyplinarne i wyspecjalizowane kształcenie, dostosowane do potrzeb zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego regionu, rynku pracy oraz interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, nowoczesna baza badawczo-dydaktyczna o bogatym wyposażeniu, umożliwiającym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych oraz wysoko wykwalifikowana kadra. Program kształcenia na ocenianym kierunku jest stale doskonalony, zarówno w zakresie merytorycznym, jak i praktycznym, w oparciu o wyniki aktualnie prowadzonych badań oraz wciąż rozwijane doświadczenie praktyczne kadry, wynikające z jej wieloletniej współpracy z podmiotami branży turystycznej.

Na etapie tworzenia koncepcji kształcenia wzorowano się m.in. na doświadczeniach Esztehàzy Kàroly College w Egerze. Opracowany program studiów oraz efekty uczenia się są zbliżone do oferty edukacyjnej polskich uczelni oraz znacznej części poza granicą jako studia licencjackie (BSc) i magisterskie (MSc): m.in. Saxion University of Applied Sciences (Holandia), Marbella University (Hiszpania), SMK College of Applied Sciences (Litwa) lub Lucerne University of Applied Sciences and Arts (Szwajcaria) albo LAB University of Applied Sciences (Finlandia). W trakcie uaktualniania planów studiów wzorowano się również na doświadczeniach Klaipėdos Valstybinė Kolegija / Higher Education Institution w Kłajpedzie oraz The Department Rural Tourism Management at the Agricultural University of Tirana (Universiteti Bujqesor i Tiranës (Albania).

W kształceniu na tym kierunku wykorzystuje się również współpracę i wspólne osiągnięcia naukowe i dydaktyczne, zatrudnionych na Wydziale Agrobiżynierii oraz w innych polskich i zagranicznych uczelni pracowników, są to m.in.: Aslan Imran (Bingol University), Aka Kacar (University of Cukurova), Viti Domenico (University of Foggia), Izdemir Fehti Ahmet (Bingol University), Adamaviciene Aida, Honorata Danilčenko i Taraseviiciene Živile (Vytautas Magnus University Agriculture Academy), Yılmaz Hasan (Isparta University of Applied Sciences), Tetiana Datsko, Ivan Shuvar, Rulitska Karolina (Lviv National Environmental University, Dubliny). Współpraca ta zaowocowała wymianą wykładowców w ramach projektu Erasmus+ oraz wspólnymi konsultacjami i publikacjami nauczycieli z partnerami z uczelni zagranicznych, również jako profesorowie wizytujący: Honorata Danilčenko (Vytautas Magnus University Agriculture Academy), Ivan Shuvar (Lviv National Environmental University, Dubliny). Prowadzili oni dla studentów wykłady z zakresu turystyki i rekreacji, ekonomii i gospodarki przestrzennej lub szeroko rozumianej produkcji rolniczej. Również studenci mogą uczestniczyć w zorganizowanych wyjazdach zagranicznych (np. Erasmus+) i krajowych (MostAR).

Kluczowe kierunkowe efekty uczenia się i ich związek z koncepcją studiów oraz dyscyplinami naukowymi, do których kierunek jest przyporządkowany

Kierunek Turystyka i Rekreacja, studia I i II stopnia, jest przyporządkowany do dziedziny nauk rolniczych w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo; do dziedziny nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, jak również w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej. Kluczowe kierunkowe efekty uczenia się oddają interdyscyplinarną specyfikę kierunku. Zakładane efekty uczenia się dla kierunku Turystyka i Rekreacja uwzględniają uniwersalne charakterystyki pierwszego i drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 i 7 określone w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. z 2016 r. poz. 64 i 1010 z późn. zm.). Liczba efektów uczenia się zdefiniowanych dla studiów I stopnia wynosi 25, w tym 11 z zakresu wiedzy, 11 z zakresu umiejętności i 3 z zakresu kompetencji społecznych,

zaś na studiach II stopnia wynosi 30, w tym 13 z zakresu wiedzy, 12 z zakresu umiejętności i 5 z zakresu kompetencji społecznych.

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów zaawansowanej (I stopień) i pogłębionej (II stopień) wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy i w działalności badawczej (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-efekty-uczenia-sie-I-st-.pdf>) oraz (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-efekty-uczenia-sie-II-st.pdf>).

Osiągnięcie efektów uczenia się na studiach I stopnia umożliwia podjęcie dalszej nauki na studiach II stopnia, zaś po studiach II stopnia absolwenci mogą podjąć dalszą edukację na studiach podyplomowych lub w Szkole Doktorskiej. Efekty uczenia się dla poszczególnych przedmiotów zostały określone w taki sposób, aby były mierzalne i pozwalały na stworzenie systemu ich weryfikacji w formie wskazanej w modułach oraz możliwe do osiągnięcia w zdefiniowanym przez program studiów czasie. Do założonych efektów uczenia się dostosowane są cele oraz merytoryczne treści poszczególnych przedmiotów. Kierunkowe efekty uczenia się są realizowane w trakcie wielu przedmiotów, a także w czasie przygotowywania projektu dyplomowego lub pisanie pracy magisterskiej umożliwiają studentom zdobywanie zaawansowanej wiedzy aktualizowanej w oparciu o najnowsze osiągnięcia naukowe, korespondujące z badaniami prowadzonymi na Wydziale.

Kierunkowe efekty uczenia się są sprawdzane pod względem ich realnego osiągnięcia z wykorzystaniem Procedury WA-K3 (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/WA-K3_Procedura-weryfikacji-osiagniec-zakladanych-efektow-ksztalcenia.pdf). Moduły zajęć są powiązane z prowadzonymi na Wydziale Agrobiotechnologii badaniami naukowymi w dyscyplinach: rolnictwo i ogrodnictwo, ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna oraz nauk o kulturze fizycznej dzięki czemu szczegółowe efekty uczenia się określone dla tych modułów mieszczą się w tych dyscyplinach. Kolejność treści modułów zawartych w programie studiów tworzy spójny układ szczegółowych efektów uczenia się, co pozwala osiągnąć studentom kierunkowe efekty uczenia się, w tym efekty z języka obcego, określone dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim (odpowiednio na studiach I stopnia <https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-efekty-uczenia-sie-I-st-.pdf> i na studiach II stopnia: <https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-efekty-uczenia-sie-II-st.pdf>).

Koncepcja kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja wpisuje się w priorytetowe cele działalności UP w Lublinie, obejmujące m.in. kształcenie wysoko kwalifikowanych kadr posiadających kompetencje magisterskie umożliwiające podjęcie działań w zakresie rozwoju turystyki na obszarach wiejskich i miejskich, kształtowania produktu turystycznego i przedsięwzięć gospodarczych, kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego, promocji zdrowego stylu życia poprzez aktywność fizyczną i prawidłowego wykorzystania czasu wolnego zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju kraju. Kształcenie polega na przekazywaniu studentom wiedzy opartej na najnowszych osiągnięciach nauki polskiej i światowej, służącej rozwojowi gospodarczemu i intelektualnemu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich i miejskich.

W trakcie realizacji treści kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja studia I stopnia studenci osiągają efekty uczenia się w zaawansowanym stopniu w zakresie wiedzy dotyczącej m.in. faktów i teorii, metod oraz charakteru nauk społecznych, ich miejsca w systemie nauk i złożonych relacji do innych nauk oraz różnorodnej specyfiki charakteru poszczególnych struktur i instytucji społecznych, a także złożonych relacji między nimi w skali krajowej i międzynarodowej (TR_W01), faktów, teorii i metod nauk o kulturze fizycznej (TR_W04), zasad promocji zdrowia i zdrowego stylu życia oraz różnorodnych i złożonych mechanizmów zabiegów fizycznych i aktywności ruchowej (TR_W05), faktów, teorii i metod dotyczących przyrody nieożywionej i ożywionej, surowców roślinnych i zwierzęcych, technik i zasad kształtowania środowiska (TR_W06). Efekty te realizowane są m.in. w ramach modułów: podstaw turystyki i reakcji, krajoznawstwa, gospodarki turystycznej świata, geografii turystycznej, podstaw anatomii i fizjologii człowieka, zarządzania w turystyce i rekreacji, ekonomii, praktykum sportowo-rekreacyjnego, organizacji pracy biurowej w turystyce, socjologii w turystyce,

etnografii, zarządzanie transportem w turystyce, organizacji czasu wolnego, podstawy gastronomii, żywienia człowieka i dietetyka, ochrony i kształtowania środowiska, meteorologii w turystyce, ekologii, jakości produktów spożywczych, rekreacji ruchowa, turystyki biznesowej i eventowej, turystyki specjalistycznej, systemów informatycznych w turystyce, organizacji i obsługi ruchu turystycznego, kwalifikacji przewodnickich, filozofii, etyki, marketingu w turystyce i rekreacji, marketingu usług, marketingu terytorialnego, marki miejsc, fizjologii pracy i wypoczynku, fizjologii wysiłku fizycznego, lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce, zasobów uzdrowiskowych i balneologii.

Studenci pozyskują też praktyczną wiedzę i umiejętności niezbędne do prowadzenia własnej działalności gospodarczej w branży turystycznej i rekreacyjnej, zgodnie z efektami uczenia się – absolwent zna i rozumie: zagadnienia ekonomiczne, prawne i społeczne związane ze studiowanym kierunkiem, regulacje prawne, organizację i różnorodne uwarunkowania zarządzania małym przedsiębiorstwem turystycznym i rekreacyjnym, a także złożoną metodologię badań rynku turystycznego (TR_W02), różnorodne i złożone rodzaje więzi społecznych oraz formy rozwoju indywidualnej przedsiębiorczości, zasady ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego, pojęcia i mechanizmy psychospołeczne związane ze zdrowym stylem życia (TR_W03), różnorodne i złożone zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości, także na obszarach wiejskich (TR_W10) oraz efektami z zakresu umiejętności: absolwent potrafi wykorzystać swoją wiedzę do rozwiązywania problemów zawodowych, umiejętnie stosować rachunek ekonomiczny w podejmowaniu decyzji w zakresie działalności gospodarczej oraz kreować innowacyjne produkty turystyczne (TR_U07). Efekty te realizowane są m.in. w ramach modułów: ekonomia, ekonomika i finanse w turystyce, zarządzanie turystyką i rekreacją, organizacja pracy biurowej w turystyce, zarządzanie transportem, zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym, zarządzanie przedsiębiorstwem rekreacyjnym, marketing w turystyce i rekreacji, marketing usług, uproszczone formy księgowości, przedsięwzięcia gospodarcze w turystyce, organizacja i obsługa ruchu turystycznego, obsługa klienta w turystyce, kształtowanie produktu turystycznego, innowacyjne produkty turystyczne. Ważnym aspektem także jest przygotowanie studentów do pracy badawczej i analiz rynku turystycznego, o czym mówią efekty z zakresu umiejętności – absolwent potrafi: samodzielnie korzystać z technologii informatycznych w zakresie pozyskiwania, przechowywania i przetwarzania danych (TR_U02), samodzielnie wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i interpretować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy (TR_U03), samodzielnie prognozować procesy i zjawiska społeczne (kulturowe, prawne, gospodarcze) nie w pełni przewidywalnych warunkach z wykorzystaniem zaawansowanych metod i narzędzi (TR_U04). Efekty te realizowane są m.in. w ramach modułów: zagospodarowanie turystyczne, zagrożenia mikrobiologiczne i zdrowotne w turystyce, organizacja i obsługa ruchu turystycznego, metody badania rynku turystycznego, badania marketingowe, zarządzanie przedsiębiorstwem rekreacyjnym, zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym, meteorologia w turystyce, turystyka biznesowa i eventowa, turystyka specjalistyczna. Ważnym aspektem studiów na kierunku turystyki i rekreacji jest także pozyskanie praktycznej wiedzy i umiejętności dotyczącej zdrowego stylu życia i promocji kultury fizycznej, zgodnie z efektami uczenia się – absolwent zna i rozumie: w zaawansowanym stopniu fakty, teorie i metody nauk o kulturze fizycznej (TR_W04), w zaawansowanym stopniu zasady promocji zdrowia i zdrowego stylu życia oraz różnorodne i złożone mechanizmy zabiegów fizycznych i aktywności ruchowej (TR_W05) i zgodnie z efektami umiejętności, absolwent potrafi: samodzielnie podejmować zaawansowane działania diagnostyczne, profilaktyczne, terapeutyczne i edukacyjne odpowiadające złożonym i nietypowym problemom jednostki lub grupy społecznej związane ze zdrowym stylem życia nie w pełni przewidywalnych warunkach (TR_U05), samodzielnie planować rekreację ruchową w zakresie form zdrowotnych, sportowych i estetycznych (TR_U09). Efekty te realizowane są m.in. w ramach modułów: podstawy anatomii i fizjologii człowieka, organizacja czasu wolnego, rekreacja ruchowa, fizjologia wysiłku fizycznego, fizjologia pracy i wypoczynku, żywienie człowieka i dietetyka, podstawy gastronomii, podstawy odnowy biologicznej, odnowa biologiczna w sporcie.

Koncepcja kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja II stopnia także wpisuje się w priorytetowe cele działalności UP w Lublinie, obejmujące m.in. kształcenie wysoko kwalifikowanych

kadr posiadających kompetencje magisterskie umożliwiające podjęcie działań w zakresie rozwoju branży turystycznej zarówno na obszarach wiejskich, jak i miejskich, profilaktyki i zdrowego stylu życia, rozwoju sportu jako podstawowego czynnika kształtowania zdrowia i osobowości oraz wartościową formą spędzania wolnego czasu, kształtowania produktu turystycznego i przedsięwzięć gospodarczych, kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego, promocji zdrowego stylu życia i prawidłowego wykorzystania czasu wolnego zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju kraju. Kształcenie polega na oferowaniu studentom wiedzy opartej na najnowszych osiągnięciach nauki polskiej i światowej, służącej rozwojowi gospodarstwu i intelektualnemu społeczeństwu, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich i miejskich.

Znaczna część przedmiotów na studiach II stopnia służy poszerzeniu umiejętności zdobytych na I stopniu studiów, związanych z organizacją turystyki i rekreacji, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki na obszarach wiejskich i cennych przyrodniczo. Studenci osiągają efekty uczenia się w pogłębionym stopniu w zakresie wiedzy dotyczącej m.in. regulacji prawnych, społecznych i organizacyjnych dotyczących zasad zarządzania małym przedsiębiorstwem turystycznym i rekreacyjnym (TR_W01), zagadnień związanych z czynnikami determinującymi funkcjonowanie i rozwój turystyki na obszarach wiejskich i miejskich, zagadnień związanych z czynnikami determinującymi funkcjonowanie i rozwój turystyki na obszarach wiejskich i miejskich (TR_W02), funkcjonowania ekosystemów środowiska przyrodniczego oraz sposobów ich przystosowania dla potrzeb turystyki i rekreacji (TR_W03), metod dotyczących wykorzystania zasobów przyrodniczych obszarów wiejskich dla potrzeb turystyki i rekreacji (TR_W04), zagadnień dotyczących ochrony środowiska naturalnego oraz wpływu turystyki i rekreacji na środowisko przyrodnicze (TR_W06), metod i narzędzi pozyskiwania oraz opracowywania danych niezbędnych do kształtowania środowiska społecznego, przyrodniczego, w tym przestrzeni turystycznej (TR_W07), zasad podejmowania i rozwoju przedsiębiorczości w zakresie turystyki i rekreacji, w tym zasad formułowania strategii gospodarczych umożliwiających przedsiębiorcom efektywne świadczenie usług, zaspokajające potrzeby związane z turystyką (TR_W08), dylematów i mechanizmów psychospołecznych związanych ze zdrowiem i jego ochroną (TR_W09), zasad zdrowego stylu życia, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowego odżywiania się oraz zabiegów fizycznych i aktywności ruchowej (TR_W11), atrakcji turystycznych Polski i świata oraz metod regionalizacji turystycznej (TR_W12), organizacji i obsługi ruchu turystycznego (TR_W13). Efekty te realizowane są m.in. w ramach modułów: nowoczesne formy krajoznawstwa, regiony turystyczne, prozdrowotny styl życia, turystyka osób z niepełnosprawnościami, produkty turystyczne regionu lubelskiego, GIS w turystyce i rekreacji, zespołowe gry rekreacyjne, agroturystyka, turystyka na obszarach chronionych, turystyka kulturowa i postindustrialna, rachunek ekonomiczny imprez turystycznych, standardy obsługi klienta w gastronomii, ubezpieczenia w turystyce, hipoturystyka, systemy rezerwacyjne w branży turystycznej, zarządzanie projektami w turystyce, regionalna gospodarka turystyczna, zagraniczne rynki turystyczne, nowoczesne trendy w turystyce, konkurencyjność przedsiębiorstw, regionów i krajów, organizacja żywienia w turystyce i rekreacji, nowoczesne formy rekreacji, trening rekreacyjny, kinezygerontologia.

Na kierunku tym studenci nabywają również umiejętności praktyczne m.in. poprzez projektowanie i wdrażanie w praktyce własnych szlaków turystycznych, treningów personalnych i rehabilitacyjnych, pisanie projektów niezbędnych do pozyskania środków finansowych na działalność turystyczną i rekreacyjną czy poznawania systemów rezerwacyjnych stosowanych przez biura podróży i hotele, o czym mówią efekty z zakresu umiejętności – absolwent potrafi: prognozować i modelować złożone procesy i zjawiska społeczne z wykorzystaniem stosowanych metod i narzędzi (TR_U02), wykorzystać zasoby przyrodnicze dla potrzeb organizacji turystyki i rekreacji, w tym również na obszarach wiejskich (TR_U03), planować działania odpowiadające potrzebom klientów, a także zidentyfikować uwarunkowania kulturowe, religijne i etniczne różnych grup społecznych (TR_U05), formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach przez sprawne posługiwanie się normami prawnymi, moralnymi i zawodowymi (TR_U06), opracowywać projekty różnych produktów turystycznych w oparciu o zidentyfikowane potrzeby grup docelowych (TR_U08), opracować program imprezy turystycznej i rekreacyjnej oraz przeprowadzić jej kalkulację, jak również zrealizować w praktyce imprezę turystyczną

i rekreacyjną (TR_U09), wykorzystywać specjalistyczne umiejętności ruchowe w zakresie form rekreacyjnych i sportowych (TR_U10). Efekty te realizowane są m.in. w ramach modułów: nowoczesne formy krajoznawstwa, prozdrowotny styl życia, turystyka osób z niepełnosprawnościami, produkty turystyczne regionu lubelskiego, GIS w turystyce, rachunek ekonomiczny imprez turystycznych, zarządzanie projektami, systemy rezerwacyjne w branży turystycznej.

W ramach wszystkich prowadzonych przedmiotów, realizowanych na ocenianym kierunku zakłada się ciągłe podnoszenie jakości kształcenia poprzez udoskonalanie programów w treści wynikające z aktualnych osiągnięć współczesnej nauki. W kształceniu na tym kierunku wykorzystuje się również współpracę i wspólne osiągnięcia naukowe i dydaktyczne pracowników Wydziału Agrobiżynierii oraz innych polskich i zagranicznych uczelni.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Dobór kluczowych treści kształcenia, w tym treści związanych z wynikami działalności naukowej uczelni w dyscyplinie, do której jest przyporządkowany kierunek oraz w zakresie znajomości języków obcych

Dobór treści programowych na kierunku Turystyka i rekreacja, w tym treści związanych z wynikami działalności naukowej uczelni w dyscyplinach: rolnictwo i ogrodnictwo; ekonomia i finanse; geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna; nauki o kulturze fizycznej a także treści przewidzianych dla kształcenia w zakresie znajomości języka obcego, jest spójny z kierunkowymi efektami uczenia się określonymi w planie studiów oraz uwzględnia aktualny stan wiedzy związany z zakresem ocenianego kierunku. Program studiów obejmuje wszystkie kluczowe zagadnienia dotyczące szeroko rozumianego sektora turystycznego i jego makrootoczenia oraz jest dostosowany do aktualnych trendów i oczekiwań na rynku pracy. Podlega on ciągłej modyfikacji wynikającej z potrzeb aktualizacji treści nauczania w związku z postępem i innowacjami w branży turystycznej, oczekiwaniami otoczenia instytucjonalnego, potrzebami na rynku pracy oraz uwarunkowaniami ekonomicznymi, prawnymi i jest on konsultowany z interesariuszami zewnętrznymi i studentami. Program studiów jest ściśle powiązany z działalnością wysoko wykwalifikowanej kadry naukowo-dydaktycznej i dydaktycznej, co zapewnia zdobycie wiedzy i umiejętności pod kątem ich praktycznego wykorzystania. Jednocześnie dobór treści, metod kształcenia, form zajęć i liczebności grup studenckich umożliwiają uzyskanie kompetencji licencjackich i magisterskich. Plan studiów obejmuje zarówno przedmioty humanistyczne, podstawowe, jak i przedmioty kierunkowe. W programie studiów I stopnia uwzględniono również zajęcia z dwóch języków obcych, pozwalające na rozwinięcie kompetencji językowych pierwszego języka na poziomie B2, a drugiego języka na poziomie A2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenie Językowego (CEFR), ze szczególnym uwzględnieniem słownictwa specjalistycznego (kierunkowy efekt uczenia się TR_U10 i TR_U11). W programie studiów II stopnia uwzględniono również zajęcia z dwóch języków obcych, pozwalające na rozwinięcie kompetencji językowych pierwszego języka na poziomie B2+, a drugiego języka na poziomie B1

Europejskiego Systemu Opisu Kształcenie Językowego (CEFR), ze szczególnym uwzględnieniem słownictwa specjalistycznego (kierunkowy efekt uczenia się TR_U11 i TR_U12).

Program studiów I stopnia obejmuje następujące grupy przedmiotów, tj. przedmioty podstawowe oraz przedmioty kierunkowe. W aktualnym programie studiów przedmioty podstawowe zapewniają realizację treści m.in. z zakresu: psychologii, socjologii w turystyce, etnografii, etyki, BHP i ergonomii, wychowania fizycznego, ochrony i kształtowania środowiska, ekologii.

Większość modułów w planie studiów stanowią przedmioty kierunkowe, w tym: krajoznawstwo, podstawy anatomii i fizjologii człowieka, podstawy turystyki i rekreacji, gospodarka turystyczna świata, geografia turystyczna, zarządzanie w turystyce i rekreacji, zagrożenia mikrobiologiczne i zdrowotne w turystyce, organizacja pracy biurowej w turystyce, zagospodarowanie turystyczne, praktikum sportowo-rekreacyjne, rekreacja ruchowa, hotelarstwo, historia architektury i sztuki, zarządzanie transportem w turystyce, ekonomika i finanse w turystyce, systemy informatyczne w turystyce, jakość produktów spożywczych, organizacja i obsługa ruchu turystycznego, żywienie człowieka i dietetyka, produkcja rolnicza a turystyka, kwalifikacje przewodnickie, organizacja czasu wolnego. Przedmioty uzupełniające treści kierunkowe są realizowane także jako moduły do wyboru, co pozwala na zwiększenie indywidualizacji procesu kształcenia. Wśród nich znalazły się następujące przedmioty: Turystyka biznesowa i eventowa/Turystyka specjalistyczna, Obsługa klienta w turystyce/Komunikacja i negocjacje w turystyce; Podstawy odnowy biologicznej/ Odnowa biologiczna w sporcie; Uproszczone formy księgowości/Przedsięwzięcia gospodarcze w turystyce, Marketing w turystyce i rekreacji/Marketing usług, Marketing terytorialny/Marka miejsc, Fizjologia pracy i wypoczynku/Fizjologia wysiłku fizycznego, Metody badania rynku turystycznego/ Badania marketingowe, Terenowe formy aktywności/Ćwiczenia wydolnościowe, Zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym/Zarządzanie przedsiębiorstwem rekreacyjnym, Kształtowanie produktu turystycznego/Innowacyjne produkty turystyczne, Zasoby uzdrowiskowe i balneologia/Lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce, Turystyka na obszarach wiejskich/ Jakość w turystyce. Jednocześnie w ofercie przedmiotów do wyboru studenci mają możliwość realizacji treści przedmiotowych w języku angielskim z modułów: Business geography/Tourist trail.

W ramach realizacji tych przedmiotów studenci uzyskują zaawansowaną wiedzę dotyczącą geografii turystycznej, krajoznawstwa, rekreacji, organizacji ruchu turystycznego, zarządzania, ekonomiki i marketingu. Wiedza ta pozwoli na zrozumienie roli turystyki w gospodarce lokalnej, regionalnej, krajowej i światowej oraz roli środowiska naturalnego w rozwoju turystyki. Studenci poznają metody i instrumenty badania rynku turystycznego, kreowania produktów turystycznych, organizacji czasu wolnego dla różnych segmentów rynku turystycznego. Ponadto studenci nabywają umiejętności opracowywania programów imprez turystycznych i rekreacyjnych, promocji zdrowego stylu życia, kształtowania produktów turystycznych, zarządzania przedsiębiorstwem turystycznym i rekreacyjnym, promocji usług i miejsc, organizacji i obsługi ruchu turystycznego, organizacji turystyki na obszarach wiejskich, prowadzenia badań marketingowych, profesjonalnej obsługi klienta i dbania o jego zdrowie, wykorzystywania zasobów przyrodniczych i naturalnych dla potrzeb turystów. Potrafią stosować i wykorzystywać techniki i technologie informatyczne pozwalające dokonywać ocen wyników ekonomicznych podmiotów ze sfery turystyki oraz pisanie strategii marketingowych dla branży turystycznej w skali mikro i makro oraz promocji wybranych atrakcji turystycznych.

Do przedmiotów kierunkowych zaliczono również Seminarium dyplomowe 1 i 2, w ramach którego studenci pogłębiają wiedzę w zakresie obszarów tematycznych dotyczących realizacji projektu licencjackiego, definiowania złożonych problemów koncepcyjnych i analizy uzyskanych wyników badań. Kierunkowe treści programowe mają przybliżyć studentom najnowszą i na bieżąco uaktualnianą problematykę badawczą realizowaną przez pracowników Wydziału oraz przygotować studentów do wykonania projektu licencjackiego (Zal_Cz1_02_01 a_d).

Treści poszczególnych przedmiotów odnoszą się do kierunkowych efektów uczenia się i większość z nich jest bezpośrednio związana z badaniami naukowymi prowadzonymi przez pracowników w dyscyplinach: rolnictwo i ogrodnictwo, ekonomia i finanse, ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o kulturze fizycznej. Zajęciom związanym z prowadzonymi przez jednostkę badaniami naukowymi w dyscyplinach, do których

odnoszą się efekty uczenia się (włączając w to Seminarium dyplomowe 1 i 2 oraz Projekt licencjacki i egzamin dyplomowy) przypisano łącznie 104 punkty ECTS (Tab. 4, Część III Raportu Samooceny). Dotyczy to w szczególności takich przedmiotów jak: krajoznawstwo, podstawy anatomii i fizjologii człowieka, podstawy turystyki i rekreacji, gospodarka turystyczna świata, geografia turystyczna, zarządzanie w turystyce i rekreacji, zagrożenia mikrobiologiczne i zdrowotne w turystyce, zagospodarowanie turystyczne, podstawy gastronomii, meteorologia w turystyce, hotelarstwo, historia architektury i sztuki, zarządzanie transportem w turystyce, organizacja i obsługa ruchu turystycznego, systemy informatyczne w turystyce, ochrona i kształtowanie środowiska, jakość produktów spożywczych, żywienie człowieka i dietetyka, produkcja rolnicza a turystyka, kwalifikacje przewodnickie, podstawy odnowy biologicznej/odnowa biologiczna w sporcie, uproszczone formy księgowości/przedsięwzięcia gospodarcze w turystyce, marketing w turystyce i rekreacji/marketing usług, marketing terytorialny/marka miejsc, metody badania rynku turystycznego/badania marketingowe, kształtowanie produktu turystycznego/ innowacyjne produkty turystyczne, zasoby uzdrowiskowe i balneologia/lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce, seminarium dyplomowe.

Wykładowcy posiadają bogaty i udokumentowany dorobek naukowy w zakresie realizowanych przedmiotów oraz duże doświadczenie zawodowe. Prowadzona przez nich działalność naukowa umożliwia prezentowanie na zajęciach wyników badań własnych, jak również angażowanie studentów do udziału w pracach badawczych i projektowych. W ten sposób implementowane są w dydaktyce wyniki badań realizowane w poszczególnych jednostkach organizacyjnych, zgodnie z ich specjalizacją. Treści opisane w sylabusach przedmiotów zapewniają osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów uczenia się. Za dobór treści programowych poszczególnych przedmiotów odpowiada osoba wyznaczana przez kierowników jednostek organizacyjnych UP w Lublinie w porozumieniu z Dziekanem. Jednocześnie prowadzący określa metody weryfikacji osiągnięcia założonych efektów uczenia się, a także wymagania i warunki niezbędne do zaliczenia przedmiotu. Karty opisu zajęć są prezentowane studentom i szczegółowo omawiane na początku każdego semestru oraz zamieszczone na stronie internetowej: (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/05/Moduly-kierunku-Turystyka-i-Rekreacja.zip>).

Treści przedmiotowe, które umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się prowadzących do uzyskania kompetencji licencjackich obejmują m.in. zagadnienia dotyczące organizacji i obsługi ruchu turystycznego, zarządzania w turystyce i rekreacji, obsługi klienta, organizacji czasu wolnego, ekonomiki i marketingu, zarządzania przedsiębiorstwem turystycznym i rekreacyjnym, kreowania produktów turystycznych, kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego, a także prawidłowej gospodarki jego zasobami dla potrzeb turysty zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. Przykładowe treści kształcenia powiązane z kierunkowymi efektami uczenia się prowadzącymi do uzyskania kompetencji licencjackich opisano w ostatniej części Kryterium 1.

Na studiach II stopnia studenci mają do wyboru dwie specjalizacje: gospodarka turystyczna oraz menadżer zdrowego stylu życia. Program studiów II stopnia obejmuje następujące grupy przedmiotów, tj. przedmioty podstawowe, przedmioty kierunkowe i treści specjalizacyjne, uzupełniające treści kształcenia kierunkowego.

W grupie przedmiotów podstawowych znajduje się m.in: socjologia czasu wolnego, metodologia badań naukowych, język obcy, wychowanie fizyczne. Zasadniczą grupą w programie studiów są treści kierunkowe, które stanowią dla studenta źródło szczegółowej wiedzy z zakresu działalności turystycznej i rekreacyjnej, profesjonalnej obsługi różnych segmentów klientów na poszczególnych etapach podróży, jak również uprawiania różnych form turystyki oraz przygotowują go do prowadzenia badań naukowych w ramach m.in. realizacji pracy magisterskiej. W tej grupie znalazły się takie przedmioty, jak: regiony turystyczne, nowoczesne formy krajoznawstwa, socjologia czasu wolnego prozdrowotny styl życia, turystyka osób z niepełnosprawnościami, produkty turystyczne regionu lubelskiego, gis w turystyce i rekreacji, zespołowe gry rekreacyjne, agroturystyka, turystyka na obszarach chronionych, turystyka kulturowa i postindustrialna, rachunek ekonomiczny imprez turystycznych, standardy obsługi klienta w gastronomii, ubezpieczenia w turystyce, hipoturystyka, systemy rezerwacyjne w branży turystycznej, zarządzanie projektami w turystyce. Przedmioty

uzupełniające treści kierunkowe są realizowane także jako moduły do wyboru, co pozwala na zwiększenie indywidualizacji procesu kształcenia. Wśród nich znalazły się następujące przedmioty: zagrożenia alergiczne w turystyce/alergeny w środowisku;, żywność regionalna w turystyce/organizacja usług Wellness i SPA/survival, antropogeniczne zagrożenia biosfery/ekofilozofia, globalny transport lotniczy/systemy transportowe w warunkach globalizacji, turystyka konna/turystyka żeglarska. Jednocześnie w ofercie przedmiotów do wyboru studenci mają możliwość realizacji treści przedmiotowych w języku angielskim z modułów: human resources management/manager of recreation services.

Na II stopniu studiów studenci mają do wyboru także przedmioty specjalizacyjne. Na specjalizacji Gospodarka turystyczna, są to przedmioty: regionalna gospodarka turystyczna, zagraniczne rynki turystyczne, nowoczesne trendy w turystyce, konkurencyjność przedsiębiorstw, regionów i krajów. Na specjalizacji menadżer zdrowego stylu życia są to przedmioty: organizacja żywienia w turystyce i rekreacji, nowoczesne formy rekreacji, trening rekreacyjny, kinezygerontologia.

W programie studiów uwzględniono również zajęcia z dwóch języków obcych, pozwalające na rozwinięcie kompetencji językowych pierwszego języka na poziomie B2+, a drugiego języka na poziomie B1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenie Językowego (CEFR), ze szczególnym uwzględnieniem słownictwa specjalistycznego (kierunkowy efekt uczenia się TR_U11 i TR_U12).

Zajęciom związanym z prowadzonymi przez jednostkę badaniami naukowymi w dyscyplinach, do których odnoszą się efekty uczenia się na II stopniu studiów (włączając w to Seminarium dyplomowe 1 i 2 oraz Pracę dyplomową i egzamin dyplomowy) przypisano łącznie 84 punkty ECTS (Tab. 4, Część III Raportu Samooceny). Na początku każdego semestru karty opisu zajęć (sylabusy) są prezentowane studentom i szczegółowo omawiane oraz zamieszczane na stronie internetowej: (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/05/Moduly-kierunku-Turystyka-i-Rekreacja.zip>).

Jednym z założeń bezpośredniej pracy ze studentami na kierunku Turystyka i Rekreacja jest umiejętność samodzielnego korzystać z technologii informatycznych w zakresie pozyskiwania, przechowywania i przetwarzania danych, samodzielnego wyszukiwania, analizowania, oceniania, selekcjonowania i interpretowania informacji, formułować krytycznych sądów oraz komunikować się z otoczeniem w języku polskim i obcym, co na I stopniu studiów wpisuje się w efekt uczenia się TR_U2, TR_U03, TR_U08, (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-efekty-uczenia-sie-I-st-.pdf>). Natomiast na II stopniu student potrafi wykorzystywać posiadane umiejętności dotyczące wyszukiwania, dostrzegania, rozumienia, analizy i interpretacji zjawisk oraz procesów społecznych, prognozować i modelować złożone procesy i zjawiska społeczne z wykorzystaniem stosowanych metod i narzędzi, jak również samodzielnie przygotować wystąpienia ustne oraz opracowania pisemne w co najmniej dwóch językach obcych i polskim co odpowiada efektem uczenia się: TR_U01, TR_U02, TR_U012 oraz krytycznej oceny odbieranych treści oraz samodoskonalenia i samokształcenia, co wpisuje się w efekt kierunkowy II stopnia TR_K01 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-efekty-uczenia-sie-II-st.pdf>).

W trosce o zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia i konkurencyjności absolwentów na rynku pracy program studiów podlega stałej weryfikacji i jest dostosowywany na bieżąco do aktualnego stanu wiedzy i nowych metod badawczych. Powołana przez Rektora Rada Programowa w porozumieniu z Wydziałową Komisją ds. Jakości Kształcenia okresowo dokonują przeglądu sylabusów pod kątem ich zgodności z kierunkowymi efektami uczenia się, a także w zakresie aktualności przekazywanej wiedzy. W szczególności zwraca się uwagę na kompletność metod weryfikacji wszystkich efektów uczenia się. W weryfikacji programu studiów kluczowe znaczenie mają również opinie i uwagi formułowane przez interesariuszy zewnętrznych (Za1_Cz1_02_02), pracowników Wydziału, osoby prowadzące zajęcia na ocenianym kierunku oraz studentów uczestniczących w procesie kształcenia. Wszelkie zmiany w efektach uczenia się i programie studiów członkowie Rady Programowej opiniują na cyklicznie zwoływanych posiedzeniach (Za1_Cz1_02_03). Rada Programowa kierunku Turystyka i Rekreacja raz w roku organizuje „Dzień kierunku”, podczas którego ma miejsce wymiana poglądów i opinii z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi w zakresie doskonalenia

procesu i efektów uczenia się (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/02/Turystyka-i-rekreacja-sprawozdanie-z-konferencji-2023.pdf>). W czasie tych spotkań są poruszane problemy dotyczące m.in. doskonalenia jakości kształcenia, co równocześnie wpływa na kompleksowość, różnorodność i aktualność treści programowych. Zmiany w planie studiów są opiniowane przez Uczelnianą Komisję ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia i zatwierdzane przez Senat.

Dobór metod kształcenia i ich cech wyróżniających, ze wskazaniem przykładowych powiązań metod z efektami uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych

W procesie dydaktycznym na kierunku Turystyka i Rekreacja zajęcia dydaktyczne są realizowane w formie wykładów oraz ćwiczeń audytoryjnych, laboratoryjnych i terenowych. W trakcie studiów realizowane są przedmioty obowiązkowe i fakultatywne (wybierane przez studenta). Metody kształcenia wykorzystywane w ramach poszczególnych modułów są zróżnicowane i dobrane w taki sposób, aby zapewnić osiągnięcie założonych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a także udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem.

W pracy ze studentem stosuje się metody wielostronnego nauczania oparte na przyswajaniu wiedzy, samodzielnym dochodzeniu do wiedzy oraz poprzez uczestnictwo w zajęciach praktycznych, wykładach, ćwiczeniach audytoryjnych, laboratoryjnych, terenowych i seminariach. Umiejętności zdobywane są głównie poprzez wykonywanie zadań praktycznych w czasie ćwiczeń laboratoryjnych i podczas ćwiczeń audytoryjnych. Kadra dydaktyczna prowadząca zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja posiada bogaty i udokumentowany dorobek naukowy oraz duże doświadczenie zawodowe. Prowadzone przez nich badania nie tylko umożliwiają prezentowanie wyników własnych, ale również angażowanie studentów do udziału w badaniach jako forma pracy w kole naukowym, w przygotowaniu projektu licencjackiego i pracy magisterskiej.

W procesie kształcenia podającą formą przekazywania wiedzy jest wykład realizowany w formie informacyjnej, problemowej, konwersacyjnej, dyskusji moderowanej, wykładu z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej i filmów edukacyjnych. Wykłady prezentowane w takiej formie pozwalają na kompleksowe omówienie tematyki z uwzględnieniem najnowszej wiedzy pochodzącej z własnej pracy badawczej, bieżącej światowej literatury, a także informacji zdobytych przez wykładowców podczas udziału w międzynarodowych i krajowych konferencjach, sympozjach i seminariach. Podczas wykładów realizowane są efekty uczenia się związane przede wszystkim z przyswojeniem wiedzy, ale także z możliwością jej wykorzystania w praktyce. Zarówno efekty dotyczące wiedzy, jak i umiejętności praktycznych uzupełniane są również w czasie pracy własnej studenta.

Ważną formą zajęć na studiach I i II stopnia są ćwiczenia, stanowiące odpowiednio 60,0% i 67,3% wszystkich zajęć.

Na kierunku turystyka i rekreacja bardzo ważne są ćwiczenia terenowe, które stanowią na I stopniu 1,8% wszystkich zajęć, a na drugim stopniu 3,2%. Na ćwiczeniach terenowych studenci nabywają umiejętności prowadzenia grupy autokarowej, pełnienia roli pilota czy przewodnika turystycznego na wybranym fragmencie szlaku turystycznego. Podczas zajęć terenowych studenci także odbywają wizyty studyjne, np. w obiektach noclegowych, zakładach gastronomicznych, gospodarstwach agroturystycznych, parkach narodowych, muzeach, parkach rozrywkowych, lotnisku, czy ogrodzie botanicznym.

Ćwiczenia audytoryjne stanowią 25% wszystkich zajęć na studiach I stopnia i 34,1% na studiach II stopnia. Ćwiczenia realizowane są często metodami aktywizującymi jak np. metoda 1-3-6, dyskusja metodą 6 kapeluszy, debata oksfordzka, praca z tekstem przewodnim, aktami prawnymi, drama, metody sytuacyjne, pogadanka, praca zespołowa, ćwiczenia rachunkowe, ćwiczenia z kartą pracy, ćwiczenia z wykorzystaniem komputera, gry edukacyjne i symulacyjne, scenariusze negocjacyjne. W przygotowaniu studentów do rozwiązywania problemów związanych z działalnością w branży turystycznej, podejmowania decyzji, rozwiązywania nietypowych problemów oraz prowadzenia lub udziału w działalności naukowej istotną rolę odgrywa praktyczna praca projektowa. Pozwala ona na

samodzielne przygotowanie projektu i jego realizację w praktyce. Przykładami takich projektów jest: organizacja konferencji studenckiej, organizacja festiwalu legend i innowacyjnych szlaków turystycznych, przygotowanie i prowadzenie gier terenowych miejskich i edukacyjnych gier planszowych, innowacyjne oprowadzanie wybranego segmentu turystów po przygotowanym wcześniej szlaku turystycznym, organizacja zabaw i gier rekreacyjnych. Do przygotowywania projektów w Katedrze Turystyki i Rekreacji znajdują się pomoce dydaktyczne, np. specjalnie uszyte stroje historyczne, zestawy gier rekreacyjnych, kije nording walking, rowery i kajaki itp..

W programie studiów I stopnia realizowanych w formie stacjonarnej 33,2% ćwiczeń jest prowadzona w grupach laboratoryjnych, natomiast na studiach stacjonarnych II stopnia ćwiczenia laboratoryjne stanowią 30,0% wszystkich ćwiczeń. Taka forma ćwiczeń umożliwia studentom indywidualną pracę i większe zaangażowanie w zgłębianie tematyki danego przedmiotu. Ćwiczenia laboratoryjne najczęściej odbywają się w pracowni komputerowej, gdzie studenci zapoznają się z systemami rezerwacyjnymi, programami: graficznymi, animacji, do tworzenia filmów, przygotowywania prezentacji, pisania wniosków projektowych, programami statystycznymi, księgowymi, edytorami tekstu i zaawansowanymi funkcjami Excela. Na ćwiczeniach laboratoryjnych także uczą się technik negocjacji, występowania przed kamerą, obsługi klienta, ćwiczeń rekreacyjnych, relaksacyjnych, rozwiązywania problemów ekonomicznych, marketingowych i finansowych przedsiębiorstw turystycznych i rekreacyjnych.

Studenci biorą udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych (w szczególności dotyczy to wykonywania prac magisterskich i projektów licencjackich, których wyniki mogą być prezentowane na konferencjach lub jako prace naukowe). Kluczowe jest również inspirowanie studentów do udziału w badaniach naukowych realizowanych w Studenckim Kole Naukowym Turystyczno-Krajoznawczym (<https://up.lublin.pl/agrobio/studenckie-kolo-naukowe-turystyczno-krajoznawcze/>). W latach 2017-2024 członkowie SKNT Turystyczno-Krajoznawczego wygłosili 30 referatów i zaprezentowali 22 postery. Za część wystąpień i posterów zostali nagrodzeni (8) lub wyróżnieni (5). Członkowie Koła zostali także 13 razy nagrodzeni Studenckim Stypendium Marszałka Województwa Lubelskiego za swoje osiągnięcia naukowe. Studenckie Koła Naukowe są również zaangażowane w działalność mającą na celu promowanie Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Członkowie SKN Turystyczno-Krajoznawczego biorą udział w Dniach Otwartych, Lubelskim Festiwalu Nauki, wernisażach Bożonarodzeniowych. Członkowie Koła są także od 2018 roku zachęceni do pracy w komitetach naukowych konferencji (Forum Młodych Naukowców i Polish Scientific Conference NATURE). Studenci angażują się także w akcje charytatywne i działania edukacyjne. W Zał_Cz1_01_09 opisane zostały działania i osiągnięcia członków SKN Turystyczno-Krajoznawczego w latach 2017-2024. Biorą także aktywny udział w projektach badawczych prowadzonych w katedrze Turystyki i Rekreacji (m.in. „Przystosowanie obiektów muzealnych w Lublinie dla osób z niepełnosprawnościami” w ramach dofinansowania dla studenckich kół naukowych działających na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, lipiec-listopad 2023, 3 studentki). Przeprowadzili także szereg eksperymentów i badań (20). Co warto podkreślić, sześcioro studentów kierunku Turystyka i Rekreacja trzynastokrotnie było laureatami Studenckiego Stypendium Marszałka Województwa Lubelskiego. Ponadto student studiów Turystyka i Rekreacja I stopnia współpracował przy projekcie „Badanie oraz promowanie idei polskości i tradycji regionalnych w wioskach tematycznych Polski Wsch.”, tworząc i administrując stronę internetową projektu <https://iptr.pl/> (termin 01.07.2022-30.04.2024), a student z Erasmusa z AKSARAY UNIVERSITY w Turcji, odbywał praktykę w Katedrze Turystyki i Rekreacji w dniach 01.03.2024 do 15.05.2024 i pomagał w ww. projekcie tworząc europejską bazę danych przedsiębiorstw i organizacji turystycznych, która była wykorzystywana do promocji projektu.

Studentka studiów niestacjonarnych pomagała przy prowadzeniu badań dotyczących zdrowego odżywiania i stylu życia młodych osób. W efekcie tych badań powstał artykuł naukowy z IF nt. *Impact of food safety and nutrition knowledge on the lifestyle of young poles - The case of the Lublin region* (<https://www.mdpi.com/2071-1050/15/16/12132>).

Ważną formą kształcenia na studiach I i II stopnia jest praca własna, w ramach której studenci zobowiązani są do pogłębiania wiedzy, na podstawie wskazanej literatury oraz samodzielnego przygotowania pracy pisemnej, projektu, prezentacji power point czy wystąpienia ustnego. Umiejętność ta wpisuje się w efekty kierunkowe w zakresie umiejętności na studiach I stopnia (TR_U03, TR_U04, TR_U05, TR_U06, TR_U09) i II stopnia (TR_U06, TR_U12, TR_K01). Przygotowując prezentacje i projekty studenci nabierają umiejętności w prezentowaniu wiedzy oraz krytycznego spojrzenia na wyniki jednostkowych badań (efekt kierunkowy II stopnia TR_K01). Zakres indywidualnego uzupełniania wiedzy przez studentów w ramach danego przedmiotu określają osoby prowadzące.

Dodatkowym efektem pracy własnej studentów jest doskonalenie językowe, ponieważ prowadzący niekiedy wymagają wykorzystania literatury obcojęzycznej. Pomocne są tu bogate zasoby Biblioteki Głównej UP w Lublinie, dające dostęp do około 400 000 woluminów książek, czasopism i zbiorów specjalnych. Biblioteka, poprzez udział w licznych konsorcjach bibliotek naukowych, umożliwia dostęp do pełnych tekstów kilkudziesięciu tysięcy tytułów książek i czasopism, z komputerów podłączonych do serwerów Uniwersytetu Przyrodniczego (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/zasoby/>). Studenci mają możliwość rozwijania swoich umiejętności w zakresie poszukiwania i selektywnego wykorzystania zasobów informacyjnych uczestnicząc w szkoleniach organizowanych przez pracowników Biblioteki. Jednocześnie, studenci mają stały i nieograniczony dostęp do komputerów i Internetu, wykorzystując pracownie ogólnouczelniane, a także dostęp do sieci internetowej w domach studenckich oraz gniazd internetowych na korytarzach wszystkich budynków.

Stosowane metody kształcenia, zwłaszcza zajęcia praktyczne oraz seminaria licencjackie i magisterskie pozwalają na indywidualne podejście do potrzeb studentów. Pomocne w tym zakresie są również organizowane na Wydziale poza obowiązującym programem spotkania studentów z przedstawicielami branży turystycznej m.in. z Krzysztofem Reganowiczem – prezesem LOT w Lublinie, Januszem Kopaczkim – prezesem Stowarzyszenia „Szlaki Unii Jagiellońskiej”, z Piotrem Tokarskim - właścicielem firmy Extreme Divers i zarazem instruktorem nurkowania. Studenci biorą też udział w wydarzeniach i konferencjach organizowanych przez Urząd Miasta Lublin i Lubelskie Centrum Konferencyjne np. Kompetencje jutra - Lublin inspiruje przyszłość, czy w projekcie „Kawiarenki”, który miał na celu podniesienie wśród studentów lubelskich uczelni kompetencji lingwistycznych, poszukiwanych obecnie na rynku języków programowania, a także umiejętności komunikacyjnych czy marketingowych.

Ciekawą formą wykładów, z której korzystali studenci Turystyki i Rekreacji było szkolenie Wiosenna Akademia Zarządzania w Turystyce (<https://up.lublin.pl/agrobio/wydzial/struktura-i-pracownicy/katedra-turystyki-i-rekreacji/projekt-sonp/wiosenna-akademia-zarzadzania-w-turystyce/>). Studenci ćwiczą też umiejętności praktyczne podczas studiów, m.in. zorganizowali dla studentów z Mesoyios College z Cypru gry terenowe, planszowe i wykłady (<https://up.lublin.pl/blog/19341/>), brali udział w debacie oksfordzkiej w Lubelskim Centrum Konferencyjnym. Każdego roku studenci Turystyki i Rekreacji organizują mini-konferencję Historyczny i współczesny Lublin, na której prezentują wykonane projekty gier terenowych i planszowych, prowadzą festiwal legend (<https://up.lublin.pl/blog/17940/>) Podczas pandemii konferencja była wykonana on-line (<https://up.lublin.pl/blog/konferencja-on-line-contemporary-and-historical-lublin/>). Natomiast studenci III roku organizują animacje, innowacyjne oprowadzanie po Lublinie dzieci z przedszkola i lubelskich szkół albo pokazują w innowacyjny sposób Lublin zagranicznym studentom, jednocześnie ćwicząc swoje umiejętności w języku angielskim (<https://www.facebook.com/search/top?q=katedra%20turystyki%20i%20rekreacji%20up%20w%20lublinie>) zorganizowane przez Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Studenci z Turystyki i Rekreacji przygotowali także dla uczniów Z.S.E im. A. i J. Vetterów w Lublinie warsztaty w języku angielskim zatytułowane ‘Erasmus+ Student Mobility – Learn More...’ (<https://up.lublin.pl/agrobio/warsztaty-w-jezyku-angielskim-erasmus-dla-uczniow-szkoly-vetterow/>). Ponadto studenci poprowadzili animacje dla dzieci podczas Festynu Osiedlowego XVIII Dzień Węglina (<https://up.lublin.pl/blog/18829/>).

Najbardziej zdolni studenci w 2022 roku brali udział w dodatkowych zajęciach w ramach projektu Mistrz Dydaktyki z przedmiotu „Zarządzanie w turystyce i rekreacji”. Podczas tych zajęć wykładowca w sposób indywidualny pracował ze studentami i przygotował ich m.in. do wystąpień publicznych i pracy z turystami. Chętni studenci w roku 2023 brali udział w dodatkowych specjalnie dedykowanych wizytach studyjnych w zakładach pracy m.in. w Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie, w Dawnej Osadzie Tatarskiej w Studziankach, w Zakładzie Lecznicy „Uzdrowisko Nałęczów” S.A., największym w Europie Parku Wodnym pod zadaszeniem – Park of Poland – Suntago Wodny Świat. Studenci biorą udział w różnych kursach doszkalających, dzięki którym mogą uzyskać dodatkowe certyfikaty, ułatwiające im wejście na rynek pracy. Przykładowo brali udział w seminarium szkoleniowym pt. Nowoczesny survival – aktywność dla każdego, Instruktora Fitness, kursy na wychowawcę wypoczynku oraz kursy na kierownika wypoczynku.

W ramach zajęć z języka obcego studenci nabywają umiejętności sprawnej komunikacji w środowisku zawodowym, czytania ze zrozumieniem i analizowania obcojęzycznych tekstów źródłowych z zakresu reprezentowanej dziedziny naukowej (kompetencje językowe pierwszego języka na poziomie B2 CEFR na I stopniu studiów i B2+ CEFR na II stopniu studiów oraz drugiego języka na poziomie A2 na I stopniu studiów i poziomie B1 CEFR na II stopniu studiów). Stosowane na zajęciach z Języka obcego metody kształcenia to konwersacja, metoda gramatyczno-tłumaczeniowa (teksty specjalistyczne), metoda komunikacyjna i bezpośrednia ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności komunikowania się. Zastosowane metody kształcenia wpisują się w efekty kierunkowe TR_U10, TR_011 (I stopień studiów) i TR_U11, TR_U12 (II stopień studiów).

Zakres korzystania z metod i technik kształcenia na odległość

Program studiów I i II stopnia na kierunku Turystyka i Rekreacja nie przewiduje obowiązku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Zgodnie z prawem od ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii do końca roku akademickiego 2020/2021 zajęcia na studiach mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość niezależnie od tego, czy zostało to przewidziane w programie studiów. W związku z sytuacją epidemiczną w kraju związaną z COVID-19 zgodnie z zarządzeniami Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (Zarządzenie Nr 115 z dnia 15 października 2020 r. <https://up.lublin.pl/files/biurorektora/2020/115/115.pdf>; Zarządzenie Nr 120 z dnia 28 października 2020 r. <https://up.lublin.pl/files/biurorektora/2020/120/120.pdf>; Zarządzenie Nr 18 z dnia 10 lutego 2021 roku <https://up.lublin.pl/files/biurorektora/2021/018/18.pdf>) w roku akademickim 2020/2021 wprowadzono kształcenie na odległość realizowane z wykorzystaniem infrastruktury informatycznej i oprogramowania umożliwiającego synchroniczną i asynchroniczną interakcję między uczestnikami zajęć a nauczycielami. Do prowadzenia kształcenia w formie zdalnej wykorzystywano platformę Eduportal (<https://platformaeducacyjna.up.lublin.pl/logowanie>) lub inne platformy (np. MS Teams). W dyspozycji pracowników Wydziału znajdował się przenośny sprzęt służący do transmisji bezpośredniej zajęć oraz spotkań. W okresie poprzedzającym pracę zdalną wprowadzono rozwiązania organizacyjne wspomagające zdalne kształcenie, w ramach których wdrożono cykl szkoleń dla pracowników naukowo-dydaktycznych i studentów z zakresu obsługi wykorzystywanych do nauki zdalnej platform edukacyjnych. Jednocześnie na stronie Uczelni zamieszczono materiały pomocnicze z praktycznymi wskazówkami odnośnie obsługi platform edukacyjnych do kształcenia na odległość (<https://up.lublin.pl/centrum-informatyki/#teams>).

Proces kształcenia przy wykorzystaniu zalecanych platform edukacyjnych realizowano zgodnie z rozkładami zajęć zamieszczonymi na stronie internetowej Wydziału. Poza udziałem studentów w wykładach i ćwiczeniach prowadzący wyznaczał uczestnikom zajęć różnego rodzaju zadania, polegające na przygotowaniu sprawozdań, raportów, referatów czy prezentacji. Taka asynchroniczna forma kontaktu prowadzącego ze studentem dawała możliwość zadawania pytań i rozwiązywania problemów merytorycznych, ale również pozwalała na wymianę informacji o charakterze organizacyjnym. Prowadzący zajęcia mieli obowiązek monitorowania udziału uczestników zajęć w zdalnych formach kształcenia i zapewnienia materiałów dydaktycznych opracowanych w formie

elektronicznej. Dodatkowo studenci mieli zdalny dostęp do zasobów bibliotecznych UP w Lublinie (<https://katalog.bg.up.lublin.pl>) oraz korzystali z możliwości dostępu do fachowego piśmiennictwa (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/zasoby/bazy-danych>).

W trosce o wysoką jakość nauki zdalnej po okresie kształcenia na odległość Kolegium Dziekańskie Wydziału Agrobiotechnologii opracowało ankietę skierowaną do studentów Wydziału, która pozwoliła na zdiagnozowanie najważniejszych problemów pojawiających się w trakcie realizacji procesu dydaktycznego prowadzonego w formie zdalnej oraz dodatkowo pozwoliła ocenić kształcenie w tym zakresie. Wyniki ankiety analizowano w trakcie audytu wewnętrznego zleconego przez Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Od 1 października 2021 roku Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie powrócił do realizacji kształcenia w siedzibie Uczelni, a zajęcia odbywają się w sposób tradycyjny w formie kontaktu bezpośredniego zgodnie z harmonogramem zajęć. Zasady prowadzenia zajęć w formie zdalnej reguluje Zarządzenie nr 84 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 27 lipca 2023 roku (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/07/z-84-2023.pdf>).

Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością i możliwości realizowania indywidualnych ścieżek kształcenia

Studia I i II stopnia na kierunku Turystyka i Rekreacja zapewniają studentom możliwość profilowania swojej ścieżki kształcenia oraz sprzyjają rozwijaniu indywidualnych zainteresowań naukowych i zawodowych poprzez wybór kierunkowych przedmiotów oferowanych jako moduły fakultatywne oraz wybór tematyki projektu licencjackiego i pracy magisterskiej. Na I stopniu z 37 modułów oferowanych jako przedmioty do wyboru studenci wybierają 17 przedmiotów, które są realizowane przez 565 godzin zajęć na studiach stacjonarnych dając 58 ETCS, co stanowi 32,22% ogólnej liczby punktów ECTS dla kierunku. Na studiach II stopnia studenci studiów niezależnie od wybranej specjalizacji [Gospodarka turystyczna; Menedżer zdrowego stylu życia] wybierają 6 z 13 oferowanych modułów fakultatywnych oraz 4 z 8 modułów specjalizacyjnych. Zajęciom podlegającym wyborowi przypisano 40 ECTS, co stanowi 33,33% łącznej liczby punktów ECTS. Przedmioty te prowadzone są w łącznym wymiarze 315 godzin (Zal_Cz1_02_04).

W celu dostosowania procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb studentów pracownicy Wydziału zobowiązani są do wyznaczenia godzin konsultacji, w czasie których w kontakcie bezpośrednim udzielają studentom merytorycznego wsparcia, natomiast za pośrednictwem poczty elektronicznej lub platformy MS Teams konsultacje mogą być realizowane w dowolnym czasie. Kontakt w formie elektronicznej pozwala na wymianę informacji o charakterze organizacyjnym, daje możliwość zadawania pytań, rozwiązywania problemów oraz udostępniania materiałów dydaktycznych. Taka forma komunikacji jest szczególnie ważna dla studentów uzdolnionych, a także z niepełnosprawnościami oraz w innych przypadkach określonych w Regulaminie studiów UP w Lublinie.

W odpowiedzi na indywidualne potrzeby odnośnie procesu kształcenia, Uczelnia zapewnia studentom możliwość realizacji zajęć według indywidualnej organizacji studiów (IOS), której warunki są określone w Regulaminie studiów UP w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/Regulamin-studiow-01.10.2022.pdf>). Dziekan w porozumieniu z zainteresowanym studentem ustala możliwości efektywnej realizacji IOS i określa indywidualne etapy studiów, z uwzględnieniem realizacji wszystkich efektów uczenia się wynikających z obowiązującego programu studiów. Wprowadza to pewną elastyczność w realizacji procesu kształcenia, zwłaszcza dla studentów szczególnie uzdolnionych, studentów wyróżniających się w działalności samorządowej, kulturalnej lub sportowej, studentów z niepełnosprawnością czy znajdujących się w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej. Podstawą przyznania studentowi indywidualnej organizacji studiów może być również studiowanie równolegle dwóch lub więcej kierunków studiów oraz realizacja części studiów w innych uczelniach krajowych lub zagranicznych. Z tej formy zajęć na studiach stacjonarnych mogą również skorzystać studentki w ciąży oraz studenci

będący rodzicami. Indywidualna organizacja studiów polega w szczególności na modyfikacji tygodniowego terminarza zajęć dydaktycznych poprzez wybór grupy zajęciowej i godziny zajęć w sposób umożliwiający studentom realizację obowiązującego programu studiów z dostosowaniem do ich możliwości czasowych. W porozumieniu z prowadzącym dany przedmiot, zmianie mogą ulec również terminy egzaminów i zaliczeń. W roku akademickim 2023/2024 z indywidualnej organizacji studiów korzystał 1 student na studiach I stopnia oraz 3 studentów na studiach II stopnia kierunku Turystyka i Rekreacja.

Indywidualizację procesu kształcenia zapewnia stworzenie możliwości uczestniczenia studentów w kołach naukowych (zwłaszcza w Studenckim Kole Naukowym Turystyczno-Krajoznawczym). Studenckie koła naukowe umożliwiają studentom prowadzenie badań oraz poszerzanie wiedzy i zainteresowań, szczególnie związanych z kierunkiem studiów. Na spotkaniach kół naukowych studenci mogą uczestniczyć w warsztatach i prelekcjach zaproszonych gości z otoczenia społeczno-gospodarczego. Szczególnie zaangażowani i zainteresowani studenci są włączani do prac w ramach podpisanych porozumień lub projektów badawczych, są współautorami publikacji naukowych oraz doniesień konferencyjnych. Studenci mogą również uzupełniać swoje kompetencje społeczne i umiejętności poprzez wybieranie dodatkowych aktywności realizowanych w ramach zajęć ponadprogramowych, np. w Chórze Akademickim, Zespole Pieśni i Tańca „Jawor” lub rozmaitych sekcjach sportowych AZS. Studenci mają również możliwość uczestniczenia w wykładach otwartych i innych wydarzeniach organizowanych na Uczelni. Wybitni studenci motywowani są stypendiami Rektora UP w Lublinie za osiągnięcia naukowe, artystyczne i sportowe. Stypendium to:

w roku akademickim 2019/2020 otrzymało 21 studentów
w roku akademickim 2020/2021 otrzymało 19 studentów
w roku akademickim 2021/2022 otrzymało 18 studentów
w roku akademickim 2022/2023 otrzymało 18 studentów
w roku akademickim 2023/2024 otrzymało 14 studentów (Zal._Cz1_02_05).

6 studentów otrzymało także 13-krotnie Stypendium Marszałka Województwa Lubelskiego oraz 13 nagród i wyróżnień za wystąpienia i postery na konferencjach naukowych (Zal._Cz1_01_09).

Uczelnia jest przygotowana do realizacji indywidualnych potrzeb studentów z niepełnosprawnością, eliminując bariery architektoniczne i mentalne oraz organizując działania, których celem jest ułatwienie studentom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczności akademickiej (warsztaty, szkolenia, obozy, zajęcia rehabilitacyjne itp.). Dysponuje odpowiednią infrastrukturą (np. windy, podjazdy) umożliwiającą poruszanie się w budynkach, specjalnymi stanowiskami do pracy dla osób z niepełnosprawnościami w Bibliotece Głównej UP (stanowisko komputerowe znajdujące się w strefie wolnej od barier architektonicznych, wyposażone w komputer, drukarkę, lupę powiększającą, fotel) oraz wypożyczalnią specjalistycznego sprzętu (powiększalniki, dyktafony, notebooki). W Bibliotece Głównej UP w Lublinie funkcjonuje czytelnia, w której studenci mają do dyspozycji 31 stanowisk z komputerami stacjonarnymi z dostępem do zasobów on-line. W Informatorium BG znajduje się 37 miejsc z dostępem do stałego łącza internetowego. Ponadto Biblioteka dysponuje czytelnią, w której znajdują się 3 pokoje przeznaczone do pracy indywidualnej, 2 pokoje ze sprzętem multimedialnym do pracy w grupach oraz trzy kabiny akustyczne przystosowane do pracy 1-4 osób. W bibliotece przygotowane zostały przyjazne strefy z wygodnymi sofami, fotelami i pufami. Studenci mają możliwość korzystania z bezpłatnej sieci Wi-Fi, zarówno na terenie wszystkich budynków Uczelni, jak i domów studenckich. Uczelnia posiada również bazę noclegową dostosowaną do osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo na Uczelni są podejmowane działania na rzecz dostosowania stron internetowych oraz wewnętrznych systemów informatycznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Studenci z niepełnosprawnościami mają zapewnione odpowiednie warunki kształcenia, wsparcie dydaktyczne, naukowe i materialne. W czasie realizacji procesu kształcenia mogą korzystać ze wsparcia asystenta w czynnościach związanych z nauką, których nie mogą wykonać samodzielnie. Za zgodą prowadzącego zajęcia mają możliwość korzystania ze środków technicznych w celu utrwalenia treści przekazywanych na zajęciach w formie obrazu lub dźwięku. Możliwa jest również zmiana (dostosowanie) formy zajęć, formy zaliczenia lub egzaminu oraz wydłużenia czasu jego trwania,

z uwzględnieniem rodzaju dysfunkcji. Jednocześnie studenci z niepełnosprawnością mogą korzystać z indywidualnych konsultacji z pracownikami naukowo-dydaktycznymi Wydziału.

Na Uczelni funkcjonuje, powołane przez Rektora, Biuro do Spraw Osób z Niepełnosprawnościami, które podejmuje działania związane ze stwarzaniem warunków zapewniających studentom z niepełnosprawnościami pełny udział w procesie kształcenia. Systematycznie organizuje ono szkolenia dla studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami oraz naukowej i administracyjnej kadry akademickiej, które pomagają rozwijać potencjał i zwiększać świadomość społeczną. Biuro to (<https://up.lublin.pl/osoby-z-niepelnosprawnoscia/kontakt/>), monitoruje potrzeby oraz udziela konsultacji i doraźnej pomocy w rozwiązywaniu bieżących problemów studentów z niepełnosprawnościami. Zasady udzielania wsparcia w procesie kształcenia studentom z niepełnosprawnościami są określone Zarządzeniem Nr 109 Rektora UP w Lublinie z dnia 8 listopada 2021 roku w sprawie wprowadzenia procedury dostosowania procesu kształcenia do potrzeb studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami oraz znajdujących się w szczególnej sytuacji zdrowotnej (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2021/11/z-109-2021.pdf>), natomiast procedura ewakuacji osób z niepełnosprawnościami z obiektów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie Zarządzeniem Nr 89 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 10 sierpnia 2023 roku (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/08/Zarzadzenie-nr-89.pdf>).

W Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie realizowany jest projekt „Dostępny UPL” – nr POWR.03.05.00-00-A002/21, którego celem jest dostosowanie UP w Lublinie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami poprzez realizację działań zapewniających dostępność komunikacyjną, dostępność stron internetowych Uczelni i narzędzi informatycznych, a także wprowadzenie do programów kształcenia modyfikacji zapewniających ich dostępność dla studentów z niepełnosprawnościami. W ramach projektu osoby z orzeczoną niepełnosprawnością mają możliwość skorzystania z indywidualnych porad psychologicznych oraz prawnych. Konsultacje psychologiczne umawiane są bezpośrednio z psychologiem, co przyczynia się do zwiększenia anonimowości osób z niepełnosprawnościami korzystających z porad. Konsultacje są również realizowane za pośrednictwem dostępnych komunikatorów internetowych.

Harmonogram realizacji studiów

Na kierunku Turystyka i Rekreacja prowadzone jest kształcenie na studiach I i II stopnia w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym. Harmonogram realizacji studiów wynika bezpośrednio z programu studiów, a liczba punktów ECTS jest zgodna z Uchwałą nr 40/2023-2024 Senatu UP w Lublinie z dnia 25 maja 2023 r.; (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/05/Uchwala-nr-40.pdf>). Czas kształcenia w pełni umożliwia realizację treści programowych i osiągnięcie efektów uczenia się określonych dla tego kierunku studiów, z uwzględnieniem nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS. Studia stacjonarne I stopnia trwają 6 semestrów, a plan zajęć dla tej formy studiów obejmuje łącznie 1900 godzin. Studia stacjonarne II stopnia trwają 4 semestry, w trakcie których studenci realizują 1100 godzin dydaktycznych.

Harmonogram realizacji studiów uwzględnia zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz studentów. W sylabusach poszczególnych przedmiotów prowadzący wskazują liczbę punktów ECTS przypisaną do zajęć realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego oraz punkty ECTS odpowiadające pracy własnej studentów. Jako tzw. godziny kontaktowe zalicza się wykłady, ćwiczenia audytoryjne i laboratoryjne, a także konsultacje z prowadzącym zajęcia i obecność na egzaminie. W kartach opisu zajęć (sylabusach) nakład pracy studentów został określony odrębnie dla wykładów i ćwiczeń, co daje gwarancję, że nakłady pracy niezbędne do uzyskania wszystkich zakładanych efektów uczenia się przypisanych do zajęć lub grup zajęć są właściwie oszacowane. W programie studiów stacjonarnych I stopnia liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich przekracza połowę wszystkich punktów ECTS dla kierunku i wynosi 90,12 ECTS tj. 50,07%. Na studiach stacjonarnych II stopnia liczba punktów ECTS wynikająca z realizacji zajęć w ramach godzin

wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego wynosi 62 punktów ECTS, tj. 51,67% wszystkich ECTS.

Harmonogram kształcenia na ocenianym kierunku dostosowany jest do efektów uczenia się, umożliwia zdobycie kompetencji licencjackich i magisterskich, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS. Obejmuje również zajęcia związane z działalnością naukową prowadzoną w Uczelni, służące zdobywaniu przez studentów pogłębionej i zaawansowanej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych z zakresu turystyki i rekreacji (Tab. 4, Część III Raportu Samooceny). Na I stopniu studiów łączna liczba punktów ECTS przypisana tym przedmiotom, włączając w to Seminarium dyplomowe 1 i 2 (6 punktów ECTS) oraz Projekt licencjacki i egzamin dyplomowy (4 punktów ECTS) wynosi 104 ECTS, co łącznie stanowi 57,78% wszystkich punktów ECTS wymaganych do ukończenia studiów I stopnia na kierunku Turystyka i Rekreacja. W ramach realizacji II stopnia studiów łączna liczba punktów ECTS przypisana do zajęć związanych z prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów wynosi 84 (łącznie z Seminarium dyplomowym 1 i 2 oraz przygotowaniem pracy magisterskiej) co łącznie stanowi 70,00% wszystkich punktów ECTS wymaganych do ukończenia studiów II stopnia na kierunku Turystyka i Rekreacja.

W harmonogramie realizacji studiów na kierunku Turystyka i Rekreacja położono bardzo silny nacisk na indywidualizację kształcenia. W każdym semestrze studiów realizowanych zarówno na I, jak i na II stopniu studiów przewidziano przedmioty wybierane przez studentów. Na I stopniu z 37 modułów oferowanych jako przedmioty do wyboru studenci wybierają 17, co stanowi łącznie 58 pkt ECTS dla tego kierunku (32,2%). Na II stopniu studenci z 13 oferowanych przedmiotów fakultatywnych wybierają 6 do realizacji i 8 przedmiotów specjalizacyjnych wybierają 4 o łącznej liczbie punktów 40 ECTS (33,3%).

Istotnym elementem indywidualizacji programu studiów jest wybór seminarium dyplomowego i zakresu realizowanego projektu licencjackiego (I stopień) oraz pracy magisterskiej (II stopień). Wybór tematu projektu licencjackiego oraz jego wykonanie odbywa się w ramach seminarium dyplomowego, które realizowane jest w dwóch ostatnich semestrach studiów I stopnia, w wymiarze 60 godzin. Za opracowanie projektu i zaliczenie egzaminu dyplomowego studenci uzyskują 4 pkt ECTS. Na II stopniu temat i promotora pracy magisterskiej studenci wybierają na pierwszym roku studiów. Semina są realizowane w dwóch ostatnich semestrach studiów w wymiarze 45 godzin. Za opracowanie pracy magisterskiej i egzamin dyplomowy, wymagające dużej samodzielności i znaczącego nakładu pracy, studentom przyznano 15 pkt ECTS.

Na I stopniu studiów stacjonarnych kompetencje językowe kształtowane są na zajęciach z dwóch języków obcych. Pierwszy język, zaplanowany jest w pierwszym, drugim, trzecim i czwartym semestrze studiów w łącznym wymiarze 120 godzin i 8 pkt ECTS, natomiast drugi język zaplanowany jest w trzecim i czwartym semestrze studiów w łącznym wymiarze 60 godzin i 4 pkt ECTS. Na II stopniu studiów stacjonarnych kompetencje językowe kształtowane są także na zajęciach z dwóch języków obcych. Pierwszy język jest zaplanowany w pierwszym semestrze studiów (2 punkt ECTS) w wymiarze 30 godzin, natomiast drugi język zaplanowany jest w drugim i trzecim semestrze studiów w łącznym wymiarze 60 godzin i 4 pkt ECTS

Podczas zajęć studenci rozwijają umiejętności poprawnej komunikacji w środowisku zawodowym, stosowania zaawansowanych struktur gramatycznych oraz technik pracy z obcojęzycznym tekstem źródłowym. Dodatkowo studenci mogą realizować przedmioty w języku angielskim, oferowane jako moduły do wyboru. W aktualnie obowiązującym planie na I stopniu studiów jest to Business geography i Tourist trail (semestr IV; przedmiot do wyboru blok B - 2 ECTS), a na II stopniu studiów jest to Human resources management i Manager of recreation services (semestr I; przedmiot do wyboru blok B – 4 ECTS). Niezależnie od tego wprowadza się różne formy aktywizujące studentów do doskonalenia umiejętności językowych poprzez zachęcanie do udziału w międzynarodowych konferencjach naukowych i sympozjach studenckich kół naukowych czy studiowanie obcojęzycznej literatury naukowej.

Dobór form zajęć, proporcji liczby godzin przypisanych poszczególnym formom, a także liczebności grup studenckich oraz organizacji procesu kształcenia

Aktualny plan zajęć na studiach stacjonarnych I stopnia na kierunku Turystyka i Rekreacja obejmuje łącznie 1900 godzin, na które składają się: wykłady (760 godzin – 40,0%), ćwiczenia audytoryjne (475 godzin – 25%), ćwiczenia laboratoryjne (630 godzin – 33,2%; w tym 180 godzin języka obcego i 60 godzin seminarium dyplomowego), ćwiczenia terenowe (35 godz. – 1,8%). Moduły do wyboru, stanowiące minimum 30% ogólnej liczby ECTS, wybierane są przez studentów w trakcie semestrów poprzedzających ich realizację. Ostateczną decyzję o uruchomieniu modułu podejmuje Dziekan. Studenci mogą dokonać zmiany wybranego przedmiotu fakultatywnego składając podanie w terminie do 2 tygodni od rozpoczęcia semestru.

Studia II stopnia w systemie stacjonarnym studenci realizują w wymiarze 1100 godzin. W programie studiów wykłady stanowią 360 godzin (32,7%), ćwiczenia audytoryjne – 375 godzin (34,1%), ćwiczenia laboratoryjne – 330 godzin (30,0%), w tym 45 godzin seminarium dyplomowego i 90 godzin języków obcych, ćwiczenia terenowe 35 godz. (3,2%).

Liczebność grup studenckich w powiązaniu z formami zajęć, zakładanymi efektami uczenia się i profilem kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja wynika z Zarządzenia Nr 84 Rektora UP w Lublinie z dnia 14 września 2021 roku (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2021/09/z-84-2021.pdf>).

Zgodnie z powyższym Zarządzeniem obowiązuje następująca liczebność studenckich grup dydaktycznych: ćwiczenia audytoryjne, terenowe 30-34 osoby, ćwiczenia laboratoryjne, projektowe, lektoraty z języków obcych oraz seminarium dyplomowe 15-17 osób. Taka liczebność grup uwzględnia zachowanie zasad BHP, dostępność do aparatury oraz efektywną pracę wszystkim studentom.

Organizacja roku akademickiego, w tym terminy rozpoczęcia i zakończenia semestru oraz sesji egzaminacyjnej, ustalana jest w oparciu o Zarządzenie Rektora UP w Lublinie i podawana do wiadomości studentów co najmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego. Organizację roku akademickiego 2024/2025 określa Zarządzenie Nr 11 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 8 lutego 2024 roku (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/02/ZARZADZENIE-NR-11-1-4.pdf>). Szczegółowe informacje dotyczące procesu kształcenia na studiach stacjonarnych I stopnia oraz studiach II stopnia określają udostępnione plany studiów (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#plany_studiow). Zawierają one semestralny wykaz przedmiotów, z zaznaczeniem zajęć podlegających wyborowi studentów, formę realizacji zajęć, liczbę godzin i punktów ECTS przypisanych do poszczególnych modułów oraz formę zaliczenia końcowego. W ostatnim semestrze studiów I stopnia zaplanowano złożenie projektu licencjackiego i egzamin dyplomowy. Aby zapewnić studentom czas na potwierdzenie efektów kierunkowych, przygotowanie projektu licencjackiego według opracowanych zasad (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#egzamin_dyplomowy) oraz dopełnienie procedury jego składania i przystąpienie do egzaminu dyplomowego zgodnie z procedurą WA-S8a (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/WA-S8a-Procedura-dyplomowania-I-stopien.pdf>), w szóstym semestrze na studiach stacjonarnych zmniejszono liczbę godzin zajęć. Również w ostatnim semestrze studiów stacjonarnych II stopnia, aby studenci mieli czas na opracowanie pracy magisterskiej oraz przygotowanie się i przystąpienie do egzaminu dyplomowego zgodnie z procedurą WA-S8 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/WA-S8-Procedura-dyplomowania-II-stopien.pdf>), liczba godzin zajęć została zmniejszona.

Rozkłady zajęć poszczególnych etapów kształcenia są opracowywane przed rozpoczęciem semestru przez pracownika Wydziału, zatwierdzane przez Prorektora ds. Studenckich i Dydaktyki i podawane do wiadomości co najmniej 2 tygodnie przed rozpoczęciem semestru. Informacje te są udostępniane studentom zarówno przez stronę internetową Uczelni i Wydziału (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#rozklady_zajec), jak i przez indywidualne konta studentów w Wirtualnym Dziekanacie. Takie rozwiązanie usprawnia przepływ informacji i umożliwia studentom efektywne planowanie i wykorzystywanie czasu przeznaczanego na naukę i odpoczynek.

Zajęcia na studiach stacjonarnych I stopnia planowane są od poniedziałku do piątku i

realizowane w ramach 15 tygodni w semestrach od pierwszego do szóstego. Wykłady i ćwiczenia dla studentów studiów stacjonarnych II stopnia planowane są od poniedziałku do piątku i realizowane w ramach 15 tygodni w dwóch ostatnich semestrach.

Ważnym elementem organizacji procesu kształcenia jest rozliczenie przedmiotów w poszczególnych sesjach, podczas których nauczyciel akademicki odpowiedzialny za dany moduł jest zobowiązany do potwierdzenia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się według wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, zgodnie z procedurą WA-K3 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/WA-K3-Procedura-weryfikacji-efektow-uczenia-sie.pdf>). Terminy zaliczeń końcowych i egzaminów ustala osoba prowadząca zajęcia w porozumieniu ze starostą roku. W przypadku negatywnych wyników egzaminów/zaliczeń mają zastosowanie zapisy Regulaminu Studiów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/Regulamin-studiow-01.10.2022.pdf>).

Dokumentacja (prace zaliczeniowe, egzaminacyjne, projekty oraz inne materiały) potwierdzająca zdobycie przez studentów założonych w programie studiów efektów uczenia się, jest archiwizowana przez osoby odpowiedzialne za poszczególne przedmioty przez okres nie krótszy niż rok po zakończeniu cyklu kształcenia. Protokoły z egzaminów i zaliczeń końcowych są archiwizowane i przechowywane w teczkach studentów w dziekanacie zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi archiwizacji tego typu dokumentów.

Po spełnieniu wszystkich wymogów objętych prawem - Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 1668), Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. 1861) i Regulaminem studiów, student przystępuje do egzaminu dyplomowego (inżynierskiego lub magisterskiego) w terminie wyznaczonym przez Dziekana.

Program i organizacja praktyk

Praktyki programowe są integralną częścią procesu dydaktycznego i podlegają obowiązkowemu zaliczeniu, podobnie jak inne zajęcia ujęte w planie studiów. Celem praktyk jest rozwijanie przez studentów umiejętności praktycznego wykorzystania wiedzy i kompetencji społecznych, właściwych dla ocenianego kierunku, które przygotowują go do wykonywania przyszłego zawodu. Cele te są spójne z kierunkowymi efektami uczenia się zdefiniowanymi w karcie opisu (sylabusie) przedmiotu.

W ramach praktyki zawodowej studenci kierunku Turystyki i Rekreacji delegowani są do różnych podmiotów i organizacji m.in. do przedsiębiorstw turystycznych, agroturystycznych, gastronomicznych, hotelarskich, transportowych do ośrodków rekreacyjnych, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń oraz fundacji turystycznych, jak również do urzędów samorządów terytorialnych. Celem praktyki jest poznanie różnorodnych zadań związanych z realizacją pracy w zakresie turystyki i rekreacji. W czasie odbywania praktyki studenci uczestniczą w procesie obsługi turysty. Zapoznają się z metodami i zasadami bezpiecznej i skutecznej pracy w tych podmiotach. Poznają specyfikę oraz metod bezpiecznej i skutecznej pracy z poszczególnymi zespołami ludzkimi (np. dziećmi, osobami z niepełnosprawnościami); poznają sposoby rozwiązywania ewentualnych problemów (np. konfliktów między uczestnikami wycieczki). Istotne jest również zapoznanie studentów z wymogami bezpieczeństwa związanymi z pogłębioną pracą operatora turystycznego i hotelarza w warunkach rosnącej konkurencji na rynku pracy i coraz większych wymagań pracowniczych. W zależności od specyfiki przedsiębiorstwa turystycznego/hotelu studenci zapoznają się również z zasadami składania i przyjmowania zleceń, rezerwacji oraz ich realizacji, obsługi klienta, przyjmowania reklamacji, a także z możliwością wykorzystania nowoczesnych programów rezerwacyjnych.

Wymiar praktyk zawodowych określa Uchwała nr 3/2023-2024 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 27 października 2023 roku (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/11/3.pdf>), a szczegółowe zasady odbywania praktyki zawodowej zawarte są w Regulaminie krajowych studenckich praktyk zawodowych Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (https://up.lublin.pl/wp-content/uploads/2021/02/regulamin_praktyk_2020.pdf). Nadzór

nad przebiegiem praktyki zawodowej sprawuje Dział Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego. Dziekani wydziałów wraz z pracownikiem Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego organizują cykliczne spotkania ze studentami zobowiązanymi do odbycia praktyk programowych, na których szczegółowo omawiają zasady odbywania praktyk oraz rekomendują gospodarstwa agroturystyczne, przedsiębiorstwa turystyczne i hotelarskie, które gwarantują osiągnięcie efektów uczenia się oraz udostępniają studentom materiały dydaktyczne, dzienniczki praktyk i inne wymagane dokumenty. Dodatkowo na stronie internetowej <https://up.lublin.pl/edukacja/student/praktyki>, znajdują się wszystkie niezbędne informacje dla studenta pomocne przy wyborze i realizacji praktyki, takie jak: instrukcja realizacji i harmonogram praktyk, ramowe programy praktyk, instytucje, w których studenci mogą odbywać praktyki, informacje na temat terminu i formy egzaminu.

Zaliczenie praktyki zawodowej przeprowadzane jest w formie egzaminu ustnego. Przystępując do zaliczenia praktyki zawodowej student przedstawia Dzienniczek praktyk uzupełniony zgodnie z zaleceniami Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego. Po zaliczeniu praktyki Dzienniczek wraz z protokołem przekazywany jest do dziekanatu.

Pracownicy Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego przedstawiają studentom wykaz przedsiębiorstw oraz instytucji, w których mogą zrealizować praktykę zawodową (Zal_Cz1_02_06). Studenci samodzielnie wybierają miejsce odbywania praktyki, co skłania ich do analizy rynku pracy oraz pozwala na wybór przedsiębiorstwa turystycznego lub instytucji odpowiadających indywidualnym zainteresowaniom. Rektor lub pisemnie upoważniony przez niego pracownik Uczelni zawiera z instytucjami, w których studenci odbywają praktyki. Porozumienie w sprawie organizacji praktyk zawodowych. Uczelnia ubezpiecza każdego studenta odbywającego praktykę programową od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW). W trakcie praktyki przeprowadzana jest kontrola jej przebiegu przez pracownika Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego. Studenci mogą ubiegać się o zwolnienie w całości lub w części z obowiązku odbycia praktyki na podstawie udokumentowanej pracy zawodowej w kraju lub za granicą, pracy w ramach prowadzenia własnej działalności gospodarczej, udziału w pracach obozu naukowego, ewentualnie udokumentowanej nieodpłatnej formy zatrudnienia (np. wolontariatu, stażu), pod warunkiem, że zakres i charakter pracy w ramach ww. działalności jest zgodnych z ramowym programem praktyki i umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się.

Na kierunku Turystyka i Rekreacja studenci praktykę zawodową odbywają na I i II stopniu studiów stacjonarnych. Zgodnie z wprowadzonym w obecnym roku akademickim programem studiów studenci I stopnia realizują w czwartym semestrze, w okresie wakacyjnym, w wymiarze 4 tygodni (125 godz.; 4 ECTS), studenci II stopnia realizują praktykę a II semestrze w wymiarze 4 tygodni (125 godz.; 4 ECTS). Studenci w trakcie realizacji praktyki mają obowiązek prowadzenia na bieżąco dziennika praktyk, w którym dokumentują szczegółowy opis prac wykonywanych w danym dniu. Weryfikacja efektów uczenia się uzyskanych podczas odbywania praktyki zawodowej przeprowadzana jest na podstawie ww. dziennika praktyk oraz merytorycznej rozmowy członków komisji egzaminacyjnej ze studentem. W skład komisji wchodzi Prodziekan jako przewodniczący, pracownik Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego oraz dwóch nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale Agrobioinżynierii. Pierwszy termin egzaminu z praktyki zawodowej planowany jest od 1 do 15 września danego roku akademickiego. Podstawą zaliczenia praktyki zawodowej jest przedstawienie przez studenta wypełnionego i poświadczonego w zakładzie pracy Dzienniczka praktyk oraz potwierdzone przez członków komisji egzaminacyjnej osiągnięcie przez studenta zakładanych w opisie przedmiotu efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Po zakończeniu praktyki zawodowej studenci proszeni są o wypełnienie ankiety, w której zawarte są pytania dotyczące przebiegu zrealizowanej praktyki (Zal_Cz1_02_07). Studenci w pięciostopniowej skali oceniają poziom zadań wykonywanych w trakcie praktyki, odnoszą się do zakresu osiągniętych efektów uczenia się w obszarze wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz oceniają czynniki decydujące o satysfakcjonującym poziomie odbytej praktyki. Studenci, którzy praktykę zawodową zrealizowali w 2022 i 2023 roku wyrazili zadowolenie z miejsc realizacji i przebiegu praktyk oraz stwierdzili, że praktyka poszerzyła ich wiedzę oraz dała duże możliwości rozwoju i zdobycia nowych umiejętności.

Dobór treści i metod kształcenia, form, liczebności grup studenckich w odniesieniu do zajęć lub grup zajęć, na których studenci osiągają efekty uczenia się prowadzące do uzyskania kompetencji licencjackich i magisterskich

Na kierunku Turystyka i Rekreacja sformułowano 25 efektów uczenia się prowadzących do uzyskania kompetencji licencjackich – 11 w kategorii wiedzy i 11 w kategorii umiejętności oraz 3 w kategorii kompetencji społecznych (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-efekty-uczenia-sie-I-st-.pdf>), natomiast do uzyskania kompetencji magisterskich sformułowano 30 efektów uczenia – 13 w kategorii wiedzy i 12 w kategorii umiejętności oraz 5 w kategorii kompetencji społecznych (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-efekty-uczenia-sie-II-st-.pdf>)

Treści programowe i metody kształcenia, liczebności grup studenckich oraz proporcje godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów uczenia się prowadzących do uzyskania kompetencji licencjackich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Efekty te są uzyskiwane w kategorii wiedzy – głównie na wykładach, a w kategorii umiejętności – w trakcie zajęć ćwiczeniowych audytoryjnych, laboratoryjnych i terenowych. Nabywanie i doskonalenie kompetencji licencjackich jest realizowane również w ramach seminarium dyplomowego.

Zasadniczą formą kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja prowadzącą do uzyskania umiejętności praktycznych są ćwiczenia laboratoryjne. Na studiach stacjonarnych I stopnia stanowią one 630 godzin, natomiast na studiach stacjonarnych II stopnia udział tych zajęć wynosi 330 godzin. Są one realizowane w małych grupach (15-17 osób), co przyczynia się do lepszego osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Ćwiczenia laboratoryjne umożliwiają uzyskanie umiejętności zawodowych, pozwalają nabyć umiejętności kreatywnego podejścia do zagadnień licencjackich oraz wypracować metodologię przy rozwiązywaniu problemów z zakresu studiowanego kierunku.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów na studia

W Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia. Zasady rekrutacji na stacjonarne i niestacjonarne studia wyższe, I i II stopnia, na dany rok akademicki są zatwierdzane na posiedzeniu Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i ogłaszane na stronie internetowej UP (<https://up.lublin.pl/rekrutacja/rekrutacjanastudia/>). Warunki, tryb oraz terminy rozpoczęcia

i zakończenia rekrutacji na pierwszy rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich w UP w Lublinie w roku akademickim 2024-2025 określa Uchwała nr 63/2022-2023 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 30 czerwca 2023 w sprawie określenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na pierwszy rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich w UP w Lublinie w roku akademickim 2024-2025 (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/07/Uchwala-Senatu-nr-63.pdf>).

Informacje o wymaganiach stawianych kandydatom, warunkach rekrutacji na studia oraz kryteriach kwalifikacji dostępne są na stronie internetowej Uczelni w zakładce „Rekrutacja” (<https://up.lublin.pl/rekrutacja/>), zaś informacje dla kandydatów dotyczące kierunku są zamieszczone na stronie Wydziału Agrobiotechnologii w zakładce „Kierunki studiów” (<https://up.lublin.pl/agrobio/kierunki-studiow/>) w kafelku „Turystyka i Rekreacja” (<https://up.lublin.pl/rekrutacja/turystyka-i-rekreacja/>). Rekrutacja na studia na kierunek Turystyka i Rekreacja prowadzona jest, podobnie jak na inne kierunki studiów w UP w Lublinie, z wykorzystaniem Systemu Internetowej Rekrutacji Kandydatów, w którym kandydaci dokonują rejestracji na wybrany kierunek oraz formę studiów (IRK; <https://irk.up.lublin.pl/>).

Kierunek Turystyka i Rekreacja jest adresowany do osób zainteresowanych zdobyciem wykształcenia oraz kwalifikacji umożliwiających podjęcie działań w zakresie rozwoju turystyki na obszarach wiejskich i miejskich, kształtowania produktu turystycznego i przedsięwzięć gospodarczych, kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego, promocji zdrowego stylu życia poprzez aktywność fizyczną i prawidłowego wykorzystania czasu wolnego zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju kraju. Kandydatem/tką do podjęcia studiów może być absolwent/ka szkoły średniej ogólnokształcącej lub technikum. Do wymagań wstępnych stawianych kandydatom/tkom należy także uzyskanie pozytywnego wyniku egzaminu maturalnego oraz uzyskanie kompetencji zgodnych z wymogami rekrutacji przedstawionymi w Uchwale Senatu UP w Lublinie. Wymagania szczegółowe w postępowaniu rekrutacyjnym obejmują język obcy nowożytny oraz jeden przedmiot do wyboru: biologia, chemia, geografia, historia, matematyka, wiedza o społeczeństwie. Procedury rekrutacyjne nie uwzględniają natomiast informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów. Założono bowiem, że kompetencje cyfrowe umożliwiające przejście procesu rekrutacyjnego, tj. podstawowa umiejętność korzystania z komputera (obsługa przeglądark, drukarek czy nawet oprogramowania graficznego, w celu przygotowania zdjęcia cyfrowego) kandydaci nabywają już w szkole podstawowej, pogłębiają w szkole średniej. Oczywiście dział rekrutacji jest przygotowany na potrzebę skorzystania ze sprzętu Uczelni w celu przejścia procesu rekrutacyjnego kandydata.

Zgodnie z Uchwałą nr 20/2023-2024 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie określenia liczby miejsc na pierwszym roku na poszczególnych kierunkach studiów stacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie na rok akademicki 2024-2025 (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/03/20.pdf>) liczba miejsc na pierwszym roku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia na kierunku Turystyka i Rekreacja została określona na 60, natomiast stacjonarnych studiów drugiego stopnia – 30.

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innych uczelniach, w tym w uczelniach zagranicznych

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych na innej uczelni wyższej są określone w §8 Regulaminu studiów UP w Lublinie, który jest opublikowany na stronie internetowej Uczelni <https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/regulamin-studiow-od-1.10.24.pdf>. Studenci innej uczelni, po zaliczeniu co najmniej pierwszego semestru, mogą być przyjęci na studia na kierunku Turystyka i Rekreacja za zgodą Dziekana Wydziału Agrobiotechnologii, wyrażoną w drodze decyzji, jeżeli dostarczyli zaświadczenie potwierdzające status studenta i informujące o wypełnieniu wszystkich obowiązków

wynikających z przepisów obowiązujących w uczelni, którą opuszczają i ponadto spełniają wymagania rekrutacyjne na kierunku Turystyka i Rekreacja. Dziekan stwierdza zbieżność uzyskanych przez studentów efektów uczenia się z efektami określonymi w programie studiów na kierunku Turystyka i Rekreacja UP w Lublinie oraz przypisuje im taką liczbę punktów ECTS, jaka jest przypisana efektom uczenia się uzyskiwanym w wyniku realizacji odpowiednich zajęć i praktyk na Wydziale Agrobiotechnologii UP w Lublinie. W przypadku stwierdzenia różnic programowych odpowiadających nie więcej niż 24 punktom ECTS, Dziekan wyznacza przedmioty w celu uzupełnienia brakujących w programie efektów uczenia się. Realizacja przedmiotów uzupełniających odbywa się w trakcie pierwszych dwóch semestrów po przeniesieniu.

Studenci kierunku Turystyka i Rekreacja mogą realizować część programu studiów poza UP w Lublinie, w innej uczelni polskiej lub zagranicznej, w szczególności na podstawie porozumień międzyuczelnianych wynikających z uczestnictwa UP w Lublinie w krajowych (MostAR) (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/mostar/>) lub międzynarodowych programach wymiany studentów (program Erasmus+) (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/>). Realizacja określonej części programu studiów poza macierzystą uczelnią odbywa się za zgodą Dziekana według procedur obowiązujących dla poszczególnych programów (§10 Regulaminu studiów).

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się w procesie uczenia się poza systemem studiów

Ogólne zasady i warunki potwierdzania efektów uczenia się (PEU) uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów oraz powoływania i sposobu działania komisji weryfikujących efekty uczenia się określa §19 Regulaminu studiów (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/regulamin-studiow-od-1.10.24.pdf>) oraz Uchwała nr 69/2018-2019 Senatu UP w Lublinie z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się oraz powoływania i sposobu działania komisji weryfikujących efekty uczenia się w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie (<https://up.lublin.pl/files/biurorektora/Uchwały%202018-2019/069/69.pdf>); załącznik (https://up.lublin.pl/files/biurorektora/Uchwały%202018-2019/069/zalacznik_do_69.pdf).

Kandydat może zapoznać się z ogólnymi zasadami dotyczącymi PEU zamieszczonymi na stronie internetowej Uczelni oraz skontaktować się z konsultantem PEU (pracownik Działu Organizacji i Toku Studiów), który pełni rolę pierwszego kontaktu w procedurze PEU na poziomie Uczelni. Konsultant wyjaśnia kandydatowi zasady, warunki i tryb postępowania przy potwierdzaniu efektów uczenia się, weryfikuje spełnienie warunków formalnych, wstępnie rozpoznaje kierunki, poziomy i profile, dla których efekty uczenia się mogą zostać potwierdzone, wskazuje sposób postępowania w procedurze PEU oraz kieruje do właściwego pełnomocnika Dziekana ds. PEU. Weryfikacji efektów uczenia się dokonuje Wydziałowa Komisja PEU powołana przez Pełnomocnika Dziekana ds. PEU w trybie określonym w cytowanym wyżej Załączniku do uchwały Senatu nr 69/2018-2019 z dnia 24 maja 2019 r. Na podstawie PEU studentowi można zaliczyć nie więcej niż 50% punktów ECTS wymaganych do uzyskania kwalifikacji na kierunku Turystyka i Rekreacja. Do dnia sporządzenia raportu kandydaci na studia nie korzystali z tej formy potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku.

Zasady, warunki i tryb dyplomowania

Zasady prowadzenia seminarium dyplomowego i przebiegu egzaminu dyplomowego dla cykli studiów pierwszego stopnia, które rozpoczęły się w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie od roku akademickiego 2019/2020 określa Zarządzenie nr 45 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 19 kwietnia 2021 r., Załącznik nr 2 oraz zmieniające je Zarządzenie nr 69 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 17 maja 2023 r. (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/05/Zarzadzenie-nr-69.pdf>) oraz Załącznik do Zarządzenia nr 27 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 8 marca 2024 r. dla cykli studiów, które rozpoczęły się od roku akademickiego 2023/2024 (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/03/27.pdf>).

Dziekan tworzy grupę seminaryjną (12 osobową) i wyznacza nauczyciela akademickiego, odpowiedzialnego za prowadzenie danej grupy, posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego. Zaleca się ciągłość w prowadzeniu seminarium przez tego samego nauczyciela akademickiego (dwa semestry). Studenci opracowują projekt licencjacki (dyplomowy) zgodnie z §34, ust. 1 Regulaminu studiów (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/regulamin-studiow-od-1.10.24.pdf>) oraz procedurą dyplomowania na Wydziale Agrobiżynierii (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/07/WA-S8a-Procedura-dyplomowania-I-stopien.pdf>).

Zgodnie z procedurą nie przewiduje się opiekuna naukowego ani recenzenta. Projekt licencjacki jest wykonywany pod opieką nauczyciela prowadzącego seminarium (w uzasadnionych przypadkach, za zgodą dziekana, zagadnienie może być konsultowane przez nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora). Wszyscy uczestnicy seminarium dyplomowego mają obowiązek przygotowania prezentacji w programie multimedialnym np. Power Point, na temat wybranego projektu licencjackiego, udziału w dyskusji oraz zapoznania się z projektami licencjackimi prezentowanymi przez wszystkich studentów danej grupy seminaryjnej. Prezentacja projektu licencjackiego przygotowывается jest w oparciu o posiadaną wiedzę i umiejętności studenta z uwzględnieniem specyfiki kierunku studiów. Wybrana tematyka projektu dyplomowego powinna być spójna z efektami uczenia się oraz sylwetką absolwenta.

Nauczyciel akademicki odpowiedzialny za prowadzenie seminarium, przekazuje wykaz ustalonych ze studentami tematów projektów licencjackich do Rady Programowej, w celu określenia zgodności z kierunkiem studiów, turystyka i rekreacja - najpóźniej do końca listopada na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych (semestr V). Rada Programowa w terminie do 14 dni przekazuje stanowisko w sprawie doboru tematów projektów licencjackich i ich zgodności z kierunkiem studiów do nauczyciela akademickiego odpowiedzialnego za daną grupę seminaryjną.

Studenci mogą przystąpić do egzaminu dyplomowego po udokumentowanym zaliczeniu wszystkich semestrów oraz złożeniu projektu licencjackiego. Egzamin dyplomowy jest przeprowadzany w formie ustnej i składa się z dwóch części - praktycznej i teoretycznej. Po uzyskaniu pozytywnej oceny z części praktycznej, student przystępuje do części teoretycznej egzaminu dyplomowego (Załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 45 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 19 kwietnia 2021 r):

Egzamin dyplomowy na kierunku Turystyka i Rekreacja odbywa się przed komisją powołaną przez Dziekana zgodnie z §41 Regulaminu studiów (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/regulamin-studiow-od-1.10.24.pdf>). Komisji przewodniczy Prodziekan albo upoważniony przez Dziekana profesor lub doktor habilitowany. Oprócz przewodniczącego w skład komisji wchodzi opiekun seminarium oraz inny nauczyciel akademicki zgodnie z procedurą dyplomowania (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/07/WA-S8a-Procedura-dyplomowania-I-stopien.pdf>) zamieszczoną na stronie internetowej Wydziału oraz Załącznikiem do Zarządzenia 27 (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/03/zal..pdf>) od obowiązującego naboru 2023/2024. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i stanowi sprawdzian wiedzy studentów związanej z kierunkiem Turystyka i Rekreacja oraz tematem projektu licencjackiego (dyplomowego). Egzamin składa się z prezentacji tego projektu przez studenta, dyskusji oraz odpowiedzi studenta na pytania komisji. Wymagania dotyczące prezentacji przez studentów projektu licencjackiego (dyplomowego), w tym szczegółowe kryteria weryfikacji jej zakresu i poziomu merytorycznego, określa Rada Programowa (załącznik WA-S8a.23, <https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/07/WA-S8a-Procedura-dyplomowania-I-stopien.pdf>). W trakcie egzaminu studenci odpowiadają na pytania wylosowane lub sformułowane przez komisję. Z przebiegu egzaminu sporządza się protokół, w którym wpisuje się zadane pytania i oceny z egzaminu dyplomowego (załącznik WA-S8a.22). Protokół podpisywany jest przez przewodniczącego oraz członków komisji.

Ocenę końcową ze studiów określa się zgodnie z obowiązującym aktualnie Regulaminem studiów UP w Lublinie, § 46, ust. 1 (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/regulamin-studiow-od-1.10.24.pdf>). W przypadku uzyskania oceny niedostatecznej lub nieuzasadnionego nieprzystąpienia do egzaminu dyplomowego, postępowanie

prowadzone jest zgodnie z Regulaminem studiów, § 43. Prace dyplomowe w formie pisemnej i elektronicznej przechowywane są przez okres 1 roku w Dziekanacie Wydziału, a następnie przekazywane do Archiwum Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i Repozytorium Prac Dyplomowych.

Wynik ukończenia studiów I stopnia jest sumą uzyskaną przez dodanie: 3/5 średniej ważonej wszystkich ocen z egzaminów i zaliczeń wpisanych do protokołów w okresie studiów i odpowiadającym im punktom ECTS w ramach kierunku, obliczonej zgodnie z §46 ust. 5 Regulaminu Studiów, 1/5 oceny pracy dyplomowej i 1/5 oceny egzaminu dyplomowego. W dyplomie ukończenia studiów i w suplemencie wpisuje się ostateczny wynik ukończenia studiów według zasady: jeśli uzyskana suma wynosi poniżej 3,20 – dostateczny, od 3,20 do 3,60 – dostateczny plus, od 3,61 do 4,10 – dobry, od 4,11 do 4,50 – dobry plus, 4,51 i powyżej – bardzo dobry. Studenci kierunku Turystyka i Rekreacja, na wniosek Dziekana, mogą otrzymać przyznawany przez Rektora Dyplom wyróżniającego się absolwenta, po spełnieniu warunków określonych w §50 Regulaminu studiów. Po zdaniu egzaminu dyplomowego studenci uzyskują dyplom i tytuł licencjata.

Proces dyplomowania na studiach drugiego stopnia kierunku Turystyka i Rekreacja, obejmuje realizację przez studentów pracy magisterskiej pod kierunkiem nauczyciela akademickiego, ocenę pracy przez promotora i recenzenta oraz egzamin dyplomowy. Procedura dyplomowania na Wydziale Agrobiotechnologii jest szczegółowo opisana w dokumencie WA-S8 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/WA-S8-Procedura-dyplomowania-II-stopien.pdf>). Praca magisterska powinna być wykonana pod względem merytorycznym i formalnym zgodnie z obowiązującymi wymogami oraz wytycznymi dla kierunku Turystyka i Rekreacja, które zostały opracowane przez Radę Programową tego kierunku i są prezentowane na seminarium. Tematy prac magisterskich są ustalane na pierwszym semestrze studiów. Przy ustalaniu tematu pracy dyplomowej uwzględniana jest problematyka badawcza jednostki dydaktycznej, w której zatrudniony jest promotor oraz zainteresowania naukowe studentki/ta. Tematy prac są zatwierdzane pod względem zgodności z profilem kierunku kształcenia przez Radę Programową, podpisywane przez jego przewodniczącego i przekazywane do Dziekana zgodnie z Harmonogramem działań na Wydziale Agrobiotechnologii (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/WA-S8-Procedura-dyplomowania-II-stopien.pdf>)

Prace magisterskie obejmują część teoretyczną opartą na dostępnym piśmiennictwie oraz część badawczą na podstawie eksperymentów przeprowadzonych samodzielnie przez studentów z uwzględnieniem odpowiednich metod badawczych i statystycznych. W pracach tego typu wymagana jest również umiejętność logicznego wnioskowania. Spełnienie warunków dotyczących właściwego doboru metod badawczych i statystycznych jest podstawą do oceny osiągnięcia przez dyplomantów zakładanych efektów uczenia się. Ocenę wszystkich prac dyplomowych zrealizowanych na Wydziale Agrobiotechnologii przeprowadza się zgodnie z wymogami zawartymi w procedurach WA-K7 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/WA-K7-Procedura-oceny-jakosci-prac-dyplomowych-1.pdf>) i WA-S10 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2022/11/WA-S10-Procedura-oceny-prac-dyplomowych.pdf>). Studenci wykonują prace dyplomowe magisterskie pod kierunkiem nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni, posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego lub doktora zgodnie z §34, ust. 1 Regulaminu studiów (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/regulamin-studiow-od-1.10.24.pdf>) oraz procedurą dyplomowania na Wydziale Agrobiotechnologii (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/WA-S8-Procedura-dyplomowania-II-stopien.pdf>).

Kolegium Wydziału może wyrazić zgodę na wykonywanie pracy magisterskiej pod kierunkiem specjalisty spoza Wydziału lub spoza Uczelni, posiadającego stopień naukowy doktora i dorobek naukowy związany z tematem pracy. Ocenę pracy dyplomowej magisterskiej dokonuje nauczyciel akademicki kierujący pracą oraz jeden recenzent powołany przez Dziekana spośród nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego (§37, ust. 1 Regulaminu studiów).

Studenci mogą przystąpić do egzaminu dyplomowego magisterskiego po udokumentowanym zaliczeniu wszystkich semestrów oraz uzyskaniu pozytywnej opinii i recenzji pracy dyplomowej magisterskiej, oraz pozytywnym zweryfikowaniu pracy dyplomowej przez program antyplagiacyjny. Egzamin dyplomowy na kierunku Turystyka i Rekreacja odbywa się przed komisją powołaną przez Dziekana zgodnie z §41 Regulaminu studiów. Komisji przewodniczy Prodziekan albo upoważniony przez Dziekana profesor lub doktor habilitowany. Oprócz przewodniczącego w skład komisji wchodzi promotor i recenzent zgodnie z procedurą dyplomowania zamieszczoną na stronie internetowej Wydziału. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i stanowi sprawdzian wiedzy studentów związanej z kierunkiem Turystyka i Rekreacja oraz tematem pracy magisterskiej. Egzamin składa się z prezentacji pracy dyplomowej przez studenta, przedstawienia oceny pracy przez recenzenta i promotora, dyskusji dotyczącej pracy dyplomowej oraz odpowiedzi studenta na pytania komisji. Wymagania dotyczące prezentacji pracy dyplomowej przez studentów określa Rada Programowa (załącznik WA-S8.23). W trakcie egzaminu studenci odpowiadają na pytania wylosowane lub sformułowane przez komisję. Z przebiegu egzaminu sporządza się protokół, w którym wpisuje się zadane pytania i oceny z egzaminu dyplomowego (załącznik WA-S8.22). Protokół podpisywany jest przez przewodniczącego oraz członków komisji.

Sposoby oraz narzędzia monitorowania i oceny postępów studentów i ich liczby oraz działania podejmowane na podstawie tych informacji

Monitorowanie postępów studentów jest realizowane w sposób ciągły przez nauczycieli prowadzących zajęcia i wiąże się z weryfikacją osiągania modułowych i kierunkowych efektów uczenia się. Jednym z narzędzi monitorowania i oceny postępów studentów jest analiza uzyskanych ocen końcowych z danego modułu. Nauczyciel odpowiedzialny za przedmiot prowadzony na kierunku Turystyka i Rekreacja w danym roku akademickim sporządza do 30 września zestawienie ocen końcowych z przedmiotu, które po każdym terminie zaliczenia/egzaminu wpisuje do protokołu. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia w zakresie monitorowania działa zgodnie z instrukcjami Wydziałowymi (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#procedury>) i uczelnianymi (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/dydaktyka/>). Komisja corocznie sporządza raport z oceny efektów uczenia się i jakości kształcenia, który omawiany jest na Kolegium Wydziału, a następnie kierowany do analizy w Radach Programowych.

Monitoring liczby kandydatów oraz osób przyjętych na studia prowadzony jest na podstawie przygotowywanych dla MEiN corocznych sprawozdań z liczby kandydatów oraz przyjętych na pierwszy rok studiów. Studenci przyjęci na I rok studiów pierwszego stopnia mogą być skreśleni z listy w sytuacji niepodjęcia studiów czy rezygnacji z nauki w trakcie pierwszego semestru. Inne przypadki skreślenia z listy studentów określa §28 Regulaminu studiów (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/regulamin-studiow-od-1.10.24.pdf>).

Jak wynika z tabeli 3A zainteresowanie kandydatów kierunkiem Turystyka i Rekreacja jest znaczne, niestety liczba przyjętych osób na studia pierwszego stopnia tego kierunku jest 2-3 krotnie mniejsza. Największą ich liczbę zanotowano w latach 2019-2020 i wynosiła ona 71 osób. W następnych latach liczba przyjętych na I rok waha się w granicach 48-62. Wyjątek stanowi rok akademicki 2024/2025, w którym na tę chwilę przyjęto 37 osób. Liczba osób skreślonych na przestrzeni w/w lat oscylowała w granicach 25-32 osoby. Powody skreśleń studentów są niezależne od działań Wydziału Agrobiotechnologii, ponieważ ich przyczynami są najczęściej: niepodjęcie studiów, rezygnacja, przeniesienie na inną uczelnię. Nieliczne przypadki to: niezaliczenie semestru, brak postępów w nauce oraz niezłożenie pracy dyplomowej. W semestrze pierwszym najczęstszą przyczyną skreślenia jest niepodjęcie studiów lub rezygnacja. Liczba osób, które kończyły studia (zdecydowanie najczęściej w terminie) była wyższa niż liczba osób skreślonych tylko wśród studentów z naboru 2019/2020. W pozostałych naborach była (nieznacznie) niższa, i tak z naboru 2021/2022 z 48 przyjętych osób studia ukończyło 23, natomiast z naboru 2022/2023 – z 62 osób przyjętych 26 ukończyło studia. Z kolei na studiach drugiego stopnia, tego kierunku liczba kandydatów i liczba osób przyjętych jest dość zbliżona. Mniejsza jest też liczba osób skreślonych.

Tabela 3A. Liczba kandydatów, liczba przyjętych na studia, liczba studentów skreślonych oraz liczba absolwentów wg. naboru

Nabór na rok akad.	Liczba kandydatów	Liczba przyjętych na 01.10	Liczba skreślonych	Absolwenci
Studia I stopnia stacjonarne				
2019/2020	129	71	33	38
2020/2021	81	48	25	23
2021/2022	67	56	32	26
2022/2023	100	62	32	w trakcie
2023/2024	128	55	35	w trakcie
2024/2025	100	37	w trakcie	w trakcie
Studia II stopnia stacjonarne				
2019/2020	25	22	2	18
2020/2021	40	40	19	20
2021/2022	30	23	11	13
2022/2023	35	30	8	19
2023/2024	32	15	6	w trakcie
2024/2025	28	26	w trakcie	w trakcie
Studia II stopnia niestacjonarne				
2021/2022		16	2	14

Wszystkie dane liczbowe, takie jak liczba studentów zaliczających poszczególne semestry, kończących studia, dane kierowane do GUS, czy systemu POL-on, są statystycznie opracowywane przez pracowników dziekanatu. Bieżąca analiza liczby studentów oraz wyników przez nich uzyskiwanych jest prowadzona z wykorzystaniem elektronicznego systemu Wirtualny Dziekanat. Te informacje służą do wyznaczania konieczności wprowadzania ewentualnych działań naprawczych lub modyfikacji liczby i liczebności grup studenckich.

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się

Zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów kierunku Turystyka i Rekreacja regulują rozwiązania przyjęte przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, dotyczące procesu kształcenia: Regulamin studiów, Wewnętrzny System Zarządzania Jakością Kształcenia oraz procedury przyjęte na Wydziale Agrobiotechnologii, zgodnie z Procedurą weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się WA-K3 (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/07/WA-K3_Procedura-weryfikacji-efektow-uczenia-sie.pdf) oraz załącznikiem nr 2 do tej procedury. Sposoby weryfikacji efektów uczenia się (oddzielnie dla każdego efektu uczenia się) oraz formy dokumentowania osiągniętych efektów uczenia się założonych w poszczególnych modułach określone są w opisach modułów znajdujących się w zakładce „Karty kierunków/Turystyka i Rekreacja” (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-I-stopnia-moduly.pdf>; <https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-II-stopnia-moduly.pdf>) i są one przedstawiane studentom na pierwszych zajęciach w semestrze. Zastosowanie konkretnej metody zależne jest od zakładanych efektów uczenia się, a wybór metody zależy od prowadzącego zajęcia. Dokumenty potwierdzające osiągnięcie przez studenta założonych w programie

efektów uczenia się (prace zaliczeniowe, egzaminacyjne, testy, projekty, sprawozdania, konspekty, prezentacje, dziennik prowadzącego) są archiwizowane przez nauczycieli w teczkach przedmiotów lub w formie cyfrowej przez okres nie krótszy niż rok po zakończeniu cyklu kształcenia w celu dokonywania cyklicznych przeglądów. Zgodnie z procedurą WA-K3 (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/07/WA-K3_Procedura-weryfikacji-efektow-uczenia-sie.pdf) nauczyciele przechowują w teczkach przedmiotów lub w formie cyfrowej wszystkie prace egzaminacyjne i wybrane prace zaliczeniowe (etapowe) oraz dzienniki zajęć.

Zasady zaliczenia etapów studiów przez studenta określają §20 Zaliczenie semestru, §22 Zaliczenie zajęć i §23–26 Egzamin w Regulaminie Studiów UP w Lublinie. Okresem zaliczeniowym jest semestr. Zajęcia wynikające z programu studiów mogą kończyć się egzaminem lub zaliczeniem. Nauczyciele odpowiedzialni za przedmiot w porozumieniu ze starostą roku ustalają terminy zaliczeń i egzaminów. Informacja o terminach egzaminów jest podawana do wiadomości studentów najpóźniej na 2 tygodnie przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. W czasie egzaminów i zaliczeń nauczyciele stosują następujące oceny: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4,0), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0) i niedostateczny (2,0). Po zrealizowaniu każdego terminu zaliczenia lub egzaminu nauczyciele wprowadzają wyniki egzaminu/zaliczenia do Wirtualnego Dziekanatu, co jest równoznaczne z ogłoszeniem wyników dla studentów oraz przekazują prawidłowo wypełnione protokoły do dziekanatu w terminie do pięciu dni roboczych od daty przeprowadzonego zaliczenia/egzaminu. Studentom przysługuje prawo wglądu do ocenionej pisemnej pracy egzaminacyjnej w okresie poprzedzającym kolejny termin egzaminu, zaś w przypadku drugiego terminu poprawkowego w okresie 2 tygodni po jego przeprowadzeniu. W przypadku uzyskania na egzaminie/zaliczeniu oceny niedostatecznej, studentowi przysługuje prawo do dwukrotnego przystąpienia do egzaminu/zaliczenia poprawkowego z każdego modułu, przy założeniu, że drugi termin poprawkowy jest ostateczny. Regulamin Studiów UP w Lublinie w §27 zawiera również uregulowania dotyczące przeprowadzania egzaminów komisyjnych.

Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie przez studenta efektów uczenia się przez zaliczenie zajęć przewidzianych w programie studiów, którym przypisano punkty ECTS, w terminach określonych w organizacji roku akademickiego. Student, który uzyskał zaliczenie semestru, zostaje zarejestrowany decyzją Dziekana na kolejny semestr. Działania prowadzone na rzecz studentów będących osobami niepełnosprawnymi koordynuje Pełnomocnik Rektora ds. osób z niepełnosprawnościami. Organizacja i sposób realizacji procesu dydaktycznego, w tym zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się, uwzględniają szczególne potrzeby studentów będących osobami z niepełnosprawnością. W sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się studenci proszą o pomoc opiekuna roku, którego powołuje Dziekan z grona nauczycieli akademickich na cały okres studiów danego rocznika lub bezpośrednio Dziekana/Prodziekana. W sytuacji, gdy zachowanie studenta lub prowadzącego jest nieetyczne lub niezgodne z prawem, sprawa kierowana jest do Rzecznika Dyscyplinarnego ds. studentów lub ds. nauczycieli akademickich (<https://up.lublin.pl/universytet/wladze/rzeczniczy-dyscyplinarni/>).

Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych

W Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie do weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów uczenia się służą: egzaminy, testy, prace pisemne, prace dyplomowe i egzamin dyplomowy, referaty, eseje, projekty, prezentacje, obserwacje i ocena aktywności studentów w pracy indywidualnej, grupowej i dyskusjach, ocena sposobu zadawania pytań i argumentacji oraz umiejętności wyciągania wniosków.

Metody sprawdzania i oceniania efektów uczenia się są zależne od treści merytorycznych danego przedmiotu oraz form prowadzenia zajęć. Wybór metod dokonywany jest przez prowadzącego i przedstawiany studentom na początku semestru.

Szczegółowe informacje dotyczące form i metod weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się podane są w opisach modułów (sylabusach) (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-I-stopnia-moduly.pdf>); <https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/09/Turystyka-i-rekreacja-II-stopnia->

[moduly.pdf](#)). W celu sprawdzenia osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku Turystyka i Rekreacja, prowadzący zajęcia stosują m.in. następujące sposoby weryfikacji:

- w zakresie wiedzy: sprawdzian pisemny; sprawdzian testowy; udział w dyskusji merytorycznej (zgodnej z tematyką) sprawdzian praktyczny np. egzamin z praktyk. Formy dokumentowania to: archiwizowanie pisemnych prac studentów, oceny i zaliczenia w dzienniku prowadzącego.
- w zakresie umiejętności: ocena wykonania projektu; obserwacja studenta podczas wykonywania zadań; ocena pracy z tekstem przewodnim, aktami prawnymi, wykonywanie referatów tematycznych i prezentacji multimedialnych; prezentacja swojego stanowiska na forum grupy, ocena wykonywania ćwiczeń rachunkowych, z kartą pracy, z wykorzystaniem oprogramowania biurowego i systemów rezerwacyjnych, zachowań podczas gier edukacyjnych i symulacyjnych, prowadzenia negocjacji, prowadzenia grupy autokarowej, pełnienia roli pilota czy przewodnika turystycznego na wybranym fragmencie szlaku turystycznego. Formy dokumentowania to: oceny i zaliczenia odnotowane w dzienniku prowadzącego, projekty, opracowania w formie papierowej lub elektronicznej; prezentacje multimedialne archiwizowane w wersji elektronicznej.
- w zakresie kompetencji społecznych: obserwacja studentów w trakcie realizacji zadań; ocena zaangażowania i gotowości do współpracy; ocena inicjatywy, kreatywności i aktywności na ćwiczeniach; praca pisemna; ocena prowadzenia prezentacji; ocena argumentowania, udziału w dyskusji, formułowania opinii i sposobu wypowiedzania się; ocena w zakresie samodzielnego zdobywania wiedzy; ocena pracy studenta w charakterze członka zespołu przygotowującego raporty z badań, opracowanie, projekt itp. Główną formą dokumentowania są oceny i zaliczenia odnotowane w dzienniku prowadzącego.

W procesie dydaktycznym szczególną wagę przykładają się do osiągania przez studentów efektów uczenia się odnoszących się do umiejętności praktycznych. Dla przykładu na przedmiotach:

- zarządzania w turystyce i rekreacji (I rok) oceniana jest umiejętność przygotowania projektu i realizacji w praktyce gier terenowych i edukacyjnych planszowych, przygotowania konferencji, na której prezentowane są wcześniej realizowane projekty, tworzenia animacji legend, pisanie misji i wizji, analizy SWOT przedsiębiorstwa turystycznego lub rekreacyjnego.
- Organizacja pracy biurowej w turystyce (I rok) oceniana jest umiejętność przygotowania korespondencji handlowej w turystyce oraz przygotowania materiałów graficznych (broszura muzeum, logo przedsiębiorstwa, wizytówka, papier firmowy w programie Canva i mock-upów),
- Ekonomia i finanse w turystyce (II rok) oceniana jest umiejętność prowadzenia spraw ekonomiczno-finansowych przedsiębiorstwa turystycznego (obliczania podatków, wynagrodzeń, wystawiania faktur, prowadzenia książki przychodów i rozchodów, obliczania progu rentowności).
- Organizacja i obsługa ruchu turystycznego (II rok) oceniana jest umiejętność przygotowania oferty imprezy turystycznej dostosowanej do wymagań wybranych klientów, skalkulowania kosztów tej imprezy, przygotowania materiałów informacyjno-promocyjnych konferencji (program wydarzenia, plakat),
- Żywność człowieka i dietetyka (II rok) oceniana jest umiejętność układania jadłospisu dla różnych grup klientów,
- Organizacja czasu wolnego (II rok) oceniana jest umiejętność przygotowania i zaprezentowania projektu imprezy rekreacyjnej dedykowanej dla określonej grupy odbiorców,
- Podstawy odnowy biologicznej (III rok) oceniana jest umiejętność opracowania programów odnowy biologicznej dla wybranych grup odbiorców,
- Nowoczesne formy krajoznawstwa (I rok II°) oceniana jest umiejętność zaplanowania i przygotowania gry miejskiej dla wskazanej grupy i we wskazanym miejscu, oraz zaprojektowania skrytki geocachingowej,
- GIS w turystyce i rekreacji (I rok II°) oceniana jest umiejętność przygotowania interaktywnej aplikacji mapowej o zasobach turystycznych regionu (wizualizacja trasy turystycznej),

- Produkty turystyczne regionu lubelskiego (I rok II°) oceniana jest umiejętność prowadzenia grupy turystycznej na wskazanej trasie, po wybranych produktach turystycznych, opracowywanie innowacyjnych szlaków turystycznych,
- Systemy rezerwacyjne w branży turystycznej (II rok II°) oceniane jest umiejętność wyszukiwania ofert w systemie rezerwacyjnym MerlinX na podstawie preferencji różnych typów klientów biura podróży,
- Zarządzanie projektami w turystyce (II rok II°) oceniana jest umiejętność wypełnienia wniosku projektowego; podczas zajęć studenci uczą się też zasad oceny formalnej i merytorycznej wniosków i na tej podstawie oceniają wnioski przygotowane przez kolegów i koleżanki.

Wielu nauczycieli weryfikuje osiąganie efektów uczenia się odnoszących się do umiejętności praktycznych poprzez ocenę raportów z przygotowanych projektów, ich prezentacji multimedialnej, a także umiejętności przygotowania wystąpienia ustnego prezentującego projekt (np. w ramach modułów Zarządzanie w turystyce i rekreacji (I rok) studenci prezentują przygotowane gry miejskie i edukacyjne gry planszowe podczas organizowanej również przez siebie konferencji, na którą zapraszani są goście zewnętrzni np. licealiści, przewodnicy, pracownicy Wydziału; w ramach modułu Produkty turystyczne regionu lubelskiego (I rok II°) studenci na tej samej konferencji prezentują przygotowane przez siebie tematyczne szlaki turystyczne).

Oceniane jest również nabywanie przez studentów kompetencji miękkich, np. w postaci umiejętności prowadzenia prostych negocjacji przy wykorzystaniu taktyk i technik negocjacyjnych, a także prowadzenia rozmów handlowych. Umiejętności takie studenci nabywają na przedmiotach: Komunikacja i negocjacje w turystyce oraz Obsługa klienta w turystyce (III rok). Na przedmiocie Systemy rezerwacyjne w branży turystycznej (II rok II°) studenci uczą się prowadzić rozmowy sprzedażowe z klientami biura podróży w oparciu o wyszukiwane dla nich oferty.

Wielu nauczycieli weryfikuje osiąganie efektów uczenia się odnoszących się do umiejętności praktycznych poprzez ocenę raportów z przygotowanych projektów, ich prezentacji multimedialnej, a także umiejętności przygotowania wystąpienia ustnego prezentującego projekt. Efekty uczenia zdobyte podczas praktyk zawodowych - odbycie praktyki zawodowej potwierdza opiekun w Dzienniczku praktyk, oceniając stopień realizacji efektów uczenia się. Zaliczenia praktyki zawodowej dokonuje odpowiedni Prodziekan na podstawie dokumentacji z realizacji praktyk zawodowych (Dzienniczek praktyk) oraz egzaminu złożonego przed powołaną przez Dziekana komisją.

W przypadku przedmiotów Z niepełnosprawnościami oceniane są umiejętności z zakresu obsługi programów komputerowych do informatycznego wsparcia różnych sfer działalności gospodarczej, a także rozwiązanie zadania w oparciu o systemy wspomagania decyzji dostępne w zasobach internetowych (GUS, Eurostat, FAOSTAT, EMIS, Bank Światowy). Dużą uwagę przykładana się do rozwijania umiejętności praktycznych, stąd studenci poznają m.in. możliwości wykorzystania systemów operacyjnych Windows i Linux, nabywają umiejętności obsługi pakietu biurowego oraz obsługi kreatora witryn internetowych, a także mają możliwość pracy na platformie e-learning. Sprawdzanie i ocenianie efektów uczenia się następuje poprzez ocenę umiejętności z zakresu obsługi programów komputerowych, w postaci przygotowanych przez studentów dokumentów tekstowych, arkuszy kalkulacyjnych, prezentacji multimedialnych, a także rozwiązywania zadań rachunkowych.

Kompetencje językowe studenci osiągają przez udział w wykładach, dyskusjach, konwersacjach, wykonując prezentacje i studiując teksty specjalistyczne metodą gramatyczno-tłumaczeniową. Lektorzy duży nacisk kładą na doskonalenie umiejętności komunikowania się. Weryfikacja osiąganych przez studentów kompetencji językowych odbywa się w formie testów i kartkówek obejmujących słownictwo ogólne i specjalistyczne oraz gramatykę. Oceniane są także wypowiedzi i prezentacje ustne, czytanie, słuchanie, przygotowanie do zajęć i aktywność na ćwiczeniach oraz wygłaszane prezentacje.

Końcowe oceny z przedmiotów, określające stopień osiągnięcia kierunkowych efektów uczenia się, zawarte są w protokołach zaliczeń i egzaminów, zamieszczonych w Wirtualnym Dziekanacie.

Dodatkowo, zgodnie ze zmodyfikowaną w czerwcu 2024 roku procedurą WA-K3 (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/07/WA-K3_Procedura-weryfikacji-efektow-uczenia-sie.pdf) w weryfikacji efektów uczenia się znaczącą rolę przypisano Radzie Programowej kierunku. Jest ona zobowiązana do dokonywania okresowej oceny wybranych modułów

oraz dokumentujących je prac etapowych, egzaminacyjnych, projektów oraz innych niezbędnych materiałów z każdego poziomu i formy kształcenia pod kątem weryfikacji wszystkich założonych efektów po zakończeniu cyklu kształcenia.

Ocena efektów uczenia się osiągniętych w końcowym procesie kształcenia obejmuje przygotowanie i ocenę prezentacji projektu licencjackiego oraz egzamin dyplomowy. Poprawnie opracowany projekt licencjacki potwierdza nabycie przez studenta kompetencji w postaci umiejętności takich jak: sformułowanie problemów badawczych o charakterze praktycznym, zaproponowanie sposobów ich rozwiązania, wykorzystanie wiedzy zdobytej w trakcie studiów licencjackich, dobór i wykorzystanie literatury przedmiotu, pozyskiwanie informacji z różnych źródeł, stosowanie uznanych w naukach o kulturze fizycznej, ekonomicznych i rolniczych metod analitycznych, napisanie pracy poprawnym językiem polskim. Potwierdzeniem tych kompetencji jest pozytywna ocena zaprezentowanego rozwiązania projektu licencjackiego, uzyskana w trakcie egzaminu dyplomowego, w części praktycznej. Prezentacja projektu licencjackiego (w formie drukowanej i elektronicznej) oraz protokoły z egzaminów dyplomowych przechowywane są w teczce studenta w dziekanacie, a następnie w Archiwum Uczelni.

Oceny z egzaminów, zaliczeń, sprawdzianów, kolokwium, ćwiczeń i projektów są udostępniane w sposób najbardziej dogodny dla studentów – bezpośrednio w trakcie zajęć, a także po uprzednich konsultacjach, m.in. po uzyskaniu zgody studentów i zakodowaniu danych osobowych (numer albumu), na stronie platformy edukacyjnej (Eduportal lub MS Teams) lub za pomocą e-maila grupowego. Dodatkowo, prowadzący zajęcia wyznaczają godziny konsultacji, podczas których studenci mogą uzyskać szczegółowe informacje na temat swoich postępów w nauce.

Rodzaje, tematyka i metodyka prac etapowych i egzaminacyjnych

Rodzaje oraz tematyka prac etapowych, egzaminacyjnych i projektów stosowanych do weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów uczenia się zależy od specyfiki poszczególnych modułów oraz działalności naukowej i dydaktycznej realizowanej przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja. Przykładowa tematyka prac etapowych bądź zaliczeniowych związana z prowadzeniem przedmiotów kierunkowych przedstawia tabela 3B i 3C.

Oprócz tradycyjnych metod sprawdzania wiedzy, takich jak egzaminy czy prace pisemne, znaczącą część prac etapowych stanowią projekty oraz zadania realizowane w grupach. Projekty przygotowywane są w małych grupach (2-3 - osobowych) często z wykorzystaniem oprogramowania i prezentowane na zajęciach (mają one formę obrony przygotowanego projektu). Ocena z projektu grupowego jest jedną ze składowych oceny końcowej z przedmiotu. Dla każdego przedmiotu obowiązuje ostatecznie jedna ocena końcowa, która w przypadku prowadzenia zajęć w różnych formach (wykład, ćwiczenia, ćwiczenia komputerowe) jest składową wielu elementów. Dla przedmiotów podstawowych prowadzonych w formie wykładu oraz ćwiczeń ocena końcowa wystawiana jest na podstawie egzaminu końcowego (pisemnego) oraz pracy studenta w trakcie całego semestru zajęć, która podlega ewaluacji np. na podstawie przygotowanych prezentacji, referatów, aktywności, czy pisemnych prac etapowych. W przypadku przedmiotów kierunkowych często znaczącą składową oceny końcowej są realizowane projekty i prace grupowe. W przypadku zajęć realizowanych tylko w formie wykładów, podstawową formą sprawdzania wiedzy są pisemne egzaminy lub zaliczenia końcowe.

Tabela 3B Przykładowa tematyka prac etapowych bądź zaliczeniowych związana z prowadzeniem przedmiotów kierunkowych na Turystyce i rekreacji, studia I stopnia

Nazwa moduły	Przykładowe treści prac etapowych	Przykładowe treści prac zaliczeniowych/ egzaminacyjnych
Zarządzanie w turystyce i rekreacji	Z zakresu tworzenia gier miejskich terenowych lub edukacyjnych planszowych, tworzenia animacji lubelskich	Z zakresu budowy struktury organizacyjnej, stylów zarządzania, misji i wizji przedsiębiorstwa, zagadnieniami zawiązanymi z

	legend w programie Power Point, organizacji konferencji, zadań i roli organizacji turystycznych, zarządzania kryzysowego w turystyce	zarządzaniem i występujących z nim problemami w sektorze turystycznym, biur podróży, hotelowym i transportowym.
Ekonomika i finanse w turystyce	Z zakresu charakterystyki różnych form organizacyjno-prawnych przedsiębiorstw turystycznych, obliczenia podatków dochodowych i VAT, kosztów przedsiębiorstwa turystycznego i progu rentowności.	Z zakresu znajomości mnożenia turystycznego, prowadzenia księgi przychodów i rozchodów, wyliczania wynagrodzeń netto z umów cywilnoprawnych, ustalania relacji kursów walutowych.
Gospodarka turystyczna świata	Z zakresu analizy map, raportów turystycznych, działalności najważniejszych międzynarodowych organizacji, które regulują lub wspierają rynek turystyczny na świecie.	Modelowe systemy polityczne i ekonomiczne, zasady ustrojowe współczesnego świata ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań instytucjonalnych w wybranych państwach. Państwa ważne jako destynacje turystyczne.
Historia architektury i sztuki	Z zakresu stylów architektonicznych na wybranych przykładach z różnych epok.	Chronologia architektury europejskiej. Elementy malarstwa i rzeźby.
Hotelarstwo	Z zakresu obsługi gościa w hotelu.	Rynku usług hotelarskich, czynniki rozwoju hotelarstwa, klasyfikacja i kategoryzacja hoteli, aspekty prawne organizacji i funkcjonowania hotelu.
Organizacja i obsługa ruchu turystycznego	Z zakresu rozpoznawania potrzeb turystów – dobierania usług turystycznych do określonych grup podróżnych, różnych rodzajów imprez turystycznych i rodzajów turystyki.	Specyfika organizacji i obsługi ruchu turystycznego w wybranych formach turystyki oraz segmentach rynku turystycznego. Realizacja imprezy turystycznej przez pilota wycieczek, postępowanie pilota wycieczek podczas trudnych sytuacji.
Organizacja pracy biurowej w turystyce	Z zakresu BHP i ergonomii w pracy biurowej, wyglądu stanowisk pracy, obsługi interesantów.	Zagadnienia dotyczące organizacji pracy w biurze turystycznym, faz obiegu pism i zasad redagowania korespondencji, korespondencji mailowej, savoir vivre w biurze, przygotowania i przeprowadzenia różnych typów spotkań służbowych.
Podstawy anatomii i fizjologii człowieka	Z zakresu związku stylu życia i warunków środowiskowych z budową i funkcją poszczególnych układów.	Historia rozwoju anatomii i fizjologii jako dziedziny nauk. Prawidłowa budowa i funkcje układów: krążenia, oddechowego, nerwowego, mięśniowego, hormonalnego, pokarmowego, wydalniczego, kostno-stawowego.
Rekreacja ruchowa	Z zakresu wybranych dyscyplin rekreacji ruchowej.	Uwarunkowania teoretyczne i metodyczne rekreacji ruchowej, w tym: cele i bariery, rodzaje i formy, metody kształtowania umiejętności

		ruchowych. Funkcje rekreacji ruchowej w profilaktyce i promocji zdrowia społecznego, a także w profilaktyce chorób cywilizacyjnych.
Zarządzanie transportem w turystyce	Z zakresu znaczenia poszczególnych gałęzi transportu (wady i zalety) oraz kryteriów doboru środka transportu do realizacji usługi turystycznej.	Podstawowe pojęcia: dostępność komunikacyjna, zagospodarowanie turystyczne. Cechy usług transportowych. Infrastruktura transportowa, przychody pozabiletowe, przewoźnicy niskokosztowi, zarządzanie sytuacją kryzysową. Korytarze transportowe.

Tabela 3C Przykładowa tematyka prac etapowych bądź zaliczeniowych związana z prowadzeniem przedmiotów kierunkowych na Turystyce i rekreacji, studia II stopnia

Nazwa moduły	Przykładowe treści prac etapowych	Przykładowe treści prac zaliczeniowych/egzaminacyjnych
Agroturystyka	Z zakresu biznesplanu założenia gospodarstwa agroturystycznego lub ekoagroturystycznego, etapów zakładania działalności agroturystycznej, technicznego zagospodarowania oraz strony marketingowej działalności.	Produkty i usługi w agroturystyce, zasady i znaczenia kategoryzacji w agroturystyce, znaczenia samorządów lokalnych, stowarzyszeń i innych instytucji w rozwoju turystyki wiejskiej i agroturystyki, rola warunków przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego w rozwoju agroturystyki w Polsce.
Globalny transport lotniczy	Z zakresu znaczenia poszczególnych gałęzi transportu oraz kryteriów doboru linii lotniczej przez konsumenta.	Historia rozwoju transportu lotniczego, czynniki kształtujące współczesne tendencje rozwoju branży. Oddziaływanie globalizacji na rozwój turystyki międzynarodowej na świecie poprzez wykorzystanie nowoczesnych form transportu oraz kreowanie nowych kierunków podróży. Kierunki przemian w procesie świadczenia usług transportu lotniczego.
Hipoturystyka	Z zakresu wytyczania szlaków konnych, analizy ekonomicznej strony organizacji rajdu długodystansowego, zapewnienia bezpieczeństwa turystom i koniom.	Korzyści oraz niebezpieczeństwa związanych z prowadzeniem turystyki konnej. Czynniki determinujące planowanie konnych szlaków turystycznych oraz czynniki decydujące o odpowiednim doborze programu rajdu konnego.
Nowoczesne formy krajoznawstwa	Z zakresu przygotowania gier miejskich dla wybranej grupy osób.	Trendy we współczesnym krajoznawstwie, nowoczesne formy krajoznawstwa,

		wykorzystanie nowych technologii w krajoznawstwie. Formy udostępniania treści krajoznawczych osobom ze specjalnymi potrzebami.
Produkty turystyczne regionu lubelskiego	Z zakresu projektowania szlaku turystycznego na terenie miasta Lublina.	Zagadnienia dotyczące historii Lublina, obiektów muzealnych, kościołów, zabytkowych obiektów przemysłowych i poprzemysłowych Lublina i okolic, pomników przyrody, atrakcji turystycznych w najważniejszych pod kątem turystycznym miejscowościach województwa lubelskiego.
Prozdrowotny styl życia	Z zakresu zachowań prozdrowotnych współczesnego człowieka w różnych przedziałach wiekowych, objawów nieprawidłowych zachowań oraz ich konsekwencji zdrowotnych.	Zagadnienia dotyczące zasad zdrowego odżywiania, znaczenie aktywności fizycznej dla zdrowia, znaczenie aktywnego wypoczynku dla prawidłowego funkcjonowania organizmu, umiejętność radzenia sobie ze stresem, znaczenie snu i cyklu dobowego w zdrowym stylu życia, wpływ nałogów i stosowania używek na zdrowie, rola badań profilaktycznych w zachowaniu zdrowia.
Regiony turystyczne	Z zakresu charakterystyki wybranych regionów turystycznych Europy i świata.	Zagadnienia dotyczące kryteriów wydzielenia regionów turystycznych i ich rodzaje.
Systemy rezerwacyjne w branży turystycznej	Z zakresu aplikacji mobilnych przydatnych w planowaniu i organizacji podróży do rezerwacji usług.	Wyszukiwanie i porównywanie ofert turystycznych wiodących touroperatorów w systemie rezerwacyjnym.
Zarządzanie projektami w turystyce	Z zakresu wypełniania wniosku projektowego dotyczącego organizacji imprezy turystycznej/ utworzenia szlaku turystycznego lub promocji regionu przez informację turystyczną.	Rodzaje projektów, elementy projektu, etapy projektu, proces zarządzania projektem, wybrane metodyki zarządzania projektami.

Rodzaje, tematyka i metodyka prac dyplomowych

Ogólne zasady prowadzenia seminarium dyplomowego i przebiegu egzaminu dyplomowego na studiach pierwszego stopnia kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata reguluje Zarządzenie nr 45 Rektora UP w Lublinie z dnia 19 kwietnia 2021 r. (załącznik nr 2 do Zarządzenia) oraz zmieniające je Zarządzenie nr 69 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 17 maja 2023 r (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/05/Zarzadzenie-nr-69.pdf>) oraz Załącznik do Zarządzenia nr 27 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 8 marca 2024 r. dla cykli studiów, które rozpoczęły się od roku akademickiego 2023/2024.

Projekt licencjacki (dyplomowy) wykonywany przez studentów kierunku Turystyka i Rekreacja

powinien dotyczyć zagadnień z zakresu: nowych produktów turystycznych lub rekreacyjnych (szlaku, obiektu, wystawy, imprezy, wydarzenia, usługi) lub nowej strategii promocji miejsca/produktu turystycznego lub rekreacyjnego.

Wszyscy uczestnicy seminarium dyplomowego mają obowiązek przygotowania prezentacji projektu licencjackiego (dyplomowego) w programie multimedialnym np. Power Point i zapisania go na nośniku elektronicznym umożliwiającym odczytanie na dostępnych komputerach w dziekanacie Wydziału Agrobiotechnologii oraz w formie papierowej. Przykłady zrealizowanych oraz zaproponowanych tematów projektów licencjackich zawiera załącznik Zał_Cz1_03_01.

Na kierunku Turystyka i Rekreacja prace dyplomowe – magisterskie mają charakter badawczy. Tematyka prac wpisuje się w zakładane efekty uczenia się i związana jest z zainteresowaniami naukowymi promotorów i studentów. Z kolei zainteresowania badawcze promotorów związane są z profilem jednostki, w której pracują. Studenci mają możliwość składania propozycji tematu pracy dyplomowej, która jest następnie weryfikowana pod kątem możliwości przeprowadzenia badań. Zaleca się, aby zebrane przez studentów wyniki badań służące do napisania pracy magisterskiej, zostały poddane analizie statystycznej, a ostateczne wyniki poddane dyskusji. Prace magisterskie na ocenianym kierunku uwzględniają między innymi: atrakcyjność wybranych form turystyki, ocenę jakości produktów turystycznych, badanie potencjału turystycznego wybranych regionów, stan i perspektywy rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej, formy spędzania wyjazdów urlopowych przez mieszkańców wybranych miejscowości, innowacyjne metody promocji usług turystycznych. Przykłady zrealizowanych prac dyplomowych na studiach stacjonarnych drugiego stopnia zamieszczono w załączniku (Zał_Cz1_03_02).

Sposoby dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów

Dokumentacja osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów w postaci testów, pisemnych prac etapowych, raportów, projektów i innych zadań przez nich wykonywanych, jak też kolokwium oraz prac egzaminacyjnych jest w posiadaniu wykładowców prowadzących dane zajęcia i ich macierzystych jednostek. Protokoły z zaliczeń lub egzaminów są dostępne w Dziekanacie Wydziału Agrobiotechnologii (wersja papierowa) lub w Wirtualnym Dziekanacie (wersja elektroniczna). Z kolei protokoły egzaminów dyplomowych znajdują się w Dziekanacie Wydziału Agrobiotechnologii, natomiast projekty licencjackie i prace dyplomowe magisterskie przechowywane są w Archiwum Uczelni.

Wyniki monitoringu losów absolwentów

MEiN oraz ZUS wprowadziły ogólnopolski system badania Ekonomicznych Losów Absolwentów (ELA). Przygotowywaniem analiz i ocen sytuacji studentów i absolwentów na rynku pracy oraz informowaniem władz Uczelni i jej wydziałów o tendencjach na rynku pracy mogących mieć wpływ na profil kształcenia oraz badaniem losów i monitorowaniem karier zawodowych absolwentów Uczelni zajmuje się Biuro Karier funkcjonujące w strukturze Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Centrum prowadzi również ankietyzację wysyłając ankiety do absolwentów wszystkich kierunków po upływie roku od momentu ukończenia przez nich studiów, w tym także do absolwentów I i II stopnia kierunku Turystyka i Rekreacja. Wiadomości z informacją o badaniu z załączonym linkiem do aktywnej ankiety zostały wysłane do absolwentów wydziału w granicznych datach trwania: 01.09.2023 - 15.09.2023. Do absolwentów studiów stacjonarnych I stopnia (licencjat) wysłano 38 ankiet, z których zostało wypełnionych 5, co stanowi 13,16%. Natomiast do absolwentów studiów stacjonarnych magisterskich II stopień kierunku turystyka i rekreacja wysłano 23 ankiety, z których zostało wypełnionych 2, co stanowi 9,1%. Z analizy wynika, że jedna osoba prowadziła jednoosobową działalność gospodarczą, jedna osoba była zatrudniona na podstawie umowy cywilnoprawnej, jedna pracowała bez umowy, a jedna pozostawała bez zatrudnienia. Trzy osoby zaznaczyły, że ich praca jest zgodna z kierunkiem wykształcenia. Czterech absolwentów raczej zgadza się z opinią, że absolwenci tego kierunku są poszukiwani na rynku pracy, a jeden zgadza się z taką opinią. Podobne opinie zostały wyrażone w odpowiedziach na kolejne pytanie. Trzy osoby raczej

zgadzają się z opinią, że studia na tym kierunku dobrze przygotowują do pracy zawodowej, a jedna raczej nie zgadza się z taką opinią. Aż cztery osoby uznają, że ukończenie tego kierunku daje możliwość uzyskania satysfakcjonujących zarobków, co wpływa na zadowolenie z ukończonych studiów, które wyrażają cztery osoby odpowiadające, jedna osoba odpowiedziała raczej tak. Ich zdaniem wiedza, umiejętności i kompetencje uzyskane w czasie studiów umożliwiają zdobycie zadowolającej pracy, aby tę możliwość zwiększyć cztery osoby kontynuują naukę na drugim stopniu studiów. Respondenci rezygnowali z innych form podnoszenia kwalifikacji z wyjątkiem trzech osób, które skorzystały z dodatkowych form kształcenia (w tym studia podyplomowe - 1 osoba). Odpowiadający na pytania uznają, że program studiów powinien być doskonalony tak, aby bardziej spełniał oczekiwania pracodawców poprzez lepsze przygotowanie z przedmiotów podstawowych i kierunkowych oraz znajomości języka specjalistycznego i umiejętności praktycznych oraz w sprawach zwiększenia zajęć przygotowujących do samodzielnego realizowania projektów, pracy zespołowej, czy rozwijających kreatywność. Zmiany w programie studiów powinny obejmować również eliminację przedmiotów całkowicie zbędnych zdaniem pięciu osób. Pozostali nie stwierdzili istnienia takich przedmiotów. Trzy osoby potwierdziły, że są przedmioty, lub zajęcia, które trzeba gruntownie zmienić. Aż pięciu absolwentów (71,4% odpowiedzi) stwierdziło istnienie w programie studiów takich przedmiotów i zajęć, które okazały się bardzo przydatne w pracy zawodowej. O potrzebie doskonalenia programu studiów poprzez zwiększenie kształcenia praktycznego oraz zajęć rozwijających kreatywność, aby spełniały oczekiwania pracodawców zapewniło 100% ankietowanych.

Losy zawodowe absolwentów szkół wyższych na terenie województwa lubelskiego analizuje także Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy, które przesyła uczelniom raporty z tych badań. Opracowania Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie: „Ranking szkół wyższych według poziomu bezrobocia absolwentów” (rok akademicki 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 i 2020/2021) oraz „Losy absolwentów szkół wyższych województwa lubelskiego (tab. 3D). Raport z badań ilościowych” zawierają informacje dotyczące zatrudnienia absolwentów Wydziału Agrobiotechnologii. Ponadto WUP corocznie opracowuje „Barometr zawodów – województwo lubelskie”. Raport powyższy zawiera prognozę zapotrzebowania na pracowników różnych zawodów.

Tabela 3D. Bezrobocie absolwentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, kierunek Turystyka i Rekreacja, według „Ranking szkół wyższych według poziomu bezrobocia absolwentów (rok akademicki: 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2021” opracowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie:

Rok akademicki	Liczba absolwentów	Liczba absolwentów bezrobotnych (rok po ukończeniu studiów) na dzień 31 maja		% udział bezrobotnych absolwentów do liczby absolwentów
		ogółem	kobiety	
2014/2015	45	0	0	0,00
2015/2016	52	1	1	1,9
2016/2017	62	3	2	4,8
2017/2018	77	1	1	1,3
2018/2019	56	4	4	7,1
2019/2020	65	1	1	1,5
2020/2021	61	0	0	0,0
2021/2022	38	3	1	7,9

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Liczba, struktura kwalifikacji oraz dorobku naukowego nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia oraz ich kompetencje dydaktyczne

Liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami, ich kompetencje, doświadczenie i kwalifikacje zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Obecnie kadra nauczycieli akademickich na Wydziale Agrobiotechnologii liczy 108 osób, w tym: 9 z tytułem profesora, 38 ze stopniem doktora habilitowanego, 58 – doktora oraz 3 – magistra (Zal_Cz1_01_03). Wśród kadry 64 pracowników zdobyło stopnie naukowe w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, 17 – ekonomia i finanse, 9 – nauki leśne, 2 – inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka, 2 – nauki o zarządzaniu, 2 – socjologia, 4 – geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, 2 – technologia żywności i żywienia, 2 – prawo oraz po jednym w dyscyplinach: sztuki piękne, towaroznawstwo, architektura i urbanistyka, nauki o zdrowiu. W latach 2023/2024 i 2024/2025 na kierunku Turystyka i Rekreacja w skład kadry nauczycieli odpowiedzialnych za moduły wchodzi: 2 osoby z tytułem profesora, 19 ze stopniem doktora habilitowanego, 17 ze stopniem doktora oraz 12 magistrów. W obsadzie znajduje się 30 nauczycieli z Wydziału Agrobiotechnologii i po jednej osobie z Wydziałów: Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, Biologii Środowiskowej, Nauk o Żywności i Biotechnologii oraz dwie osoby z Wydziału Inżynierii Produkcji a także 7 osób z Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji i 6 - z Centrum Kultury Fizycznej i Sportu, doktorantka z Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu oraz pracownik UMCS prowadzący zajęcia z przedmiotu Psychologia. Szczegółowe dane potwierdzające kompetencje kadry zamieszczono w załączniku (Zal_Cz1_01_01).

Wśród nauczycieli prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku najliczniejszą grupę stanowią nauczyciele akademicy zatrudnieni na Wydziale Agrobiotechnologii, w: Katedrze Turystyki i Rekreacji (6 osób –12%), Katedrze Herbolgii i Technik Uprawy Roślin (7 osób –14%, w tym w Zakładzie Agroturystyki i Obszarów Wiejskich – 5 osób – 10%), Instytucie Gleboznawstwa, Inżynierii i Kształtowania Środowiska (1 osoba – 2% ogółu nauczycieli), Instytucie Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin (1 osoba – 2%), Katedrze Roślin Przemysłowych i Leczniczych (3 osoby – 6%), Katedrze Łąkarstwa i Kształtowania Krajobrazu, w tym Zakładzie Studiów Krajobrazowych i Gospodarki Przestrzennej (1 osoba – 2%) oraz Katedrze Zarządzania i Marketingu (7 osób – 12,73%), Katedrze Technologii Produkcji Roślinnej i Towaroznawstwa (3 osoby – 6%), Katedrze Chemii Rolnej i Środowiskowej (2 osoby – 4%) oraz Katedrze Mikrobiologii Środowiskowej (2 osoby – 4%). Dodatkowo na kierunku prowadzą zajęcia nauczyciele akademicy zatrudnieni na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, w tym: w Katedrze Hodowli i Użytkowania Koni (1 osoba – 2% ogółu nauczycieli), na Wydziale Inżynierii Produkcji w Katedrze Biologicznych Podstaw Technologii Żywności i Pasz (1 osoba – 2%) i Katedrze Zastosowań Matematyki i Informatyki (1 osoba – 2%) a także w Katedrze Chemii (1 osoba – 2%) na Wydziale Nauk o Żywności i Biotechnologii, Katedrze Botaniki i Fizjologii Roślin (1 osoba – 2%) na Wydziale Biologii Środowiskowej. Ponadto zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja z języka

obcego prowadzą nauczyciele akademicki zatrudnieni w Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji (7 osób – 14%) oraz Centrum Kultury Fizycznej i Sportu (6 osób – 12%). Strukturę kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku zestawiono poniżej w Tabeli 4. 1.

Tabela 4.1. Liczba nauczycieli akademickich i struktura ich kwalifikacji na dzień 30.09.2024 r.

<i>Stopień/tytuł naukowy</i>	<i>Liczba pracowników</i>	<i>Struktura kadry dydaktycznej (w %)</i>
Profesor	2	4
Doktor habilitowany	19	38
Doktor	17	34
Magister	12	24
Razem	50	100

Spośród nauczycieli akademickich i innych osób realizujących zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja, najliczniejszą grupę stanowią nauczyciele ze stopniem doktora i doktora habilitowanego (w sumie 72%). Kadra z tytułem naukowym profesora stanowi 4% ogółu nauczycieli, a z tytułem zawodowym magistra 24%. Dyscyplina rolnictwo i ogrodnictwo, która jest dominująca dla kierunku Turystyka i Rekreacja, podczas ewaluacji za lata 2017-2021 otrzymała kategorię B+, zaś podczas wcześniejszej oceny przeprowadzonej w 2017 r. Wydział Agrobiotechnologii uzyskał kategorię A. Natomiast dyscyplina ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, a także nauki o kulturze fizycznej nie były oceniane podczas ostatniej ewaluacji jednostek.

Prawidłową realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku gwarantują nauczyciele akademicki o potwierdzonych kompetencjach. Posiadają oni dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w zakresie dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty uczenia się określone dla tego kierunku (rolnictwo i ogrodnictwo, ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna oraz nauki o kulturze fizycznej). Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich jest odpowiednia dla kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim. Do najważniejszych osiągnięć dydaktycznych pracowników prowadzących zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja można zaliczyć doskonale przygotowaną kadrę naukowo-dydaktyczną, która oprócz publikacji wyników badań naukowych (w postaci 430 publikacji z JCR, 245 publikacje bez IF i 555 innych opracowań) przygotowała również, w okresie 2018-2024, 54 monografie naukowe oraz 109 rozdziałów w monografiach (Zal_Cz1_01_02), z których część polecana jest studentom w procesie dydaktycznym. Do istotnych osiągnięć dydaktycznych Wydziału Agrobiotechnologii należy również aktywność pracowników i studentów na polu popularyzacji nauki. Jest ona prowadzona bardzo aktywnie, w szeroki sposób, angażując zarówno nauczycieli, jak i studentów. Popularyzacja nauki prowadzona jest m.in. przez: prowadzenie wykładów w szkołach, pogadanek na wystawach, festynach lokalnych, festiwalach tematycznych (np. Lubelski Festiwal Nauki), popularnonaukowe prezentowanie problemów na targach, wystawach, konkursach tematycznych, a także wywiady i materiały filmowe przygotowywane dla szerokiego kręgu odbiorców (niemal 400 spotkań w latach 2017-2023, w tym: ok. 100 wykładów/projektów na LFN, 95 prelekcji/wywiadów na wystawach/targach rolniczych, itp.) Dodatkowo pracownicy spoza Wydziału Agrobiotechnologii stanowiący kadrę kierunku przeprowadzili kilkadziesiąt tego typu działań (Zal_Cz1_04_01).

W ciągu ostatnich 7 lat nastąpił rozwój kadry akademickiej realizującej zajęcia na ocenianym kierunku studiów: 2 pracowników uzyskało tytuł profesora, 11 pracowników uzyskało stopień doktora habilitowanego, a 2 – stopień doktora. W tym czasie na Wydziale Agrobiotechnologii 6 pracowników uzyskało tytuł profesora, 26 stopień doktora habilitowanego, a 53 stopień doktora (Zal_Cz1_01_03; Zal_Cz1_01_04). Ponadto 2 osoby mają otwarty przewód doktorski.

Odpowiednie kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje pracowników zaangażowanych w proces dydaktyczny na ocenianym kierunku studiów potwierdza ich duża aktywność publikacyjna,

świadcząca o wysokim poziomie prowadzonych badań. W latach 2018-2024 opublikowali oni łącznie 430 prac z listy JCR, 245 publikacji bez IF, 6 prac w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych uwzględnionych w Web of Science oraz łącznie 169 monografii, rozdziałów w monografiach, redakcji monografii naukowych wieloautorskich, a także 4 patenty, 296 materiałów konferencyjnych oraz 84 publikacji popularno-naukowych (Za1_Cz1_01_02).

Wśród kadry akademickiej włączonej w proces dydaktyczny na ocenianym kierunku studiów znajdują się nauczyciele, którzy pełnią bądź pełnili funkcję kierowników projektów. Tematy pozyskiwanych projektów są ściśle związane ze specyfiką ocenianego kierunku i wiążą się z działalnością dydaktyczną. Pracownicy realizujący zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja w latach 2017-2023 uczestniczyli/a w realizacji wielu projektów badawczych oraz badawczo-wdrożeniowych. Do najważniejszych projektów realizowanych przez pracowników w największym stopniu zaangażowanych w kształcenie na ocenianym kierunku studiów zaliczyć można m.in.:

- Projekt „Badanie oraz promowanie idei polskości i tradycji regionalnych w wioskach tematycznych Polski Wschodniej” – w ramach programu MEiN Nauka dla Społeczeństwa (05.2022 – 05.2024) – realizowany przez dr hab. Annę Mazurek-Kusiak prof. uczelni oraz dr Agatę Kobyłkę. Celem projektu było badanie promocji idei polskości i tradycji regionalnych w 13 wioskach tematycznych w 3 województwach Polski Wschodniej.
- Projekt Miniatura 2 „Empiryczny model zachowań turystów na rynku usług biur podróży” finansowany przez NCN w latach 2019-2020 przez dr hab. Annę Mazurek-Kusiak prof. uczelni, którego celem było opracowanie modelu zachowań turystów na rynku usług biur podróży i wyjaśnienia procesu podejmowania decyzji zakupowych.
- Projekt BIOSTRATEG III/347445/1/NCBR/2017 „Strategia przeciwdziałania uodpornianiu się chwastów na herbicydy jako istotny czynnik zapewnienia zrównoważonego rozwoju agrosystemu” (2017 - 2021) – wykonawcy: dr hab. Małgorzata Haliniarz, prof. uczelni, dr hab. Piotr Kraska prof. uczelni, dr hab. Dorota Gawęda prof. uczelni i dr Ewa Kwiecińska-Poppe. Projekt związany jest z problematyką odporności chwastów na herbicydy, identyfikacją miejsc występowania biotypów chwastów odpornych na herbicydy, oceną stopnia odporności biotypów na substancje biologicznie czynne herbicydów oraz biologiczną charakterystyką biotypów odpornych ze szczególnym uwzględnieniem cech umożliwiających im przeżywalność i konkurencyjność w agrosystemie.
- Projekt „Wiosenna Akademia Zarządzania w Turystyce” w ramach „Społeczna odpowiedzialność nauki MEiN” realizowany w latach 2021-2022 przez dr Agatę Kobyłkę i dr hab. Annę Mazurek-Kusiak prof. uczelni, dr Julię Wojciechowską-Solis.
- Projekt ponadnarodowy „Polak Węgier dwa bratanki – adaptacja rozwiązań węgierskich w kształceniu kadr branży turystycznej w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie” finansowany przez NCBiR, realizowany w latach 2014-2015 przez prof. dr hab. Cezarego Kwiatkowskiego i dr hab. Annę Mazurek-Kusiak prof. uczelni.
- Projekt „Przetwórstwo produktów roślinnych i zwierzęcych metodami ekologicznymi: badania nad optymalizacją oraz rozwojem innowacyjnych rozwiązań w zakresie przetwórstwa w celu podnoszenia wartości prozdrowotnych produktów ekologicznych” HOR.re.027.7.2017 finansowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi – wykonawca: dr hab. Sylwia Andruszczak prof. uczelni i dr hab. Piotr Kraska prof. uczelni. Podczas badań podjęto próbę wykorzystania zielonego ziarna pszenicy orkiszowej w procesie wypieku chleba. Niedojrzałe ziarno pszenicy orkisz poddane procesowi liofilizacji może stanowić doskonały dodatek do pieczywa i poprawić właściwości odżywcze wypieków. Z analizy jakości zielonego ziarna wynika, że ma ono większą zawartość niektórych pierwiastków, aminokwasów oraz kwasów tłuszczowych.
- Projekt „Smart business – smart regions – smart society: w kierunku nowego paradygmatu” realizowany w latach 2022-2024, Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie przez dr Agnieszkę Komor.
- Projekt „Wymyślmy wspólnie Lublin. Partycypacyjnie tworzymy inteligentną Strategię Lublin 2030” realizowany przez gminę Lublin w ramach konkursu dotacji „Human Smart Cities. Inteligentne

miasta współtworzone przez mieszkańców” zorganizowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej i realizowany m.in. przez dr hab. Annę Mazurek-Kusiak prof. uczelni, dr Agatę Kobytkę, dr Agnieszkę Komor.

- Projekt „Consumer of Organic Food in the Visegrad Group Countries” 01.10.2023-31.03.2025 realizowany w ramach Funduszu Wyszehradzkiego przez dr Julię Wojciechowską-Solis. Grant dotyczy zbadania zachowań konsumenta na rynku dóbr ekologicznych w krajach grupy V4.
- Projekt „Innowacyjne rozwiązanie informatyczne oparte o sztuczną inteligencję i hybrydowe systemy ekspertowe wspierające podejmowanie celnych decyzji biznesowych w rolnictwie w hodowli roślin i zwierząt” finansowany przez NCBiR (2021-2023) – wykonawca – prof. dr hab. Cezary Kwiatkowski i dr hab. Elżbieta Harasim prof. uczelni. Celem projektu było zaprojektowanie i zaimplementowanie algorytmu automatycznego mechanizmu nawożenia, ochrony i nawadniania roślin przy wykorzystaniu modeli metod analitycznych i sztucznej inteligencji. Mechanizm ten będzie musiał w oparciu o posiadane lub wprowadzane dane, informować na bieżąco rolnika o możliwych krokach mających na celu optymalizację prowadzonych upraw. Uzyskane dane liczbowe będą wynikiem wprowadzonych celowo czynników eksperymentalnych w postaci zróżnicowanych sposobów nawadniania i chemizacji zasiewów, na tle pól kontrolnych.
- Projekt badawczy NCN „Miniatura – 5” Identyfikacja postaw konsumentów na rynku produktów żywnościowych: Rynek produktów lokalnych - 2021/05/X/HS4/00381. 02.11.2021 – 01.11.2022 realizowany przez dr Julię Wojciechowską-Solis.
- Projekt BIOSTRATEG II „Kierunki wykorzystania oraz ochrona zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich w warunkach zrównoważonego rozwoju” współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (2-016-2019) - wykonywany m.in. przez dr hab. Barbarę Futa prof. uczelni, dr Szymona Chmielewskiego. Monitoring pedosfery na terenach objętych projektem pozwolił na poznanie wpływu ekstensywnego wypasu zwierząt gospodarskich na środowisko przyrodnicze. Zastosowano komunikatywne wskaźniki chemiczne i testy enzymatyczne, które pozwalają na wiarygodną ocenę jakości i zdrowotności gleb.
- Projekt „Opracowanie i wdrożenie kompleksowej technologii uzyskiwania wysokiej jakości wyrobów makaronowych z dodatkiem regionalnej pszenicy makaronowej” Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Działanie: 1.2 Oś priorytetowa: 1 Badania i Innowacje, realizowany w latach 2018-2021 przy udziale prof. dr hab. Leszka Rachonia i dr Anny Kiełtyki-Dadasiewicz. Porównano w nim przydatność odmian pszenicy zwyczajnej i twardej, w tym odmian regionalnych, do produkcji makaronów.
- Projekt Interreg NEXT Polska - Ukraina PLUA.01.03-IP.01-0008/23 „Protecting the biodiversity of cross-border territories of Ukraine and Poland from invasive hogweed (*Heracleum*) populations” (2024-2026) mający na celu walkę z inwazyjnym chwastem barszczem Sosnowskiego w którym biorą udział m.in. dr hab. Sylwia Andruszczak prof. uczelni, dr hab. Piotr Kraska prof. uczelni, dr hab. Małgorzata Haliniarz prof. uczelni, dr hab. Dorota Gawęda prof. uczelni i dr Ewa Kwiecińska-Poppe.
- Projekt Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Innowacyjne badania geobotaniczne mokradł Lubelszczyzny z wykorzystaniem metod teledetekcyjnych” NdS-II/SP/0588/2023/01 (2023-26) w którym bierze udział dr hab. Sylwia Andruszczak prof. uczelni, dr Ewa Kwiecińska-Poppe, dr Szymon Chmielewski, dr hab. Dorota Gawęda prof. uczelni i dr hab. Piotr Kraska prof. uczelni i dr hab. Małgorzata Haliniarz, prof. uczelni.
- Projekt MINIATURA 1. pt. "Dobowa aktywność komponentów autonomicznego układu nerwowego koni" nr 2017/01/X/NZ9/00472 lata 2017 -2018 r. , kierownik dr hab. Izabela Wilk prof. uczelni.
- Projekt w ramach Regionalnej Inicjatywy Doskonałości (029/RID/2018/19). Tytuł zadania: Surowce i produkty roślinne oraz grzybowe jako źródło substancji bioaktywnych. Temat podzadania badawczego: Metody przetwarzania żywności pochodzenia roślinnego i grzybowego w celu jej wzbogacania w substancje aktywne biologicznie w którym udział bierze dr Alicja Skrzypczak.
- Projekt „Przystosowanie obiektów muzealnych w Lublinie dla osób z niepełnosprawnościami” w konkursie dla studenckich kół naukowych działających na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie

(30.06 – 30.11.2023) – realizowany przez dr Agatę Kobyłkę. Celem projektu było przeprowadzenie wywiadów z osobami zajmującymi się edukacją w 4 obiektach muzealnych w Lublinie.

Pracownicy UP realizujący zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja /Wydziale Agrobioinżynierii w latach 2017-2022 byli laureatami szeregu nagród i wyróżnień, zarówno za działalność naukową, jak i dydaktyczną (Zal_Cz1_01_08).

Spośród pozostałych pracowników Wydziału Agrobioinżynierii prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk znalazł się w prestiżowym gronie członków Europejskiej Akademii Nauki i Sztuki (European Academy of Sciences and Arts). Pani dr hab. Anna Nowak prof. uczelni jest członkiem Zespołu Roboczego ds. żywności w ramach obszaru biogospodarki w Urzędzie Marszałkowskim w Lublinie. Natomiast dr hab. A. Kasztelan prof. uczelni zdobył Nagrodę Polskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych w konkursie na najlepszą publikację naukową wydaną w roku 2021 (On the Road to a Green Economy: How Do European Union Countries 'Do Their Homework'? *Energies* 2021, 14, 5941). Z kolei dr hab. A. Mazurek-Kusiak prof. uczelni zdobyła III miejsce za najlepszy artykuł opublikowany w czasopiśmie naukowym "Folia Turistica" w latach 2022-2023 (Model of Tourist Service Purchasing Decisions In Travel Agencies" *FOLIA TURISTICA* 2022, 58, 9-34). W 2019 roku Minister Rolnictwa odznaczył 14 pracowników Odznaką honorową – Zasłużony dla Rolnictwa, zaś dr hab. Izabela Joško prof. uczelni w 2016 r. otrzymała prestiżowe stypendium START dla młodych aktywnych naukowców przyznane przez Fundację na Rzecz Nauki Polskiej oraz w 2018 r. stypendium dla Wybitnych Młodych Naukowców przyznawane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, podobnie jak dr inż. Łukasz Sęczyk, który otrzymał stypendium Ministra Edukacji i Nauki dla Wybitnych Młodych Naukowców w XVIII edycji konkursu w 2023 roku. W latach 2017-2022 Minister Edukacji i Nauki docenił zasługi na polu aktywności dydaktycznej 8 pracowników Wydziału odznaczając ich Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Ponadto w 2021 r. prof. dr hab. Marian Wesołowski odebrał tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, w 2023 r. prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk odebrał tytuł doktora *honoris causa* Gruzjińskiego Uniwersytetu Technicznego, zaś prof. dr hab. Elżbieta Jolanta Bielińska została w 2022 r. uhonorowana godnością profesora honorowego przez Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie. Pracownicy Wydziału byli również wyróżniani licznymi nagrodami indywidualnymi oraz zespołowymi JM Rektora UP w Lublinie za działalność dydaktyczną, naukową, organizacyjną i popularyzującą wiedzę.

Kadra realizująca zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja pełniła rolę redaktorów specjalnych zeszytów w czasopismach naukowych, m.in.: Sustainability, Agriculture, Agronomy, Remote Sensing, Land, Forests, Analytica, Toxics, Applied Science, International Journal of Environmental Research and Public Health, Environmental Science and Pollution Research, Foods, Standards, Journal of Chemistry, Separations lub pełni funkcję redaktorów naczelnych, tematycznych albo członków rad redakcyjnych czasopism: Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Aktualności Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Journal of Life and Medical Sciences (szerzej w kryterium 7).

Nauczyciele akademicy są członkami m.in. Organizacji „Szlaki Unii Jagiellońskiej”, Polskiego Towarzystwa Agronomicznego, Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, sieci CENAGIS - Centrum Analiz Geoprzestrzennych i Obliczeń Satelitarnych, Polskiego Towarzystwa Magnezologicznego, Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, Polskiego Towarzystwa Inżynierii Rolniczej, Polskiego Towarzystwa Logistycznego, Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Towarzystwa Wolnej Wszechnicy Polskiej, Polskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych, Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego, Polskiego Towarzystwa Mikologicznego, Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, Polskiego Towarzystwa Nawozowego, Polskiego Towarzystwa Inżynierii i Techniki Przetwórstwa Spożywczego „Spomasz”, Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. M. Kopernika oraz Polskiej Akademii Nauk; Komisji Chemii Plazmy Niskotemperaturowej.

Istotnym czynnikiem kształtującym doświadczenie dydaktyczne oraz kompetencje naukowe nauczycieli akademickich realizujących zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja są wyjazdy krajowe i zagraniczne. W ramach programu Erasmus+ od 2017 roku pracownicy zatrudnieni na Wydziale Agrobioinżynierii uczestniczyli w zagranicznych wyjazdach naukowych i dydaktycznych, głównie do:

Czech, Turcji, Włoch, Łotwy, Chin, Grecji, Słowacji, Gruzji, Chorwacji, Portugalii, Litwy, Bułgarii, Estonii, Belgii, Irlandii, Niemiec, Hiszpanii, Albanii (Zal_Cz1_04_02; Zal_Cz1_04_03). Ponadto, w ramach innych źródeł finansowania, nauczyciele wyjeżdżali do Niemiec, Austrii, Turcji, Litwy, Łotwy, Czech Szwecji, Anglii, Ukrainy, Kanady, Hiszpanii, Węgier, Hiszpani, Portugalii.

Szczegółowe dane potwierdzające dorobek naukowy, posiadane stopnie i tytuły oraz kompetencje dydaktyczne zawarte są w kartach charakterystyki nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja (Zal_Cz1_01_01).

Obsada zajęć dydaktycznych

Dobór obsady zajęć dydaktycznych realizowanych na kierunku Turystyka i Rekreacja odbywa się w oparciu o dorobek naukowy i kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich. Kadra realizująca zajęcia dydaktyczne na kierunku Rolnictwo utożsamia się z realizowaną koncepcją kształcenia i posiada odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia powierzonych zajęć dydaktycznych, poparte bogatym dorobkiem naukowym i dydaktycznym. Prawidłowość obsady kadrowej zajęć dydaktycznych ujętych programem studiów nadzoruje Rada Programowa kierunku Turystyka i Rekreacja oraz Kolegium Wydziału Agrobiotechnologii, zgodnie z Procedurą zatrudniania pracowników badawczo-dydaktycznych (WA-S3e) (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2022/11/WA-S3e_Procedura-zatrudniania-pracownikow-badawczo-dydaktycznych.pdf). Rada Programowa rekomenduje obsadę kadrową do prowadzenia poszczególnych zajęć dydaktycznych na podstawie monitorowania zgodności dorobku naukowego i kwalifikacji osób przewidywanych do realizacji zajęć dydaktycznych. Znajduje to odzwierciedlenie w kartach charakterystyki nauczycieli akademickich, w których nauczyciele są zobowiązani do umieszczania wykazu swoich prac naukowych/popularnonaukowych związanych z tematyką zajęć. Ponadto do zadań Rady Programowej i Kolegium Wydziału należy monitorowanie obsady zajęć dydaktycznych pod kątem spełnienia wymagań określonych w art. 73 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1668 z późn. zm.). Przydział czynności nauczyciela akademickiego zatwierdza Dziekan Wydziału Agrobiotechnologii, Dyrektor Instytutu lub Kierownik Katedry oraz Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki.

Wykłady, ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia laboratoryjne i seminaria dyplomowe prowadzone są wyłącznie przez osoby posiadające dorobek naukowy lub doświadczenie w pracy zawodowej, które w pełni odpowiadają tematyce prowadzonych przedmiotów. Prowadzone badania naukowe oraz doświadczenie dydaktyczne, poparte bogatym dorobkiem publikacyjnym, pozwalają na przekazywanie studentom wiedzy dotyczącej najnowszych osiągnięć w dziedzinie nauk rolniczych i nauk społecznych. Szerokie zainteresowania naukowe pracowników realizujących zajęcia dydaktyczne na kierunku Turystyka i Rekreacja pozwalają na uczestnictwo studentów w działalności naukowej, m.in. poprzez włączanie ich do prac badawczych, a przykładem są 3 studentki, które brały udział w projekcie: „Przystosowanie obiektów muzealnych w Lublinie dla osób z niepełnosprawnościami”. Ponadto student studiów I stopnia współpracował przy projekcie „Badanie oraz promowanie idei polskości i tradycji regionalnych w wioskach tematycznych Polski Wsch.”, tworząc i administrując stronę internetową projektu <https://iptr.pl/> (termin 01.07.2022-30.04.2024), a student z programu Erasmus z AKSARAY UNIVERSITY w Turcji, odbywając praktykę w Katedrze Turystyki i Rekreacji (od 01.03.2024 do 15.05.2024) pomógł w ww. projekcie tworząc europejską bazę danych przedsiębiorstw i organizacji turystycznych, która była wykorzystywana do promocji projektu. Z kolei studentka studiów niestacjonarnych pomogła przy prowadzeniu badań dotyczących zdrowego odżywiania i stylu życia młodych osób. Efektem tych badań powstał artykuł naukowy z IF nt. Impact of food safety and nutrition knowledge on the lifestyle of young poles - The case of the Lublin region (<https://www.mdpi.com/2071-1050/15/16/12132>). Praca naukowa studentów w głównej mierze realizowana jest w czasie wykonywania prac dyplomowych, których tematyka jest zgodna z zainteresowaniami naukowymi promotora. Studenci ocenianego kierunku wielokrotnie uczestniczyli w konferencjach naukowych prezentując 30 referatów, 22 postery i zdobywając 13 nagród i wyróżnień. Są oni także współautorami 8 rozdziałów w monografiach, 23 doniesień w materiałach konferencyjnych.

łączenie przez nauczycieli akademickich i inne osoby prowadzące zajęcia działalności dydaktycznej z działalnością naukową, włączanie studentów w prowadzenie działalności naukowej oraz doskonalenie kompetencji dydaktycznych przez kadre

W latach 2017-2022 pracownicy Wydziału Agrobioinżynierii opublikowali łącznie 636 prac z listy JCR uzyskując 51 409 punktów o łącznym IF 1 930,555, 513 prac w czasopismach naukowych bez IF uzyskując 15 019 punktów, 35 publikacji w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych uwzględnionych w Web of Science (590 pkt.), 49 monografii (4 160 pkt.), 281 rozdziałów w monografii (5 145 pkt.), 10 redakcji monografii naukowej (350 pkt.), 19 patentów, 710 materiałów konferencyjnych oraz 159 publikacji popularno-naukowych. Co roku notuje się dynamiczny wzrost liczby publikacji w czasopismach objętych współczynnikiem wpływu IF.

Osoby prowadzące zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja posiadają dorobek naukowy i dydaktyczny w zakresie dyscyplin, których dotyczą prowadzone zajęcia. Są oni autorami lub współautorami publikacji, w tym głównie artykułów naukowych i rozdziałów w monografiach oraz podręczników i skryptów, które są wykorzystywane w trakcie prowadzenia zajęć dydaktycznych. Do najważniejszych monografii można zaliczyć (podkreślono nazwiska osób realizujących zajęcia na ocenianym kierunku):

- Mazurek Kusiak A., Kobyłka A., Różnice w postawach patriotycznych mieszkańców wsi tematycznych i pozostałych obszarów wiejskich, WUP, Lublin 2024, s. 1-142., ISBN 978-83-7259-433-4.
- Mazurek-Kusiak A., Kobyłka A., Korcz N., Ryszarda Ewa Bernacka R, Tradycja i kultura regionu Polski Wschodniej a przedsiębiorczość na obszarach wiejskich, WUP, Lublin 2023, s. 1-19, ISBN 978-83-7259-425-9.
- Mazurek-Kusiak A., Kobyłka A., Korcz N., Ryszarda Ewa Bernacka R, Przewodnik turystyczny po Wioskach Tematycznych Polski Wschodniej, WUP, Lublin 2023, s. 1-256, ISBN 978-83-7259-408-2.
- Mazurek-Kusiak A., Kobyłka A. Korcz N., Bernacka R., Tourist guide to thematic villages of Eastern Poland, WUP, Lublin 2023, s. 1-256, ISBN 978-83-7259-417-4.
- Mazurek-Kusiak A., Kobyłka A. Korcz N., Bernacka R., Reiseführer für thematische Dörfer in Ostpolen, WUP, Lublin 2023, s. 1-256, ISBN 978-83-7259-418-1.
- Mazurek-Kusiak A., Kobyłka A. Korcz N., Bernacka R., Turističnij putivnik po tematičnih celah Shidnoji Poľši., WUP, Lublin 2023, s. 1-257, ISBN 978-83-7259-419-8.
- Rowiński R., Futa B., Święciło A., Kowalska G., Tkaczyk P., Komor A., Kobyłka A., Aktualne Problemy Turystyki i Rekreacji. Tom I, Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2024. e-ISBN: 978-83-68026-19-1.
- Rowiński R., Hawlena J., Kowalska G., Kwiecińska-Poppe E., Możejko M., Domańska J., Koproń J., Zakrzewska I., Aktualne Problemy Turystyki i Rekreacji. Tom II, Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2024. e-ISBN: 978-83-68026-18-4.
- Hawlena J., Jalinik M., Kobyłka A., Komor A., Zarządzanie polskim rynkiem turystycznym w uwarunkowaniach pandemii COVID-19, Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”. Radom 2023, e-ISBN: 978-83-66550-71-1.
- Hawlena J., Mazurek-Kusiak A. K., Kowalska G., Dudek M., Luksusowa turystyka kolejowa w procesie ewolucyjnych przemian w transporcie. Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2022. e-ISBN 978-83-67033-54-1.
- Hawlena J., Mazurek-Kusiak A., Rowiński R., Kowalska G., Kobyłka A., Koproń J., Turystyka i rekreacja. Wybrane zagadnienia, Instytut Naukowo-Wydawniczy „Spatium”, Radom 2022. ISBN 978-83-67033-52-7.
- Mazurek-Kusiak A., Model zachowań konsumentów na rynku turystycznym, Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2020. ISBN: 978-83-66017-41-2.

- Mazurek-Kusiak A., Różnice w modelu zachowań turystów restytucyjnych oraz elastycznych, Instytut Naukowo Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2020. ISBN 978-83-665550-79-7.
- Sawicki B., Mazurek-Kusiak A., Agroturystyka w teorii i praktyce, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego WUP, Lublin 2010. ISBN: 978-83-7259-188-3.
- Kasztelan A., Hawlana J. (red.) Wybrane aspekty zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”. Radom 2020. ISBN: 978-83-66017-54-2.
- Harasim E., Kwiatkowski C.A. Wybrane oferty obszarów wiejskich oraz zrównoważonego rolnictwa i ogrodnictwa. Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2020. e-ISBN: 978-83-66550-01-8.
- Hawlana J., Mazurek-Kusiak A., Korpoń J., Kobyłka A., Zarządzanie transportem w turystyce, Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2020. e-ISBN: 978-83-66550-36-0.
- Kwiatkowski C.A., Harasim E. Produkcja rolnicza a bezpieczna żywność - wybrane aspekty. Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2019. ISBN 978-83-66017-62-7.
- Janczarek I., Karpiński M. (red.), współautor Wilk I. Behawiorystyka zwierząt. Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Lublin 2019. ISBN: 978-83-7259-302-3.
- Hawlana J., Dudek M., Kasztelan A.. Determinanty jakości w procesie świadczenia niskokosztowych pasażerskich usług lotniczych w Polsce. Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2019. e-ISBN: 978-83-66017-80-1.
- Kwiatkowski C., Harasim E., Hawlana J., Aktywność turystyczna - wybrane aspekty. Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2018. ISBN: 978-83-62805-54-9.
- Gruszecki T.M., Junkuszew A., (red.). Przezuwacze w czynnej ochronie środowiska. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, współautorstwo rozdziałów: Funkcje gleb w środowisku przyrodniczym; Warda M., Kulik M., Bielińska J.E., Gruszecki T.M., Florek M., Junkuszew A., Szymanowska A., Chmielewski S., Dudko P., Szata roślinna cennych siedlisk przyrodniczych; Chmielewski S., Chmielewski T.J., Bielińska J.E., Warda M., Florek M., Gruszecki T.M., Kulik M., Szymanowska A., Lublin 2017. ISBN: 978-83-88458-23-1.
- Godlewska-Majkowska H., Komor A., Regional Strategic Groups as A Tool of Enterprises Localization Analysis on Automotive Industry in the European Union, Inżynieria Ekonomika-Engineering Economics 2017. DOI: <https://doi.org/10.5755/j01.ee.28.1.7799>.
- Bielińska E., Futa B., Kołodziej B., Mocek-Płóćiniak A., Kaczmarek Z.. Przeobrażenia ekochemicznego stanu gleb leśnych na pożarzystym wielkoobszarowym w wieloletiu. Towarzystwo Wydawnictw Naukowych „Libropolis”, Lublin 2016. ISBN 978-83-67112-04-8, e-ISBN 978-83-67112-32-1.
- Haliniarz M., Kwiatkowski C., Nowak A., Gawęda D., Siegieda K., Agroturystyka w Poleskim Parku Narodowym w badaniach ankietowych W: Możliwości rozwoju turystyki w obszarach Natura 2000/redakcja Ziaja M., Wójcik T., Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego. Rzeszów 2016. ISBN: 978-83-7996-215-0.
- Mazurek-Kusiak A. Finanse i uproszczona księgowość w przedsiębiorstwach turystycznych, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Lublin 2014. ISBN 978-83-7259-232-3.
- Chmielewski S., Chmielewski T.J., Mazur A. Grafika inżynierska w ochronie środowiska, architekturze krajobrazu i planowaniu przestrzennym. Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie 2009. ISBN: 978-83-7259-183-8.
- Bielińska EJ, Futa B. Ochrona środowiska przyrodniczego: wybrane zagadnienia. Wydawnictwo Akademii Rolniczej w Lublinie, Lublin 2008, ISBN 978-83-7259-163-0.
- Berbec S., Borkowska H., Ćwintal M., Dziamba Sz., Rachoń L., Sawicka B., Szewczuk Cz., Wilczek M., Wiśniewski J., Wójcik S., Przewodnik do ćwiczeń ze szczegółowej uprawy roślin. Wydawnictwo Wschodniej Agencji Rozwoju w Lublinie, Lublin 2003. Identyfikator: <http://polona.pl/item/9099804>.
- Sawicka B. (red.) (współautor Rachoń L.). Agrotechnika i jakość cech roślin uprawnych. Wybrane zagadnienia. Wydawnictwo. Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Lublin 2000. ISBN: 83-7259-033-8.

Pracownicy realizujący zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja uczestniczyli również w projektach mających na celu podniesienie kompetencji dydaktycznych i organizacyjnych. Jedna osoba uczestniczyła w szkoleniu „Flipped Classroom”, 3 osoby brały udział w szkoleniu „Kreatywne metody w edukacji na poziomie wyższym”, a 6 osób uczestniczyło w szkoleniu „Decentralizacja”, 2 osoby uczestniczyły w szkoleniu „Innowacyjne narzędzia edukacyjne i techniki pracy z grupą”, 6 osób brały udział w szkoleniu „Statystyka w naukach przyrodniczych – poziom zaawansowany”, 1 osoba uczestniczyła w szkoleniu „Nowoczesna andragogika - jak uczyć cyfrową młodzież?”. Szkolenia te były zorganizowane w ramach projektu „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, opracowanego przez Centrum Nauki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, w ramach podnoszenia kwalifikacji kadry badawczo-dydaktycznej. Kolejna osoba brała udział w szkoleniu z Wykorzystania MS Office w codziennej pracy administracyjnej Excel i 1 osoba brała udział w szkoleniu nt. "Wykorzystanie multimediów w efektywnym prowadzeniu zajęć dydaktycznych" zorganizowane przez Centrum Szkoleń i Innowacji Sp. z o.o i 1 osoba ukończyła kurs „Nowoczesna andragogika – jak uczyć cyfrową młodzież” zorganizowanym przez Polską Fundację Ośrodków Wspierania Rozwoju Gospodarczego. Kolejne 10 osób ukończyło kurs Języka Angielskiego FCE 2019/2020 w ramach projektu Wellcome to Poland oraz 1 osoba Innowacyjny Nauczyciel i nowoczesne metody dydaktyki zorganizowany przez WSSP Lublin. Kolejna osoba ukończyła kurs pt. „Stosowanie nowoczesnych metod kształcenia w systemie e-Learningu” w ramach projektu „Kurs na gospodarkę! – Programu rozwoju PWSZ w Krośnie, szkolenie "Innowacyjne umiejętności dydaktyczne" oraz „Umiejętności informatyczne i ich wykorzystanie w procesie kształcenia” prowadzone w ramach projektu: "Bank Kompetencji Zintegrowany Program Kształcenia WSSP w Lublinie". W ramach programu „Przyrodniczy MIT program dostosowania Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie do wyzwań Nauki 2.0” współfinansowanego przez UE w ramach PO Wiedza Edukacja Rozwój, Oś III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju „Działanie 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych: jedna osoba uczestniczyła w szkoleniu „Prowadzenie skutecznych prezentacji i wystąpień publicznych”, dwie osoby w szkoleniu „Narzędzie prezentacyjne dla dydaktyków”. Ponadto 3 osoby uczestniczyły w kursie Mistrz Dydaktyki zorganizowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Zal_Cz1_04_04, Zal_Cz1_04_05).

Ponadto nauczyciele prowadzący zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja posiadają kompetencje w zakresie metod kształcenia na odległość. Wsparcie szkoleniowe i techniczne dla nauczycieli akademickich UP z zakresu tworzenia kursów i prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość zapewnia uczelniane Centrum Informatyki (<https://up.lublin.pl/centrum-informatyki/#teams>). Wszyscy nauczyciele mieli możliwość skorzystania ze szkolenia w zakresie obsługi i wykorzystania platformy komunikacyjnej MS Teams oraz przeszli obowiązkowe szkolenie z zakresu obsługi i wykorzystania platformy edukacyjnej dla nauczycieli akademickich Eduportal. Powyższe szkolenia zostały zapewnione przez Uczelnię, a stały dostęp do materiałów szkoleniowych jest możliwy pod adresem: (<https://up.lublin.pl/centrum-informatyki/eduportal/>). Wszyscy studenci Wydziału mają zapewniony dostęp do platformy komunikacyjnej MS Teams i platformy edukacyjnej Eduportal, co umożliwia ich uczestnictwo w zajęciach dydaktycznych realizowanych z wykorzystaniem środków i technik kształcenia na odległość. Na stronie Wydziału i na stronie Uczelni (w zakładce Student) znajduje się link do instrukcji posługiwania się dostępnymi platformami edukacyjnymi oraz kontakt do help-desk; (<https://up.lublin.pl/centrum-informatyki/eduportal/>).

Kadra prowadzi samodoskonalenie kompetencji dydaktycznych do realizacji poszczególnych przedmiotów przez: kursy, warsztaty, szkolenia czy studia podyplomowe, jak np.: Zarządzanie potencjałem turystycznym, Kurs kierownika wypoczynku dzieci i młodzieży, „Turystyka dostępna” (Obsługa klienta z niepełnosprawnościami; Uwarunkowania i praktyka turystyki dostępnej; Standardy WCAG 2.1), „Turysta z Europy Zachodniej” (obsługa gości), „Marketing w turystyce” (tworzenie treści w działaniach PR i promocji turystycznej; pozycjonowanie stron w przeglądarkach), „Finanse obiektów turystycznych”, seminarium szkoleniowe z zakresu nowoczesnych technik survivalowych (Partyzanci

Lubelszczyzny Paweł Szlendak), kurs przewodnicki na Muzeum Pamięci Miejsca Martyrologii Bełżec, kurs przewodnicki na Muzeum Pamięci Miejsca Martyrologii Sobibór, Sztuczna Inteligencja dla nauczycieli Rozszerzona rzeczywistość na zajęciach lekcyjnych, Sprawcy z Majdanka – identyfikacja negatywna w edukacji o II wojnie światowej, kurs doszkalający utrzymujący tytuł egzaminatora w kwalifikacji A.68, EKA.04; EKA.05, organizator OKE, Kraków - certyfikat egzaminatora w zawodzie technik ekonomista, prac biurowych, administracji, Building Bridges with the Art of Communication organizator International College of Cosmetology, Riga (Latvia), kurs przewodnika na Zamek Lubelski, Narodowe Muzeum Lubelskie, Protokół dyplomatyczny i etykieta, szkolenie przewodnickie Janowiec-Kazimierz Dolny, Różnice kulturowe w kontaktach międzynarodowych, Mistrz Dydaktyki, Metody i narzędzia wizualizacji geodanych, Założenia do metodyki przygotowania prac dyplomowych dla studentów szkół wyższych, Metody, techniki i narzędzia wykorzystywane w analizie danych, Kultura dostępna dla wszystkich. Szkolenie z zakresu dostępności kultury dla osób z niepełnosprawnością wzrostu, słuchu, ruchu i intelektualną, Turystyka dla osób niepełnosprawnych (PTTK), Systemy Rezerwacyjne Galileo Travelport, Marketing w turystyce, Kurs języka migowego dla osób z niepełnosprawnością słuchowa- poziom podstawowy, Certyfikowany przewodnik turystyczny na miasto Lublin i okolice, Podstawy psychometrii dla osób niebędących psychologami – kwalifikacje uprawniające do nabywania i stosowania testów z kategorii B1, Warsztaty Kulinarne Kuchni Włoskiej w zakresie sporządzania potraw z ryb i owoców morza, kurs on-line: New Meat: The science behind scalable alternatives to animal proteins, Food Safety for Food Handlers, Biosafety for Study Team Members, Kurs instruktora rekreacji ruchowej o specjalizacji: jazda konna, Masaż sportowy i relaksacyjny koni, Szkolenie konia metodą Silversand Horsemanship, Społeczna Odpowiedzialność Biznesu, Ochrona własności intelektualnej i przemysłowej oraz komercjalizacja wyników badań naukowych, GMO – System informatyczny GMO, Szkolenia dla nauczycieli akademickich w zakresie procesu kształcenia osób z niepełnosprawnościami, Program unowocześniania kształcenia w SGGW dla zapewnienia konkurencyjności oraz wysokiej kompetencji absolwentów, szkolenie w zakresie stepu podstawowego, szkolenie w zakresie aerobiku podstawowego, szkolenie w zakresie metodyki i choreografii zajęć aerobiku, szkolenie indoor cycling, Saturn Fitness Center, szkolenie Magic Bar (ISFS) (choreografia prowadzenia zajęć), kurs indor cycling Basic Ausbildung Tomahawk I.C.E., Nike Body Jam & Nike RockstarWorkoutSol, kurs instruktora narciarstwa zjazdowego, Fitness & Sport Marketing, Les Mills Super Qwartalnik (trening obwodowy w zajęciach fitness), Z nauki do gospodarki, Ochrona danych osobowych – realizacja wymogów ustawy w instytucji, Ochrona danych osobowych w szkole wyższej, Ochrona danych osobowych, studia podyplomowe „Systemy Informacji Przestrzennej”, Regulacja zachwaszczenia roślin rolniczych oraz wpływ zmian klimatycznych na szkodniki, Statystyka w naukach przyrodniczych – poziom podstawowy”, Wykorzystanie analizy geo-przestrzennej w analizach atrakcyjności inwestycyjnej w oparciu o platformę Placeme, Tworzenie wizualizacji w formie map tematycznych na bazie mapy Polski z podziałem administracyjnym na województwa, powiaty i gminy, Wybrane metody analiz przestrzennych w środowisku programu Statistica, Analiza wyników finansowych w serwisie EMIS, instruktor Pływania, instruktor Taekwon-do, instruktor Piłki siatkowej, Trener personalny, studia podyplomowe: Terroryzm i zagrożenia hybrydowe, studia Podyplomowe Polityki i Zarządzania Oświatą, studia Podyplomowe Negocjacji, Mediacji i Innych Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów, LanguageCert Online Proctored Exams – exploring the benefits of remote invigilated exams and the concept of Registration Centres, Akademickie podejście Pioniera - odkryj akademickie aspekty serii i dowiedz się, jak mogą one pomóc twoim studentom rozwijać umiejętności językowe, studia podyplomowe „Zarządzanie Zasobami Ludzkimi”, studia podyplomowe w zakresie Metodyki nauczania języka polskiego jako obcego, Data base, Quality Control and Statistics in Aerobiology, Kurs na wychowawcę młodzieży, instruktora sportu specjalność Survival. Zdobyła także szereg uprawnień oraz certyfikatów potwierdzających umiejętności, np. certyfikaty: Certyfikaty: ER- Mapper (2007, ProGea, kraków); ArcGIS Geostatistical Analysis (3IGAD_044/0949); Esri Community Maps (4111-051/1230); TLS Scanning (TPI-Polska); ArcGIS for Server (6101-099/0949); ArcGIS Network analyst (339-063/0949); ArcGIS 3D Analyst (32-009/0949); TLS workshop (UMCS, Lublin 2013); LP-360 Advanced (ProGea Kraków, 2014); City Engine (Esri Polska, 2015). (Zal_Cz1_01_01).

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja sprawują opiekę nad studenckimi kołami naukowymi. W ramach tej działalności studenci mają możliwość pogłębiania swojej wiedzy oraz poszerzania zainteresowań i kształtowania umiejętności prowadzenia prac naukowych. Członkowie kół naukowych uczestniczą w różnych wydarzeniach o charakterze naukowym oraz mających na celu popularyzację nauki. Do najczęstszych aktywności w tym zakresie należy czynny udział w konferencjach naukowych, szkoleniach, wystawach, targach, itp. Studenci angażowani są również w działalność wspierającą promowanie kierunku podczas różnych wydarzeń organizowanych przez Wydział Agrobiżynierii.

Założenia, cele i skuteczność polityki kadrowej

Polityka kadrowa Wydziału Agrobiżynierii jest ukierunkowana na umacnianie jego pozycji naukowej i dydaktycznej oraz powiązana z prowadzonymi kierunkami studiów. Podstawą prowadzonej polityki kadrowej Wydziału, w stosunku do kadry prowadzącej zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja, jest wymóg realizacji przez nauczycieli badań w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna oraz nauki o kulturze fizycznej. Ponadto wymagane są kompetencje i umiejętności w tym zakresie. Takie założenie jest fundamentalnym czynnikiem warunkującym dobre przygotowanie potencjalnej kadry do realizacji programu studiów na kierunku Turystyka i Rekreacja. Polityka kadrowa na Wydziale umożliwia dobór odpowiedniej kadry prowadzącej kształcenie i uwzględnia systematyczną jej ocenę. Promowanie rozwoju kadry realizowane jest m.in. poprzez finansowanie tematów badawczych w ramach subwencji na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz badawczego powiązanych z kierunkiem Turystyka i Rekreacja, promowaniem i nagradzaniem osób, które pozyskują projekty badawcze, promowaniem współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie turystyki. Ponadto pracownicy są wspierani i zachęceni przez władze Wydziału oraz Uczelni do uzyskiwania stopni i tytułów naukowych. Dzięki tym działaniom zapewniono stabilną sytuację kadrową powiązaną z badaniami i kształceniem na kierunku Turystyka i Rekreacja. Polityka kadrowa władz Wydziału jest zgodna z celami polityki kadrowej zawartej w Strategii Rozwoju Wydziału Agrobiżynierii na lata 2021-2030.

Pracownicy zatrudniani są w drodze konkursów na dane stanowisko (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2022/11/WA-S3e_Procedura-zatrudniania-pracownikow-badawczo-dydaktycznych.pdf). Muszą posiadać wykształcenie i umiejętności adekwatne do wymagań podanych w ogłoszeniu konkursowym.

Wszyscy nauczyciele akademicy podlegają okresowej ocenie, uwzględniającej działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną; poszczególne osiągnięcia zestawia się w arkuszu oceny. Ocena okresowa nauczycieli akademickich odbywa się według ustaleń przyjętych w Zarządzeniu 103/2021 z dnia 29.10.2021 (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2021/11/zarządzenie.pdf>). Ocenę przeprowadzają powoływane przez Dziekanów Wydziałów Komisje oceniające wydziałów, Komisja oceniająca Uczelni, której przewodniczy Prorektor wyznaczony przez Rektora, oraz Komisja odwoławcza, której przewodniczy Rektor. Każdy nauczyciel akademicki jest poddawany ocenie okresowej średnio co 2 lata, jednak nie rzadziej niż raz na 4 lata.

Ocena nauczyciela akademickiego dotycząca wypełniania obowiązków dydaktycznych przeprowadzana jest po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych. Ocenę wystawioną przez studentów ustala się na podstawie wyników przeprowadzonej ankiety. Sposób jej realizacji określa Zarządzenie nr 20/2020 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 28 lutego 2020 r. w sprawie wprowadzenia procedur funkcjonowania wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia oraz określenia wzorów ankiet oceniających jakość kształcenia w UP w Lublinie (<https://up.lublin.pl/files/biurorektora/2020/020/020.pdf>). Wyniki tej ankiety wpisywane są w arkuszu oceny okresowej nauczyciela. Wyniki okresowej oceny nauczyciela akademickiego mogą mieć wpływ na: przedłużenie zatrudnienia na zajmowanym stanowisku; wysokość uposażenia; awanse i wyróżnienia oraz powierzanie stanowisk kierowniczych. Ocena okresowa może być pozytywna lub negatywna. W przypadku oceny negatywnej, kolejna ocena okresowa jest dokonywana nie wcześniej

niż po upływie 12 miesięcy od dnia zakończenia poprzedniej oceny. Rektor może rozwiązać za wypowiedzeniem stosunek pracy z nauczycielem akademickim w przypadku otrzymania negatywnej oceny okresowej, zgodnie z art. 123 ust. 1 pkt 1 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.). Rektor rozwiązuje za wypowiedzeniem stosunek pracy z nauczycielem akademickim w przypadku otrzymania dwóch kolejnych negatywnych ocen okresowych, zgodnie z art. 123 ust. 2.

Pracownik podlega również ocenie bezpośredniego przełożonego oraz Dziekana/Prodziekana na podstawie hospitacji w czasie zajęć ze studentami (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/02/WA-K1-Procedura-hospitacji-zajec-1.pdf>). Celem hospitacji zajęć dydaktycznych na kierunkach realizowanych na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, w tym kierunku Turystyka i rekreacja, jest ocena jakości kształcenia studentów oraz dążenie do jej systematycznej poprawy. Hospitację zajęć dydaktycznych przeprowadza się nie rzadziej niż raz na dwa lata. W przypadku negatywnej oceny z hospitacji przełożony/Dziekan przeprowadza rozmowę wyjaśniającą z nauczycielem. Ogólne wnioski z przeprowadzonych w danym roku akademickim hospitacji zajęć dydaktycznych przedstawione zostają na Kolegium Wydziału i są podstawą do doskonalenia procesu kształcenia.

Jak wspomniano wyżej, w arkuszu oceny okresowej nauczyciela są wpisywane punkty, które przyznają studenci w ankietach (w skali od 2 do 5). Studenci w anonimowej ankiecie oceniają sposób prowadzenia przedmiotów przez nauczyciela akademickiego (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/WA-A4_Procedura-oceny-zajec-dydaktycznych-przez-studentow-i-doktorantow.pdf). Ocena przeprowadzana z udziałem studentów dostarcza wyniki, które są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju. Nauczyciel otrzymujący niskie noty jest motywowany do większej staranności w prowadzeniu zajęć przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, bezpośredniego przełożonego, Dziekana. Wnioski z przeprowadzonych badań ankietowych są przedstawiane na obradach Kolegium Wydziału i stanowią podstawę doskonalenia procesu kształcenia. Studenci otrzymują informacje zwrotne na temat sposobu wykorzystania wyników badań na corocznie organizowanych Dniach Kierunku. Uogólnione wyniki z ankiet są także udostępniane na stronie internetowej Wydziału.

Ponadto Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia wraz z Radą Programową ocenianego kierunku corocznie analizuje, czy nauczyciele prowadzący zajęcia dydaktyczne na kierunku, a także inne osoby biorące udział w procesie kształcenia, mają odpowiednie kwalifikacje, tj. czy posiadany dorobek naukowy odpowiada dziedzinie nauki, do której przypisany jest kierunek Turystyka i Rekreacja. Nauczyciel akademicki ma obowiązek na bieżąco uzupełniać informacje w Karcie Nauczyciela o swoim dorobku naukowym i doświadczeniu zawodowym, kompatybilnym z profilem kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja, zgodnie z procedurą WA-S12 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2022/11/WA-S12-Procedura-gromadzenia-i-udostepniania-informacji-o-jakosci-kształcenia.pdf>) która jest aktualizowana do 30 września każdego roku, oraz na bieżąco przekazać spis swoich publikacji do ogólnie dostępnego systemu bibliotecznego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://publikacje.up.lublin.pl/bpp/uczelnia/UP/>).

Zatrudnienia nauczycieli akademickich w UP odbywają się w drodze konkursowej (zatrudnienie na umowę o pracę), a szczegółowe zasady postępowania konkursowych zapisane są w Statucie Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Nauczyciele akademicy będący pracownikami Uczelni są zatrudniani w grupach: pracowników badawczych, pracowników badawczo-dydaktycznych oraz pracowników dydaktycznych. Szczegółowe obowiązki nauczycieli akademickich zapisane są w Regulaminie Pracy UP w Lublinie (zgodnie z Zarządzeniem Rektora nr 66 z dnia 9 października 2019 r.). W celu zapewnienia najlepszej jakości kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja, dopuszcza się również zatrudnienie specjalistów w określonej dziedzinie spoza Uczelni na podstawie umowy cywilnoprawnej, po pozytywnym zaopiniowaniu przez Kolegium Wydziału (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/WA-S3f_Procedura-zatrudniania-specjalistow.pdf), przy czym wymiar kadry zatrudnianej spoza Uczelni do obsady zajęć dydaktycznych jest zgodny z zapisami art. 73 ust. 1 i 2 Ustawy PSWiN (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.). Działalność naukowa i dydaktyczna nauczycieli akademickich podlega systematycznej ocenie przez bezpośrednich przełożonych (ocena

okresowa, hospitacje zajęć) oraz przez studentów (ankiety studenckie po zakończeniu każdego semestru).

W pełnieniu obowiązków dydaktycznych oraz dążeniu do własnego rozwoju, nauczyciele akademicy zobowiązani są do poszanowania i przestrzegania uniwersalnych zasad etycznych zgodnie z Kodeksem Etyki Pracownika Naukowego wprowadzonego uchwałą nr 10/2012 Zgromadzenia Ogólnego Polskiej Akademii Nauk (<https://up.lublin.pl/bip/kodeks-etyki-pracownika-naukowego>).

System wspierania i motywowania kadry do rozwoju naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych

Elementem polityki kadrowej Uczelni jest system motywowania pracowników przez finansowanie badań naukowych, projektów badawczych i artystycznych, a także wspieranie w uzyskiwaniu kolejnych stopni naukowych. Polityka kadrowa uczelni zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć. Władze Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz Wydziału wspierają i motywują pracowników do rozwoju naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych. Co roku przyznawane są nagrody JM Rektora za działalność naukową, dydaktyczną, organizacyjną i całokształt dorobku zgodnie z Zarządzeniem nr 34 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Przyznawania Nauczycielom Akademickim Nagród Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2021/04/34-1.pdf>).

W latach 2017-2023 pracownicy Wydziału zostali nagrodzeni 166 razy (niektórzy kilkakrotnie) za swoje osiągnięcia naukowe, organizacyjne lub dydaktyczne. W roku 2022 JM Rektor UP w Lublinie przyznał pracownikom Wydziału 40 nagród (w tym 19 nagród za działalność naukową, 10 nagród za działalność dydaktyczną i 11 nagród za działalność organizacyjną). W ubiegłym roku w ten sposób zostało nagrodzonych 18 nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku. Dodatkowo takimi nagrodami JM wyróżnił w opisywanym okresie 2 pracowników spoza Wydziału Agrobiotechnologii, często przyznając nagrody wielokrotnie (Za1_Cz1_01_08). Dodatkowo Rektor przyznaje nagrody naukowe w trzech kategoriach: za publikację o największej liczbie cytowań, za publikację z największym IF oraz za badania aplikacyjne im. Stanisława Staszica (§14, Załącznik do Zarządzenia Rektora UP w Lublinie Nr 34/2021, Regulamin Przyznawania Nauczycielom Akademickim Nagród Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie).

Od 2017 r. 10% pracowników każdego Wydziału/dyscypliny otrzymuje nagrody pro jakościowe. Nagroda pro jakościowa przyznawana jest na podstawie §46 Statutu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2020/10/statut_up.pdf) oraz w oparciu o listy rankingowe przygotowane przez Oddział Informacji Naukowej Biblioteki Głównej UP. Ranking uwzględnia sumaryczną punktację publikacji w czasopiśmie, materiałach i monografiach powyżej 70 punktów w przypadku kiedy pracownik był pierwszym lub korespondencyjnym autorem, a publikacja przypisana jest do dyscypliny, w której pracownik zadeklarował co najmniej 50% czasu pracy. W latach 2018-2021 14 osobom z Wydziału Agrobiotechnologii prowadzącym zajęcia na ocenianym kierunku przyznano dodatki pro jakościowe (niektórzy pracownicy otrzymali je wielokrotnie) (Za1_Cz1_01_08).

Pracownicy mogą korzystać ze środków funduszu szkoleniowego Prorektora ds. Organizacji i Rozwoju Uczelni na dofinansowanie podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Co roku z tego sposobu wsparcia podnoszenia własnych kwalifikacji korzysta około 10 osób z Wydziału (w latach 2017-2021 dofinansowano w ten sposób 49 szkoleń dla pracowników, natomiast w 2022 r. – 9 pracowników a w 2023 – 13 pracowników Wydziału otrzymało dofinansowanie do szkoleń specjalistycznych lub językowych). Dodatkowo pracownicy z innych Wydziałów stanowiący kadrę na kierunku Turystyka i Rekreacja uzyskali w ten sposób wsparcie Uczelni w 1 przypadku (Za1_Cz1_04_06).

W celu podniesienia kwalifikacji naukowych/badawczych i dydaktycznych coraz częściej pracownicy uczestniczą w różnych kursach, szkoleniach oraz wyjeżdżają w ramach programu Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA) i Erasmus+ na uczelnie zagraniczne. W latach 2017-

2023 pracownicy Wydziału Agrobiotechnologii ponad 230 razy wyjeżdżali za granicę w celach służbowych (Zal_Cz1_04_02; Zal_Cz1_04_03).

Regularne przeprowadzanie hospitacji zajęć dydaktycznych, okresowa ocena nauczycieli, ankiety oceny dokonywane przez studentów, nominacje przyznawane przez studentów oraz odznaczenia państwowe (Medale KEN) mobilizują pracowników do podnoszenia kompetencji dydaktycznych.

Od 2018 r w ramach programu finansowanego z funduszy Unii Europejskiej POWR.03.05.00-00-Z232/17 „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie” dostępne są szkolenia dla pracowników naukowych w bardzo szerokim zakresie, m.in.: doszkalające z zakresu języka angielskiego, kreatywnych metod w edukacji, wykorzystania multimediiów w procesie dydaktycznym. Do chwili obecnej skorzystało z tej oferty 18 pracowników naukowych prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, podnosząc swoje kwalifikacje dydaktyczne (Zal_Cz1_04_04; Zal_Cz1_04_05). Obecnie trwa nabór na wyjazdy dydaktyczne STA i szkoleniowe STT pracowników Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w ramach programu Erasmus+ Szkolnictwo Wyższe „Mobilność Edukacyjna” (<https://up.lublin.pl/blog/erasmus-pierwszy-nabor-na-wyjazdy-sta-stt-dla-pracownikow-up-w-lublinie>). Dla pracowników naukowych dostępna jest aktualna oferta mobilności dydaktycznej STA JUNIA 2022-23 (<https://up.lublin.pl/blog/oferta-sta-junia>).

Kadra prowadząca zajęcia na Wydziale rozwija się naukowo, co skutkuje awansami. W latach 2017-2023 spośród pracowników naukowo-dydaktycznych pięciu pracowników Wydziału uzyskało tytuł profesora, 26 – stopień doktora habilitowanego, a 17 – stopień doktora w dziedzinie nauk rolniczych, dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo. W tym czasie na Wydziale wypromowano 32 doktorów, a w trakcie procedowania są dwa kolejne przewody doktorskie (Zal_Cz1_01_04).

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	-

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 4:

W polityce kadrowej Wydziału uwzględniana jest również aktywność pracowników szczególnie zaangażowanych w działalność dydaktyczną, zwłaszcza w zakresie zaangażowania w opiekę nad studentami w licznych sekcjach kół naukowych. Kolegium Wydziału wnioskuje do JM Rektora o przyznanie nagród za działalność organizacyjną dla osób wyróżniających się w tym zakresie. Władze Wydziału dbają również o pozyskiwanie i rozwój młodej kadry naukowo-dydaktycznej. W dobie trudności w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na prowadzenie badań, Wydział prowadzi wewnętrzny konkurs projektów badawczych dla młodych naukowców, a najlepszym przyznaje fundusze (w latach 2019-2022 w ten sposób dofinansowano 8 projektów) (Zal_Cz1_04_07). Procedurę konkursową przydzielania funduszy, a następnie kontrolę zgodności ich wykorzystania z założonym i zaakceptowanym planem przeprowadza Komisja ds. Rozwoju Młodych Naukowców.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Stan, nowoczesność, rozmiary i kompleksowość bazy dydaktycznej i naukowej służącej realizacji zajęć oraz działalności naukowej

W procesie kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja wykorzystywana jest przede wszystkim baza dydaktyczno-naukowa Wydziału Agrobioinżynierii. Realizują w niej swoje przedmioty poszczególne instytuty, katedry i zakłady. Na bazę tę składają się sale wykładowe będące w użytkowaniu ogólnouczelnianym oraz sale ćwiczeniowe, laboratoria i pracownie przystosowane do potrzeb prowadzonych przedmiotów i profilu badawczego. Studenci kierunku Turystyka i Rekreacja mają możliwość korzystania ze wszystkich laboratoriów i aparatury (pod nadzorem pracownika), pracowni (w tym komputerowych) należących do poszczególnych jednostek organizacyjnych Wydziału oraz Uczelni. Wykorzystują tę możliwość podczas przygotowywania projektów, zbierania materiałów i opracowywania wyników do zagadnień problemowych (projektów dyplomowych) oraz pracy w kołach naukowych. Wydział Agrobioinżynierii dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się, a także prowadzenie badań naukowych. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja. Zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku odbywają się głównie w budynku przy ulicy Akademickiej 15, gdzie mieści się „Collegium Agronomicum – Agro I i Agro II”. W budynku Ago I swoją siedzibę ma Katedra Turystyki i Rekreacji, gdzie do dyspozycji Wydziału znajduje się 11 sal wykładowych o pojemności od 60 do 217 osób, 13 sal ćwiczeniowych oraz 3 pracownie komputerowe z pełnym wyposażeniem i oprogramowaniem. Wykorzystywane są także laboratoria językowe Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji (6 sal dla 10-20 osobowych grup studentów o łącznej pow. ponad 200 m²) w budynku Centrum Innowacyjno-Wdrożeniowego (CIW) Nowych Technik i Technologii UP w Lublinie, przy ulicy Głębokiej 28. Wszystkie sale dydaktyczne są wyposażone w niezbędny do realizacji zajęć sprzęt, a w szczególności rzutniki multimedialne, ekrany, tablice suchościeralne, mikrofony, itp. (Zal_Cz1_05_01). Część sal jest klimatyzowana i posiada regulowane oświetlenie. Do dyspozycji studentów i pracowników Wydziału jest również Centrum Kongresowe UP w Lublinie z aulą (561 miejsc). W poszczególnych jednostkach Wydziału znajdują się sale seminaryjne oraz pomieszczenia dla dyplomantów i doktorantów.

Ważną częścią infrastruktury dydaktycznej dla kierunku Turystyka i Rekreacja jest baza sportowo-rekreacyjna. W zakresie tej infrastruktury budowane są kompetencje praktyczne studentów kierunku Turystyka i Rekreacja w dziedzinie rekreacji ruchowej.

Obiekty sportowe Centrum Kultury Fizycznej i Sportu (CKFiS) UP w Lublinie (Zal_Cz1_05_02), zlokalizowane są przy ulicy Głębokiej 31, 20-612 Lublin:

W skład kompleksu wchodzi PŁYWALNIA, posiadająca homologację Polskiego Związku Pływackiego. Jest to nowoczesny, wielofunkcyjny obiekt dysponujący:

- basenem sportowym: 6 torów, wymiary: 25m x 12,5m, głębokość 1,2m do 1,8m, temp. wody 28,5°.
- basenem rekreacyjnym: wymiary: 20m x 6m, głębokość 1,2m, temp. wody 31,5°, brodzik do nauki pływania, 2 dysze hydromasażu, 4 leżanki wodne, dzika rzeka, 2 wanny jacuzzi temp. wody 36°, zjeżdżalnia wodna długość 103m

Pływalnia posiada 3 szatnie: męską, damską oraz dla osób niepełnosprawnych i 194 miejsc na trybunach pływalni (fot. 1, 2, 3 w załączniku Zal_Cz1_05_02).

Kolejnym obiektem jest HALA SPORTOWA, która jest nowoczesnym i wielofunkcyjnym obiektem sportowym z pełnowymiarowymi boiskami (fot. 4, 5, 6 w załączniku Zal_Cz1_05_02) do:

- piłki ręcznej – wym. boiska 40m x 20m, bramki 3m x 2m,
- futsalu – wymiary boiska 40m x 20m, bramki 5m x 2m, bramki 3m x 2m, bramki 1,2m x 1m,

- koszykówki – wymiary boiska 28m x 15m, 2 kosze główne, 2 kosze boczne,
- siatkówki – wymiary boiska 18m x 9m, 3 profesjonalne komplety słupków z siatkami,
- tenisa ziemnego – wymiary kortu 23,78m x 10,97m, 1 komplet słupków z siatką,
- badmintonu – 3 korty o wymiarach 13,4m x 6,1m, 3 komplety słupków z siatkami.

Istnieje możliwość podziału hali na dwa niezależne sektory. Hala sportowa wyposażona jest w profesjonalny sprzęt sportowy, system nagłośnienia oraz elektroniczną tablicę wyników, posiada trybuny na 383 miejsc.

W obrębie kompleksu CKFiS UP funkcjonują sale specjalistyczne do uprawiania różnych dyscyplin sportowo-rekreacyjnych. Wśród nich znajduje się:

- SIŁOWNIA NIEBIESKA o powierzchni 261m² wyposażona w 47 profesjonalnych urządzeń (stanowisk) do ćwiczeń firmy OLYMP i HES na wszystkie główne partie mięśniowe, wolne ciężary oraz stopy obciążenia (fot. 7, 8, 9 w załączniku Zał_Cz1_05_02)
- SIŁOWNIA CZARNA o powierzchni 128 m² wyposażona jest w 26 profesjonalnych urządzeń (stanowisk) do ćwiczeń firmy OLYMP, wolne ciężary oraz stopy obciążenia (fot. 10, 11 w załączniku Zał_Cz1_05_02).
- SALA CARDIO o powierzchni 232 m² wyposażona jest w 34 profesjonalne urządzenia (stanowiska) firmy BH FITNESS i CONCEPT służących do rekreacji ruchowej i treningu wytrzymałościowego (fot. 12, 13 w załączniku Zał_Cz1_05_02):
 - 5 profesjonalnych bieżni,
 - 25 profesjonalnych rowerów spinningowych,
 - 8 profesjonalnych rowerów treningowych,
 - 2 profesjonalne rowery poziome,
 - 8 ergometrów wioślarskich,
 - 1 profesjonalny stepper,
 - 4 profesjonalne trenażery eliptyczne.

SALA FITNESS o powierzchni 236 m² do prowadzenia różnorodnych zajęć fitness wyposażona w:

- 40 stepów firmy REEBOK,
- 40 mat do ćwiczeń firmy MEGA FITNESS,
- 30 dużych piłek do ćwiczeń firmy MEGA FITNESS,
- 2 komplety hantli winylowych (1kg i 2kg),
- profesjonalny system nagłośnienia. (fot. 14, 15 w załączniku Zał_Cz1_05_02).

SALA SPORTÓW WALKI CKFiS UP w Lublinie o powierzchni 132m² wyposażona w sprzęt pozwalający na prowadzenie profesjonalnych treningów sztuk walki. Podłoga wyłożona jest profesjonalną matą TATAMI, w suficie zamontowane są haki do zawieszania worków lub innego sprzętu treningowego, a na ścianie są drabinki (fot. 16, 17 w załączniku Zał_Cz1_05_02).

SALA TANECZNA CKFiS UP w Lublinie o powierzchni 100m² do prowadzenia zajęć gimnastyki, nauki tańca, baletu lub jogi. Wyposażona w lustra, poręcze, drabinki, drewnianą podłogę, system nagłośnienia (fot. 18, 19 w załączniku Zał_Cz1_05_02).

SALA SPORTOWA CKFiS UP w Lublinie o powierzchni 245 m² z boiskami do:

- koszykówki – wym. boiska 22m x 10m, 2 kosze główne, 4 kosze boczne,
- siatkówki – wym. Boiska 18m x 9m, siatka,
- badmintonu – 1 kort o wym. 13,4m x 6,1m, siatka.

Wyposażenie sali umożliwia prowadzenie zajęć z gimnastyki i zawiera: drabinki, ławki gimnastyczne, skrzynię gimnastyczną 5-cio częściową, odskocznice, materace i maty do ścieżki gimnastycznej, równoważnię gimnastyczną regulowaną, kółka gimnastyczne, drążki gimnastyczne zawieszane na drabinki (fot. 20, 21, 22 w załączniku Zał_Cz1_05_02).

Studenci kierunku Turystyka i Rekreacja część zajęć dydaktycznych realizują także przy ulicy Dobrzańskiego 37 (osiedle Felin).

Wyposażenie poszczególnych sal i pracowni w sprzęty komputerowe oraz inne pomoce dydaktyczne, bez wątpienia w znacznym stopniu przyczyniają się do kształtowania umiejętności praktycznych studentów kierunku Turystyka i Rekreacja.

Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz stopień jej wykorzystania w procesie nauczania i uczenia się studentów oraz działalności i komunikacji naukowej

Dostęp do technologii informacyjno-komunikacyjnej i jej wykorzystanie na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie jest na wysokim poziomie. Internet jest powszechnie dostępny w pomieszczeniach użytkowanych przez pracowników dydaktycznych, naukowych i technicznych oraz w pracowniach i salach komputerowych, a także na terenie domów studenckich. Uczelnia uruchomiła dla studentów i doktorantów usługę „Office365”, która zapewnia dostęp on-line do następujących narzędzi: poczta, Word, Excel, Power Point, OneDrive, Skype, Teams oraz Outlook za pomocą przeglądarki internetowej. Została także zakupiona subskrypcja oprogramowania Statistica Rozszerzony Pakiet Akademicki (z licencją akademicką Site License dla wszystkich pracowników, pracowni studenckich, studentów i doktorantów). Warunkiem niezbędnym do zarejestrowania kopii oprogramowania jest posiadanie adresu e-mail w domenach: up.lublin.pl, up.edu.pl, student.up.edu.pl, a z oprogramowania można korzystać bezpłatnie na terenie Uniwersytetu jak również poza nim.

Na Uczelni i Wydziale systemowo wdrożono narzędzie do zdalnego nauczania - platformę Eduportal, której właścicielem jest Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie (<https://platformaeducacyjna.up.lublin.pl/Logowanie>). Istnieje również możliwość alternatywnego prowadzenia procesu dydaktycznego z wykorzystaniem platformy MS Teams. Dzięki temu na kierunku Turystyka i Rekreacja, w sytuacji kryzysowej (np. pandemia COVID-19), część zajęć może być prowadzona z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Pracownicy oraz studenci zostali przeszkoleni w zakresie posługiwania się wyżej wymienionymi systemami przeznaczonymi do kształcenia on-line, dodatkowo na stronie Uczelni dostępne są informacje odnośnie ich obsługi (<https://platformaeducacyjna.up.lublin.pl/Logowanie>). Ponadto w Centrum Informatyki wyznaczono koordynatorów pakietu MS Teams, którzy służą radą w razie problemów z obsługą oprogramowania. Studenci mają ułatwiony dostęp do podręczników i innych źródeł dzięki zdalnemu dostępowi do e-książek i fachowego piśmiennictwa poprzez bibliotekę UP w Lublinie. W trakcie kształcenia na odległość wykorzystywana jest infrastruktura informatyczna i oprogramowanie umożliwiające synchroniczną i asynchroniczną interakcję między uczestnikami zajęć a nauczycielami (<https://up.lublin.pl/centrum-informatyki/eduportal/>).

Studenci mają również stały i nieograniczony dostęp do komputerów i Internetu, mogą oni korzystać z pracowni ogólnouczelnianych (60 stanowisk). Dostępne są także hotspot w kompleksie dydaktycznym Agro II oraz budynku Biblioteki Głównej UP. Po zarejestrowaniu komputera w sieci uczelnianej studenci mogą również korzystać z sieci internetowej w domach studenckich oraz z gniazd internetowych w budynkach Uczelni. Dodatkowo na korytarzach dostępne są interaktywne punkty informacyjne (infokioski). Biblioteka Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oferuje użytkownikom dostęp do bezpłatnej sieci Wi-Fi oraz Oddziału Informacji Naukowej, w której użytkownicy mogą uzyskać między innymi pomoc w poszukiwaniu materiałów źródłowych. Biblioteka dysponuje także 94 stanowiskami komputerowymi posiadającymi dostęp do Internetu, w tym do elektronicznej informacji naukowej.

W 2021 roku do studentów wszystkich kierunków realizowanych na Wydziale Agrobiotechnologii wysłano ankiety dotyczące jakości kształcenia zdalnego w semestrze zimowym i letnim roku akademickiego 2020/2021. Studenci wysoko ocenili poszczególne elementy składające się na nauczanie zdalne, tj. dostępność materiałów dydaktycznych, zrozumiałość przekazanych treści, ich czytelność, pomoc materiałów w utrwalaniu wiedzy oraz przygotowaniu się do zaliczenia/egzaminu czy jakość zdalnej komunikacji z nauczycielem prowadzącym zajęcia i możliwość konsultacji. Również metody i narzędzia oceny uzyskania efektów uczenia się przyjęte podczas sesji egzaminacyjnej oceniono w większości pozytywnie. Za najbardziej efektywne w osiąganiu celów dydaktycznych i efektów uczenia się formy zajęć zdalnych studenci wskazali m.in. zajęcia prowadzone w czasie rzeczywistym na platformie (np. MS Teams), komunikację tekstową (mail, fora, czat), udostępnione przez prowadzącego na platformie materiały interaktywne czy nagrania audio-wideo.

Udogodnienia w zakresie infrastruktury i wyposażenie dostosowane do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami

Zgodnie z przyjętą na Uczelni strategią w zakresie zapewnienia bazy dydaktycznej, studenci z niepełnosprawnościami podejmujący kształcenie na Wydziale Agrobiotechnologii, jak i na innych Wydziałach UP w Lublinie, korzystają z ułatwień umożliwiających swobodne korzystanie z oferty naukowo-dydaktycznej. Uczelnia zapewnia studentom z niepełnosprawnościami wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiając im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych. Większość zajęć odbywa się w budynkach wolnych od barier architektonicznych, wyposażonych w windy, platformy oraz w podjazdy i miejsca parkingowe, natomiast korytarze, sale dydaktyczne i toalety przystosowane są do poruszania się na wózkach. (<https://up.lublin.pl/osoby-z-niepełnosprawnościami/udogodnienia/>). W Uczelni od 2022 roku funkcjonuje Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami. Obecnie w Biurze zatrudniony jest m.in. specjalista ds. dostępności oraz pełnomocnik do spraw osób z niepełnosprawnościami. Działalność biura polega na kompleksowym wsparciu studentów, doktorantów i pracowników Uczelni z niepełnosprawnościami, rozpoznawaniu ich potrzeb i problemów, inicjowaniu przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków ich kształcenia i funkcjonowania, a także udzielaniu im indywidualnej pomocy. Jednostka ta zajmuje się także prowadzeniem działań związanych ze stwarzaniem studentom z niepełnosprawnością warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia, rozpoznawaniem ich oczekiwań oraz pomoc w rozwiązywaniu indywidualnych problemów. Ponadto Biuro świadczy pomoc wydziałom i innym jednostkom organizacyjnym Uniwersytetu Przyrodniczego we wprowadzaniu rozwiązań dostosowujących Uczelnię do potrzeb studentów z niepełnosprawnością w zakresie wszystkich obszarów dostępności (architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej) oraz inicjuje działania mające na celu kształtowanie wśród pracowników Uczelni prawidłowych postaw wobec osób z niepełnosprawnością. Pracownicy jednostki odpowiadają również za informowanie kandydatów na studia o możliwości kształcenia studentów z niepełnosprawnością na UPL oraz utrzymywaniu stałych kontaktów i współpracę z organizacjami zrzeszającymi osoby z niepełnosprawnościami oraz działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie wdraża formy dostosowania procesu rekrutacji dla osób z niepełnosprawnościami będącymi kandydatami na studia. Obsługa kandydatów odbywa się w budynku Agro II w pełni dostosowanym dla osób z niepełnosprawnościami. W budynku znajdują się miejsca przyjazne osobom z niepełnosprawnościami, z których mogą skorzystać w trakcie rekrutacji. Na parterze znajduje się sala komputerowa wyposażona w 5 stanowisk komputerowych przystosowana dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami (stoliki z automatyczną regulacją, meble ergonomiczne). Strony internetowe oraz internetowy system rejestracji kandydatów na studia są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością – osoby niedowidzące. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie posiada także aplikację mobilną przeznaczoną dla studentów z niepełnosprawnościami, która zawiera opis udogodnień zastosowanych na uczelni, daje możliwość bezpośredniego kontaktu z daną jednostką Uczelni, uzyskania ważnych informacji o Uczelni w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo w budynkach Agro I i Agro II zastosowano następujące udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami: parking z wyznaczonymi miejscami dla osób z niepełnosprawnością, dwie windy wewnętrzne, platformy elektryczne zastosowane na schodach prowadzących do szatni oraz przejściowych między budynkami, drzwi wejściowe z automatycznym systemem otwierania, sanitariat z przystosowaniem. Z kolei w Collegium Zootechnicum/Rektorat znajduje się winda zewnętrzna z platformą (wejście główne do budynku), schodołaz, podjazd na schody trzystopniowe wewnątrz budynku wraz poręczą przymocowaną do ściany, winda wewnętrzna oraz sanitariat z przystosowaniem dla osób z niepełnosprawnościami (Zal_Cz1_05_03). Obydwa budynki są wyposażone w tyflomapy które ułatwiają osobom z dysfunkcją wzrokową poruszanie się i niwelują barierę nawigacyjną.

Gmach Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie jest także przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami poprzez odpowiednie udogodnienia architektoniczne (podjazd

do wejścia głównego, wejścia bez progów, winda z kabiną dostosowaną dla osób poruszających się na wózkach oraz niewidomych/niedowidzących – informacja głosowa oraz przyciski uruchamiające windę podpisane alfabetem Braille’a, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową na każdym piętrze, korytarze i pomieszczenia przystosowane do poruszania się na wózkach) oraz specjalistyczny sprzęt elektroniczny (komputer ze specjalistycznym oprogramowaniem dla osób niedowidzących i słabowidzących: JAWS, MAGic, ABBYY Fine Reader, stacjonarny powiększalnik tekstu, lupa elektroniczna RUBY, wyposażona w ekran LCD, skaner z ruchomym panelem przeznaczony dla osób poruszających się na wózku inwalidzkim, myszka dla osób z niesprawnością nadgarstka). Biblioteka Główna UP udostępnia katalog on-line, umożliwiający zamawianie książek z dowolnego komputera podłączonego do Internetu oraz bogate zasoby elektroniczne (bazy danych, czasopisma, książki) z których czytelnicy z niepełnosprawnościami mogą korzystać z domu poprzez program HAN. Biblioteka dysponuje tyflomapami oraz dodatkowymi strefami do nauki indywidualnej przeznaczonymi dla osób z niepełnosprawnościami, w których znajdują się również 4 lampy antydepresyjne i kabiny akustyczne.

Uniwersytet Przyrodniczy oferuje także osobom z niepełnosprawnościami zajęcia sportowe, dostosowane do rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Centrum Kultury Fizycznej i Sportu organizuje zajęcia sportowe poprawiające kondycję i aktywność studentów z niepełnosprawnościami. Zajęcia w większości prowadzone są w formie indywidualnej i są to: gimnastyka korekcyjna odbywająca się w sali fitness lub gimnastycznej, ćwiczenia wzmacniające mięśnie posturalne – siłownia, pływanie oraz aqua aerobik – basen, ćwiczenia zwiększające wydolność oddechową (cardio) – sala aerobowa. Zajęcia sportowe odbywają się w dostosowanym dla osób z niepełnosprawnościami Centrum Kultury Fizycznej i Sportu UP w Lublinie, w którym zastosowano m.in. automatyczne drzwi wejściowe, zewnętrzny podjazd skierowany do drzwi wejściowych, wewnętrzną windę dostosowaną dla osób z niepełnosprawnościami – informacja głosowa oraz przyciski uruchamiające windę podpisane alfabetem Braille’a, rampy wspomagające na basenie, sanitariaty, tyflomapy oraz sala aktywizacji osób z niepełnosprawnościami wyposażona w specjalistyczne umeblowanie, stanowisko komputerowe oraz sprzęt multimedialny.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie posiada bazę noclegową przystosowaną dla osób z niepełnosprawnościami znajdującą się w trzech domach studenckich: Dom Studencki „Broadway” przy ul. Dobrzańskiego, Dom Studencki „Cebion” i „Eskulap” przy ul. Langiewicza. Domy studenckie wyposażone są m.in. w następujące udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami: zewnętrzne podjazdy lub pochylnie prowadzące do drzwi wejściowych, windy, schodołaz na schody dwustopniowe, platformę wewnętrzną, drzwi automatyczne, pokoje mieszkalne na parterze przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami. Przy budynkach Uczelni znajdują się parkingi zewnętrzne z miejscami zaznaczonymi dla osób z niepełnosprawnościami.

Nauczanie w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie może być realizowane w formie dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Takie zajęcia prowadzone są w salach pozbawionych barier architektonicznych, indywidualnie lub grupowo w zależności od potrzeby danego studenta. Forma materiałów dydaktycznych przystosowana jest do danego rodzaju niepełnosprawności, np.: powiększona czcionka, możliwość nagrywania zajęć na dyktafon, materiały w wersji elektronicznej, możliwość skorzystania z dostępnego w wypożyczalni sprzętu technicznego Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami (notebooki, dyktafony, powiększalnik, pętle indukcyjne). Studenci oraz doktoranci z niepełnosprawnościami mają prawo skorzystać ze wsparcia asystenta w czynnościach związanych z nauką, których nie mogą wykonać samodzielnie, w tym pomoc w bibliotece, w przygotowaniu materiałów do zajęć, prac zaliczeniowych i projektów licencjackich. Mogą również skorzystać z pomocy tłumacza języka migowego (<https://up.lublin.pl/osoby-z-niepelnosprawnoscia/formy-wsparcia/>). UP dostosowuje również formy zaliczeń i egzaminów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w zakresie: formy zaliczenia (np. z pisemnej na ustną, zdalną lub odwrotnie), czasu trwania egzaminu (wydłużenie), formy egzaminu (umożliwienie pisania egzaminu przy komputerze ze specjalistycznym oprogramowaniem).

Uniwersytet umożliwia także naukę języków obcych w formie dostosowanej (w formie spotkań indywidualnych lub grupowych) w salach wolnych od barier architektonicznych oraz w sali aktywizacji

osób z niepełnosprawnościami, z możliwością dostosowania materiałów dydaktycznych (np. materiały w wersji elektronicznej, powiększona czcionka), z wykorzystaniem specjalistycznych sprzętów (powiększalnik, pętla indukcyjna, notebooki, dyktafony) oraz pomocy tłumacza języka migowego.

Ponadto uczelnia realizuje zajęcia z animaloterapii, które są przygotowywane i prowadzone przez zespół specjalistów z zakresu zoopsychologii, pedagogiki specjalnej i leczniczej, terapeutów zajęciowych oraz studentów. Zajęcia odbywają się w formie cyklu spotkań, opierają się na bezpośrednim kontakcie ze zwierzęciem i mają wymiar edukacyjno-terapeutyczny. (https://up.lublin.pl/osoby-z-niepelnosprawnoscia/formy-wsparcia/#strefa_animaloterapii)

Biuro ds. osób z niepełnosprawnościami oferuje także wsparcie w postaci konsultacji psychologicznych. Na uczelni na stałe zatrudniony jest psycholog w pełnym wymiarze czasu pracy. Z usług psychologa może skorzystać każdy student, doktorant lub pracownik Uniwersytetu Przyrodniczego potrzebujący wsparcia lub pomocy psychologicznej. Porady odbywają się w budynku Collegium Agronomicum II przy ul. Akademickiej 15. Informacje dotyczące konsultacji psychologicznych dostępne są na stronie uczelni (<https://up.lublin.pl/osoby-z-niepelnosprawnoscia/porady/>) oraz plakatach umieszczonych na tablicach informacyjnych.

W 2021 roku Uczelnia podpisała porozumienie o współpracy z Fundacją Heros (organizacja pozarządowa) działającą na rzecz osób z niepełnosprawnościami, która podejmuje działania mające na celu niwelowanie barier utrudniających funkcjonowanie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami (<https://up.lublin.pl/blog/podpisanie-porozumienia-z-fundacja-heros/>).

Fundacja Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych FAZON przyznała Uniwersytetowi Przyrodniczemu w Lublinie wyróżnienie w konkursie „Lodołamacze 2021” w dwóch kategoriach: INSTYTUCJA za „szczególną wrażliwość społeczną i promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia”, a także PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ za „przystosowanie projektowania uniwersalnego oraz najlepszych rozwiązań urbanistycznych oraz architektonicznych w zakresie dostosowania budynków i przestrzeni dla osób z niepełnosprawnością”. Zdaniem Kapituły Konkursowej „Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie na polu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych stanowi wzór godny naśladowania” <https://up.lublin.pl/blog/uniwersytet-przyrodniczy-w-lublinie-wyrozniony-w-konkursie-lodolamacze-2021/>.

Od 2023 r. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie na podstawie zawartego porozumienia o współpracy pomiędzy z pięcioma Lubelskimi uczelniami, współorganizuje i uczestniczy w Lubelskich Dniach Integracji. Inicjatywa ma na celu rozwijanie współpracy i wymianę doświadczeń w zakresie działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami, specjalnymi potrzebami oraz osób będących w kryzysie psychicznym. Wydarzenie sprzyja zwiększeniu świadomości na temat zagadnień związanych z dostępnością, niepełnosprawnością i różnorodnością, a także wzmacnia integrację środowisk akademickich.

(<https://up.lublin.pl/blog/i-lubelskie-dni-integracji-w-mediach/> , <https://up.lublin.pl/blog/ii-lubelskie-dni-integracji-3/>).

Dostępność infrastruktury, w tym aparatury naukowej, oprogramowania specjalistycznego i materiałów dydaktycznych, w celu wykonywania przez studentów zadań wynikających z programu studiów w ramach pracy własnej

Nowoczesna infrastruktura naukowo-badawcza korzystnie wpływa na jakość prowadzonych badań naukowych oraz na realizację procesu kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja. Wyposażenie sal oraz dostępność nowoczesnego oprogramowania komputerowego stwarza odpowiednie warunki, sprzyjające samodzielnej aktywności naukowej studentów kierunku w ramach przedmiotów objętych programem studiów oraz działalności w kołach naukowych. Studenci mają możliwość korzystania z oprogramowania Excel i Statistica Rozszerzony Pakiet Akademicki, które są pomocne przy opracowaniu wyników badań w czasie przygotowywania zagadnienia problemowego. Z oprogramowania tego studenci oraz pracownicy mogą korzystać bezpłatnie na terenie Uczelni oraz

poza nią. Studenci na terenie uczelni może korzystać z oprogramowania Excel natomiast poza uczelnią tylko z Excel wersji on-line w ramach Microsoft365 wersja licencji A1.

Pracownicy Wydziału opracowują pomoce dydaktyczne w formie podręczników, skryptów, rozdziałów w podręcznikach akademickich/monografiach naukowych oraz innych materiałów dydaktycznych, w tym udostępnianych on-line. W celu ułatwienia dostępności do dorobku naukowego pracowników uczelni uruchomiono OpenUP – Otwarty Portal Wiedzy, System Informacji Naukowej UP w Lublinie (<https://open.up.lublin.pl/Uczelnia/Wyszukiwarka>). Jest to niezmiernie ważna pomoc w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia. Osoby prowadzące zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja posiadają dorobek naukowy i dydaktyczny w zakresie dyscyplin, których dotyczą prowadzone zajęcia i stopniowo zamieszczają swoje publikacje naukowe na portalu OpenUP. W latach 2018-2024 pracownicy omawianego kierunku opublikowali oni łącznie 430 prac z listy JCR, 245 publikacji bez IF, 6 prac w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych uwzględnionych w Web of Science oraz łącznie 169 monografii, rozdziałów w monografii, redakcji monografii naukowych wieloautorskich, a także 4 patenty, 296 materiałów konferencyjnych oraz 84 publikacji popularno-naukowe (Zal_Cz1_01_02), z których część wykorzystywana jest w procesie dydaktycznym i polecana studentom w celu rozszerzenia wiedzy w danym zakresie. Duża część tych publikacji jest zdalnie dostępna dla studentów przez Bibliotekę Główną UP. Dodatkowo materiały dydaktyczne mogą być udostępniane studentom drogą elektroniczną: przesyłane pocztą e-mail, przez platformy Eduportal i MS Teams (dostępną w ramach darmowego dla wszystkich studentów i pracowników elektronicznego pakietu Office365).

System biblioteczno-informacyjny Uczelni

Studenci, pracownicy oraz doktoranci Wydziału Agrobioinżynierii mają stały i nieograniczony dostęp do zasobów Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (BG UP Lublin). Biblioteka gromadzi literaturę polską i obcą związaną z profilem pracy naukowej i dydaktycznej pracowników Uczelni. Księgozbiór obejmuje literaturę tematyczną z zakresu kształcenia studentów kierunku Turystyki i Rekreacji. Ponadto, Biblioteka dysponuje literaturą z obszaru nauk rolniczych, ogrodnictwa, zootechniki, medycyny weterynaryjnej, technologii żywności, agrobiznesu, techniki rolniczej, maszynoznawstwa przemysłowego, spożywczego oraz biologii, biotechnologii, ochrony środowiska, a także (wybiórczo) medycyny, matematyki, fizyki, chemii i podstawy techniki.

W Bibliotece Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie zgromadzono 387.762 pozycji, w tym: 24.7021 książek, 140.741 czasopism, 338 czasopism bieżących, 5.217 norm i opisów patentowych. Zasoby elektroniczne biblioteki składają się z 442.951 tytułów książek w formie elektronicznej; czasopisma w formie elektronicznej obejmują 13.923 tytułów. Biblioteka udostępnia również 58 baz danych oraz 1797 innych zasobów elektronicznych, na które składają się m.in. normy oraz patenty. Spośród powyższych to: 290 książek z zakresu Turystyki i Rekreacji (w różnych nakładach, od 1 do 69 sztuk), natomiast czasopisma naukowe stanowią 74 pozycji w czytelni i 14 w magazynie (Zal_Cz1_05_04).

Użytkownicy Biblioteki mogą zamawiać zbiory biblioteczne na miejscu w bibliotece lub poprzez Internet. W latach 1995-2020 Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie użytkowała zintegrowany system biblioteczny VTLS/Virtua, a od 2020 roku wdrożony został system Koha. Dzięki nowoczesnym systemom bibliotecznym istnieje możliwość korzystania z katalogu komputerowego z dowolnego miejsca na świecie (<https://katalog.bg.up.lublin.pl/>). Studenci, pracownicy oraz doktoranci Wydziału Agrobioinżynierii mają dostęp do wybranych źródeł elektronicznych za pośrednictwem komputerów znajdujących się w sieci uczelniowej, jak również posiadają możliwość zalogowania się do elektronicznych zasobów poprzez system HAN (Hidden Automatic Navigation) z dowolnego urządzenia. Studenci kierunku Turystyki i Rekreacji mają dostęp do wielu baz bibliograficzno-bibliometryczno-abstraktowych (CAB Abstracts, Scopus, Web of Science, Journal Citation Reports, Medline, Agro, SIGŻ, PSJD) oraz pełnotekstowych (Serwis EMIS, Science Direct – Elsevier, Springer, Wiley, Oxford, Knovel, Bazy CABI, Serwis EBSCOhost, Wydawnictwo Cambridge, Biblioteka Nauki, Ibuk

Libra) (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/zasoby/bazy-danych/>), wzbogaconych o narzędzia Ovid LinkSolver linkujące do pełnych tekstów oraz wydawnictw. Studenci, doktoranci i pracownicy Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie mogą korzystać z dostępu do e-czasopism, e-książek i E-Norm. W uczelnianej bibliotece istnieje również możliwość korzystania, na indywidualne zamówienie, z dokumentów Polskiego Komitetu Normalizacyjnego. Dla grup seminaryjnych Oddział Informacji Naukowej prowadzi szkolenia z zakresu metodyki wyszukiwania źródeł informacji naukowej umożliwiające efektywne korzystanie ze wszystkich dostępnych w bibliotece e-zasobów i materiałów drukowanych. Biblioteka oferuje też możliwość prowadzenia szkoleń indywidualnych. Jednostką wspierającą przy wyszukiwaniu literatury jest Oddział Informacji Naukowej.

Księgozbiory są na bieżąco aktualizowane, a brak poszukiwanej literatury można zgłosić pod adresem gromadzenie@up.lublin.pl. Oddział Gromadzenia, Opracowywania i Automatyzacji Biblioteki UP w Lublinie przesyła informacje o nowościach, które mogłyby służyć jako podręczniki studentom Uczelni. Publikacje (książki i artykuły), które nie znajdują się w zbiorach Biblioteki Głównej UP, a które są niezbędne do prowadzenia badań i przygotowania zagadnień problemowych (projektów dyplomowych), sprowadzane są w ramach Wypożyczalni Międzybibliotecznej z innych bibliotek w kraju i z zagranicy (318 zamówień). Na stronie <https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/oferta-biblioteka/propozycja-zakupu/> Rada Programowa, Prodziekan kierunku, prowadzący zajęcia oraz studenci mogą zgłaszać propozycje zakupu potrzebnych w toku nauki pozycji brakujących w zasobach BG. Dzięki temu zbiory biblioteki są na bieżąco uzupełniane. Do Biblioteki Głównej z Katedry Turystyki i Rekreacji przekazano w latach 2017-2024 prośbę o zakup 15 pozycji bibliograficznych wzbogacających księgozbiór studencki na kierunku Turystyka i Rekreacja. W odpowiedzi na zapotrzebowanie Biblioteka zakupiła 15 tytułów książek, co stanowi 102 egzemplarze.

W ramach prac dokumentacyjnych pracownicy Oddziału Informacji Naukowej opracowali i na bieżąco uzupełniają bazę bibliograficzno-bibliometryczną „Bibliografia Publikacji Pracowników Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie”, która dostępna jest w Internecie pod adresem <https://publikacje.up.lublin.pl/bpp/uczelnia/UP/> i zawiera obecnie ponad 59067 rekordów. Baza rejestruje dorobek naukowy pracowników UP w Lublinie oraz umożliwia studentom odnalezienie publikacji osób prowadzących z nimi zajęcia. Biblioteka Główna prowadzi też instytucjonalne Repozytorium UP w Lublinie, które gromadzi, przechowuje i udostępnia materiały o charakterze naukowym i w myśl ruchu Open Access zapewnia otwarty dostęp do publikacji naukowych. W zbiorach Repozytorium w formie cyfrowej znajdują się artykuły naukowe, materiały dydaktyczne i konferencyjne, monografie lub ich rozdziały, dane badawcze w ilości 4267 rekordów. Pozycje udostępniane w ramach tych dwóch baz są cennym uzupełnieniem informacji dla studentów kierunku Turystyka i Rekreacja.

W Bibliotece Głównej UP w Lublinie funkcjonuje czytelnia, zlokalizowana na dwóch piętrach budynku, w której są dostępne na piętrze II (42 krzesła i 18 puf), na piętrze III (56 krzesel i 15 puf). Łącznie 168 miejsc w tym 31 miejsc to stanowiska z komputerami stacjonarnymi z dostępem do zasobów on-line. W Informatorium BG znajduje się 18 miejsc z komputerami z dostępem do stałego łącza internetowego, dodatkowo 10 – „w trybie laptop”. W Wypożyczalni BG znajduje się 10 miejsc z komputerami stacjonarnymi z dostępem do zasobów on-line. Ponadto Biblioteka dysponuje czytelnią, w której są 3 pokoje przeznaczone do pracy indywidualnej, 2 pokoje ze sprzętem multimedialnym do pracy w grupach oraz trzy kabiny akustyczne przystosowane do pracy 1-4 osób. W Bibliotece przygotowane zostały także przyjazne strefy (Informatorium, Czytelnia) z wygodnymi sofami, fotelami i pufami, a dla tych, którzy lubią uczyć się na świeżym powietrzu, istnieje możliwość skorzystania z zielonego tarasu. Ułatwieniem dla użytkowników Biblioteki jest możliwość skorzystania z wrzutni, do której samodzielnie zwrócić można książki oklejone etykietami RFID oraz z książkomatu, umożliwiającego odbiór zamówionych książek poza godzinami pracy Biblioteki. W budynku Biblioteki Głównej istnieje możliwość dostępu do Internetu poprzez sieć Wi-Fi. Bezprzewodowa sieć biblioteczna Wi-Fi udostępniana jest studentom, doktorantom i pracownikom UP nieodpłatnie.

Od 2012 roku Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie mieści się w nowym budynku i pełni rolę Regionalnego Ośrodka Rolniczej Informacji Naukowej, a zainteresowani użytkownicy mają otwarty dostęp do pełnych zasobów i wszystkich księgozbiorów. Budynek Biblioteki

Główniej UP w Lublinie, tak jak inne obiekty Uczelni, jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wjazd do Biblioteki Głównej dla osób z niepełnosprawnością ruchową możliwy jest za pomocą podjazdu przy głównym wejściu do biblioteki (Za1_Cz1_05_05).

Udogodnienia architektoniczne w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie Gmach Biblioteki Głównej UP w Lublinie jest przystosowany do potrzeb czytelników z niepełnosprawnościami:

- wejścia dla czytelników nie mają progów;
- winda posiada kabinę dostosowaną dla osób poruszających się na wózkach oraz niewidomych/niedowidzących (informacja głosowa oraz przyciski uruchamiające windę są podpisane brajlem);
- na każdym piętrze budynku biblioteki znajdują się toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo;
- korytarze i pomieszczenia przystosowane do poruszania się na wózkach,
- bramki w Czytelni mają odpowiednią szerokość dla wózków inwalidzkich;
- pokoje do pracy indywidualnej.

Specjalistyczny sprzęt dla osób niepełnosprawnych w Czytelni:

- komputer ze specjalistycznym oprogramowaniem dla osób niedowidzących i słabowidzących: JAWS, MAGic, ABBYY Fine Reader;
- stacjonarny powiększalnik tekstu – stanowisko dla użytkowników z dysfunkcją wzroku;
- lupa elektroniczna RUBY wyposażona w 4,3 calowy ekran LCD z możliwością powiększenia obrazu od 2 do 14 razy;
- skaner z ruchomym panelem sterowania umożliwiającym korzystanie osobom poruszającym się na wózku inwalidzkim
- myszka dla osób z niesprawnością nadgarstka.
- biurko z elektryczną regulacją blatu dostosowane do pracy w pozycji siedzącej jak i stojącej.

Inne ułatwienia w Bibliotece Głównej UP w Lublinie dla osób niepełnosprawnych:

- wypożyczalnia oraz Punkt informacyjny Biblioteki Głównej UP mieszczą się na parterze budynku biblioteki. Biblioteka Główna UP udostępnia katalog online, umożliwiający zamawianie książek z dowolnego komputera podłączonego do sieci. Przy niektórych opisach bibliograficznych w katalogu, znajduje się odniesienie do dokumentów elektronicznych. Biblioteka udostępnia bogate zasoby elektroniczne (bazy danych, czasopisma, książki) z których niepełnosprawni Czytelnicy mogą korzystać z domu poprzez program HAN. Pracownicy biblioteki służą pomocą w znalezieniu informacji oraz dostarczeniu potrzebnych materiałów z innych pięter biblioteki.

Dodatkowo każda jednostka Wydziału udostępnia studentom własne księgozbiory, zgromadzone w bibliotekach instytutów, katedr i zakładów (zwłaszcza podczas pracy na seminariach dyplomowych). Ze względu na uniwersytecki charakter Lublina, z inicjatywy Związku Uczelni Lubelskich powstał projekt Wirtualna Karta Biblioteczna. Studenci naszej Uczelni mogą korzystać bezpłatnie z zasobów wszystkich bibliotek uniwersyteckich w Lublinie. Upoważnia do tego Wirtualna Karta Biblioteczna. W ramach Katedry Turystyki i Rekreacji, studenci i pracownicy dysponują dodatkowo dostępem do księgozbioru liczącego ponad 1100 pozycji. Publikacje pracowników Katedry są dostępne w formie elektronicznej na stronie Biblioteki Głównej UP Lublin.

W Katedrze Turystyki i Rekreacji także znajduje się bogaty księgozbiór, liczący około 1000 pozycji książek i monografii, z którego mogą korzystać studenci i pracownicy (Za1_Cz1_05_06).

Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia bazy dydaktycznej i naukowej oraz systemu biblioteczno-informacyjnego

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie posiada nowoczesną i wyspecjalizowaną infrastrukturę dla potrzeb kierunku. Za ciągły jej rozwój i doskonalenie odpowiedzialni są Dziekan, Prodziekani, Dyrektorzy Instytutów, Kierownicy (katedr, zakładów), Przewodniczący oraz członkowie Rady Programowej kierunku Turystyka i Rekreacja, jak również pozostali pracownicy, zgodnie z zasadami

opisanymi w Procedurze WA-A5 oceny bazy materialnej (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/WA-A5-Procedura-oceny-bazy-materialnej.pdf>). Kierownicy jednostek sprawujący nadzór nad prawidłowym wykorzystaniem aparatury/przyrządów/sprzętu specjalistycznego w ramach poszczególnych modułów, przed rozpoczęciem roku akademickiego przeprowadzają ocenę stanu bazy dydaktycznej i dydaktyczno-naukowej oraz potrzebnych inwestycji (w tym naprawy, remontu, zakupu pomocy dydaktycznych i innych środków niezbędnych do realizacji zajęć dydaktycznych), które mogą być zgłaszane przez nauczycieli akademickich oraz pracowników inżynieryjno-technicznych. Kierownicy jednostek po stwierdzeniu konieczności uzupełnienia bazy materialnej lub potrzeby przeprowadzenia modernizacji składają stosowne zapotrzebowanie do JM Rektora lub Dziekana. Kierownicy jednostek informują także właściwą radę programową o warunkach studiowania i konieczności uzupełnienia zasobów bibliotecznych. Prawo do zgłaszania potrzeb w zakresie infrastruktury dydaktycznej i innych zasobów materialnych mają również studenci i mogą je kierować bezpośrednio do osób prowadzących zajęcia lub przekazywać do opiekunów roku. Pracownicy oraz studenci Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie mogą również zgłaszać propozycje zakupu książek do biblioteki. Szczegółowe informacje zamieszczone są na stronie: <https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/oferta-biblioteka/propozycja-zakupu/>. W ostatnich latach pracownicy Biblioteki Głównej UP w Lublinie przeprowadzili wśród studentów, doktorantów i pracowników ankietę na temat potrzeb użytkowników Biblioteki, w której można było zgłaszać swoje opinie o pracy i znajomości Biblioteki oraz dostępności zasobów bibliotecznych. Pracownicy Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej organizują i/lub informują na bieżąco o dodatkowych szkoleniach z funkcjonowania baz danych, prowadzonych przez zewnętrznych wykwalifikowanych szkoleniowców, aby zwiększyć świadomość funkcjonalności oraz dostępność zawartości konkretnej bazy danych, co przekłada się na zwiększenie jej wykorzystania. Ponadto organizowane są szkolenia z zagadnień otwartej nauki, bibliometrii i wolnych licencji oraz sztucznej inteligencji w nauce.

Analiza informacji nt. stanu bazy dydaktycznej i naukowej pozwoliła wyznaczyć kierunki jej udoskonalania. Dlatego w ostatnim czasie zmodernizowano salę komputerową 112 w budynku Agro I, rozpoczęto modernizację komputerów w sali 19 w budynku przy ul. Dobrzańskiego 37.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Zakres i formy współpracy uczelni z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz jej wpływ na koncepcję kształcenia, efekty uczenia się, program studiów i jego realizację, w tym realizację praktyk zawodowych

Przy tworzeniu programów studiów na kierunku Turystyka i Rekreacja uwzględniono opinie i rekomendacje sformułowane przez interesariuszy zewnętrznych tj. przedstawicieli instytucji i podmiotów gospodarczych, którzy są obecnie lub w przyszłości mogą stać się pracodawcami dla absolwentów tego kierunku. Dzięki regularnym kontaktom i prowadzonym konsultacjom z interesariuszami zewnętrznymi weryfikowane są programy nauczania i wprowadzane zmiany w

programach, które prowadzą do podniesienia jakości kształcenia, zwłaszcza w zakresie przedmiotów przygotowujących do pełnienia określonych ról zawodowych.

Kształcenie na kierunku Turystyka i Rekreacja stanowi odpowiedź na obecne potrzeby rynku pracy, w tym zwłaszcza w zakresie prowadzenia działalności usługowej. Ważną rolę w kreowaniu programu studiów oraz treści poszczególnych modułów odgrywa współpraca kadry z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego (Zał_Cz1_06_01).

Istotny w tym zakresie jest także udział interesariuszy zewnętrznych w pracach nad koncepcją kształcenia, co oznacza ich wpływ na konstruowanie, realizację i doskonalenie programu studiów oraz na rozwój kierunku, jak również dalsze perspektywy zawodowe jego absolwentów. Kompleksowy program nauczania przygotowuje absolwentów kierunku do wejścia na rynek pracy i pełnienia określonych ról zawodowych, poprzez zatrudnienie w przedsiębiorstwach usługowych, a także w jednostkach samorządu terytorialnego.

Zasadniczą rolę w tym zakresie odgrywają opinie uzyskane od przedstawicieli podmiotów i instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, które pozwoliły na optymalne dostosowanie programu studiów do aktualnych wymogów rynku pracy, zwłaszcza w zakresie pożądanych kompetencji i umiejętności. Podstawą do określenia perspektyw rozwoju kierunku Turystyka i Rekreacja były wnioski wynikające z dyskusji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, jak również obserwacja trendów rozwojowych w tym otoczeniu.

W tym kontekście warto podkreślić, iż przy Wydziale Agrobiotechnologii działa Rada Interesariuszy Zewnętrznych, powoływana przez Kolegium Wydziału, w skład której wchodzi przedstawiciele instytucji gospodarczych, samorządowych i społecznych zgłoszonych przez Dziekana oraz członków Kolegium Wydziału (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/02/Regulamin-Rady-Interesariuszy-2.pdf>); (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/02/Sklad-Rady-Interesariuszy.pdf>).

Członkowie Rady mają za zadanie wspieranie Rady Programowej w działaniach na rzecz aktualizacji i doskonalenia praktycznych aspektów kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja m.in. podczas corocznie organizowanych Dni Kierunku (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/>) W trakcie tych spotkań prezentowany jest kierunek studiów, omawiane są efekty kształcenia, a następnie odbywa się dyskusja na temat propozycji i potrzeby dokonania modyfikacji w treści programowej studiów w celu poprawy jakości kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności oraz pozyskiwanych kompetencji studentów kierunku w celu zwiększenia ich szans na rynku pracy i znalezienia zatrudnienia w wybranym zawodzie.

Udział interesariuszy zewnętrznych oraz studentów w tych spotkaniach pozwala na konfrontację oczekiwań pracodawców z treściami i umiejętnościami przekazywanymi studentom w trakcie zajęć oraz na stałe doskonalenie form merytorycznej treści. W trakcie tych spotkań dyskutowane są również kwestie dotyczące realizacji praktyk zawodowych studentów wraz ze wskazaniem potencjalnych miejsc ich odbywania. Dbając o właściwy rozwój kierunku Turystyka i Rekreacja powołano zespół interesariuszy zewnętrznych, których opinia brana jest pod uwagę przy wprowadzeniu nowych elementów do programu nauczania.

W skład zespołu z otoczenia społeczno-gospodarczego współpracującego z katedrą Turystyki i Rekreacji wchodzi następujące osoby:

Rada Interesariuszy zewnętrznych Katedry Turystyki i Rekreacji (Zał_Cz1_02_02)

Lp.	Nazwisko i Imię	Stanowisko w firmie	Współpraca w zakresie:
1	mgr Przyłuska Roma	Właścicielka biura turystycznego Gala Travel	• prawidłowego procesu kształcenia i perspektyw zawodowych absolwentów

2	mgr Domżał Agata	Przewodnicząca Lokalnej Grupy Działania w Opolu Lubelskim	<ul style="list-style-type: none"> analizy rozwoju turystyki na terenie miasta Opole Lubelskie i okolicznych gminach konsultacji w zakresie tematów projektów licencjackich wybieranych przez studentów
3	Sędzikowska Grażyna	Właścicielka gospodarstwa „Agroturystyka Pod Lasem”	<ul style="list-style-type: none"> regionalnych zwyczajów oraz propagowania potraw charakterystycznych dla regionu konsultacji w zakresie możliwości przeprowadzenia badań sondażowych niezbędnych przy pisaniu projektów licencjackich o tematyce agroturystycznej
4	mgr Modrzewska -Michalczyk Marzenna	Dyrektorka Zespołu Szkół Ekonomicznych im. A. i J. Vetterów w Lublinie	<ul style="list-style-type: none"> organizacji wydarzeń edukacyjnych dla młodzieży szkolnej przez wykładowców akademickich Katedry Turystyki i Rekreacji
5	mgr Zdrojkowski Jarosław	Dyrektor Biura Marketingu w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Lublin-Świdnik	<ul style="list-style-type: none"> wyjazdów studyjnych, w czasie których studenci wchodzą na teren lotniska niedostępny dla pasażerów, mają możliwość obejrzenia startu i lądowania samolotu, lotniskowej straży pożarnej i urządzeń umożliwiających funkcjonowanie lotniska w zimie
6	mgr Beńko Marcin	Manager Hotelu „Willa Różana” w Nałęczowie	<ul style="list-style-type: none"> działalności hoteli butikowych oraz możliwości zatrudnienia absolwentów kierunku Turystyka i Rekreacja w tego typu obiektach
7	mgr Stachowicz Justyna	Właścicielka hotelu ALTER w Lublinie	<ul style="list-style-type: none"> działalności pięciogwiazdkowych hoteli możliwości odbycia praktyk przez studentów kierunku Turystyka i Rekreacja w tych obiektach, możliwości podjęcia zatrudnienia w tych jednostkach
8	mgr Demianiuk Teresa	Właścicielka restauracji „Piwnica pod Brzozami” w Lublinie	<ul style="list-style-type: none"> działalności małych jednostek hotelowych kształcenia specjalistów na potrzeby gospodarki regionalnej
9	Mgr Baruk Iwona	Właścicielka i szef kuchni restauracji włoskiej, Pizzeria ATRIUM	<ul style="list-style-type: none"> działalności jednostek restauracyjnych i charakterystyki kuchni włoskiej, możliwości odbycia praktyk przez studentów kierunku Turystyka i Rekreacja
10	Dr inż. Wójcik Jerzy	Właściciel Restauracji, Koncertowa. catering, organizacja przyjęć	<ul style="list-style-type: none"> organizacji żywienia i obsługi cateringowej, możliwości odbycia praktyk/staży przez studentów kierunku Turystyka i Rekreacja

Interesariusze zagraniczni biorący udział w konsultacjach planów studiów (Załącznik 1_06_02)

Lp.	Nazwisko i Imię	Stanowisko w firmie	Współpraca w zakresie:
1	Dr Jurgita Kasparienė	Klaipėdos Velstybinė Kolegija in Klaipėda (Litwa)	<ul style="list-style-type: none"> wymiany doświadczeń dydaktycznych, opracowywania planów studiów z kierunku Turystyka i Rekreacja, analizy trendów rynkowych,

			<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenia wspólnych badań
2	Prof. assoc. dr Edmond Kadiu.	Agricultural University of Tirana The Department Rural Tourism Management at the Agricultural University of Tirana	<ul style="list-style-type: none"> • wymiany doświadczeń dydaktycznych, • opracowywania planów studiów z kierunku Turystyka i Rekreacja • analizy trendów rynkowych, • prowadzenia wspólnych badań

W kontaktach z interesariuszami zewnętrznymi podkreślano konieczność wykorzystywania nowoczesnych metod aktywizujących prowadzenie zajęć oraz konieczność uświadamiania studentom, jak istotna jest ich aktywna i przedsiębiorcza postawa w trakcie odbywania praktyki zawodowej.

Podsumowując, należy stwierdzić, że Interesariusze zewnętrzni uczestniczą w dostosowywaniu treści programowych na kierunku Turystyka i Rekreacja do realnych potrzeb rynku pracy na zasadach określonych we współpracy z otoczeniem zewnętrznym, w tworzeniu oraz doskonaleniu efektów uczenia się na tym kierunku studiów (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/>)

Przedstawiciele otoczenia zewnętrznego wskazują aktualne trendy i określają te obszary procesu kształcenia, na które warto zwrócić uwagę w treściach realizowanych przedmiotów. Sugestie formułowane przez pracodawców uwzględniane są w treściach modułów programu kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja, a także są przekazywane w rozmowach z pracownikami Wydziału, opiekunami praktyk studenckich i podczas posiedzeń jednostek. Przykładem zmiany wynikającej z takich spotkań i przeprowadzonych w ich trakcie dyskusji była m.in. wprowadzona od naboru 2022/2023 modyfikacja w programie studiów. Zmiany te na wniosek osób odpowiedzialnych za realizowane moduły dyskutowane były na Zebraniu Rady Programowej.

Zasadniczy wpływ na jakość kształcenia, dobór treści modułów realizowanych na kierunku Turystyka i rekreacja i ich zbieżności z potrzebami rynku pracy, ma fakt, iż nauczyciele akademicy angażują się w różnorodne inicjatywy edukacyjne i gospodarcze związane z obsługiwana specjalnością, jak również prowadzą zakrojoną na szeroką skalę współpracę z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Sposoby, częstości i zakresu monitorowania, oceny i doskonalenia form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenia jego realizacji.

Wydział Agrobiotechnologii współpracuje z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego zarówno w aspekcie prowadzonych badań naukowych, jak i w celu zapewnienia udziału przedstawicieli podmiotów otoczenia w ocenie, doskonaleniu i modyfikacji planów i/lub programów studiów oraz w określaniu efektów kształcenia/uczenia się, a następnie weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji.

Udział otoczenia społeczno-gospodarczego w tym zakresie regulują następujące procedury:

WA-K3 Procedura weryfikacji osiągnięć zakładanych efektów - <https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/>

WA-S4 Procedura doskonalenia programu studiów
<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/WA-S4-Procedura-doskonalenia-programu-studiow.pdf>

WA-S11 Procedura współpracy z otoczeniem zewnętrznym - https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/WA-S11_Procedura_wspolpracy_z_otoczeniem_zewnetrznym....pdf

Kolejność postępowania w tym zakresie określa Harmonogram działań dotyczący doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Agrobiotechnologii UP w Lublinie, układany na każdy rok akademicki. Przykładowo harmonogram na rok 2023/2024 jest prezentowany na stronie internetowej Wydziału, (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/09/Harmonogram-dzialan-w-zakresie-doskonalenia-jakosci-ksztalcenia-2023-2024.pdf>).

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznemu ocenianiu, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Zgodnie z tą procedurą, sprawozdania z konsultacji z podmiotami zewnętrznymi są analizowane raz w roku (do 30 listopada) przez Radę Programową kierunku i przedstawiane Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Analiza problematyki ujętej w sprawozdaniu dotyczy w szczególności:

- identyfikacji składowych związanych z sytuacjami na rynku pracy, które mogłyby wymagać dostosowania programów kształcenia, zwłaszcza kompatybilności wiedzy teoretycznej i praktyki oraz umiejętności rozwiązywania problemów stawianych do rozwiązania z wykorzystaniem wiedzy przekazywanej w programie kierunku,
- głównych uwag podmiotów zewnętrznych, mogących mieć znaczenie dla zapewniania jakości kształcenia na Wydziale.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przekazuje wyniki analizy Radom Programowym poszczególnych kierunków i Dziekanowi.

Informacja na temat wsparcia studentów kierunku Turystyka i Rekreacja przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

W Dziale Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego zatrudnionych jest dwóch doradców zawodowych.

Zadania statutowe realizowane są poprzez:

1. Prowadzenie doradztwa zawodowego (indywidualnego i grupowego) dla studentów i absolwentów, ustalanie ich predyspozycji zawodowych i pomaganie w jak najlepszym zaprezentowaniu się pracodawcom (przygotowanie do poszukiwania pracy, sporządzenia życiorysu zawodowego i listu motywacyjnego, odbycia rozmowy kwalifikacyjnej, przeprowadzenia negocjacji płacowych, itp.).
2. Dostarczanie informacji o rynku pracy i współpracę z instytucjami rynku pracy. Aktywne poszukiwanie, klasyfikację i udostępnianie ofert pracy stałej, czasowej oraz w charakterze wolontariusza, a także propozycje odbycia staży i praktyk zawodowych w kraju i za granicą.
3. Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z pracodawcami, gromadzenie informacji o firmach działających w kraju, pozyskiwanie ofert pracy, przeprowadzanie naboru i preselekcję na zlecenia pracodawcy studentów i absolwentów poszukujących pracy, organizowanie prezentacji firm na uczelni, uczestnictwo w spotkaniach z pracodawcami poza uczelnią.
4. Prowadzenie bazy danych studentów i absolwentów szukających pracy. Organizowanie bezpośrednich kontaktów studentów i absolwentów z pracodawcami, m.in. poprzez wizyty informacyjne w przedsiębiorstwach, prezentację firm na terenie uczelni.
5. Współpracę z biurami karier innych uczelni w tym: wymianę doświadczeń, wymianę ofert pracy i uczestnictwo w spotkaniach kadry akademickich biur karier.
6. Współpracę z instytucjami rynku pracy, a zwłaszcza urzędami pracy, OHP, szkolnymi centrami kariery oraz niepublicznymi biurami pośrednictwa pracy.
7. Badanie i analiza losów zawodowych absolwentów Uczelni.

Studenci kierunku Turystyka i Rekreacja mieli możliwość korzystania ze wszystkich form działalności Działu.

Dział cyklicznie bierze udział w targach pracy organizowanych przez Miejski oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, przedstawiając działalność Uczelni na rynku pracy. Dział Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego reprezentuje Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie w Klubie Pracodawców, funkcjonującego pod auspicjami Miejskiego Urzędu Pracy, w którym spotykają się przedstawiciele firm zarejestrowanych na terenie województwa lubelskiego i przedstawiciele instytucji rynku pracy. W trakcie spotkań uczestnicy wymieniają się doświadczeniami związanymi z funkcjonowaniem rynku pracy i rozwiązywaniem problemów zatrudnienia i bezrobocia.

W 2014 roku Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie przystąpił do Lubelskiego Partnerstwa Publiczno–Społecznego. W ramach współpracy realizowany był między innymi projekt „Lubelskie Partnerstwo na rzecz aktywizacji osób młodych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy”.

Zorganizowano również spotkanie z inspektorem Państwowej Inspekcji Pracy, który zapoznał studentów z aktualnymi problemami na rynku pracy oraz zmianami w prawie dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy. Nawiązano również współpracę z inkubatorami przedsiębiorczości, które zachęcają studentów do korzystania ze swoich usług, w tym szkoleń z podstaw przedsiębiorczości.

Realizacja współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy została sformalizowana w porozumieniu podpisanym przez JM Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z Panią Dyrektorem WUP w Lublinie. W ramach umowy odbywają się między innymi „Warsztaty wiedzy o rynku pracy” dla studentów ostatnich lat studiów prowadzone przez specjalistów WUP w Lublinie.

W ramach współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Lublinie organizuje się również spotkania dotyczące między innymi tematyki ekonomii społecznej, jak również cykl spotkań z „praktykami” w ramach Lubelskiego Uniwersytetu Inspiracji dotyczących przedsiębiorczości.

Zorganizowano między innymi szkolenia: „Bezpieczeństwo w sieci” we współpracy z Fundacją Sempre a Frente, „Wystąpienia publiczne” prowadzone przez trenera i coach Annę Kopciowską, „Zintegrowany system kwalifikacji”- prowadzone przez doradczynię regionalną IBE Katarzynę Zabratańską przy współpracy z Instytutem Badań Edukacyjnych, „Rozmowa rekrutacyjna po angielsku” prowadzona przez specjalistów Firmy CampLeaders and Resort Leaders Poland - Work and Travel USA. W większości szkoleń uczestniczyli przedstawiciele studentów kierunku Turystyka i Rekreacja.

W kwietniu 2018 r. rozpoczęto współpracę z Centrum Nauki przy realizacji Projektu: „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020”, Oś priorytetowa III. Szkolnictwo Wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych. Biuro realizowało działania projektowe zawarte w dwóch modułach: Moduł Podnoszenia Kompetencji i Moduł Wsparcia Świadczenia Wysokiej Jakości Usług przez instytucje wspomagające studentów w rozpoczęciu aktywności zawodowej na rynku pracy. Okres realizacji projektu: od 2018-08-01 do 2023-10-31.

W dniu 8 grudnia 2022 r. doradca zawodowy Biura uczestniczył w wydarzeniu organizowanym przez Uczelnię pod tytułem: „Dobre perspektywy na przyszłość” udzielając porad oraz informacji dotyczących między innymi studentów kierunku Turystyka i Rekreacja.

Corocznie doradcy zawodowi są współorganizatorami ogólnopolskiego projektu „Gra o Karierę - Biuro Karier dla Ciebie” - wydarzenie przy Komisji ds. Akademickich Biur Karier przy KRASP. Projekt obejmował doradztwo zawodowe indywidualne, jak również szkolenia grupowe z zakresu rynku pracy prowadzone przez doradców zawodowych oraz trenerów zewnętrznych i przedstawicieli publicznych służb zatrudnienia. Studenci kierunku Turystyka i Rekreacja cyklicznie korzystają z tego rodzaju wsparcia. Przykładowo w roku 2022 w wydarzeniu odbywającym się w dniach 16-20 maja wzięło udział 4 studentów kierunku.

W dniach 6-10 marca 2023 roku studenci kierunku Turystyka i Rekreacja uczestniczyli w kolejnej edycji „Gra o karierę – Biura Karier dla Ciebie”. Celem projektu jest promocja działalności Biur Karier na uczelniach wyższych w całej Polsce, zacieśnienie współpracy, utrwalenie ich pozytywnego wizerunku zarówno w środowisku zewnętrznym jak i uniwersyteckim.

Dnia 25 kwietnia 2023 roku, w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie zorganizowano Dzień Kariery 2023. Wydarzenie miało miejsce dzięki współpracy Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie. Stoiska pracodawców i instytucji publicznych cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród poszukujących ofert staży, pracy i praktyk.

Uroczyste otwarcie odbyło się z udziałem: Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie – prof. dr hab. Krzysztofa Kowalczyka, Wicewojewody Lubelskiego – Bolesława Gzika, Wicemarszałka

Województwa Lubelskiego – Zbigniewa Wojciechowskiego oraz Zastępcy Prezydenta Miasta Lublin ds. społecznych – Moniki Lipińskiej.

Dzień Kariery 2023 przyciągnął uwagę studentów i absolwentów lubelskich uczelni oraz osób bezrobotnych z całego województwa lubelskiego. Osoby poszukujące pracy miały szansę na bezpośredni kontakt z ponad 50 pracodawcami oferującymi zróżnicowane miejsca zatrudnienia, praktyk zawodowych oraz staży. Bezrobotni mieli możliwość pozyskania najbardziej aktualnych informacji o firmach, ich potencjale, planach rekrutacyjnych oraz o wymaganiach stawianym przyszłym kandydatom. Zakłady pracy, które przygotowały stoiska wystawiennicze działają w branży rolniczej, ogrodniczej, weterynaryjnej, technologicznej, żywnościowej i ekologicznej. W wydarzeniu wzięty udział służby mundurowe: wojsko, policja i straż graniczna. Nie zabrakło również fundacji i stowarzyszeń. Wiele firm przedstawiających swoją ofertę w Dniu Kariery 2023 ma zasięg ogólnopolski a nawet międzynarodowy. W czasie Dnia Kariery 2023 absolwenci mogli uzyskać także informacje na temat możliwości pozyskania funduszy europejskich na rozwój własnej działalności gospodarczej. Studenci ostatnich lat studiów mieli możliwość porównania wielu ofert praktyk zawodowych zarówno w kraju jak i za granicą. Wstęp na wydarzenie był bezpłatny. Porad dotyczących rynku pracy i możliwości wyboru ścieżki kariery udzielali również doradcy zawodowi. Dzień Kariery 2023 był szeroko relacjonowany w mediach (telewizja, radio, prasa) i na stronach internetowych instytucji publicznych z regionu. Tłum osób przemierzających się między wystawcami przez cały dzień świadczył o dużym zapotrzebowaniu na tego typu przedsięwzięcia.

W kwietniu 2021 roku został udostępniony MODUŁ KARIERA. Jest to nowoczesna platforma łącząca studentów, absolwentów i pracodawców.

W skład modułu wchodzi strona internetowa: <https://bk.up.lublin.pl/> oraz PORTAL KARIERA, którego użytkownikami są:

- studenci i absolwenci Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie,
- pracodawcy,
- absolwenci innych uczelni.

Na stronie internetowej znajdują się między innymi aktualne oferty pracy i staży w kraju i zagranicą, oferty praktyk i wolontariatu, informacje o certyfikowanych szkoleniach i warsztatach, relacje z wydarzeń i najnowsze aktualności dotyczące rozwoju zawodowego i sytuacji na rynku pracy. Student dowie się o bieżących konkursach, projektach stażowych i edukacyjnych dedykowanych dla kierunków studiów w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie.

Pracownicy przekazują także informacje - dedykowane studentom kierunku Turystyka i Rekreacja, drogą mailową, poprzez wirtualny dziekanat, jak również do redaktora strony Wydziału Agrobiotechnologii. Każdy użytkownik ma możliwość założenia na PORTALU KARIERA swojego konta, dzięki temu może skorzystać z bezpłatnego generatora CV, przygotować swój zawodowy profil na podstawie posiadanego doświadczenia, kompetencji, zainteresowań i preferowanych lokalizacji.

Portal składa się z następujących elementów:

- badanie kompetencji,
- oferty pracy,
- baza rozwoju,
- ankiety,
- szkolenia.

W celu stworzenia zawodowego profilu użytkownik, czyli student i absolwent może skorzystać ze zintegrowanego systemu badania kompetencji. Badanie składa się z trzech etapów: zalogowania na konto, badania (test) i rozmowy z doradcą zawodowym w Dziale Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego. Ponadto student może otrzymać indywidualne wsparcie doradcy zawodowego po umówieniu się na spotkanie. Może również zbadać kolejne kompetencje, już indywidualnie podpinane do konta przez doradcę zawodowego, zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami studenta lub absolwenta. Test wykonywany jest za pomocą profesjonalnego Narzędzia do Badania Kompetencji. Dodatkowo oferuje się studentowi pogłębienie wiedzy o sobie za pomocą Testu Talentów dołączonego do jego indywidualnego konta.

Pracodawcy mają możliwość zamieszczenia swojej wizytówki oraz oferty pracy. Oferty te dostępne są na stronie głównej MODUŁU KARIERA, a także na indywidualnych kontaktach użytkowników, którzy samodzielnie aplikują na ofertę pracy. Student ma stały dostęp do swojego konta, podgląd procesu rekrutacji, jak również możliwość edycji danych w swoim CV. Dzięki samodzielnej rejestracji użytkowników usprawniony jest proces rekrutacji po obu stronach, tak aby Uczelnia mogła dotrzeć do zawodowych potrzeb i oczekiwań studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

W ramach projektu studenci Uczelni mogli korzystać z następujących szkoleń:

- Staże płatne
- Warsztaty efektywnej współpracy w zespole
- Warsztaty interpersonalne
- Warsztaty przygotowania biznesplanu
- Metodyka, wyszukiwanie i prezentowanie informacji naukowej
- Aktywni na rynku pracy
- Zajęcia praktyczne w zakresie budowania wizerunku i autoprezentacji w języku angielskim
- Język angielski praktycznie
- Obsługa programu AutoCad
- Obsługa programu MS Office
- Panele z pracodawcami
- Indywidualne spotkania z doradcą

Wydarzenia skierowane były do studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, kierunku Turystyka i Rekreacja. W trakcie spotkania studenci uzyskali informacje na temat zasad rekrutacji oraz możliwości rozwoju w konkretnych branżach dedykowanych kierunkom kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. Uczestnicy zapoznali się ze specyfiką pracy na określonych stanowiskach, z wymaganiami stawianymi kandydatom, z procesem rekrutacji, z możliwościami rozwoju osobistego oraz ze ścieżkami kariery. Każda z prezentacji była inspiracją do rozważań nad problemami z jakimi musi zmierzyć się absolwent Uczelni stawiający pierwsze kroki na rynku pracy. W gronie Panelistów zaprezentowali się: Doradcy EURES, Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie. Wydział Pośrednictwa Pracy w Lublinie realizuje zadania związane z międzynarodowym przepływem pracowników na terenie UE, pośrednictwem pracy w ramach sieci Europejskich Służb Zatrudnienia i koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń dla bezrobotnych. Przykładem może być wydarzenie organizowane przez Europejski Portal Mobilności Zawodowej pod hasłem „Mobilność na europejskim rynku pracy, czyli jak szukać pracy za granicą”.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Rola umiędzynarodowienia procesu kształcenia w koncepcji kształcenia i planach rozwoju kierunku

Umiejdzynarodowienie i współpraca międzynarodowa są ważnymi działaniami wpisującymi się w strategię rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Strategia w zakresie współpracy międzynarodowej, w tym zwiększanie stopnia umiejdzynarodowienia badań i zwiększenie mobilności kadry m.in. w ramach międzynarodowych programów wymiany, jest jedną z najważniejszych zawartych w aktualnej Strategii rozwoju Wydziału Agrobiotechnologii na lata 2021-2030 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wydzial/strategia-rozwoju/#strategia>). Zarówno w Uczelni, jak i na Wydziale zostały stworzone warunki sprzyjające umiejdzynarodowieniu kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja, mające na celu przygotowanie absolwentów do potrzeb współczesnego rynku funkcjonującego w środowisku międzynarodowym. Cel ten jest realizowany poprzez:

- efektywne nauczanie języków obcych,
- możliwość realizacji wybranych modułów w języku angielskim,
- udział w otwartych wykładach realizowanych przez naukowców z renomowanych ośrodków zagranicznych,
- możliwość realizacji pracy dyplomowej w języku obcym (Regulamin studiów UP w Lublinie, § 34 ust. 3) (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/regulamin-studiow-od-1.10.24.pdf>),
- dostęp do baz danych z literaturą obcojęzyczną,
- możliwość korzystania przez studentów z oferty oraz zasobów edukacyjnych zagranicznych uczelni wyższych,
- możliwość współdziałania studentów w przygotowaniu publikacji naukowych do czasopism o zasięgu międzynarodowym,
- dostosowanie treści kształcenia do standardów europejskich,
- zwiększanie reprezentacji pracowników Wydziału w międzynarodowych gremiach naukowych,
- nawiązywanie współpracy międzynarodowej w zakresie poszerzania i wymiany doświadczeń oraz przepływ zdobytej wiedzy do procesu nauczania.

Strategia umiejdzynarodowienia Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie zakłada wspieranie mobilności międzynarodowej studentów i kadry naukowo-dydaktycznej w ramach dostępnych programów stypendialnych i szkoleniowych. Studenci i pracownicy kierunku Turystyka i Rekreacja uczestniczą w unijnym programie Erasmus+, który umożliwia naukę za granicą. Program ten w skuteczny sposób wspiera kształcenie i szkolenie zawodowe studentów i pracowników Uczelni, zwiększa mobilność kadry dydaktycznej, pozwala na zdobywanie doświadczenia dydaktycznego za granicą i podnoszenie kwalifikacji językowych. Udział w tym programie ma na celu utworzenie Europejskiego Obszaru Edukacji umożliwiającego dostęp do edukacji i szkoleń najwyższej jakości, zapewniając studentom swobodne przemieszczanie się między systemami edukacji w różnych krajach. Aktywność międzynarodowa studentów i pracowników przyczynia się do promocji Wydziału poza granicami kraju, co zwiększa zainteresowanie przyjazdem studentów i kadry naukowo-dydaktycznej z zagranicy.

Aspekty programu studiów i jego realizacji, które służą umiejdzynarodowieniu, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia w językach obcych

Umiejdzynarodowieniu procesu kształcenia studentów na kierunku Turystyka i Rekreacja w pierwszej kolejności służy uczestniczenie w obowiązkowych zajęciach z nowożytnego języka obcego (język angielski, język niemiecki, język rosyjski lub język francuski) prowadzonych przez wykwalifikowanych i doświadczonych lektorów z Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji (CNJOiC). Ugruntowanie znajomości i umiejętności używania języka obcego jest podstawą mobilności studenckiej w ramach programu Erasmus+ oraz uczestnictwa w anglojęzycznych wykładach otwartych prowadzonych przez wykładowców z zagranicznych uczelni wyższych, a także konferencjach międzynarodowych. W ramach tych zajęć studenci są przygotowani do codziennej komunikacji oraz korzystania ze słownictwa specjalistycznego dla dyscypliny rolnictwo i ogrodnictwo oraz ekonomia i finanse. Podczas opracowywania programów oparto się na wytycznych Europejskiego Systemu Opisu

Kształcenia Językowego (CEFR), co umożliwiło określenie poziomu zaawansowania studentów w skali wyznaczonej przez Radę Europy. Zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji nabytych przez studentów na podstawie efektów uczenia się języków obcych, a także zasady ich oceny i weryfikacji, zawarte są w sylabusach. Zgodnie z opisem w karcie przedmiotu, celem kursu języka obcego jest rozwinięcie kompetencji językowych na poziomie B2 (studia I stopnia) i B2+ (studia II stopnia) CEFR, doskonalenie umiejętności językowych w zakresie słownictwa specjalistycznego oraz rozwijanie umiejętności poprawnej komunikacji w środowisku zawodowym. Ocena z zajęć z języka obcego wliczana jest do średniej oceny ze studiów.

Dużym wsparciem dla studentów w rozwijaniu ich kompetencji językowych są konsultacje lektorów CNJOiC, w trakcie których studenci mogą uzyskać pomoc w zakresie znacznie przekraczającym program lektoratów (<https://up.lublin.pl/edukacja/jezyki/#Konsultacje>). Pomocni są również nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia przewidziane programem studiów na ocenianym kierunku, którzy w większości biegle posługują się językiem obcym. Studenci są zainteresowani takim rodzajem wsparcia, szczególnie podczas przygotowywania projektów licencjackich.

W planach studiów ocenianego kierunku oferowane są ponadto w ramach fakultetów przedmioty specjalistyczne prowadzone w języku angielskim, takie jak: Business geography i Tourist trail – I stopień studiów oraz Human resources management lub Manager of recreation services – II stopień studiów. Realizacja przedmiotów w języku angielskim sprzyja doskonaleniu znajomości języka, a wykorzystanie metod dydaktycznych aktywizujących studenta, takich jak inicjowanie dyskusji czy przygotowanie i prezentacja projektu na zadany temat, mogą stanowić formę zachęty i inspiracji studentów do podjęcia mobilności międzynarodowej. Niezależnie od tego stosowane są rozmaite formy aktywizowania studentów do rozwijania umiejętności w zakresie znajomości języka angielskiego, w tym zachęcanie do studiowania specjalistycznej literatury anglojęzycznej. Pomocne są tu bogate zasoby Biblioteki Uniwersyteckiej, która umożliwia dostęp do międzynarodowych baz danych, takich jak, Cambridge University Press, STM Collection, EBSCO – ACADEMIC RESEARCH SOURCE: eJournals, EBSCO: eBooks™ Open Access Monograph Collection, ERIH, Europe PMC, JCR, Knovel, Oxford Journals, Science Direct, Scopus, Springer, Web of Science i in. (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/zasoby/bazy-danych/>).

W proces kształcenia studentów na Wydziale Agrobiotechnologii włączani są pracownicy zagranicznych uczelni, realizujący zajęcia dydaktyczne w ramach pobyków krótko- i długoterminowych. Istotne znaczenie dla stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja ma współpraca międzynarodowa kadry dydaktycznej, której udział w szkoleniach, stażach i konferencjach naukowych pozwala na zdobycie nowych doświadczeń wykorzystywanych do doskonalenia i uaktualniania programu kształcenia. Efektem tej współpracy jest korzystanie ze wspólnych osiągnięć naukowych i dydaktycznych, a także udział w realizacji międzynarodowych projektów naukowo-badawczych. Warto też podkreślić, że Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie podpisuje porozumienia (umowy) z uczelniami partnerskimi z całego świata dotyczące możliwości prowadzenia wspólnych badań i doskonalenia procesu dydaktycznego. Aktualnie jest to 75 umów, których lista publikowana jest na stronie Uczelni (https://up.lublin.pl/nauka/biuro-projektow-miedzynarodowych/#_umowy_miedzynarodowe). W efekcie nawiązanych kontaktów międzynarodowych nauczyciele akademicki realizują projekty naukowo-badawcze we współpracy z ośrodkami zagranicznymi. Takie doświadczenia mają przełożenie nie tylko na rozwój naukowy kadry, ale też umożliwiają poszerzenie oferty dydaktycznej o nowe przedmioty lub włączenie dodatkowych treści kształcenia w dotychczas realizowane moduły.

Wśród kadry akademickiej prowadzącej zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja znajdują się nauczyciele, którzy uczestniczyli w realizacji projektów międzynarodowych. Od czerwca 2024 roku przez nauczycieli realizujących zajęcia na ocenianym kierunku (dr. hab. Małgorzatę Haliniarz, dr. hab. Sylwię Andruszczak, dr. hab. Dorotę Gawędę, dr. Ewę Kwiecińską-Poppe oraz dr. hab. Piotra Krasę) jest realizowany w ramach I Programu Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027 projekt pt: Protecting the biodiversity of cross-border territories of Ukraine and Poland from invasive hogweed (*Heracleum*) populations (NoHeracleumUA&PL). Celem projektu jest ocena częstości występowania, różnorodności genetycznej i biochemicznej oraz kontrola i monitorowanie inwazyjnych populacji barszczu

Sosnowskiego na pograniczu Polski i Ukrainy. Projekt obejmuje obwód lwowski na Ukrainie oraz województwa lubelskie, podlaskie i podkarpackie w Polsce. Praktycznym celem projektu jest przetestowanie i wdrożenie skutecznych środków zwalczania inwazyjnego barszczu, zapobiegania jego rozprzestrzenianiu się i przywracania siedlisk w kontekście różnorodności biologicznej na terytoriach przygranicznych Ukrainy i Polski. Projekt zapewnia otwarty dostęp do wiedzy na temat różnorodności biologicznej i inwazyjnych gatunków obcych, wzmacniając w ten sposób cele edukacyjne i współpracę transgraniczną. Partnerzy projektu: Lwowska Izba Rolnicza, Lwowski Narodowy Uniwersytet Rolniczy w Dublanach oraz Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie.

Współpraca międzynarodowa zaowocowała ponadto zapraszaniem pracowników Wydziału Agrobiotechnologii do grona redaktorów uznanych czasopism zagranicznych, uwzględnionych w JCR i posiadających współczynnik wpływu IF, takich jak: *Agriculture* (dr hab. prof. uczelni Sylwia Andruszczak), *Agronomy* (dr hab. prof. uczelni Małgorzata Haliniarz), *Commodities* (dr Dominika Skiba); *Forest* (dr Agata Kobyłka); *Journal of Environmental Research and Public Health* (dr hab. Grażyna Kowalska, prof. uczelni), *Advances in 3D Landscape Modeling, Land, Geospatial Data for Landscape Change* (dr Szymon Chmielewski).

Wielu pracowników Wydziału występuje w charakterze recenzentów prac naukowych w takich czasopismach jak: *Administrative Sciences*, *Agriculture*, *Agronomy*, *Analityca*, *Applied Chemical Engineering*, *Applied Science*, *Buildings*, *Biological Trace Element Research*, *BMC Geriatrics*, *Environmental Monitoring and Assessment*, *Environmental Pollution*, *Environmental Science and Pollution Research*, *Folia Touristica*, *Foods*, *Forests*, *Healthcare*, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *Journal of Applied Research on Medicinal and Aromatic Plants*, *Journal of Infrastructure*, *International Journal of Environmental Analytical Chemistry*, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *Journal of Chemistry*, *Journal of Food Composition and Analysis*, *Journal of Hazardous Materials Advances*, *Journal of Trace Elements and Minerals*, *Long-Term Care Nursing*, *Plos one*, *Policy and Development*, *Polish Journal of Sport and Tourism*, *Separations*, *Standards*, *Sustainability*, *Torusim Planning& Decelopment*, *Tourism and Hospitality*, *Toxics*.

Ponadto, pracownicy Wydziału są członkami międzynarodowych towarzystw naukowych, takich jak np. Stowarzyszenie „Szlak Unii Jagiellońskiej” (Za1_Cz1_01_01).

Istotne znaczenie dla stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia ma realizacja pobytów dydaktycznych naukowców zagranicznych. W ostatnim czasie na Wydziale Agrobiotechnologii gościli pracownicy naukowcy z Bingol University, University of Cukurova, University of Foggia, SIIRT University (Turcja), Lviv National Environmental University, Vytautas Magnus University Agriculture Academy, Isparta University of Applied Sciences, Lviv National Environmental University, Kijowskiego Uniwersytetu Borysa Grinczenki, Mardin Artuklu University, którzy w ramach programu Erasmus+ lub jako profesorowie wizytujący prowadzili dla studentów wykłady z zakresu szeroko rozumianej gospodarki turystycznej i produkcji surowców roślinnych w niej wykorzystywanych (Za1_Cz1_07_01).

Pracownicy Wydziału odbywali liczne staże naukowo-dydaktyczne (Za1_Cz1_04_02, Za1_Cz1_04_03), w wyniku których nie tylko jest realizowana współpraca naukowa, ale także ma miejsce bardzo owocna wymiana dydaktyczna, m.in. ze Lwowskim Narodowym Uniwersytetem Zarządzania Przyrodą w Dublanach, z którego profesor Ivan Shuvar już trzykrotnie realizował zajęcia dydaktyczne, czy dr hab. Władimir Balkovski, który w 2019 roku odbywał staż naukowo-dydaktyczny na Wydziale Agrobiotechnologii. Również w Katedrze Łąkarstwa i Kształtowania Krajobrazu staż odbywała studentka Lena Renaudie z Ecole Nationale Supérieure. W Katedrze Turystyki i Rekreacji (pod opieką dr hab. Anny Mazurek-Kusiak) odbył staż/praktykę Bilir Muhammed Burhan - student z AKSARAY UNIVERSITY w Turcji (w okresie od 01.03.2024 do 15.05.2024).

Stopień przygotowania studentów do uczenia się w językach obcych i sposoby weryfikacji osiągnięcia przez studentów wymaganych kompetencji językowych oraz ich ocena

Studenci kierunku Turystyka i Rekreacja uczestniczą w obowiązkowych dwóch lektoratach z języka obcego. Na studiach I stopnia zajęcia z pierwszego lektoratu odbywają się w pierwszym, drugim,

trzecim i czwartym semestrze w wymiarze po 30 godzin, z kolei zajęcia z drugiego lektoratu odbywają się w trzecim i czwartym semestrze, w wymiarze również po 30 godzin. Łącznie na studiach I stopnia obowiązuje 180 godz. z języka obcego. Natomiast na studiach II stopnia, zajęcia z pierwszego lektoratu w wymiarze 30 godzin odbywają się tylko w semestrze pierwszym, zaś zajęcia z drugiego lektoratu w semestrze drugim i trzecim (po 30 godzin w każdym z nich), razem 90 godz. w okresie studiów II stopnia. Studenci mogą wybierać spośród czterech języków: angielski, niemiecki, francuski i rosyjski, w roku akademickim 2024/25 wybrane zostały dwa języki: angielski oraz niemiecki lub rosyjski. Celem tych zajęć jest doskonalenie znajomości języka obcego zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 (na I stopniu studiów) i B2+ (na II stopniu) Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (CEFR). Studenci pogłębiają umiejętności czytania i słuchania ze zrozumieniem, rozwijają zasób terminologii związanej z kierunkiem studiów oraz doskonałą umiejętność samodzielnej pracy z fachowym tekstem źródłowym. Zdobywają również umiejętność przygotowania i wygłoszenia prezentacji związanej ze studiowaną dziedziną wiedzy. Moduł obejmuje także ćwiczenie zaawansowanych struktur gramatycznych i leksykalnych celem osiągnięcia przez studentów sprawnej komunikacji. Weryfikacja postępów studentów w zakresie kompetencji językowych odbywa się w sposób ciągły w czasie zajęć, poprzez ocenę wypowiedzi lub/i prezentacji ustnej studenta oraz sprawdziany pisemne w zakresie znajomości i umiejętności stosowania słownictwa specjalistycznego.

Znajomość specjalistycznego języka obcego może zostać wykorzystana przez studentów do przygotowania finalnego projektu licencjackiego czy pracy magisterskiej, szczególnie podczas opracowywania przeglądu literatury. Dostęp do światowych zasobów literatury obcojęzycznej zapewnia Biblioteka Główna UP w Lublinie. Studenci mają możliwość korzystania z Wirtualnej Biblioteki Nauki (<https://wbn.icm.edu.pl/>), a po zalogowaniu indywidualnym loginem i hasłem mają dostęp do najważniejszych renomowanych baz literatury światowej (np. Elsevier, EBSCO, Oxford, Scopus, Web of Science; <https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/zasoby/bazy-danych/>).

Studenci, którzy chcą aplikować na studia wymienne w ramach programu Erasmus+, powinni wykazać się znajomością języka obcego, w którym będą prowadzone zajęcia na uczelni partnerskiej. Informacje o wymaganiach odnośnie stopnia znajomości języka obcego podawane są na etapie rekrutacji. Szczegółowe zasady rekrutacji podane są w instrukcji „Zasady rekrutacji i realizacji wyjazdów studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie” (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/>). Z uwagi na fakt, że brak odpowiednich umiejętności językowych może pozostawać jedną z głównych barier uczestniczenia w mobilności akademickiej, istotnym wsparciem językowym dla studentów wyjeżdżających w ramach programu Erasmus+ jest platforma Online Linguistic Support (OLS). System OLS ma za zadanie zweryfikowanie biegłości językowej uczestnika programu Erasmus+ oraz umożliwienie nauki języka obcego poprzez dostęp do kursu obejmującego szeroką gamę interaktywnych i dostosowanych do indywidualnych potrzeb zajęć. Po wstępnej ocenie umiejętności danego uczestnika, na platformie OLS są udostępnione kursy językowe online, które umożliwiają studentom podnoszenie swoich kompetencji językowych przed i w trakcie pobytu za granicą.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie oferuje studentom i pracownikom Uczelni możliwość doskonalenia umiejętności językowych w ramach specjalistycznych kursów realizowanych w Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji UP w Lublinie (<https://up.lublin.pl/edukacja/jezyki/#KursyJezykowe>). W aktualnej ofercie Centrum jest 60-godzinny kurs przygotowujący do egzaminu z języka technicznego przeprowadzanego przez MONDIALE Testing – Accredited Test Centre z siedzibą w Szwajcarii. Egzaminy językowe przeprowadzane przez MONDIALE skierowane są do osób pragnących związać swą przyszłość zawodową z dziedzinami opartymi na znajomości języka technicznego. Sprawdzają wszystkie umiejętności wynikające ze znajomości języka, ujęte w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego (CEFR): mówienie, pisanie, słuchanie i czytanie. Pracownicy i studenci mogą również uczestniczyć w 100-godzinny kursie poszerzającym umiejętności w zakresie języka angielskiego lub niemieckiego. Kurs przygotowuje do egzaminu TELC (The European Language Certificate) i odbywa się na różnych poziomach zaawansowania (B1, B2, C1). Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji UP w Lublinie prowadzi również kursy: języka angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego i francuskiego, doszkalające do Egzaminu Centralnego z języków obcych oraz język obcy w środowisku zawodowym. Zaprasza również obcokrajowców

studiujących na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie na bezpłatne kursy języka polskiego. W latach 2017-2018 Centrum organizowało Dzień Języków Obcych w ramach Dni Kultury Studenckiej promując nauczanie języków obcych oraz zapoznając studentów z historią i kulturą danego kraju. W 2019 studenci z kierunku Turystyka i Rekreacja, przygotowali wykłady, gry terenowe i przewodnickie oprowadzanie dla studentów z Mesoyios College z Cypru (<https://up.lublin.pl/blog/19341/>). 2021 r. podczas pandemii studenci III roku zorganizowali konferencję online w języku angielskim „Contemporary and historical Lublin”. Spotkanie było skierowane do studentów Erasmusa na naszej uczelni. Wzięli w nim udział studenci z Turcji, Hiszpanii, Włoch, Egiptu, Białorusi, Ukrainy i Polski. (<https://up.lublin.pl/blog/konferencja-on-line-contemporary-and-historical-lublin/>). W 2022 studenci przygotowali dla uczniów Szkoły Vettera w Lublinie warsztaty w języku angielskim zatytułowane ‘Erasmus+ Student Mobility – Learn More...’ (<https://up.lublin.pl/agrobio/warsztaty-w-jezyku-angielskim-erasmus-dla-uczniow-szkoly-vetterow/>). W 2024 studenci III roku Turystyki i Rekreacji stworzyli innowacyjny szlak turystyczny po Starym Mieście w Lublinie. Szlak ten został specjalnie zaprojektowany z myślą o zagranicznych studentach, którzy uczestniczą w programie Erasmus+ i studiują w Lublinie, aby mogli odkrywać magiczne zakątki Lublina w jeszcze bardziej interesujący i przystępny sposób. Oprowadzanie odbyło się w języku angielskim i stworzyło wyjątkową okazję dla studentów zagranicznych, aby poznać bogatą historię i kulturę naszego miasta, spacerując po urokliwych uliczkach, zabytkowych budowlach i tajemniczych zaułkach. Spotkanie to było nie tylko tradycyjnym zwiedzaniem, ale także zawierało interaktywne elementy takie jak: quizy, przedstawienia teatralne i naukę podstawowych słów języka polskiego (<https://www.facebook.com/search/top?q=katedra%20turystyki%20i%20rekreacji%20up%20w%20lublinie> – wpis 31.05.2024).

Duże znaczenie dla doskonalenia swoich praktycznych umiejętności posługiwania się językiem obcym przez studentów, poza wyjazdami zagranicznymi, mają spotkania integracyjne (np. Welcome Days) organizowane m.in. przez pracowników Biura Wymiany Akademickiej oraz Biura Rekrutacji i Promocji Kształcenia, podczas których studenci z różnych stron świata, w tym z Polski, mają możliwość wzajemnego poznania się i wymiany doświadczeń (<https://up.lublin.pl/blog/galeria/welcome-days-4-5-10-2021/>). Inną formą integracji międzynarodowej jest współpraca Zespołu Pieśni i Tańca „Jawor” UP w Lublinie z partnerami zagranicznymi. W ostatnim czasie realizowano projekt finansowany z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego” Visegrad encounters with national folk song & dance of Poland and Hungary”, w ramach którego podjęto wspólne działania z Forrás National Dance Ensemble Independent Theatre Százhalombatta z Węgier (<https://up.lublin.pl/fw-jawor/>).

Dobrą okazją dla doskonalenia umiejętności językowych jest udział studentów w organizowanych w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie Międzynarodowych Sympozjach Studenckich Kół Naukowych (<https://up.lublin.pl/skn-konferencja/>), w czasie których studenci z uczelni polskich i zagranicznych w ramach sesji posterowych i referatowych mają możliwość prezentacji w języku angielskim wyników swoich badań. Jednocześnie, studenci Wydziału Agrobiotechnologii włączani są w organizację międzynarodowych konferencji naukowych (np. Międzynarodowa Konferencja „Nauka dla zrównoważonego rozwoju i biogospodarki - problemy i wyzwania XXI wieku” w 2024) (<https://up.lublin.pl/nauka/konferencje/>).

Skala i zasięg mobilności i wymiany międzynarodowej studentów i kadry

W podnoszeniu kompetencji studentów, w ich rozwoju społecznym oraz zdobywaniu nowych doświadczeń zawodowych, istotną rolę odgrywa mobilność zagraniczna. W strukturze Uniwersytetu działem wspierającym umiędzynarodowienie jest Biuro Mobilności Akademickiej (BMA) podlegające Prorektorowi ds. Rozwoju Uczelni. Biuro wspiera, promuje i obsługuje międzynarodową wymianę akademicką studentów i pracowników, organizuje pobyty na Uczelni gości zagranicznych oraz promuje ofertę dydaktyczną UP za granicą. Pracownicy Biura organizują wyjazdy studentów UP w Lublinie na część studiów, praktyki oraz staże absolwenckie, a także wyjazdy pracowników UP w Lublinie w celach szkoleniowych i dydaktycznych. Koordynują również przyjazdy studentów i pracowników uczelni zagranicznych do UP w Lublinie.

Obecnie głównym narzędziem umożliwiającym zagraniczną mobilność jest program Erasmus+ „Szkolnictwo wyższe - Mobilność edukacyjna”; umowa 2021-1-PL01-KA131-HED-000003560 (do 31.10.2023 r.) oraz 2022-1-PL01-KA131-HED-000052187 (do 31.07.2024 r.), stwarzający studentom możliwość realizacji określonej części programu studiów na uczelni partnerskiej za granicą lub odbycie praktyki zgodnej z kierunkiem kształcenia. Studia realizowane w zagranicznej uczelni są traktowane jako integralna część studiów w uczelni macierzystej. W ramach programu Erasmus+ podpisano umowy dwustronne z 82 uczelniami posiadającymi Kartę Uczelni Erasmusa, w tym w obszarze czasu wolnego, ekonomii i usług z 10 uczelniami z Turcji, 3 uczelniami z Włoch, 2 uczelniami z Litwy, Rumunii i Czech, po 1 uczelni z Niemiec, Portugalii, Bułgarii, Słowacji, Chorwacji i Grecji. Dodatkowo zawarte zostały umowy bilateralne z 5 uczelniami spoza UE w ramach projektu KA131, w tym w dziedzinie rolnictwa z 2 uczelniami z Gruzji i Albanii. Wymiana studentów lub pracowników z kierunku Turystyka i Rekreacja realizowana może być z uczelniami posiadającymi Subject Area ISCED nr 31 *Economics* oraz nr 41 *Business and administration*. W roku akademickim 2023/24 były to następujące uczelnie: Trakiyski Universitet (Bułgaria), Vysoka Skola Technicka a Ekonomicka v Ceskych Budejovicich (Czechy), VSB - Technical University of Ostrava (Czechy), Hochschule fur Angewandte Wissenschaften - Fachhochschule Ansbach (Niemcy), Panepistimio Thessalias Department of Business Administration (Grecja), Sveuciliste Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (Chorwacja), Universita degli Studi di Foggia (Włochy), Universita degli Studi di Parma (Włochy), Universita degli Studi dell'Insubria (Włochy), Vytauto Didziojo Universitetas (Litwa), Higher Education Institution Klaipėdos valstybinė kolegija (Litwa), Instituto Politecnico de Beja (Portugalia), Transilvania University of Brasov (Rumunia), Universitatea de Stiinte Agricole si Medicina Veterinara Cluj Napoca (Rumunia), Slovak University of Agriculture in Nitra (Słowacja), Cukurova University (Turcja), Aksaray Universitesi (Turcja), Adnan Menderes University (Turcja), Bingol University (Turcja), Ataturk University (Turcja), Mustafa Kemal University (Turcja), Gedik University (Turcja), Kirikkale Universitesi (Turcja), Mardin Artuklu University (Turcja), Ondokuz Mayis Universitesi (Turcja), UNIVERSITETI BUJQESOR I TIRANES (Albania) i Georgian Technical University (GTU) (Gruzja).

Na Wydziale jest powołany Koordynator ds. programu Erasmus+, który ściśle współpracuje z Biurem Mobilności Akademickiej (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/>). Rolą Koordynatora jest wspieranie studentów i pracowników dydaktycznych w umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Koordynator pomaga w przeprowadzeniu wśród studentów naboru na studia wymienne w ramach programu Erasmus+ oraz na wyjazdy na praktykę, pomaga studentom ułożyć program studiów na uczelni partnerskiej oraz znajduje opiekuna naukowego dla studentów z zagranicy, chcących przyjechać na Wydział w ramach praktyki.

Studenci realizujący część studiów za granicą zobowiązani są do wykazania możliwości uzyskania efektów uczenia się założonych w programie studiów w uczelni macierzystej. W celu ułatwienia wymiany studenckiej i uznania okresu studiów w uczelni partnerskiej stosuje się system transferu i akumulacji punktów (ECTS). Studia mogą być wówczas realizowane w oparciu o indywidualny program składający się z przedmiotów wybranych z programu studiów uczelni partnerskiej. W Karcie uzgodnień (Agreement cart) porównuje się moduły realizowane w ramach wymiany międzynarodowej z przedmiotami objętymi planem studiów w UP, co umożliwia weryfikację zaplanowanych przez studentów programów studiów za granicą już na etapie przygotowywania dokumentów. Koordynator wydziałowy programu Erasmus+ odpowiada za ocenę spełnienia kryteriów kwalifikujących studentów do wyjazdu (rok studiów, średnia ocen, znajomość języka itp.), wspomaga studentów przy wyborze uczelni zgodnie z kierunkiem studiów oraz ocenia poprawność wypełnienia Karty uzgodnień (między innymi poprzez analizę sylabusów przedmiotów i ich właściwy dobór, zgodny z programem studiów w UP w Lublinie).

Informacje o programach umożliwiających podjęcie studiów za granicą studenci uzyskują poprzez stronę internetową Biura Mobilności Akademickiej, kontakt bezpośredni lub za pomocą poczty elektronicznej z pracownikami Biura, a także bezpośrednią informację przekazywaną przez wydziałowego Koordynatora. Informacje o rozpoczęciu rekrutacji na wyjazdy zagraniczne na część studiów lub praktyki studenckie pojawiają się na głównej stronie Uczelni (<https://up.lublin.pl/>). Koordynator wydziałowy programu Erasmus+ wraz z Dziekanem Wydziału organizują spotkania ze

studentami, podczas których zachęcają ich do korzystania z oferty wyjazdów zagranicznych. Na spotkania zapraszane są osoby, które korzystały z takiej formy mobilności i chcą podzielić się swoimi doświadczeniami z pobytu za granicą. Relacje z wyjazdów zamieszczane są również na stronie Wydziału w zakładce Erasmus+ (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#erasmus>) oraz na stronie Biura Mobilności Akademickiej (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/#>). Dodatkowo, informacja na temat możliwości realizowania studiów lub studenckiej praktyki zawodowej w uczelni partnerskiej jest przedstawiana w czasie Dni Kierunku.

W latach 2017-2024 z mobilności międzynarodowej w ramach programu Erasmus+ skorzystało 37 osób z Wydziału Agrobiotechnologii, z czego 23 osoby w celu realizacji części studiów, zaś 14 w celu realizacji praktyk. Natomiast z ocenianego kierunku Turystyka i Rekreacja było to 25 osób (68% osób wyjeżdżających z Wydziału). Najwięcej wyjazdów odbyło się w roku akademickim 2022/23 (8) i 2023/2024 (9). W celu realizacji praktyk wyjechało 10 osób do Grecji i Hiszpanii. Studenci pracowali w hotelach lub resortach. Natomiast w celu realizacji części studiów wyjechało 15 osób, z czego 3 realizowały jeden z semestrów studiów za granicą (Chorwacja, Cypr, Turcja), a 12 krótkoterminową mobilność w ramach Blended Intensive Programmes – BIPs (Czechy, Litwa, Portugalia, Turcja i Włochy) (Zal_Cz1_07_02).

Uczelnia uczestniczy również w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) realizując projekt „Zagraniczna mobilność studentów niepełnosprawnych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej”. W ramach tego programu studenci posiadający prawo do otrzymywania stypendium socjalnego w UP w Lublinie, są uprawnieni do uzyskania z budżetu PO WER dodatkowego stypendium w kwocie 200 EUR na każdy miesiąc zaakceptowanego przez Uczelnię pobytu za granicą. Uczelnia jednocześnie zapewnia studentom z niepełnosprawnościami wsparcie pracowników Biura ds. osób z niepełnosprawnościami (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/>). Powołany Pełnomocnik ds. osób z niepełnosprawnościami odpowiedzialny jest za umożliwienie wszystkim studentom równego dostępu do procesu kształcenia, również poprzez organizację i kontrolę zaplecza infrastrukturalnego Uczelni. Jednocześnie obejmuje indywidualną opieką niepełnosprawnych studentów, przy zachowaniu dyskrecji i uwzględniając ich indywidualne potrzeby.

O korzystnym trendzie stopnia umiędzynarodowienia świadczyć może fakt, że w ostatnich latach obserwuje się wyraźny wzrost liczby studentów zagranicznych podejmujących naukę na Wydziale Agrobiotechnologii. W okresie oceny w ramach programu Erasmus+ wybrane moduły z kierunku Turystyka i Rekreacja realizowało dziewięciu studentów, w tym sześciu z Turcji i jeden z Włoch, 2 z Portugalii. W latach akademickich 2020/21 i 2021/22 przyjechało po jednym studentem, podczas gdy w roku akademickim 2022/23 studiowało już pięciu studentów. W roku 2023/2024 studia podjęło 15 studentów (Zal_Cz1_07_02). Ponadto, dziewięć osób studiujących na innych wydziałach UP w Lublinie uczęszcza na zajęcia z jednego lub dwóch przedmiotów prowadzonych przez nauczycieli akademickich z Wydziału Agrobiotechnologii. Bezpośredni kontakt ze studentami zagranicznymi, którzy przyjeżdżają na Wydział realizować określoną część programu studiów, może otworzyć studentom kierunku Turystyka i Rekreacja horyzonty nie tylko społeczne, ale również naukowe i dydaktyczne. Zwiększone zainteresowanie studentów zagranicznych takim kształceniem, szczególnie w ostatnim roku, w dużym stopniu związane jest z bogatą ofertą przedmiotów realizowanych przez kadrę akademicką w ramach programu Erasmus+. Aktualnie w ofercie Wydziału jest 55 przedmiotów, przy czym co roku lista ta jest poszerzana o kolejne moduły (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/11/Offer-Agrobioengineering_2023-2024.pdf). Wśród przedmiotów o tematyce nawiązującej do programu kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja znajdują się między innymi: Accountancy, Agricultural economics, Art and the Urban Space Management, Basics of marketing, Economic Calculation of Tourist Events, Economic Operations in Tourism, Forest Mycology and Microbiology, Graphic Design, International Economic Relations, International Marketing, International Trade, Marketing in Tourism and Recreation, Microbiological and Health Hazard in the Tourism, Project Management, Protection and Shaping of Forest Landscapes, Regional Tourism Economy, Sociology in Tourism, Sociology of Leisure Time, Soil Science, Storage of Crops, Tax System, Tourism in Rural Areas, Tourism Product Development, World Tourism Economy.

Koordinator wydziałowy odpowiada za powiadomienie jednostek dydaktycznych o osobach przyjeżdżających na Wydział, a także o organizacji takich grup studenckich w zakresie liczby osób, wybranych przedmiotów oraz godzin dydaktycznych realizowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich. W przypadku studentów zagranicznych aplikujących o możliwość realizacji praktyk na Wydziale Agrobiotechnologii, Koordynator programu Erasmus+ odpowiada za wyznaczenie opiekunów praktykantów oraz stworzenie ramowego planu realizacji ich mobilności. Wydziałowy Koordynator wspiera również organizację pobytu zagranicznych nauczycieli przyjeżdżających w celu realizacji zajęć w ramach „Staff Mobility For Teaching Assignments” (STA), aranżując wykłady, prelekcje i spotkania ze studentami.

W 2015 roku Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji poszerzyło swoją ofertę dydaktyczną o nauczanie języka polskiego dla obcokrajowców studiujących w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. Rozumiejąc problemy, z jakimi stykają się na co dzień osoby przyjeżdżające do Polski oraz jak ważna jest dla nich umiejętność skutecznej komunikacji w języku polskim, w Centrum opracowano programy nauczania łączące posługiwanie się językiem polskim w codziennym funkcjonowaniu z prezentacją kultury polskiej i związanymi z nią obyczajami. Oferta skierowana jest do studentów pochodzących z różnych krajów studiujących na kierunkach anglojęzycznych oraz dla studentów przebywających w UP w Lublinie w ramach programu Erasmus+. Jako wsparcie dla studentów zagranicznych na Uczelni organizowane są również spotkania integracyjne, np. Orientation Day czy wycieczki po mieście z przewodnikiem. Dodatkowo, studenci przyjeżdżający z uczelni partnerskich mogą liczyć na wsparcie ze strony studentów UP w ramach programu „Study Buddy”. W ramach projektu realizowanego przez Centrum Transferu Technologii „Let ME know YOU – Welcome to ULSL” w programie Welcome to Poland – NAWA, w 2022 r. zorganizowano międzynarodowe spotkanie integracyjne „Warsztaty kultury polskiej” z udziałem studentów, doktorantów i pracowników Uczelni. W warsztatach wzięło udział ponad 50 uczestników, w tym studenci programu Erasmus+ (<https://up.lublin.pl/blog/warsztaty-kultury-polskiej-w-projekcie-let-me-know-you-welcome-to-ulsl-nawa/>).

Mobilność zagraniczna jest istotnym czynnikiem kształtującym doświadczenie dydaktyczne oraz kompetencje naukowe nauczycieli akademickich realizujących zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja. Pracownicy zatrudnieni na Wydziale Agrobiotechnologii chętnie uczestniczą w międzynarodowych programach edukacyjnych, badawczych i szkoleniowych, jak również odbywają wyjazdy na konferencje zagraniczne. W ramach programu Erasmus+ od 2017 roku do końca września 2024 roku łącznie na Wydziale zrealizowano 91 wyjazdów (głównie do Albanii, Belgii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Grecji, Hiszpanii, Irlandii, Litwy, Niemiec, Portugalii, Słowacji, Łotwy, Turcji i Włoch), zarówno w celach dydaktycznych (STA) jak i w celach szkoleniowych (STT). Spośród nauczycieli akademickich realizujących zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja w latach 2017-2024 mobilność zagraniczną zrealizowało 9 pracowników. Wyjazdy o charakterze szkoleniowym STT realizowane były 12 razy, natomiast w ramach STA 25 zdarzeń (Za1_Cz1_04_02).

Ponadto, pracownicy Wydziału korzystając również z innych źródeł finansowania, wielokrotnie prezentowali wyniki swoich badań na forum międzynarodowym, uczestnicząc w konferencjach naukowych m.in. w Australii, Austrii, Belgii, Chinach, Danii, Francji, Holandii, Irlandii, Kanadzie, Litwie, Niemczech, RPA, Rumunii, Serbii, Singapurze, Szwecji, Szwajcarii, Ukrainie, Wielkiej Brytanii, Czechach i Ukrainie. W latach 2017-2024 pracownicy Wydziału Agrobiotechnologii 137 razy wyjeżdżali za granicę w celach służbowych (Za1_Cz1_04_03). W tym nauczyciele kierunku Turystyka i Rekreacja, korzystając również z innych źródeł finansowania, wielokrotnie prezentowali wyniki swoich badań na forum międzynarodowym, uczestnicząc w konferencjach naukowych m.in. w Słowenii, Austrii, Czechach, Niemczech, Litwie, Tajlandii, Włoszech, Portugalii.

Dużym zainteresowaniem wśród pracowników Wydziału cieszą się również staże zagraniczne, których celem jest nawiązanie współpracy międzynarodowej, a także zapoznanie się z ofertą dydaktyczną zagranicznych uczelni. Taka aktywność jest ważnym elementem strategii umiędzynarodowienia oraz daje możliwość zdobycia najnowszej wiedzy, doświadczeń i warsztatu naukowego, przyczyniając się w ten sposób do podniesienia poziomu merytorycznego oferty

dydaktycznej. Społeczność Wydziału dostrzega, że tego typu inicjatywy są bezcenne w procesie dydaktycznym oraz rozwoju naukowym pracowników akademickich.

Działaniami wspierającymi umiędzynarodowienie zajmuje się Biuro Projektów Międzynarodowych (BPM), które zapewnia pomoc w zakresie pozyskiwania i realizacji międzynarodowych projektów finansowanych w ramach Programów Ramowych Komisji Europejskiej, międzynarodowych konkursów Narodowego Centrum Nauki (NCN) i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR), programów Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA), Funduszu Wyszehradzkiego oraz innych międzynarodowych inicjatyw.

W celu podniesienia kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracownicy Wydziału chętnie uczestniczą w różnych kursach, szkoleniach i wyjazdach studyjnych do zagranicznych ośrodków. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia wspierane jest programem „Mistrzowie Dydaktyki” realizowanym w ramach POWR.04.03.00-00-0074/17 z Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Projekt miał na celu podniesienie kompetencji kadry akademickiej Wydziału w zakresie stosowania nowoczesnych, innowacyjnych metod dydaktycznych, takich jak formy tutoring w kształceniu. Cechą tutoring jest indywidualizacja programów kształcenia z uwzględnieniem różnych grup studentów, w tym różnych narodowości. W ramach projektu 3 pracowników Wydziału Agrobiotechnologii uczestniczyło w 7-dniowych szkoleniach podczas wizyt studyjnych na wybranych renomowanych uczelniach europejskich, znajdujących się w pierwszej setce rankingu szanghajskiego (Ghent University, Belgia, Groningen, Holandia) (Za1_Cz1_04_05).

Umiędzynarodowienie wspierają kolejne edycje bezpłatnych kursów języka angielskiego realizowane w ramach projektu „Podniesienie kompetencji kadry akademickiej i administracyjnej oraz potencjału instytucjonalnego w przyjmowaniu osób z zagranicy przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie”, realizowanego w ramach programu „Welcome to Poland” i współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (projekt nr POWR.03.03.00-00-PN14/18). W ramach tego projektu 21 nauczycieli akademickich Wydziału Agrobiotechnologii w latach 2017-2024 aktywnie podnosiło swoje umiejętności językowe (Za1_Cz1_04_05).

Ciekawą formą podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia była organizacja przez Uniwersytet Przyrodniczy szkoleń z zakresu edukacji międzynarodowej w ramach projektu „Instytucjonalne wsparcie UPL w obszarze umiędzynarodowienia poprzez niwelowanie barier komunikacyjnych w wielokulturowym środowisku akademickim „Let ME know YOU – Welcome to ULSL” (projekt finansowany ze środków Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój). Celem projektu było zwiększenie kompetencji międzykulturowych oraz integracja wielokulturowego środowiska akademickiego oparta na wzajemnym poznaniu, tolerancji wobec różnorodności oraz przeciwdziałaniu stereotypom. W projekcie tym uczestniczyła 1 osoba.

Mobilności akademickiej i nawiązywaniu nowych kontaktów służą międzynarodowe konferencje naukowe. W 2021 r. pracownicy Katedry Turystyki i Rekreacji oraz Katedry Technologii Produkcji Roślin i Towaroznawstwa współorganizowali konferencję „Bioprotection – Global Plant Health and Product Safety”, której celem była prezentacja najnowszych osiągnięć naukowych z zakresu niechemicznych metod ochrony, ich wpływu na zdrowie roślin i jakość produktów żywnościowych. W organizacji wydarzenia uczestniczyły również: Uniwersytet Amravati, Indie (gość specjalny prof. Mahendra Rai), Akademia Rolnicza im. Kazimierza Wielkiego w Kownie, Litwa (gość specjalny prof. Elvyra Jariene), Uniwersytet w Parmie, Włochy (gość specjalny prof. Francesca Degola) oraz Ukraiński Państwowy Uniwersytet Leśny we Lwowie, Ukraina (gość specjalny dr Irina Matsiakh). Ponadto na Wydziale Agrobiotechnologii w ostatnim czasie trzykrotnie organizowano Międzynarodową Konferencję Naukową „Gospodarowanie Przestrzenią a Zasoby Przyrodnicze”.

Udział wykładowców z zagranicy w prowadzeniu zajęć na ocenianym kierunku

Aktywność międzynarodowa pracowników Wydziału przyczynia się do promocji Uczelni poza granicami kraju, co zwiększa zainteresowanie przyjazdem studentów i kadry naukowo-dydaktycznej z

z zagranicy w ramach programów wspierających mobilność międzynarodową. W Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie stworzono dogodne warunki do podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia. Jednym ze sposobów internacjonalizacji studiów jest zapraszanie wysokiej rangi naukowców i wykładowców z renomowanych uczelni zagranicznych. Studenci kierunku Turystyka i Rekreacja korzystali z wiedzy i doświadczenia zagranicznych pracowników naukowych, którzy realizowali zajęcia dydaktyczne w ramach programu Erasmus+ lub jako profesorowie wizytujący (Zal_Cz1_07_01). W latach 2018-2024 wykłady otwarte w obszarze nauk rolniczych i społecznych wygłosili m.in.:

- Iryna Androshchuk pracownik Katedry Teorii i Historii Pedagogiki Instytutu Pedagogicznego z Kijowskiego Uniwersytetu Borysa Grinczenki (Ukraina), realizowała zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja oraz innych kierunkach, takich jak Rolnictwo, Architektura krajobrazu, Bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe w okresie od 04.04.2022 do 09.05.2022.
- Jurij Huben Edwadowycz z Lviv National Environmental University (Ukraina), Kierownik Katedry Przedsiębiorczości, Handlu i Działalności Giełdowej, wygłosił dla studentów interesujące wykłady nt. Przedsiębiorczość i działalność gospodarcza: definicje terminów i praktyki na Ukrainie oraz Ekonomiczne i prawne zasady przedsiębiorczości na Ukrainie, 30.05.2022-03.06.2022 r.
- Dr hab. Rulitska Karolina, As. Prof., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Economics, Lviv National Environmental University (Ukraina), wygłosiła wykład pt. „Prerogatives of development of domestic agrarian enterprises”, 8.06.2022 r.
- Dr Abdulvahap Altürk, Mardin Artuklu University, Dapartament of tourist guide (Turcja) wygłosił wykład pt. “Innovative tourism products in Turkey”, 05.06.2023 r.

Cennym poszerzeniem wiedzy studentów i uzupełnieniem treści programowych jest uczestniczenie w wykładach otwartych organizowanych z udziałem naukowców z zagranicy. Takie spotkania stanowią ważny element strategii podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia, a dodatkowo aktywizują studentów do ciągłego doskonalenia umiejętności językowych. Mogą być również szansą na zwiększenie mobilności zagranicznej studentów i pracowników. Wykłady w ramach cyklu Open Seminar prowadzone są od 2016 r. Wśród prelegentów byli m.in.:

- Assoc. Prof. Dr. Orhan CENGİZ Çukurova University, Pozantı Vocational School, Department of Accounting and Taxation wygłosił wykład: “Turkish Economy and Comparison of Regional Development between Turkey and Poland”, 23.05.2023r.
- Assoc. Prof. Dr. Erdinç BALLI, Çukurova University, Pozantı Vocational School, Department of Accounting and Taxation wygłosił wykład: “Tourism Economics”, 24.05.2023 r.
- Prof. Sergio Orlandi – główny Inżynier w międzynarodowym projekcie ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor), wygłosił wykład „Flying into nuclear fission and fusion technologies in the short and medium term”, 2022 r.
- Dr hab. Luis Inostroza z Institute of Geography, The Ruhr-University Bochum (Niemcy), wygłosił wykład na temat identyfikacji i wyceny usług ekosystemowych dostarczanych przez zieloną i niebieską infrastrukturę miasta Lublin, 2022 r.

Swoje dokonania naukowe przedstawiali również badacze z Indii, Irlandii, Francji i Wielkiej Brytanii (Zal_Cz1_07_03). W ramach współpracy międzynarodowej odbywają się również wizyty studyjne wykładowców z zagranicy, którzy poza spotkaniami i seminariami z pracownikami Wydziału realizują również zajęcia ze studentami.

Sposoby, częstość i zakres monitorowania i oceny umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz doskonalenia warunków sprzyjających podnoszeniu jego stopnia oraz wpływ rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów i jego realizację

Za umiędzynarodowienie procesu kształcenia na Wydziale odpowiedzialni są Dziekan i Koordynator wydziałowy programu Erasmus+, przy wsparciu Biura Mobilności Akademickiej. Wymiana międzynarodowa studentów jest objęta corocznymi sprawozdaniami, obejmującymi pełne lata

akademickie. Dokumentację w tym zakresie gromadzi Biuro Mobilności Akademickiej. Ocena umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz doskonalenia warunków sprzyjających podnoszeniu jego stopnia, jak również wpływu rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów i jego realizację, odbywa się raz w roku. Dane dotyczące liczby wyjazdów nauczycieli akademickich Wydziału oraz studentów w ramach projektów międzynarodowych są prezentowane na Kolegium Wydziału. Sprawozdania przygotowywane są na podstawie danych z Biura Mobilności Akademickiej. Ponadto studenci przygotowują relacje ze swoich wyjazdów, dokumentując nie tylko swoją aktywność naukową, ale również kontakty interpersonalne oraz obserwowane różnice kulturowe (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#erasmus>).

Koordinator uczelniany Programu Erasmus+ monitoruje przepływ dokumentów pomiędzy uczelniami partnerskimi, składa również obszerny raport jakościowo-ilościowy po każdym zakończonym projekcie do Narodowej Agencji Programu Erasmus+. BWA archiwizuje dokumentację zarówno studentów/praktykantów wyjeżdżających, jak i przyjeżdżających na Wydział, a także na wniosek Dziekana raportuje liczbę studentów danego wydziału objętych wymianą. Podobne raporty są składane na wniosek JM Rektora i/lub Kanclerza UP w Lublinie.

Studenci wracający z wyjazdów, oprócz indywidualnego raportu składanego w ramach realizacji programu wymiany, proszeni są o wypełnienie ankiety, pozwalającej na monitorowanie ich satysfakcji z wyjazdu, jak również, w przypadku osób przyjeżdżających na Wydział, atrakcyjności oferowanych przedmiotów i jakości ich realizacji. Pozwala to na dostosowanie przedmiotów oferowanych przez Wydział do potrzeb i zainteresowań studentów. Oferta taka uaktualniana jest co roku w porozumieniu z Dziekanem Wydziału.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb różnych grup studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością

Kształtowanie przyjaznego środowiska akademickiego, stwarzanie dogodnych warunków kształcenia i wspieranie studentów w procesie uczenia się, to cele Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne i przybiera różne formy. Kluczowym zadaniem dydaktycznym jest zapewnienie studentom zdobycia wykształcenia akademickiego z zachowaniem standardów jakości kształcenia, przygotowującego do pracy zawodowej na stanowiskach wymagających umiejętności i specjalistycznej wiedzy związanej z kierunkiem Turystyka i Rekreacja.

Wsparcie studentów wprost wynika z uregulowań prawnych i wydawanych zarządzeniach, ale jest także wyrazem troski wykładowców, administracji i powołanych opiekunów poszczególnych lat oraz władz Uczelni traktujących studentów podmiotowo. Zgodnie ze Statutem UP w Lublinie § 15 (https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2020/10/statut_up.pdf) w procesie kształcenia studentów opiekę dydaktyczną w zakresie swoich kompetencji zapewniają Dziekan i Prodziekan Wydziału sprawujący bieżący nadzór nad procesem kształcenia w ramach kierunków studiów,

nadzorujący proces rekrutacji, ustalający szczegółowe plany zajęć dydaktycznych, zlecający zajęcia dydaktyczne w porozumieniu z kierownikami katedr, prowadzący i sprawujący nadzór nad działaniami związanymi z zapewnianiem jakości kształcenia, współuczestniczący w procesie oceny okresowej nauczycieli akademickich w ramach wykonywania przez nich obowiązków dydaktycznych, wspierający finansowo inicjatywy naukowe i organizacyjne zgłaszane przez Samorząd Studentów i Koła Naukowe. Prodziekan podejmujący decyzje administracyjne i pozostałe decyzje w indywidualnych sprawach studenckich związanych z tokiem studiów, wspiera studentów w rozwiązywaniu problemów pojawiających się w procesie kształcenia, odpowiada za przyznawanie warunkowych zaliczeń semestrów i określa warunki powtarzania przedmiotów lub semestrów, przewodniczy egzaminom dyplomowym, komisyjnym, zatwierdza tematy zagadnień problemowych i odpowiada za organizację indywidualnego toku studiów. Podmiotem opiniodawczo-doradczym Dziekana w sprawach związanych z jakością kształcenia, ewaluacją zajęć dydaktycznych, formułowaniem rekomendacji w tym zakresie, ewaluacją i doskonaleniem programów dydaktycznych, opracowywaniem projektów programów dydaktycznych są Rady Programowe powoływane dla każdego kierunku studiów. Kierownicy Instytutów, Katedr i Zakładów wspierają proces organizacji i realizacji kształcenia. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia nadzoruje weryfikację efektów uczenia się i analizuje wyniki ankiet studenckich, opracowuje wydziałowy system zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia (więcej informacji o działalności Komisji znajduje się w opisie Kryterium 3).

System wspierania studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym i naukowym dostosowany jest do potrzeb różnych grup studentów, w tym z orzeczeniem o niepełnosprawności, ze szczególnymi potrzebami zdrowotnymi lub w trudnej sytuacji materialnej. Wsparcie ma zastosowanie do wszystkich kierunków, poziomów, profili i form studiów.

Jedną z podstawowych form systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się jest możliwość indywidualnej organizacji studiów określona w Regulaminie studiów UP w Lublinie w §18 (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/regulamin-studiow-od-1.10.24.pdf>).

O indywidualną organizację studiów mogą wnioskować studenci wyróżniający się w działalności samorządowej, kulturalnej lub sportowej (odpowiednio udokumentowanej), studiujący na dwóch lub więcej kierunkach studiów, odbywający część studiów w innych uczelniach krajowych lub zagranicznych, znajdujący się w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej, są osobami z niepełnosprawnościami, studentki w ciąży oraz studenci będący rodzicami. W roku akademickim 2023/2024 z tej formy wsparcia skorzystał 1 student studiów stacjonarnych I stopnia i 3 studentów II stopnia ocenianego kierunku. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie oferuje żłobek dla dzieci swoich pracowników, doktorantów i studentów, zlokalizowany na terenie miasteczka akademickiego. Stanowi to znaczące wsparcie umożliwiające uczenie się studentom będących rodzicami (www.zlobek.maluch.net). Studenci przyjezdni mogą korzystać z dobrze wyposażonych Domów Studenckich z możliwością uzyskania dopłaty do zakwaterowania w przypadku trudnej sytuacji materialnej (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/akademiki/>).

Pomoc materialną dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w roku akademickim stanowią stypendia: socjalne, specjalne dla osób z niepełnosprawnościami, stypendia rektora i zapomogi. Priorytetem władz i pracowników Uczelni jest zapewnienie studentom poczucia bezpieczeństwa oraz wsparcia finansowego w uzasadnionych sytuacjach. Studenci kształcący się na kierunku Turystyka i Rekreacja otrzymują odpowiednie formy wsparcia w obszarze socjalnym, bytowym i administracyjnym. Zasady oraz tryb przyznawania pomocy studentom określone są w ogólnouczelnianym Regulaminie Świadczeń dla Studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/regulamin/regulamin-swiadczen-dla-studentow-up-w-lublinie/>). Zarządzenie Nr 58 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 12 czerwca 2024 r. wprowadza z dniem 1 października 2024 r. Regulamin Świadczeń dla Studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (https://up.lublin.pl/edukacja/student/stypendia/#akty_prawne). W Regulaminie określono zasady przyznawania i wypłacania pomocy materialnej dla studentów i doktorantów. Zgodnie z Regulaminem (Załącznik do Zarządzenia Nr 58 <https://up.lublin.pl/wp-content/uploads/2024/06/regulamin-swiadczen.pdf>) oraz Zarządzeniem Nr 53 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 5 czerwca 2024 r. w sprawie wysokości świadczeń stypendialnych dla

studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w roku akademickim 2024/2025 (<https://up.lublin.pl/wp-content/uploads/2024/06/zarządzenie-nr-53.pdf>):

- Stypendium socjalne skierowane jest do grupy studentów będącej w trudnej sytuacji materialnej udokumentowanej zaświadczeniami o dochodach netto na jednego członka rodziny (dochód na członka rodziny mieści się w przedziale od 0 zł do 1570,50 zł w roku akademickim 2024/2025). Kwota stypendium zależy od wysokości dochodu osiągniętego w roku kalendarzowym poprzedzającym dany rok akademicki, który przypada we wspólnym gospodarstwie domowym na jednego członka rodziny studenta i wynosi od 1200,00 zł do 1400 zł w roku akademickim 2024/2025.
- Stypendium dla osób z niepełnosprawnością dedykowane jest dla osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie, o którym mowa w art. 5 oraz art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej. Wysokość stypendium zależy od stopnia niepełnosprawności i przyznawane jest maksymalnie na rok akademicki. W przypadku posiadania orzeczenia z krótszym terminem niż rok akademicki, stypendium przyznawane jest na czas ważności orzeczenia. Miesięczna wysokość stypendium wynosi 1200,00 zł (stopień lekki), 1600,00 zł (umiarkowany), 2000,00 zł (znaczny).
- Stypendium rektora może otrzymać student, który uzyskał za rok studiów, poprzedzający rok przyznania stypendium, wyróżniające wyniki w nauce, osiągnięcia naukowe lub artystyczne, lub osiągnięcia sportowe we współzawodnictwie co najmniej na poziomie krajowym. Stypendium rektora może otrzymać także student przyjęty na pierwszy rok studiów, który jest laureatem olimpiady międzynarodowej, laureatem lub finalistą olimpiady stopnia centralnego lub medalistą co najmniej współzawodnictwa sportowego o tytuł Mistrza Polski w danym sporcie. W danym roku akademickim zgodnie z regulaminem tworzona jest jedna lista rankingowa dla każdego roku studiów, a stypendium Rektora przyznawane jest w takiej samej kwocie bez podziału na poszczególne osiągnięcia. Stypendium rektora przyznaje się w trzech przedziałach: przedział I (stanowi 20% osób o największych osiągnięciach spośród studentów zakwalifikowanych do uzyskania stypendium na podstawie listy rankingowej) – 1600,00 zł, II przedział (30%) – 1400,00 zł, III przedział – 1200,00 zł.
- Zapomoga dedykowana jest dla osób, które znajdują się w przejściowej trudnej sytuacji życiowej z tytułu zdarzenia losowego np. nieszczęśliwego wypadku studenta, urodzenia dziecka, śmierci najbliższego członka rodziny.

Stypendia socjalne, stypendia dla osób niepełnosprawnych z niepełnosprawnościami i zapomogi przyznają studentom Wydziałowe Komisje Stypendialne, zaś stypendium rektora – Odwoławcza Komisja Stypendialna. Wydziałowa Komisja Stypendialna i Odwoławcza Komisja Stypendialna (komisja rektorska) powoływane są na początku każdego roku akademickiego przez Rektora na wniosek Rady Uczelnianej Samorządu Studenckiego. Skład Komisji stanowią Dziekan jako przewodniczący, studenci wybrani przez Radę Uczelnianą Samorządu Studenckiego oraz pracownik Biura Stypendiów Studenckich. Decyzje otrzymania stypendiów i zapomóg podejmowane są na zebraniach Komisji, przy czym każdorazowo wymagany jest przynajmniej 50% udział studentów. Pisemne decyzje komisji stypendialnych przekazywane są studentom listownie lub odbierane są osobiście przez studentów w Biurze Stypendiów Studenckich. W latach 2019-2024 studentom kierunku Turystyka i Rekreacja przyznano 90 stypendiów rektora. Stypendia socjalne przyznano łącznie 204 razy, a stypendia dla osób z niepełnosprawnościami 18 razy. Ponadto 19 studentów otrzymało jednorazową zapomogę finansową (Zal_Cz1_02_05).

Na podstawie Zarządzenia Nr 48 Rektora UP w Lublinie z dnia 24 listopada 2016 r. (<https://up.lublin.pl/rektor/2016/48/zarządzenie48.pdf>), 1 stycznia 2017 roku na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie utworzono w ramach Centrum Dydaktyki i Spraw Studenckich stanowisko ds. studentów z niepełnosprawnościami. W trosce o dostosowywanie procesu kształcenia do potrzeb studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami oraz znajdujących się w szczególnej sytuacji zdrowotnej, na podstawie Zarządzenia nr 44 Rektora UP w Lublinie z dnia 8 kwietnia 2022 r. w sprawie zmiany struktury organizacyjnej administracji centralnej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

(<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/04/z-44-2022.pdf>) utworzono następną odrębną jednostkę administracji centralnej Uczelni – Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami. Biuro zatrudnia czterech pracowników, w tym pełnomocnika ds. osób z niepełnosprawnościami, psychologa oraz specjalistę ds. dostępności. Do obowiązków osób zatrudnionych w tej jednostce należy szeroki zakres działań, określonych w Zarządzeniu nr 44, mających na celu zapewnienie optymalnych warunków funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami. Biuro prowadzi liczne formy wsparcia studentów w uczeniu się, rozwoju i doskonaleniu zarówno naukowym, jak i społecznym. Informacje na temat wsparcia osób z niepełnosprawnościami są zamieszczone na stronie internetowej Uczelni (<https://up.lublin.pl/osoby-z-niepelnosprawnoscia/>). Można również osobiście, telefonicznie lub e-mailem skontaktować się z pracownikiem Biura. Dla osób z niepełnosprawnościami cyklicznie, raz na początku roku akademickiego oraz w zależności od potrzeb zgłaszanych przez zainteresowanych, organizowane są spotkania informacyjno-adaptacyjne. W spotkaniach biorą udział pracownicy Biura oraz Prorektor ds. studenckich i dydaktyki. Na ocenianym kierunku Turystyka i Rekreacja w roku akademickim 2023/2024 studiowała 1 osoba ze zdiagnozowaną niepełnosprawnością. Pomoc osobom z niepełnosprawnościami na Uczelni reguluje zarządzenie nr 109 rektora UP w Lublinie z dnia 8 listopada 2021 r. w sprawie wprowadzenia procedury dostosowania procesu kształcenia do potrzeb studentów i doktorantów z niepełnosprawnościami oraz znajdujących się w szczególnej sytuacji zdrowotnej w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2021/11/z-109-2021.pdf>). Każdy przypadek osoby z niepełnosprawnością ubiegającej się o wsparcie rozpatrywany jest indywidualnie, zgodnie z ideą wyrównywania szans edukacyjnych oraz racjonalnego dostosowania do potrzeb wynikających z niepełnosprawności lub choroby przewlekłej. O specyficznych potrzebach osoby z niepełnosprawnością Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnością na wniosek studenta informuje Dziekana, który podejmuje odpowiednie decyzje mające na celu udzielenie studentowi wymaganego wsparcia. Każdy student z orzeczeniem o niepełnosprawności może otrzymać indywidualną pomoc adekwatną do jego potrzeb, tj.

- wsparcie asystenta w czynnościach związanych z nauką, których nie może wykonać samodzielnie,
- wypożyczanie sprzętu technicznego (przenośnego powiększalnika typu ProdigyConnect12, komputerów przenośnych, dyktafonów, pętli indukcyjnych),
- indywidualny tok nauczania m.in. języków obcych,
- lektoraty z języków obcych prowadzone w grupach o różnym zaawansowaniu,
- zajęcia sportowe poprawiające kondycję i aktywność studentów z niepełnosprawnościami,
- pomoc psychologiczną,
- dostosowanie materiałów dydaktycznych do potrzeb indywidualnych,
- zajęcia z udziałem zwierząt w „Strefie Animaloterapii” mieszczącej się na terenie GD Felin, ul. Doświadczalna 50 .

Na Uczelni od 2020 roku istnieje możliwość skorzystania ze wsparcia asystenta dydaktycznego lub tłumacza języka migowego, zgodnie z Zarządzeniem nr 9 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 28 stycznia 2020 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu korzystania ze wsparcia asystenta lub tłumacza języka migowego dla studenta/doktoranta w ramach wsparcia realizowanego w Centrum Dydaktyki i Spraw Studenckich Stanowiska ds. Osób z Niepełnosprawnością Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://up.lublin.pl/files/biurorektora/2020/009/009.pdf>). Zadaniem asystenta jest pomoc w funkcjonowaniu na Uczelni, a także poza nią. Studenci ubiegający się o pomoc zgłaszają taką potrzebę w Biurze ds. Osób z Niepełnosprawnością składając wniosek oraz przedstawiają rozkład zajęć, na podstawie którego tworzony jest harmonogram czasu pracy asystenta. Osoba będąca asystentem dydaktycznym zobowiązana jest do uczestnictwa w procesie kształcenia osoby z niepełnosprawnościami (zajęcia praktyczne lub laboratoryjne, wykłady oraz inne przewidziane na danym kierunku studiów – pomagają w notowaniu, pozyskiwaniu materiałów dydaktycznych oraz dotarciu na zajęcia i powrotu z nich do miejsca zamieszkania, jeżeli wymaga tego sytuacja).

W ramach realizacji projektu „Dostępny UPL” – nr POWR.03.05.00-00-A002/21 osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności studiujące w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie miały możliwość skorzystania z indywidualnych porad psychologicznych oraz prawnych. Każdy

uczestnik wsparcia miał możliwość nieograniczonego korzystania z porad prawnych oraz psychologicznych. Porady udzielane były zgodnie z zasadą poufności z zachowaniem pełnej anonimowości. Obecnie każdy student/doktorant/pracownik Uniwersytetu Przyrodniczego może skorzystać z bezpłatnych konsultacji psychologicznych, po wcześniejszym umówieniu spotkania. Zgłoszenia można dokonać telefonicznie, e-mailem lub osobiście. Osoby z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z porad w formie elektronicznej oraz telefonicznej, po wcześniejszym umówieniu terminu rozmowy (<https://up.lublin.pl/osoby-z-niepelnosprawnoscia/porady/>). Psycholog prowadzi konsultacje codziennie, od poniedziałku do piątku w godzinach 7-15, w budynku Collegium Agronomicum II, pokój nr 9 (parter). Informacje dotyczące konsultacji psychologicznych dostępne są na stronie Uczelni oraz plakatach umieszczonych na tablicach informacyjnych. Konsultacje psychologiczne umawiane są telefonicznie bezpośrednio z psychologiem, co przyczynia się do zwiększenia anonimowości studentów korzystających z porad.

W ramach realizacji projektu „Dostępny UPL” – nr POWR.03.05.00-00-A002/21” w szkoleniach, które pomagają rozwijać potencjał i zwiększać świadomość społeczną pracowników Uczelni w 2023 roku uczestniczyło 25 osób z kadry Wydziału, w tym 7 z kadry kierunkowej (Zal_Cz1_04_04):

- szkolenie dla nauczycieli akademickich w zakresie procesu kształcenia osób z niepełnosprawnościami (15 osób),
- szkolenie z zakresu edukacji włączającej dla przedstawicieli uczelni (7 osób),
- szkolenie z zakresu procedur bezpiecznej ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (1 osoba),
- szkolenie dla kadry kierowniczej i administracyjnej jak zwiększać dostępność Uczelni dla osób z niepełnosprawnościami (4 osoby).

Na wniosek Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami, w czerwcu 2024 r. zorganizowane zostało szkolenie dla pracowników i kadry kierowniczej oraz portierni z zakresu obsługi schodofazu – urządzenia do likwidacji barier architektonicznych. Szkolenie zostało zorganizowane dla 46 osób.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie wdraża formy dostosowania procesu kształcenia dla studentów oraz doktorantów z niepełnosprawnościami. Większość zajęć odbywa się w budynkach wolnych od barier architektonicznych, wyposażonych w podjazdy, windy, platformy, oraz sanitariaty dla osób z niepełnosprawnościami (Zal_Cz1_05_03). Z myślą o studentach z niepełnosprawnościami, 10 lutego 2024 r., przygotowano i opublikowano aplikację mobilną „Dostępny UPL”, mającą na celu zapewnienie im równego dostępu do wysokiej jakości edukacji. Aplikacja umożliwia indywidualne dostosowanie interfejsu, w tym zmianę rozmiaru czcionki i kontrastu, wspierając tym samym osoby z dysfunkcją wzroku. Zawiera szczegółową mapę kampusu z wyraźnie oznaczonymi ułatwieniami, takimi jak wejścia bez barier, windy, dostosowane toalety i miejsca parkingowe, co ułatwia poruszanie się i planowanie codziennych aktywności. (https://play.google.com/store/apps/details?id=pl.up.lublin.DostepnyUpl&pcampaignid=web_share).

Materiały dydaktyczne są na prośbę studentów z niepełnosprawnościami udostępniane przez prowadzących w formie dostosowanej do ich potrzeb, np. powiększona czcionka, możliwość nagrywania zajęć na dyktafon, wersja elektroniczna materiałów. Studenci mogą korzystać z urządzeń wspomagających na zajęciach oraz egzaminach, np. dyktafony, noteboki, powiększalnik, lupa powiększająca, dostępnych w wypożyczalni sprzętu technicznego Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami. Istnieje również alternatywna forma zaliczania zajęć dydaktycznych – jest ona ustalana na prośbę studentów indywidualnie z prowadzącym przedmiot i są to, np. zmiana miejsca (jeżeli jest ono niedostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami), terminu i czasu trwania egzaminu, formy egzaminu lub zaliczenia, np. z pisemnej na ustną, stacjonarnej na zdalną lub odwrotnie w zależności od konkretnej sytuacji studenta z niepełnosprawnością. Studenci mogą również uzyskać zgodę na rozłożenie sesji egzaminacyjnej w czasie lub w przypadku obszernego materiału mają możliwość zdawania go w częściach.

W wydzielonych pomieszczeniach Biblioteki Głównej UP, w strefie wolnej od barier architektonicznych, znajdują się stanowiska przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, m.in. stanowisko komputerowe ze specjalistycznym sprzętem i oprogramowaniem, stanowiska dla osób słabowidzących z ogólnodostępnym powiększalnikiem i sala szkoleniowa

(https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/jak-korzystac/#biblioteka_rownych_szans). Studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć na pomoc pracowników Biblioteki w korzystaniu z zasobów bibliotecznych. Biblioteka dysponuje dodatkowymi strefami do nauki indywidualnej przeznaczonymi dla osób z niepełnosprawnościami, w których znajdują się również 4 lampy antydepresyjne. W 2018 roku w budynku Biblioteki powstała sala aktywizacyjna dla osób z niepełnosprawnościami, w której studenci mogą skorzystać z urządzeń wspomagających. Kolejna sala aktywizacyjna powstała w roku 2021 w budynku Collegium Agronomicum przy ul. Akademickiej 15. (Za1_Cz1_05_03).

Nauczanie języków obcych w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie realizowane jest w formie dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zajęcia prowadzone są indywidualnie lub grupowo w zależności od potrzeby danego studenta. Forma materiałów dydaktycznych przystosowana jest do danego rodzaju niepełnosprawności, np.: możliwość nagrywania zajęć na dyktafon, materiały w wersji elektronicznej, możliwość skorzystania z dostępnych w wypożyczalni sprzętów (notebooki, dyktafony, powiększalnik). Studenci mogą również skorzystać z pomocy tłumacza języka migowego. Zajęcia odbywają się w salach wolnych od barier architektonicznych oraz w sali aktywizacji osób niepełnosprawnych.

W rozwoju społecznym, sportowym i artystycznym wspierają studentów pracownicy zaangażowani w funkcjonowanie Akademickiego Związku Sportowego oraz wielu agend kulturalnych działających w UP w Lublinie. Uniwersytet Przyrodniczy oferuje osobom z niepełnosprawnościami zajęcia sportowe, dostosowane do rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Studenci z niepełnosprawnościami uczestniczą w integracyjnych olimpiadach sportowych (np. Integracyjne Mistrzostwa Polski w Pływaniu i Lekkoatletyce) czy obozach edukacyjnych, także poza granicami kraju. Studium Wychowania Fizycznego i Sportu organizuje zajęcia sportowe poprawiające kondycję i aktywność studentów z niepełnosprawnością. Zajęcia w większości prowadzone są w formie indywidualnej i są to: gimnastyka korekcyjna odbywająca się w sali fitness lub gimnastycznej, ćwiczenia wzmacniające mięśnie posturalne – siłownia, pływanie oraz aqua aerobik – basen, ćwiczenia zwiększające wydolność oddechową (cardio) – sala aerobowa. Zajęcia sportowe odbywają się w dostosowanym dla osób z niepełnosprawnościami Centrum Kultury Fizycznej i Sportu UP w Lublinie (Za1_Cz1_05_03).

W 2021 r. Fundacja Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych FAZON przyznała Uniwersytetowi Przyrodniczemu w Lublinie wyróżnienie w dwóch kategoriach: INSTYTUCJA za „szczególną wrażliwość społeczną i promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia”, oraz PRZYJAZNA PRZESTRZEŃ za „przystosowanie projektowania uniwersalnego oraz najlepszych rozwiązań urbanistycznych oraz architektonicznych w zakresie dostosowania budynków i przestrzeni dla osób z niepełnosprawnością”. Zdaniem Kapituły Konkursowej „Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie na polu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami stanowi wzór godny naśladowania”.

Zakres i formy wspierania studentów w procesie uczenia się

Priorytetem Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie jest stworzenie studentom jak najlepszych warunków do zdobywania wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Wsparcie studentów w procesie uczenia się przybiera różne formy, uwzględniające zróżnicowane potrzeby studentów i adekwatne do zakładanych efektów uczenia się. Sprzyja ono nie tylko rozwojowi naukowemu, ale również społecznemu i zawodowemu studentów.

Pomoc naukowa i dydaktyczna realizowana jest przez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich w trybie konsultacji. Konsultacje prowadzone są regularnie przez nauczycieli akademickich w wymiarze nie mniejszym niż jedna godzina w tygodniu, a ich termin określany jest na początku każdego semestru i przedstawiany studentom podczas pierwszych zajęć, a także podawany do publicznej wiadomości na tablicach informacyjnych poszczególnych Instytutów i Katedr oraz na drzwiach gabinetów. Nauczyciele akademicy mogą także prowadzić konsultacje zdalnie, np. drogą elektroniczną. Konsultacje o charakterze indywidualnym, mające na celu wyjaśnienie trudniejszych

problemów związanych z treściami kształcenia, omawianie wyników oceny prac pisemnych, wskazywanie możliwości uzupełnienia niedociągnięć i braków w zakresie wiedzy i umiejętności mogą się odbywać również poza wyznaczonymi terminami, w miarę potrzeb zgłaszanych przez studentów. Ponadto studenci mogą zwrócić się o pomoc do Dziekana lub Prodziekana Wydziału Agrobiotechnologii, którzy ustalają własne godziny konsultacji w indywidualnych sprawach studentów.

Zagadnienia dotyczące procesu dydaktycznego omawiane są podczas spotkań Kolegium Dziekańskiego i studentów, organizowanych na początku roku akademickiego oraz sukcesywnie w miarę potrzeb w trakcie jego trwania, a także podczas organizowanych corocznie Dni Kierunku. Łącznikiem pomiędzy władzami Wydziału i studentami są opiekunowie lat oraz starostowie lat. Funkcję opiekuna powierza się adiunktom i innym nauczycielom akademickim prowadzącym zajęcia na kierunku, których obowiązkiem jest zorganizowanie w każdym semestrze spotkania ze studentami z danego roku (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#opiekunowie>). Wszelkie problemy rozwiązywane są wspólnie z opiekunem, a jeśli zachodzi potrzeba – z Prodziekanem odpowiedzialnym za dany kierunek. Prodziekan sprawujący nadzór nad kierunkiem jest w stałym kontakcie ze starostami roczników i na bieżąco rozwiązuje wszystkie problemy studentów. Należy także zaznaczyć, że pracownicy dziekanatu na bieżąco udzielają fachowej pomocy formalnej, a w sytuacjach, które przekraczają ich kompetencje, kierują do innych jednostek uczelnianych w pionie Prorektora ds. Studenckich i Dydaktyki.

Proces uczenia się studentów wspierają także pracownicy Biblioteki Głównej (BG), ułatwiając korzystanie z zasobów bibliotecznych i baz literatury dostępnej on-line. Studenci UP w Lublinie, w tym kierunku Turystyka i Rekreacja, mają szeroki dostęp do zasobów bibliotecznych, technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz pomocy dydaktycznych umożliwiających samokształcenie (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/zasoby/>). W Bibliotece uniwersyteckiej studenci mają stały dostęp do książek i czasopism krajowych i zagranicznych (w tym dostęp cyfrowy do wydawnictw). Ze względu na akademicki charakter Lublina, studenci mogą również korzystać z innych bibliotek uniwersyteckich, w tym Biblioteki Głównej UMCS i Politechniki Lubelskiej. W Bibliotece Głównej UP w Lublinie funkcjonuje:

- Wypożyczalnia, w której znajduje się 10 miejsc z komputerami stacjonarnymi z dostępem do zasobów on-line,
- Informatorium, w którym znajduje się 18 miejsc z komputerami z dostępem do stałego łącza internetowego, dodatkowo 10 – „w trybie laptop”,
- Czytelnia, zlokalizowana na dwóch piętrach budynku, w której są dostępne 168 miejsca, w tym 31 miejsc to stanowiska z komputerami stacjonarnymi z dostępem do zasobów on-line.

Ponadto w Czytelnii znajdują się 3 pokoje przeznaczone do pracy indywidualnej, 2 pokoje ze sprzętem multimedialnym do pracy w grupach oraz 3 kabiny akustyczne przystosowane do pracy 1-4 osób. W Bibliotece przygotowane zostały przyjazne strefy w Informatorium i Czytelnii z wygodnymi sofami, fotelami i pufami, a dla tych, którzy lubią uczyć się na świeżym powietrzu, istnieje możliwość skorzystania z zielonego tarasu i nauki na leżakach (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/oferta-biblioteka/>). Studenci mają możliwość korzystania z bezpłatnej sieci Wi-Fi w Bibliotece (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/wi-fi/>). Ułatwieniem dla użytkowników Biblioteki jest możliwość odebrania zamówionych książek poza godzinami jej pracy w księżkomacie lub samodzielny zwrot książek we wrzutni.

Władze UP w Lublinie i dyrektor Biblioteki dbają o bezpłatny dostęp do najnowszej literatury dla wszystkich studentów i pracowników m.in. w ramach uczestnictwa w konsorcjach. W Bibliotece Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie zgromadzono 387.762 pozycji, w tym: 24.7021 książek, 140.741 czasopism, 338 czasopism bieżących, 5.217 norm i opisów patentowych. Zasoby elektroniczne biblioteki składają się z 442.951 tytułów książek w formie elektronicznej; czasopisma w formie elektronicznej obejmują 13.923 tytułów. Biblioteka udostępnia również 58 baz danych oraz 1797 innych zasobów elektronicznych, na które składają się m.in. normy oraz patenty. Spośród powyższych to: 290 książek z zakresu Turystyki i Rekreacji (w różnych nakładach, od 1 do 69 sztuk), natomiast czasopisma naukowe stanowią 74 pozycji w czytelni i 14 w magazynie (Zal_Cz1_05_04), (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/zasoby/bazy-danych/>). Doskonałym narzędziem wsparcia

studentów w procesie uczenia jest całodobowy dostęp do wirtualnej czytelnicy z dowolnego miejsca przez platformę IBUK Libra (<https://up.lublin.pl/nauka/biblioteka/zasoby/bazy-danych/>). IBUK Libra zawiera bogaty zbiór publikacji specjalistycznych, naukowych, popularnonaukowych i beletrystycznych. Platforma ta umożliwia pracę z tekstem, zaznaczanie fragmentów, tworzenie notatek czy tagowanie.

Pracownicy Biblioteki organizują i przeprowadzają:

- projekty naukowe i popularnonaukowe promujące zasoby drukowane i elektroniczne dla nauczycieli akademickich oraz studentów,
- szkolenia z zakresu posługiwania się i wykorzystania baz danych (w szkoleniach stacjonarnych i on-line w 2022 roku uczestniczyło około 680 studentów),
- warsztaty podczas Lubelskiego Festiwalu Nauki,
- wydarzenia w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek.

Informacje dotyczące zasobów i wydarzeń organizowanych przez Bibliotekę zamieszczane są regularnie na stronie internetowej Biblioteki (<https://up.lublin.pl/blog/category/biblioteka/>), na profilach społecznościowych: Facebook (<https://www.facebook.com/bguplublin>) i Instagram (https://www.instagram.com/biblioteka_up_lublin/) oraz w czasopiśmie Aktualności UP w Lublinie. W celu ułatwienia dostępności do dorobku naukowego pracowników uczelni uruchomiono OpenUP – Otwarty Portal Wiedzy, System Informacji Naukowej UP w Lublinie (<https://open.up.lublin.pl/Uczelnia/Wyszukiwarka>).

Osoby prowadzące zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja posiadają dorobek naukowy i dydaktyczny w zakresie dyscyplin, których dotyczą prowadzone zajęcia. W latach 2018-2024 pracownicy omawianego kierunku opublikowali oni łącznie 430 prac z listy JCR, 245 publikacji bez IF, 6 prac w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych uwzględnionych w Web of Science oraz łącznie 169 monografii, rozdziałów w monografiach, redakcji monografii naukowych wieloautorskich, a także 4 patenty, 296 materiałów konferencyjnych oraz 84 publikacji popularnonaukowe (Zal_Cz1_01_02). Część tych opracowań wykorzystywana jest w procesie dydaktycznym i polecana studentom w celu rozszerzenia wiedzy w danym zakresie. Przykładowo pracownicy Katedry Turystyki i Rekreacji wydali kilka monografii, które są wykorzystywane przez studentów Turystyki i rekreacji w procesie realizacji zajęć z różnych przedmiotów:

- Mazurek Kusiak A., Kobyłka A., Różnice w postawach patriotycznych mieszkańców wsi tematycznych i pozostałych obszarów wiejskich, WUP, Lublin 2024, s. 1-142., ISBN 978-83-7259-433-4.
- Mazurek-Kusiak A., Kobyłka A., Korcz N., Ryszarda Ewa Bernacka R, Tradycja i kultura regionu Polski Wschodniej a przedsiębiorczość na obszarach wiejskich, WUP, Lublin 2023, s. 1-19, ISBN 978-83-7259-425-9.
- Mazurek-Kusiak A., Kobyłka A., Korcz N., Ryszarda Ewa Bernacka R, Przewodnik turystyczny po Wioskach Tematycznych Polski Wschodniej, WUP, Lublin 2023, s. 1-256, ISBN 978-83-7259-408-2.
- Mazurek-Kusiak A., Kobyłka A. Korcz N., Bernacka R., Tourist guide to thematic villages of Eastern Poland, WUP, Lublin 2023, s. 1-256, ISBN 978-83-7259-417-4.
- Mazurek-Kusiak A., Kobyłka A. Korcz N., Bernacka R., Reiseführer für thematische Dörfer in Ostpolen, WUP, Lublin 2023, s. 1-256, ISBN 978-83-7259-418-1.
- Mazurek-Kusiak A., Kobyłka A. Korcz N., Bernacka R., Turističnij putivnik po temičnih celah Shidnoji Pol'shi., WUP, Lublin 2023, s. 1-257, ISBN 978-83-7259-419-8.
- Rowiński R., Futa B., Świeciło A., Kowalska G., Tkaczyk P., Komor A., Kobyłka A., Aktualne Problemy Turystyki i Rekreacji. Tom I, Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2024. e-ISBN: 978-83-68026-19-1.

- Rowiński R., Hawlena J., Kowalska G., Kwiecińska-Poppe E., Możejko M., Domańska J., Koproń J., Zakrzewska I., Aktualne Problemy Turystyki i Rekreacji. Tom II, Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2024. e-ISBN: 978-83-68026-18-4.
- Hawlena J., Jalinik M., Kobyłka A., Komor A., Zarządzanie polskim rynkiem turystycznym w uwarunkowaniach pandemii COVID-19, Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”. Radom 2023, e-ISBN: 978-83-66550-71-1.
- Hawlena J., Mazurek-Kusiak A. K., Kowalska G., Dudek M., Luksusowa turystyka kolejowa w procesie ewolucyjnych przemian w transporcie. Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2022. e-ISBN 978-83-67033-54-1.
- Hawlena J., Mazurek-Kusiak A., Rowiński R., Kowalska G., Kobyłka A., Koproń J., Turystyka i rekreacja. Wybrane zagadnienia, Instytut Naukowo-Wydawniczy „Spatium”, Radom 2022. ISBN 978-83-67033-52-7.
- Mazurek-Kusiak A., Model zachowań konsumentów na rynku turystycznym, Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2020. ISBN: 978-83-66017-41-2.
- Mazurek-Kusiak A., Różnice w modelu zachowań turystów restytucyjnych oraz elastycznych, Instytut Naukowo Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2020. ISBN 978-83-665550-79-7.
- Sawicki B., Mazurek-Kusiak A., Agroturystyka w teorii i praktyce, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego WUP, Lublin 2010. ISBN: 978-83-7259-188-3.
- Kasztelan A., Hawlena J. (red.) Wybrane aspekty zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”. Radom 2020. ISBN: 978-83-66017-54-2.
- Hawlena J., Mazurek-Kusiak A., Korpoń J., Kobyłka A., Zarządzanie transportem w turystyce, Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2020. e-ISBN: 978-83-66550-36-0.
- Hawlena J., Dudek M., Kasztelan A.. Determinanty jakości w procesie świadczenia niskokosztowych pasażerskich usług lotniczych w Polsce. Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2019. e-ISBN: 978-83-66017-80-1.
- Kwiatkowski C., Harasim E., Hawlena J., Aktywność turystyczna - wybrane aspekty. Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”, Radom 2018. ISBN: 978-83-62805-54-9.
- Mazurek-Kusiak A, Finanse i uproszczona księgowość w przedsiębiorstwach turystycznych, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Lublin 2014. ISBN 978-83-7259-232-3.

Niektóre z tych publikacji dostępne są na stronie Wydawnictwa w otwartym dostępie, co ułatwia korzystanie z nich studentom.

Osoby prowadzące zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja opracowują też inne materiały dydaktyczne (skrypty, karty pracy), w tym udostępniane on-line (np. na Dysku Google, w Google Classroom, Teamsach).

Nauczyciele akademicki pokazują studentom jak stosować wiedzę teoretyczną w praktyce. Jednym z takich działań była realizacja projektu dydaktycznego pod kierownictwem dr Agaty Kobyłki (grudzień 2021 – grudzień 2022): „Wiosenna Akademia Zarządzania w Turystyce” – SONP/SP/514142/2021 dofinansowanego przez MEiN w ramach Programu „Społeczna odpowiedzialność nauki: Popularyzacja nauki i promocja sportu” (<https://up.lublin.pl/agrobio/wydzial/struktura-i-pracownicy/katedra-turystyki-i-rekreacji/projekt-sonp/wiosenna-akademia-zarządzania-w-turystyce/#informacje>). W zajęciach wzięło udział 58 studentek i studentów kierunków turystycznych z 23 Uczelni w Polsce. Wśród nich było także 5 studentów ocenianego kierunku turystyka i Rekreacja. W ciągu 12 tygodni Akademii uczestnicy brali udział on-line w trzech typach aktywności:

- Grze ekonomicznej: Branżowej Symulacji Biznesowej „Biuro Podróży” – narzędzie przeznaczone do nauki prowadzenia działalności gospodarczej oraz podstaw przedsiębiorczości. W ramach gry

Uczestnicy podejmują realne decyzje biznesowe zarządzając swoim wirtualnym przedsiębiorstwem,

- Cyklu praktycznych warsztatów,
- Cyklu wykładów „Współczesne metody zarządzania w teorii i praktyce”.

System opieki dydaktycznej i naukowej dopełniają bazy poszczególnych katedr. Studenci mają możliwość korzystania z bibliotek katedralnych, pracowni komputerowych, pracowni projektowych i laboratoriów. Studenci mają również stały i nieograniczony dostęp do komputerów i Internetu, mogą oni korzystać z pracowni ogólnouczelnianych (60 stanowisk). Dostępne są także hotspot w kompleksie dydaktycznym Agro II oraz budynku Biblioteki Głównej UP. Studenci mogą również korzystać z sieci internetowej w domach studenckich oraz z gniazd internetowych na korytarzach wszystkich budynków. Studentom będącym rodzicami proces uczenia się ułatwia żłobek dla dzieci pracowników, doktorantów i studentów Uczelni, zlokalizowany na terenie miasteczka akademickiego (www.zlobek.maluch.net).

Formy wsparcia krajowej i międzynarodowej mobilności studentów

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie oraz Wydział Agrobioinżynierii zapewniają szeroką ofertę mobilności studentów. Strategia w zakresie współpracy krajowej i zagranicznej zawierająca 10 celów strategicznych w tym zwiększanie mobilności studentów w ramach krajowych i międzynarodowych programów wymiany jest jedną z najważniejszych zawartych w aktualnej Strategii rozwoju Wydziału Agrobioinżynierii na lata 2021-2030 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wydzial/strategia-rozwoju/#strategia>). Na podstawie porozumienia zawartego między UP w Lublinie z krajowymi uczelniami partnerskimi w sprawie wymiennego kształcenia studentów Uczelnia realizuje program MostAR, w ramach którego studenci ocenianego kierunku mogą część studiów (jeden semestr lub rok) odbyć poza uczelnią macierzystą (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/mostar/>). Istnieje również możliwość studiowania wybranych przedmiotów w oparciu o istniejące programy studiów w wybranej przez siebie uczelni, czym program MostAR nawiązuje do europejskiego systemu kształcenia w ramach programu Erasmus. Studia mogą być wówczas realizowane w oparciu o indywidualny program składający się z przedmiotów wybranych z programu studiów uczelni partnerskiej. Studentom, którzy na uczelni partnerskiej nie mają możliwości osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się przewidzianych w programie studiów dla danego kierunku, stwarza się możliwość zrealizowania różnic programowych. Studenci korzystający z programu zachowują w tym czasie stypendium naukowe i pomoc materialną otrzymane na uczelni macierzystej, która dodatkowo opłaca stypendystom zakwaterowanie w domu studenckim uczelni przyjmującej w ramach wymiany. W UP w Lublinie został powołany Koordynator programu MostAR, którym jest kierownik Działu Organizacji i Toku Studiów. W latach 2017-2023 studenci Wydziału Agrobioinżynierii nie korzystali z wymiany MostAR, również żaden student z innej partnerskiej uczelni nie korzystał z tej wymiany. W czasie pandemii wymiana była znacznie ograniczona.

W podnoszeniu kompetencji studentów, ich rozwoju społecznym oraz zdobywaniu nowych doświadczeń zawodowych istotną rolę odgrywa mobilność zagraniczna. W strukturze Uczelni koordynacją i obsługą administracyjną mobilności studentów oraz pracowników dydaktycznych w ramach programów finansowanych przez Unię Europejską, jak i organizacją zagranicznych zawodowych praktyk studenckich, zajmuje się Biuro Mobilności Akademickiej (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/>). Program Erasmus+: „Szkolnictwo wyższe – Mobilność edukacyjna” stwarza studentom UP w Lublinie możliwość wyjazdu na część studiów za granicę. Studia odbywane w zagranicznej uczelni w ramach programu Erasmus+ są traktowane jako integralna część studiów w uczelni macierzystej. Uczelnia w ramach programu Erasmus+ podpisała umowy dwustronne z ponad 100 uczelniami, z którymi prowadzona jest wymiana studentów lub pracowników. W przypadku gdy instytucja zagraniczna, w której studenci chcieliby realizować pewien etap kształcenia, nie ma podpisanej umowy bilateralnej z UP w Lublinie, pracownicy Biura Mobilności Akademickiej starają się o podpisanie takiej umowy, w celu umożliwienia studentom wyjazdu.

W celu wspierania mobilności krajowej i międzynarodowej studentów organizowane są spotkania informacyjne na temat dostępnych możliwości w tym zakresie np. podczas Dni Kierunku lub Dni Kariery, a także innych wydarzeń ogólnouniwersyteckich. Informacje zamieszczone są na stronie internetowej Uczelni (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/>) i Wydziału (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#erasmus>). Informacje o programach umożliwiających podjęcie studiów studenci uzyskują poprzez stronę internetową Biura Mobilności Akademickiej, kontakt bezpośredni lub za pomocą poczty elektronicznej z pracownikami Biura, a także bezpośrednią informację przekazywaną przez wydziałowego Koordynatora. Informacje o rozpoczęciu rekrutacji na wyjazdy zagraniczne na część studiów pojawiają się na głównej stronie Uczelni (<https://up.lublin.pl/>). Na stronie Uczelni oraz Wydziału publikowane są również relacje studentów z wyjazdów w ramach programu Erasmus+ będące najlepszą formą zachęty i wsparcia dla potencjalnych uczestników programu (<https://up.lublin.pl/edukacja/erasmus/erasmus-student/#>; <https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#erasmus>).

O ostatecznym zakwalifikowaniu się studentów na studia wymienne decyduje, poza znajomością języka, również średnia ocen za cały okres studiów, a warunkami dodatkowymi są zaangażowanie kandydatów w działalność organizacyjną na Wydziale. Jest to jeden z elementów systemu motywacji studentów do osiągnięcia dobrych wyników w nauce i angażowania się w życie naukowe i społeczne Wydziału oraz Uczelni. Studenci kierunku są wspierani finansowo stypendiami oferowanymi w programie Erasmus+ na odbywanie za granicą praktyk zawodowych. Projekt Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, bezpośrednio powiązany z programem Erasmus+, jest istotnym elementem wsparcia zagranicznej mobilności studentów niepełnosprawnych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. W ramach tego programu studenci mogą ubiegać się o wsparcie finansowe. Dzięki temu mogą oni rozwijać swoje zainteresowania i umiejętności w środowisku międzynarodowym, mimo trudnej sytuacji osobistej. W latach 2017-2024 z mobilności międzynarodowej w ramach programu Erasmus+ skorzystało 37 osób z Wydziału Agrobiotechnologii, z czego 23 osoby w celu realizacji części studiów, zaś 14 w celu realizacji praktyk. Natomiast z ocenianego kierunku Turystyka i Rekreacja było to 25 osób (68% osób wyjeżdżających z Wydziału). Najwięcej wyjazdów odbyło się w roku akademickim 2022/23 (8) i 2023/2024 (9). W celu realizacji praktyk wyjechało 10 osób do Grecji i Hiszpanii. Studenci pracowali w hotelach lub resortach. Natomiast w celu realizacji części studiów wyjechało 15 osób, z czego 3 realizowały jeden z semestrów studiów za granicą (Chorwacja, Cypr, Turcja), a 12 krótkoterminową mobilność w ramach Blended Intensive Programmes – BIPs (Czechy, Litwa, Portugalia, Turcja i Włochy). (Zal_Cz1_07_02).

W trosce o rozwój kompetencji społecznych studentów, Uczelnia zabiega również o studentów z zagranicy, którzy chcieliby realizować część programu studiów w UP w Lublinie. W tym celu, dla przyjeżdżających, oferowane są bezpłatne zajęcia z języka polskiego, dostęp do siłowni, zajęć fitness i basenu, wsparcie ze strony studentów UP w ramach programu „Study Buddy”, organizacja spotkań integracyjnych np. Orientation Day, czy wycieczek po mieście z przewodnikiem. W celu realizacji części studiów w ramach programu Erasmus+ w latach 2019-2024 przyjechało na Wydział 27 studentów z zagranicznych uczelni partnerskich (Turcja, Włochy, Hiszpania, Portugalia), w tym studiujących w obszarze nauk ekonomicznych. W roku akademickim studia na Wydziale rozpocznie 15 zagranicznych studentów z Turcji, Grecji, Francji i Litwy. Przedmioty wybierane z kierunku Turystyka i Rekreacja oraz liczba studentów wybierających te przedmioty przedstawia (Zal_Cz1_08_01).

Formy wsparcia prowadzenia działalności naukowej oraz publikowania lub prezentacji jej wyników, jak również uczestniczenia w różnych formach komunikacji naukowej lub twórczości artystycznej

Studenci swoje zainteresowania i umiejętności mogą rozwijać w ramach działalności wszystkich kół naukowych funkcjonujących na uczelni (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/dzialalnosc-studencka/kola-naukowe/#wykaz>), w tym w 11 wydziałowych studenckich kołach naukowych (SKN): Agronomów, Analityków Środowiska, Biogeochemików, Biologii Molekularnej BioGen, Biotechnologów Roślin, Gospodarki Przestrzennej, Leśników, Mikrobiologów „Mikrobios”, Rachunkowości i Finansów, Turystyczno-Krajoznawcze, Transportu i Spedycji. Studenci zrzeszeni w

kołach naukowych rozwijają swoje zainteresowania pod okiem opiekuna koła naukowego, będącego pracownikiem naukowym Uczelni. Studenci ocenianego kierunku są głównie członkami SKN Turystyczno-Krajoznawczego, które działa przy Katedrze Turystyki i Rekreacji od 24.03.2006 roku. Od 2022 roku opiekunem Koła jest dr Agata Kobyłka, wcześniej była jego współopiekunem wraz z prof. dr hab. Bogusławem Sawickim i dr Sylwią Golian. (<https://up.lublin.pl/agrobio/studenckie-kolo-naukowe-turystyczno-krajoznawcze/>). Członkowie Koła prowadzą badania sondażowe (ankiety i wywiady) oraz prezentują wyniki swoich badań w formie posterów i referatów na ogólnopolskich oraz międzynarodowych konferencjach naukowych. W latach 2017-2024 członkowie SKNT Turystyczno-Krajoznawczego wygłosili 30 referatów i zaprezentowali 22 postery. Za część wystąpień i posterów zostali nagrodzeni (8) lub wyróżnieni (5). Członkowie Koła zostali także 13 razy nagrodzeni Studenckim Stypendium Marszałka Województwa Lubelskiego za swoje osiągnięcia naukowe. Studenckie Koła Naukowe są również zaangażowane w działalność mającą na celu promowanie Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Członkowie SKN Turystyczno-Krajoznawczego biorą udział w Dniach Otwartych, Lubelskim Festiwalu Nauki, wernisażach Bożonarodzeniowych. Członkowie Koła są także od 2018 roku zachęceni do pracy w komitetach naukowych konferencji (Forum Młodych Naukowców i Polish Scientific Conference NATURE). Studenci angażują się także w akcje charytatywne i działania edukacyjne. W Zał_Cz1_01_09 opisane zostały działania i osiągnięcia członków SKN Turystyczno-Krajoznawczego w latach 2017-2024.

Student może złożyć podanie o dofinansowanie udziału w konferencji naukowej (opłaty konferencyjne, noclegów i kosztów podróży) do Dziekana Wydziału i Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/dzialalnosc-studencka/kola-naukowe/#dofinansowanie>). Studenci mogą też bez ponoszenia opłat prezentować wyniki swoich badań w organizowanym przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie w semestrze letnim Międzynarodowym Sympozjum Studenckich Kół Naukowych, a następnie opublikować je w wydawanych monografiach pokonferencyjnych.

Członkowie Kół mogą także uzyskać dofinansowanie od Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki na swoją działalność. W 2023 roku (czerwiec-listopad) członkowie SKN Turystyczno-Krajoznawczego dostali dofinansowanie na realizację projektu „Przystosowanie obiektów muzealnych w Lublinie dla osób z niepełnosprawnościami” w konkursie dla studenckich kół naukowych działających na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie.

Biuro Rektora regularnie mailowo informuje opiekunów kół naukowych o projektach i konferencjach, w których mogą wziąć udział studenci z prośbą o przekazanie informacji.

Nauczyciele akademicy wspierają studentów w przygotowaniu i publikowaniu artykułów lub rozdziałów w monografiach. Publikacje studentów Turystyki i Rekreacji najczęściej powstają na podstawie badań wykonywanych w SKN Turystyczno-Krajoznawczym lub na podstawie badań służących realizacji prac dyplomowych. Lista publikacji studentów znajduje się w Zał_Cz1_08_02, a wśród nich jest 10 rozdziałów w monografiach, 1 artykuł oraz 25 doniesień konferencyjnych.

Praktyczne umiejętności studenci mogą poszerzać na zasadzie „wolontariatu”, uczestnicząc w zadaniach badawczych w ramach projektów NCN, ARiMR, MEN, WFOŚiGW, NCBiR oraz unijnych koordynowanych przez pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału. W ostatnich latach pracownicy Wydziału realizowali, bądź nadal realizują 31 projektów badawczych finansowanych ze źródeł zewnętrznych (Zał_Cz1_01_06) i niemal w każdy z nich zaangażowani byli studenci Wydziału. Oprócz projektów kierowanych przez pracowników Uczelni studenci mogą uczestniczyć w projektach zewnętrznych.

Na Wydziale Agrobiotechnologii prowadzone są wykłady otwarte w języku polskim oraz Open Seminar – wykłady w języku angielskim, w których uczestniczyć mogą studenci i pracownicy Uczelni. Rozwijają one zainteresowania i poszerzają horyzonty naukowe studentów. Wykłady w ramach cyklu Open Seminar prowadzone są od 2016 r., a prelegentami byli pracownicy UP w Lublinie oraz różnych instytucji naukowych z kraju i zagranicy (Zał_Cz1_07_03).

Formy wsparcia studentów we wchodzeniu na rynek pracy lub kontynuowaniu edukacji

Pracownicy Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego są odpowiedzialni za działania mające na celu ułatwienie startu zawodowego absolwentów oraz włączanie praktyków w proces kształcenia. Współpraca Wydziału z przedsiębiorcami umożliwia studentom odbywanie ciekawych staży zawodowych. Częścią Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego jest Biuro Karier (<https://bk.up.lublin.pl/>), które dba o rozwój i przygotowanie studentów i absolwentów do wejścia na rynek pracy. Aktywnie współpracuje z firmami oraz organizacjami i instytucjami rynku pracy. Pracownicy Biura organizują warsztaty i szkolenia przygotowujące studentów do wejścia na rynek pracy, prowadzą doradztwo zawodowe indywidualne i grupowe, pomagają określić predyspozycje zawodowe, uczą sporządzania CV, listu motywacyjnego czy właściwego przygotowania do rozmowy kwalifikacyjnej. Statutowymi zadaniami Biura Karier są m.in.

- nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z pracodawcami oferującymi miejsca praktyk, staży i pracy,
- gromadzenie informacji o przedsiębiorstwach działających w kraju,
- pozyskiwanie ofert pracy,
- monitorowanie zmian na rynku pracy,
- badanie losów zawodowych absolwentów i utrzymywanie kontaktów z absolwentami.

Biuro bierze udział w targach pracy organizowanych przez Miejski i Wojewódzki Urząd Pracy, oraz spotkaniach w Klubie Pracodawców funkcjonującym pod auspicjami Miejskiego Urzędu Pracy. Wraz z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Lublinie w ramach Lubelskiego Uniwersytetu Inspiracji Biuro organizuje spotkania z przedsiębiorcami. Biuro Karier prowadzi bazę danych studentów i absolwentów szukających pracy, współpracuje również z biurami karier z innych uczelni. Pracownicy Biura Karier przekazują informacje dedykowane studentom, w tym studentom kierunku Turystyka i Rekreacja drogą mailową, poprzez Wirtualny Dziekanat, jak również udostępniają je na stronie (<https://bk.up.lublin.pl/>).

Od 01.08.2018 do 31.10.2023 r. Biuro Karier realizowało projekt POWR.03.05.00-00-Z232/17 „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, Oś priorytetowa III. Szkolnictwo Wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych. Biuro realizowało działania projektowe zawarte w dwóch modułach: Moduł Podnoszenia kompetencji oraz Moduł Wsparcia świadczenia wysokiej jakości usług przez instytucje wspomagające studentów w rozpoczęciu aktywności zawodowej na rynku pracy. W ramach tego projektu w latach 2018-2024 (Za1_Cz1_08_03):

- z doradztwa indywidualnego skorzystało 58 studentów z Wydziału Agrobiotechnologii, w tym 9 studentów z kierunku Turystyka i Rekreacja,
- w spotkaniach z pracodawcami (panele z pracodawcami), które z powodu pandemii nie odbywały się w latach 2020 i 2021, uczestniczyło 327 studentów z Wydziału Agrobiotechnologii, w tym 55 z kierunku Turystyka i Rekreacja,
- w szkoleniach wzięło udział 14 studentów z kierunku Turystyka i Rekreacja.

Corocznie doradcy zawodowi Biura Karier są współorganizatorami ogólnopolskiego projektu „Gra o Karierę – Biuro Karier dla Ciebie”. Projekt obejmuje doradztwo zawodowe indywidualne oraz szkolenia grupowe z zakresu rynku pracy prowadzone przez doradców zawodowych Biura, jak również trenerów zewnętrznych i przedstawicieli publicznych służb zatrudnienia. Studenci kierunku Turystyka i Rekreacja mieli możliwość korzystania ze wszystkich form działalności Biura, w tym z bezpłatnych szkoleń: (1) Warsztaty efektywnej współpracy w zespole, (2) Warsztaty przygotowania biznesplanu, (3) Aktywni na rynku pracy, (4) Obsługa programu AutoCad, (5) Zajęcia praktyczne w zakresie budowania wizerunku i autoprezentacji w języku angielskim, (6) Warsztaty wiedzy o rynku pracy, (7) Wystąpienia publiczne, (8) Rozmowa rekrutacyjna po angielsku i wielu innych. Informacje o możliwości odbycia szkoleń pojawiają się regularnie na stronie internetowej Wydziału i Uczelni (<https://bk.up.lublin.pl/Bezplatne-szkolenia-i-warsztaty>)

W kwietniu 2021 roku została udostępniona użytkownikom nowoczesna platforma, MODUŁ KARIERA, łącząca studentów i absolwentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, pracodawców, a

także absolwentów innych uczelni. W skład platformy wchodzi strona internetowa: <https://bk.up.lublin.pl/> oraz PORTAL KARIERA. Znaleźć tam można m.in. aktualne oferty pracy i staży w kraju i zagranicą, oferty praktyk i wolontariatu, informacje o certyfikowanych szkoleniach i warsztatach, relacje z wydarzeń i aktualności dotyczące rozwoju zawodowego i sytuacji na rynku pracy. Każdy użytkownik ma możliwość założenia na PORTALU KARIERA swojego konta, dzięki czemu może skorzystać z bezpłatnego generatora CV oraz przygotować swój zawodowy profil na podstawie posiadanego doświadczenia, kompetencji, zainteresowań i preferowanych lokalizacji.

Dział Nauki, również w ramach projektu POWR.03.05.00-00-Z232/17 „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie” organizował dla studentów wyjazdy studyjne, które są niepowtarzalną okazją, aby poznać funkcjonowanie zakładów pracy oraz unikalną możliwość skonfrontowania posiadanej wiedzy teoretycznej z praktyką. W wizytach mogli wziąć udział studenci/studentki ostatnich 4 semestrów studiów licencjackich, inżynierskich, magisterskich (zarówno stacjonarnych i jak i niestacjonarnych), 76 studentów z ocenianego kierunku wzięło udział w 5 takich wyjazdach (Zal_Cz1_08_04).

Również osoby prowadzące zajęcia na kierunku Turystyka i Rekreacja wspierają studentów we wchodzeniu na rynek pracy. Dr Agata Kobyłka zorganizowała dla studentów kurs na wychowawcę wypoczynku dzieci i młodzieży 17-19.03.2023, który przeprowadził Eduker Ośrodek Wsparcia i Promocji Edukacji. Wzięło w nim udział 25 osób (głównie studentów z kierunku Turystyka i Rekreacja, ale też z kierunku Leśnictwo na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie oraz Turystyki i Rekreacji na UMCS).

Osoby z niepełnosprawnościami również mogą liczyć na wsparcie ze strony Uczelni we wchodzeniu na rynek pracy. Uczelnia popisała kilka porozumień o współpracy na rzecz osób z niepełnosprawnościami m.in. z fundacjami wspierającymi osoby z niepełnosprawnościami (np. HEROS) czy instytucjami państwowymi (np. PFRON). Dzięki tym porozumieniom wspólnie z tymi instytucjami organizowane są spotkania informacyjne dla osób z niepełnosprawnościami, gdzie mogą one uzyskać informacje dotyczące ścieżki kariery zawodowej. Osoby z niepełnosprawnościami mogą również korzystać z porad doradcy zawodowego zatrudnionego w Biurze Karier.

Formy wsparcia aktywności studentów: sportowej, artystycznej, organizacyjnej oraz w zakresie przedsiębiorczości

Uczelnia stwarza doskonałe warunki do rozwoju kultury fizycznej studentów oraz ich uczestnictwa w życiu kulturalnym, zapewniając zaplecze techniczne i pomieszczenia do organizacji spotkań oraz wsparcie finansowe agendy studenckich. W Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie funkcjonują akademickie organizacje studenckie, w których studenci mogą realizować swoje pasje, zainteresowania lub doskonalić swój talent w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych. Praca w Zarządach tych organizacji jest dodatkowo okazją do pogłębiania umiejętności organizacyjnych. Studenci Turystyki i Rekreacji są członkami wielu organizacji studenckich i sekcji sportowych.

Informacje o możliwościach działania w organizacjach studenckich na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie są prezentowane podczas Immatrykulacji wydziałowych na początku każdego roku akademickiego. Kandydaci i studenci mogą się zapoznać z członkami tych organizacji także podczas organizowanego co roku Dnia Otwartego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Informacje są również dostępne na stronie Uczelni (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/dzialalnosc-studencka/>), portalach społecznościowych organizacji oraz plakatach i ogłoszeniach w gablotach.

Aktywność sportowa. Studenci mogą się zrzęcać w Akademickim Związku Sportowym. Sekretarzem Zarządu Klubu Uczelnianego AZS UP jest była studentka turystyki i rekreacji. Uczelnia dysponuje nowoczesną bazą rekreacyjną i sportową, którą stanowi Centrum Kultury Fizycznej i Sportu oraz Stacja Dydaktyczno-Żeglarska w Rozpłuciu-Grabowie nad jeziorem Piaseczno. Centrum Kultury Fizycznej i Sportu umożliwia studentom dostęp do bazy sportowej: hali sportowej, pływalni, siłowni, sali ćwiczeń cardio, sali gimnastycznych (fitness), sali tanecznej i sportów walki, ścianki wspinaczkowej tenisa stołowego, kortu tenisowego oraz kajaków i żagliówek nad jeziorem Piaseczno (Zal_Cz1_08_05,

Zal_Cz1_05_02). Dostępność tych obiektów pozwala na prowadzenie różnorodnych zajęć sportowych w zakresie: nauczania i doskonalenia pływania, różnych form zajęć fitness o charakterze wytrzymałościowym, wzmacniającym lub prozdrowotnym, treningu funkcjonalnego, treningu oporowego oraz tradycyjnych gier zespołowych. W 2023 roku oddano do użytku Stację Badawczą i Ośrodek Dydaktyczno-Szkoleniowy Jeździectwa i Hipoterapii na Felinie, gdzie studenci mają możliwość korzystania z nowoczesnego hipodromu, krytej ujeżdżalni lub lonżownika oraz sali wykładowej na 60 osób. Ośrodek jest miejscem zarówno dla studentów i pracowników jak i przestrzenią do organizowania m.in. międzynarodowych zawodów czy innych wydarzeń jeździeckich (<https://up.lublin.pl/uslugi/osrodek-jezdziecki/>). Studentom, którzy chcieliby rozwijać się w wybranych przez siebie sportach, Klub Uczelniany Akademickiego Związku Sportowego UP w Lublinie oferuje udział w zajęciach sekcji sportowych: koszykówki, siatkówki, piłki nożnej, piłki ręcznej, lekkiej atletyki, pływania, judo, trójboju siłowego, ergometru wioślarskiego, badmintonu, rowerowej, tenisa stołowego, unihokeja, szachów, brydża sportowego (<https://up.lublin.pl/uslugi/centrum-kultury-fizycznej-i-sportu/zajecia-wychowania-fizycznego/#treningi>, <https://up.lublin.pl/edukacja/student/dzialalnosc-studencka/azs/nasze-sekcje/>). Udział w sekcjach pozwala na rozwijanie umiejętności ruchowych i motorycznych w zakresie danej dyscypliny, wyposaża w niezbędną wiedzę na temat wybranej dyscypliny, kształtuje kompetencje społeczne. Dzięki pracy w sekcji studenci nabywają także wiedzę na temat specyfiki wysiłku fizycznego w danym sporcie, rozumieją jego wpływ na organizm i zdrowie człowieka oraz znaczenie higienicznego trybu życia w zakresie wypoczynku, diety i odnowy. Poza treningami w kilkunastu sekcjach, rozgrywkami ligowymi, turniejami i zajęciami fakultatywnymi, studenci zrzeszeni w KU AZS UP mają także możliwość realizowania się w działalności organizacyjnej klubu, prowadząc różnego rodzaju imprezy sportowe zarówno na terenie naszego województwa, jak również ogólnopolskie. KU AZS uczestniczy również w Akademickich Mistrzostwach Województwa Lubelskiego będących ćwierćfinałami rozgrywek ogólnopolskich w poszczególnych dyscyplinach oraz Akademickich Mistrzostwach Polski, a także Ogólnopolskich Igrzyskach Studentów Pierwszego Roku, które zaczynają się od lokalnej imprezy dla studentów pierwszego roku – Uniwersjady Lubelskiej.

Aktywność artystyczna. Do artystycznych organizacji studenckich działających w UP w Lublinie należą:

- Zespół Pieśni i Tańca „Jawor”, który uczestniczy w krajowych i międzynarodowych festiwalach, organizuje koncerty dla społeczności akademickiej w Centrum Kongresowym UP w Lublinie (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/dzialalnosc-studencka/jawor/>),
- Chór Akademicki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, który 20 maja 2023 r. obchodził Jubileusz 70-lecia, uczestniczy w licznych koncertach i konkursach (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/dzialalnosc-studencka/chor/>),
- Studencka Akademia Fotograficzna „Szafir” Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, zrzeszającą osoby zainteresowane tematyką fotografii, a szczególnie fotografią cyfrową i nowymi mediami (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/dzialalnosc-studencka/saf/>).

Artystyczne organizacje studenckie oferują zajęcia na różnym poziomie zaawansowania – najlepsi występują w kraju i za granicą. Studenci mogą także prezentować swoje rękodzieło i prace artystyczne podczas kiermaszy świątecznych np. studentki Turystyki i Rekreacji oraz członkowie SKN Turystyczno-Krajoznawczego prezentowali ozdoby i prezenty świąteczne podczas kiermaszu organizowanego w ramach Świątecznego Spotkania Akademickiego (15.12.2023 r.). W ramach Dnia Otwartego UP w Lublinie RUSS zorganizowało „Zieloną scenę UP w Lublinie”, która pozwoliła poznać talenty muzyczne naszych studentów (7.03.2024 r.).

Aktywność organizacyjna. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie zapewnia studentom możliwość angażowania się w zarządzanie Uczelnią i jej prawidłowe funkcjonowanie. Samorząd studencki działa zgodnie z regulaminem (<https://up.lublin.pl/bip/regulamin/regulamin-samorzadu-studenckiego-up/>). Ustalanie programu studiów wymaga zasięgnięcia opinii samorządu studenckiego. Przewodniczący samorządu studenckiego jest członkiem Rady Uczelni, która monitoruje zarządzanie uczelnią. Senat, poza Radą Uczelni, jest drugim głównym organem kolegialnym Uczelni, a 20% jego członków stanowią studenci i doktoranci. Powołanie Prorektora ds. Studenckich i Dydaktyki, do którego zakresu

obowiązków należą sprawy studenckie, wymaga uzgodnienia z samorządem studenckim. Trzej przedstawiciele studentów wskazanych przez samorząd studencki wchodzi w skład Kolegium Wydziału, do kompetencji którego należy m.in. ustalanie kierunków działalności dydaktycznej, opiniowanie wniosków o powołanie Dziekanów i Prodziekanów czy wniosków o utworzenie nowych kierunków. Studenci wchodzi również w skład Komisji Wyborczej Uczelni, a wraz z doktorantami stanowią nie mniej niż 20% Kolegium Elektorów Uczelni. W sprawach dyscyplinarnych dotyczących nauczycieli akademickich Senat powołuje Komisję Dyscyplinarną dla nauczycieli akademickich, w skład której wchodzi przedstawiciele samorządu studenckiego, a ich kadencja trwa dwa lata.

Studenci mogą brać udział w pracach Rady Uczelnianej Samorządu Studenckiego UP w Lublinie. W roku akademickim 2023/2024 RUSS zorganizował lub współorganizował wydarzenia o różnym charakterze m.in. (<https://www.facebook.com/russ.up.lublin/>):

- Turniej „Nauczyciele kontra studenci” (29.05.2024 r.) wraz z KU AZS UP Lublin,
- Warsztaty Kyno-logiczni z pierwszej pomocy przedweterynaryjnej dla zwierząt wraz z IVSA Lublin i UP w Lublinie (16.05.2024 r.),
- XXI Ogólnopolski Tydzień Bibliotek „Biblioteka-miejsce na czasie” wraz z Biblioteką Główną UP w Lublinie (8-15.05.2024 r.),
- Krwawy Wtorek wraz z RCKiK Lublin (16.04.2024 r.),
- Akcję Rejestracji Potencjalnych Dawców Szpiku razem z Fundacją DKMS (15-19.04.204 r.),
- Dzień Gier (19.03.2024 r.),
- Dzień Otwarty Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (7.03.2024 r.),
- Zbiórkę świąteczną dla Domu Dziecka „Oficyna” w Woli Gałązowskiej (11-18.12.2023 r.),
- Zbiórkę darów dla podopiecznych Leśnego Przytuliska (20-27.11.2024 r.).

Studenci są włączani również we współorganizowanie i prowadzenie największych, cyklicznych przedsięwzięć popularno-naukowych Lubelszczyzny – Nocy Uniwersytetów i Lubelskiego Festiwalu Nauki oraz kulturalnych – Feliniady, Tygodnia Kultury Studenckiej czy Lubelskich Dni Kultury Studenckiej Lublinalia organizowanych z innymi uczelniami Lublina.

Studenckie koła naukowe przygotowują również stoiska w ramach wydarzeń organizowanych przez Uczelnię. Członkowie SKN Turystyczno-Krajoznawczego przygotowało stoisko na targi „Grunt to pole do działania” (12.12.2023) oraz Dni Otwarte Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (Zal_Cz1_01_09). Przygotowanie i obsługa stoiska rozwijają umiejętności komunikacyjne, negocjacyjne oraz prezentacyjne. Członkowie kół uczą się, jak skutecznie przedstawiać swoje projekty i zainteresowania innym osobom. Organizacja i zarządzanie stoiskiem to cenne doświadczenie w zakresie planowania, logistyki i koordynacji działań. Te umiejętności są niezwykle przydatne na rynku pracy.

Aktywność w zakresie przedsiębiorczości. Wsparcie dla studentów w zakresie przedsiębiorczości i doradztwa zawodowego organizuje Biuro Karier UP w Lublinie (<https://bk.up.lublin.pl/>) i jest nim obszerna oferta szkoleń, warsztatów, targów pracy, spotkań z pracodawcami oraz indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym (Zal_Cz1_08_03). Studenci mogą zgłaszać projekty w ramach Akademickiego Budżetu Partycypacyjnego Związku Uczelni Lubelskich, dzięki czemu rozwijają umiejętności zarządzania projektami, pracy zespołowej i komunikacji (<https://4zul.pl/akademicki-budzet-partycypacyjny/>).

Inne organizacje, w których mogą się zreszcać studenci to: Duszpasterstwo Akademickie (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/dzialalnosc-studencka/duszpasterstwo-akademickie/>).

System motywowania studentów do osiągnięcia lepszych wyników w nauce i działalności naukowej oraz sposoby wsparcia studentów wybitnych

System motywowania studentów w UP w Lublinie jest różnorodny i składa się m.in. ze stypendiów za wyniki w nauce, zachęcania studentów do prac w kołach naukowych (zwłaszcza w SKN Turystyczno-Krajoznawczym) oraz umożliwienia uczestnictwa w realizacji badań naukowych w

jednostkach. Należy podkreślić, że formą motywowania studentów do osiągnięcia lepszych wyników w nauce oraz działalności naukowej jest możliwość prezentowania własnych badań na konferencjach studenckich organizowanych przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, a także stworzenie możliwości uczestniczenia w konferencjach i sejmikach poza macierzystą Uczelnią. Wyjazdy na konferencje studentów, którzy opracowali referaty, wystąpienia lub postery, są prawie w całości finansowane ze środków Wydziału Agrobiotechnologii lub UP w Lublinie.

Studenci kształcący się na kierunku Turystyka i Rekreacja mają możliwość indywidualnej organizacji studiów (IOS) określoną w Regulaminie studiów UP w Lublinie w §18 (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2022/01/regulamin-studiow-od-1.10.24.pdf>). Ubiegać się o IOS mogą m.in. studenci wyróżniający się w działalności samorządowej, kulturalnej lub sportowej, studium na dwóch lub więcej kierunkach studiów, odbywający część studiów w innych uczelniach krajowych lub zagranicznych, studentki w ciąży oraz studenci będący rodzicami. Studenci UP w Lublinie mają szeroką ofertę wsparcia materialnego umożliwiającego im łatwiejsze funkcjonowanie w społeczności akademickiej i skoncentrowanie się na nauce. W ramach środków funduszu stypendialnego studenci mogą ubiegać się o pomoc materialną w formie różnego rodzaju stypendiów socjalnych i zapomóg. Szczegółowe informacje prezentowane są na stronie Uczelni (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/stypendia/>). O stypendium Rektora może ubiegać się student, który uzyskał za poprzedni rok studiów średnią ocen nie niższą niż 4,0 lub posiada osiągnięcia naukowe i uzyskał w tej kategorii co najmniej 40 punktów lub posiada osiągnięcia artystyczne i uzyskał w tej kategorii co najmniej 40 punktów, lub posiada osiągnięcia sportowe we współzawodnictwie co najmniej na poziomie krajowym i uzyskał w tej kategorii co najmniej 40 punktów oraz został wpisany na kolejny rok studiów i uzyskał wszystkie zaliczenia i egzaminy z przedmiotów objętych programem studiów w terminach określonych w regulaminie studiów. Stypendium może pobierać nie więcej niż 10% studentów danego kierunku studiów (https://up.lublin.pl/edukacja/student/stypendia/#stypendium_rektora). Działania te sprzyjają osiągnięciu zakładanych efektów uczenia się, zdobywaniu umiejętności badawczych oraz wchodzeniu na rynek pracy. W latach 2019-2024 stypendium Rektora przyznano studentom kierunku Turystyka i Rekreacja 90-krotnie (Zal_Cz1_02_05).

Bardzo zdolni studenci zamieszkujących na terenie Gminy Lublin mogą starać się o stypendium ufundowane przez Prezydenta Miasta Lublin w ramach „Miejskiego programu stypendialnego dla studentów i doktorantów” określonego Uchwałą nr 340/IX/2019 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2019 r. w sprawie zasad udzielania pomocy materialnej w formie stypendiów naukowych dla wybitnie uzdolnionych studentów oraz doktorantów. Tryb przyznawania stypendiów określa regulamin, który jest załącznikiem do uchwały Rady Miejskiej (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z 2019 r. poz. 5224). Studenci zamieszkali lub studium w województwie lubelskim mogą również ubiegać się o stypendium Marszałka Województwa Lubelskiego. Zasady przyznawania Studenckich Stypendiów Marszałka Województwa Lubelskiego reguluje uchwała nr XXX/471/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 25 października 2021 r. w sprawie pomocy materialnej przyznawanej w formie stypendiów. W latach 2019-2024 Studenckie Stypendium Marszałka Województwa Lubelskiego przyznano 13-krotnie studentom Turystyki i Rekreacji (Zal_Cz1_01_09). Ponadto wybitnie uzdolnieni studenci UP mogą starać się o stypendium Ministra Edukacji i Nauki za wybitne osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe.

W obszarze wspierania motywacji studentów wymienić należy również możliwość zdobycia Dyplomu Wyróżniającego się Absolwenta Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. W latach 2018-2024 z kierunku Turystyka i Rekreacja taki dyplom otrzymało 41 studentów. Studenci mogą także otrzymać dyplom za wyróżniającą się pracę dyplomową. W latach 2018-2024 trzech studentów otrzymało takie wyróżnienie (Zal_Cz1_08_06). Studenci mogą również ubiegać się o nagrodę dla najwybitniejszych studentów Związku Uczelni Lubelskich. W roku 2022 taką nagrodę za całokształt osiągnięć, w tym pracę magisterską, otrzymała jedna ze studentek Wydziału Agrobiotechnologii. Konkursy na najlepsze prace magisterskie organizowane są także przez inne podmioty. Studentka kierunku Turystyka i Rekreacja Anna Mazurek w 2022 roku uzyskała wyróżnienie w konkursie na najlepszą pracę magisterską „Teraz Polska Turystyka”, który był organizowany przez Polską Organizację

Turystyczną ze wsparciem Ministerstwo Sportu i Turystyki i dyplom Fundacji Polskiego Godła Promocyjnego za pracę pt. „Możliwości rozwoju turystyki przyrodniczej na terenie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego” (promotorka: dr Agata Kobyłka).

Sposoby informowania studentów o systemie wsparcia, w tym pomocy materialnej

Wszelkie informacje dostępne są w Dziekanacie, w Dziale Organizacji i Toku Studiów (a w nim w Biurze Stypendiów Studenckich), Dziale Rekrutacji i Promocji, Dziale Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego, Biurze Mobilności Akademickiej, Biurze ds. Osób z Niepełnosprawnościami oraz na stronie internetowej <https://up.lublin.pl/>. Podstawowe informacje dotyczące systemu wsparcia przekazywane są studentom na początku roku akademickiego przez opiekunów poszczególnych lat. Dużą rolę w akcji informacyjnej dla studentów I roku odgrywa Samorząd Studencki. Wiele informacji dotyczących form kształcenia, wsparcia psychologicznego czy regulamin studiów dostępnych jest na stronie internetowej Uczelni (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/>).

Szczegółowe informacje dotyczące systemu wsparcia materialnego są upubliczniane na stronie internetowej UP w Lublinie w zakładce Edukacja/Student/Stypendia (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/stypendia/>). UP w Lublinie, poszczególne Wydziały, Samorząd Studencki i organizacje studenckie mają swoje profile na portalu społecznościowym Facebook, za pomocą którego w szybki sposób rozpowszechniane są stosowne informacje adresowane do studentów. Informacje dotyczące bezpośrednio danego studenta, w tym związane z pomocą materialną, przekazywane są drogą e-mailową, za pomocą systemu Wirtualny Dziekanat, a także listownie za pomocą poczty tradycyjnej.

Sposoby rozstrzygnięcia skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów oraz ich skuteczność

Studentom przysługuje prawo do składania skarg i wniosków w sprawach związanych z organizacją i przebiegiem procesu kształcenia, obsługą administracyjną studentów oraz w innych kwestiach bezpośrednio lub pośrednio dotyczących studentów. Pierwszą osobą, do której mogą zwrócić się studenci danego rocznika z wnioskiem lub skargą, jest opiekun roku. Skargi i wnioski w formie pisemnej studenci mogą składać za pośrednictwem dziekanatu do Dziekana Wydziału Agrobiotechnologii lub odpowiedniego Prodziekana podejmującego działania w ramach upoważnienia udzielonego przez Dziekana. Organem jednoosobowym lub osobami uprawnionymi do rozpatrywania skarg i wniosków wnoszonych przez studentów w zakresie swoich kompetencji są odpowiednio: Rektor, Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki, Dziekan, Prodziekan. Studenci składają skargi i wnioski odpowiednio w Biurze Rektora, Sekretariacie Prorektora ds. Studenckich i Dydaktyki lub Dziekanacie. Pracownicy przyjmujący zgłoszenia są odpowiedzialni za prawidłowe wprowadzenie zgłoszenia do ewidencji i przestrzegania terminów ich rozpatrywania. Rejestr skarg i wniosków obejmuje numer sprawy, istotę sprawy, podjęte działania. Skargę lub wniosek skierowany niezgodnie z właściwością rzeczową organu jednoosobowego lub osób uprawnionych do rozpatrywania skarg i wniosków należy przekazać nie później niż w terminie 7 dni od daty wpływu właściwej stronie, zawiadamiając równocześnie studentów o tym fakcie. Skargi, wnioski i zgłoszenia sytuacji konfliktowych powinny być szczegółowo uzasadnione. W przypadku wątpliwości co do ich treści lub konieczności złożenia dodatkowych wyjaśnień i uzupełnień wzywa się studentów w terminie 7 dni od dnia otrzymania skargi lub wniosku. Wezwanie powinno zawierać pouczenie, że nieusunięcie braków spowoduje pozostawienie skargi lub wniosku bez rozpoznania. Studentom przysługuje prawo odwołania od decyzji Dziekana do Rektora za pośrednictwem Dziekana. Jeżeli Dziekan, który wydał decyzję uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, może wydać nową decyzję, w której zmieni lub uchyli zaskarżoną decyzję. Odwołanie wraz z aktami sprawy przekazywane są do Rektora za pośrednictwem Biura Organizacji i Toku Studiów podlegającemu Prorektorowi ds. Studenckich i Dydaktyki. Decyzja Rektora jest ostateczna. W Uczelni funkcjonuje Komisja Dyscyplinarna dla studentów, która rozstrzyga spory i rozpatruje skargi zgłaszane przez studentów.

Szczegółowe zasady rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów zawiera Zarządzenie nr 52 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 25 maja 2021 r. w sprawie zasad składania oraz rozpatrywania skarg i wniosków wnoszonych przez studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2021/05/z-52-2021.pdf>). Na Wydziale obowiązuje zgodny z tym Zarządzeniem sposób przyjmowania wniosków i skarg określony procedurą WA-A6 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2022/11/WA-A6-Procedura-przyjmowania-skarg-i-wnioskow.pdf>).

Zakres, poziom i skuteczność systemu obsługi administracyjnej studentów, w tym kwalifikacje kadry wspierającej proces kształcenia

Studentom zapewnia się skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną w Dziekanacie, Dziale Organizacji i Toku Studiów (w tym Biurze Stypendiów Socjalnych) oraz Biurze Mobilności Akademickiej.

Wydział Agrobioinżynierii zapewnia obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów. W strukturze funkcjonowania Wydziału jednostką nadrzędną jest Dziekan, następnie Prodziekan. W ramach funkcjonowania dziekanatu (<https://up.lublin.pl/agrobio/dzieskanat/>) prowadzona jest skuteczna i kompetentna obsługa administracyjna studentów. Informacje dotyczące programu kształcenia i procedur toku studiów kierunku są zamieszczane i sukcesywnie uzupełniane w systemie Bazus (w Wirtualnym Dziekanacie) i na stronach internetowych Wydziału. Dokumentacja dostępna jest również w aktach dziekanatu.

Zespół dziekanatu zajmuje się obsługą administracyjną studentów w zakresie: toku studiów, spraw socjalnych, dydaktyki, praktyk, jakości i akredytacji. Poszczególni pracownicy dziekanatu Wydziału Agrobioinżynierii obsługują przypisane im kierunki studiów, przy czym jeden pracownik dziekanatu obsługuje trzy kierunki studiów. Dziekanat zlokalizowany jest w budynku Rektoratu przy ul. Akademickiej 13. Dziekanat przyjmuje studentów od poniedziałku do piątku, z wyjątkiem środy, w godzinach 11-14, które zostały ustalone w porozumieniu z Samorządem Studenckim i podane do wiadomości studentów. Poza tym pracownicy dziekanatu są dostępni pod wskazanymi dla kierunków studiów numerami telefonu w godzinach pracy. W każdą zjazdową sobotę i podczas sesji egzaminacyjnej w godzinach 9-13 pełniony jest dyżur w celu obsługi studentów studiów niestacjonarnych. Kontakt z dziekanatem może się również odbywać za pomocą poczty e-mail pod adresem: dzieskanat.agbioinz@up.lublin.pl.

Oprócz obsługi formalnej procesu dydaktycznego Dziekanat m.in. uaktualnia legitymacje studenckie, sporządza wyciąg z przebiegu studiów na prośbę studentów i absolwentów, przygotowuje dokumentację do egzaminów dyplomowych, sporządza i wydaje dyplomy ukończenia studiów.

Oprócz obsługi bezpośredniej, telefonicznej i e-mailowej informacje dla studentów są zamieszczane na stronie Uczelni:

- w zakładce Edukacja – Student (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/>) – Aktualności, Wirtualny Dziekanat, Sprawy organizacyjne, Regulamin studiów, Kształcenie zdalne, Działalność studencka, Osoby z niepełnosprawnością, Biuro Karier, Praktyki obowiązkowe, Staże, Stypendia, Akademiki, Ubezpieczenia NNW, Wsparcie psychologiczne, Polityka antymobingowa, System antyplagiacyjny,
- w zakładce Wydziały – Wydział Agrobioinżynierii – Kształcenie (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/>) – Jakość kształcenia, Rozkład zajęć, Plany studiów, Karty kierunków, Efekty uczenia się, Organizacja roku akademickiego, Egzamin dyplomowy, Procedury, Koła naukowe, Wydziałowy Samorząd Studentów, Opiekunowie roku, Erasmus+, Wzory dokumentów.

Ważny element obsługi studenta stanowi także obsługa administracyjna w katedrach i zakładach, głównie w zakresie kontaktu z nauczycielami, udzielania informacji o konsultacjach, wsparcia organizacyjnego w zakresie realizowanego w jednostkach procesu dydaktycznego.

Studenci i absolwenci wyrażają opinie na temat obsługi administracyjnej wypełniając ankiety. Należy podkreślić, że respondenci regularnie wskazują w ankietach na wysokie kompetencje, przychylność i miłą obsługę pracowników administracyjnych (pracowników Dziekanatu, Biblioteki, Działu Organizacji i Toku Studiów, Biura Mobilności Akademickiej). Informacje uzyskane z ankiet są analizowane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, a raport oraz wnioski są przedstawiane podczas posiedzenia Kolegium Wydziału. Wnioski z raportu służą do doskonalenia jakości pracy administracji.

Podnoszenie kwalifikacji kadry administracyjnej, w tym pracowników dziekanatu, poprzez organizowanie bezpłatnych szkoleń realizowane jest w ramach projektu POWR.03.05.00-00-Z232/17 „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, Oś priorytetowa III. Szkolnictwo Wyższe dla gospodarki i rozwoju (Zal_Cz1_04_04).

Działania informacyjne i edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa studentów, przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy, zasady reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomoc jej ofiarom

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie przeciwdziała zachowaniom mającym charakter mobbingu i molestowania seksualnego. Szczegółowe zasady postępowania, procedury oraz funkcjonowanie i tryb pracy Pełnomocnika Rektora ds. bezpieczeństwa osobistego pracowników, studentów i doktorantów, Komisji Antymobbingowej zostały określone w zarządzeniu nr 1/2021 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 11 stycznia 2021 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu przeciwdziałania mobbingowi i molestowaniu seksualnemu w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie (<https://up.lublin.pl/files/biurorektora/2021/001/1.pdf>). Zgodnie z tym dokumentem zgłoszenia zdarzeń mających charakter mobbingu, molestowania seksualnego powinny być kierowane do Pełnomocnika Rektora ds. bezpieczeństwa osobistego pracowników, studentów i doktorantów. Szczegółowe zasady postępowania opisane są w Regulaminie stanowiącym załącznik do Zarządzenia nr 1/2021 (https://bip.up.lublin.pl/files/biurorektora/2021/001/zal_nr_1.pdf). Regulamin dostępny jest również w zakładce Edukacja/Student/Polityka antymobbingowa (<https://up.lublin.pl/pelnomocnik-rektora-dbo/>). Dodatkowo od 5 sierpnia 2024 r. obowiązuje na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie Zarządzenie Nr 70/2024 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/08/Zarządzenie-70-2024-1.pdf>) w sprawie weryfikacji przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie osób w związku z przeciwdziałaniem zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochroną małoletnich. Zarządzenie to ma na celu przeciwdziałanie w Uczelni zagrożeniom na tle seksualnym wobec małoletnich. Skuteczność działań w tym zakresie ma zapewnić weryfikacja osób mających kontakt z małoletnimi przed nawiązaniem z nimi stosunku pracy lub przed dopuszczeniem do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub z opieką nad nimi. Weryfikacji dokonują uprawnieni pracownicy Uczelni w Rejestrze z dostępem ograniczonym – za pośrednictwem konta instytucjonalnego Uczelni założonego w systemie teleinformatycznym na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości <https://rps.ms.gov.pl/pl-PL/Public#/> lub w rejestrze jawnym – Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.

Na Wydziale, w razie zaistnienia konfliktu między studentami a kadrą prowadzącą lub obsługującą kształcenie, jak również dyskryminacji, przemocy i innych sytuacji konfliktowych, studenci osobiście lub za pośrednictwem starostów roku lub Rady Samorządu Studenckiego mogą poinformować opiekunów roku. Zasady postępowania w takich sytuacjach zostały określone w procedurze z 14.02.2023 R. „Zasady reagowania na konflikty, dyskryminację i przemoc oraz zagrożenia

lub naruszenia bezpieczeństwa” (WA-A8) (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#procedury>). Opiekunowie roku podejmują próbę rozwiązania sytuacji konfliktowej w drodze rozmowy ze stronami sporu, a także z ewentualnymi świadkami sytuacji konfliktowych. W przypadku, gdy takie działania są niewystarczające, opiekun roku może powiadomić o zaistniałej sytuacji Prodziekana Wydziału Agrobioinżynierii. Prodziekan podejmuje działania mające na celu rozwiązanie konfliktu. Jeżeli sytuacja konfliktowa występuje na linii student-opiekun roku, student osobiście lub za pośrednictwem starosty roku lub Rady Samorządu Studenckiego może powiadomić o sytuacji Prodziekana Wydziału Agrobioinżynierii. Na Wydziale Agrobioinżynierii stosowane są następujące sposoby rozwiązywania konfliktów: przeprowadzenie indywidualnej rozmowy z zainteresowanymi stronami, przeprowadzenie mediacji pomiędzy stronami sporu, przeprowadzenie rozmowy ze studentami całej grupy studenckiej, której dotyczy przedmiotowy konflikt (ze wszystkimi pracownikami), jeśli jest to wskazane ze względu na przedmiot sporu. We wszystkich przypadkach konfliktowych podejmowana jest próba rozwiązania sytuacji w drodze polubownej. W drodze działań naprawczych podejmuje się działania w celu uniknięcia konfliktu w przyszłości. W przypadku, kiedy nie nastąpi rozwiązanie konfliktu, Prodziekan lub Dziekan Wydziału Agrobioinżynierii informuje o tym Prorektora ds. Studenckich i Dydaktyki, który rozstrzyga także sprawy dotyczące nienależytego wykonania zadań przez władze dziekańskie.

Do obowiązku osób prowadzących zajęcia należy reagowanie na przejawy przemocy, agresji lub dyskryminacji poprzez nakłanianie do zaprzestania podejmowanych działań oraz zgłaszanie Dziekanowi Wydziału zauważonych, niepokojących zachowań zagrażających lub naruszających bezpieczeństwo, zdrowie lub życie. Na stronie internetowej Uczelni udostępnia się odpowiednie informacje dotyczące sposobów pomocy ofiarom konfliktów, dyskryminacji i przemocy oraz zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa (<https://up.lublin.pl/pelnomocnik-rektora-dbo/>). Ponadto działania informacyjne polegają również na przekazaniu informacji na spotkaniu inauguracyjnym studentów I roku kierunków prowadzonych na Wydziale oraz spotkaniach opiekunów roku z poszczególnymi rocznikami studentów.

Studenci mają możliwość skorzystania z indywidualnych, bezpłatnych konsultacji z psychologiem (<https://up.lublin.pl/osoby-z-niepelnosprawnoscia/porady/>). Po poradę i pomoc można umówić się drogą mailową lub telefonicznie. Studenci mogą także skorzystać ze wsparcia w Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, które świadczy bezpłatną pomoc psychologiczną, pedagogiczną, terapeutyczną, prawną, socjalną i interwencyjną mieszkańcom miasta Lublina pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. A także punktu Interwencyjno-Konsultacyjnego. Studenci i pracownicy posiadający orzeczenie o niepełnosprawności mogą skorzystać z porad prawnych (https://up.lublin.pl/osoby-z-niepelnosprawnoscia/porady/#porady_prawne).

W celu realizacji polityki bezpieczeństwa przez Wydział organizowane są szkolenia BHP. Studenci są zobowiązani odbyć szkolenia: BHP oraz ochrony własności intelektualnej.

Wsparcie osobom z niepełnosprawnościami zapewnia Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami. Samorząd Studencki szkoli nowych studentów z zakresu przysługujących im praw. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie wdrożył system ochrony danych osobowych, powołany został Inspektor Ochrony Danych.

Współpraca z samorządem studenckim i organizacjami studenckimi

Współpraca z Samorządem Studentów i organizacjami studenckimi jest wielopłaszczyznowa, różnorodna i ścisła. Dziekan powołuje dla każdego rocznika studiów opiekuna roku, wybierając go spośród nauczycieli akademickich (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#opiekunowie>, zakładka Opiekunowie roku). Jego funkcja polega przede wszystkim na ułatwianiu studentom funkcjonowania w środowisku akademickim, wspomaganie w rozwiązywaniu problemów związanych z przebiegiem studiów, sprawami bytowymi i socjalnymi studentów. Opiekun roku organizuje wybory starosty roku – osoby zaangażowanej w organizację przebiegu studiów i życia studenckiego danego rocznika, reprezentującej stanowisko studentów w kwestiach wymagających interwencji władz Wydziału. Informacje na temat praw i obowiązków studentów zgodnie ze Statutem UP w Lublinie oraz

Regulaminem studiów UP w Lublinie są przekazywane studentom I roku przez opiekunów na początku nowego roku akademickiego.

Na każdym z siedmiu Wydziałów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie znajduje się Samorząd Wydziałowy, który działa w ramach swojej jednostki. W skład takiego samorządu wchodzi wybrani w powszechnych wyborach studenci Wydziału. Aktualny skład WRSS na Wydziale Agrobiotechnologii znajduje się na stronie <https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#wss> w zakładce Wydziałowy Samorząd Studentów. Samorząd Studencki ma swoich przedstawicieli w Senacie oraz w Komisjach Senackich. Zadaniem Samorządu Studenckiego jest dbanie o dobro społeczności studenckiej. We współpracy z Samorządem Studenckim podejmowane są najważniejsze decyzje dotyczące kwestii związanych ze sprawami socjalno-bytowymi studentów, mając tym samym wpływ na wiele podejmowanych decyzji.

Studenci – członkowie Rady Uczelnianej Samorządu Studenckiego uczestniczą w ciałach statutowych Uczelni, zasiadają m.in. w: Senacie Uniwersytetu Przyrodniczego, Kolegiach Wydziałów, Radzie Bibliotecznej, Parlamencie Studentów Rzeczypospolitej Polskiej (PSRP), Porozumieniu Samorządów Studenckich Uniwersytetów Rolniczych (PSSUR). Studenci mogą rozwijać swoje kompetencje w działalności organizacyjnej poprzez aktywne uczestnictwo w RUSS.

Studenci są też członkami Rad Programowych poszczególnych kierunków, w tym Turystyka i Rekreacja, uczestniczą aktywnie w tworzeniu i doskonaleniu programów nauczania. Biorą także udział w pracach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Uczestniczą w posiedzeniach Uczelnianej Komisji Stypendialnej. Regulamin przyznawania pomocy materialnej dla studentów konsultowany jest z Radą Uczelnianą Samorządu Studenckiego.

Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia systemu wsparcia oraz motywowania studentów, jak również oceny kadry wspierającej proces kształcenia, a także udział w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów

Monitorowanie i doskonalenie systemu wsparcia i motywowania studentów są stałym elementem harmonogramu prac Dziekanów, odpowiednich komisji senackich i komisji samorządu studentów, jak i władz rektorskich oraz administracyjnych. Odbywają się one zgodnie z procedurami wydziałowymi (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#jakosc_ksztalcenia) oraz odpowiednimi regulaminami (<https://up.lublin.pl/bip/regulaminy>). Pewną rolę odgrywają też opiekunowie poszczególnych roczników studiów i SKN. Wnioski służące doskonaleniu systemu wsparcia oraz motywowania pochodzą zarówno ze środowiska studenckiego, pracowniczego, jak i są wynikiem badań opinii interesariuszy zewnętrznych. Podejmowane działania doskonalenia systemu kształcenia i wsparcia studentów w ramach struktur organizacyjnych Wydziału prowadzone są zgodnie z Harmonogram działań w zakresie doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Agrobiotechnologii UP w Lublinie. Harmonogram prac na rok akademicki 2024/2025 oraz harmonogramy archiwalne dostępne są na stronie internetowej Wydziału (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#jakosc_ksztalcenia, zakładka Harmonogram).

Nadzór nad monitorowaniem i doskonaleniem systemu opieki, wspierania i motywowania studentów sprawuje Uczelniana Komisja ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia, w skład której wchodzi przedstawiciele jednostek uczelnianych oraz studenci. Zgodnie z procedurami Wewnętrznego Systemu ds. Zarządzania Jakością Kształcenia, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przedstawia na posiedzeniu Kolegium Wydziału wyniki ankiet i przeprowadza ich analizę oraz na koniec roku akademickiego, w oparciu o zgromadzone dane, sporządza raport. Raport po przedstawieniu na Kolegium Wydziału kierowany jest do Uczelnianej Komisji ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia oraz przedstawiany i analizowany na posiedzeniu Senatu UP w Lublinie. Roczny raport jest zamieszczany na stronie internetowej Wydziału Agrobiotechnologii (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/>, zakładka Raporty). Raport jest kompleksowy i wieloaspektowy, uwzględnia bowiem wszystkie zagadnienia związane z procesem kształcenia i jego doskonaleniem oraz kompetencjami kadry uczestniczącej w procesie dydaktycznym.

Monitorowanie kadry wspierającej proces kształcenia prowadzone jest na bieżąco w każdym roku akademickim przez informacje uzyskane z hospitacji pracowników, na podstawie analizy dorobku naukowego zgodnego z prowadzonymi zajęciami, jak i uzyskiwanych wskaźników bibliometrycznych. Również studenci przez wypełnianie anonimowych ankiet oceniają merytoryczny poziom zajęć, sposób ich prowadzenia przez wykładowców oraz stosunek kadry do studentów.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Zakres, sposoby zapewnienia aktualności i zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców, w tym przyszłych i obecnych studentów, udostępnianej publicznie informacji o warunkach przyjęć na studia, programie studiów, jego realizacji i osiągniętych wynikach

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie zapewnia publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programach studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia i zatrudniania absolwentów. Duży nacisk kładzie się na informacje dotyczące procesu rekrutacji (m.in. zasad rekrutacji, warunków przyjęcia na studia, charakterystyki kierunku, planu studiów, efektów uczenia się), organizacji studiów, wsparcia studentów, informowania o bieżących wydarzeniach, zarządzeniach i decyzjach Rektora Uczelni oraz Dziekana Wydziału, a także o sukcesach i osiągnięciach pracowników i studentów Wydziału.

Informacje dotyczące oferty kształcenia, posiadanych uprawnień, stosowanych procedur, toku studiów i planowanych efektów kształcenia są dostępne na stronach internetowych Uczelni oraz Wydziału. Informacje dotyczące rekrutacji i kształcenia oraz aktualnych aktów prawnych obowiązujących w Uczelni znajdują się na stronach internetowych Uczelni w zakładce Edukacja (<https://up.lublin.pl/edukacja/>); na stronie Wydziału Agrobiotechnologii, w zakładkach: Kształcenie i Kierunki studiów (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/>, <https://up.lublin.pl/agrobio/kierunki-studiuw/>); w Biuletynie Informacji Publicznej UP w Lublinie (<https://bip.up.lublin.pl/>). Informacje można także uzyskać bezpośrednio kontaktując się z pracownikami Uczelni i Wydziału.

Dziedkanat Wydziału prowadzi politykę dostępu do informacji przez obsługę bezpośrednią lub e-mailingową. W dziekanacie dostępne są dokumenty dotyczące procesu studiowania, a zasady przepływu informacji są zgodne z przepisami prawa o ochronie danych osobowych. Przed wejściem do dziekanatu znajdują się także tablice, na których umieszczane są aktualne informacje dotyczące procesu kształcenia i działania dziekanatu.

Dział Rekrutacji i Promocji UP w Lublinie regularnie aktualizuje i wydaje materiały promocyjne (ulotki, foldery, plakaty informacyjne) oraz informatory dla kandydatów na studia o prowadzonych na Wydziale kierunkach studiów, opisujące uzyskiwane efekty uczenia się i możliwości zatrudnienia absolwentów. Materiały te rozpowszechniane są corocznie podczas różnych spotkań informacyjno-integracyjnych, np. Targów Edukacyjnych, Lubelskiego Salonu Maturzystów „Perspektywy”,

Dni Otwartych Uczelni, Pikniku Naukowego organizowanego w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki. Materiały promocyjne skierowane są do różnych grup odbiorców, głównie kandydatów na studia. Oferta dydaktyczna Wydziału przedstawiana jest również podczas audycji radiowych i telewizyjnych na antenach regionalnych (np. w programie „Jesień w TVP” w paśmie ogólnopolskim TVP Lublin, <https://up.lublin.pl/blog/prorektor-ds-nauki-i-wspolpracy-z-zagranica-dr-hab-bartosz-solowiej-prof-uczelni/>).

Także krótką informację o rekrutacji w 2024 roku na kierunek Turystyka i Rekreacja zamieszczono na stronie (<https://dostanesie.pl/uczelnia/up-lublin/wydzial/wydzia%C5%82-agrobioin%C5%BCynierii/kierunek/turystyka-i-rekreacja>)

Strona internetowa Wydziału (<https://up.lublin.pl/agrobio/>) zawiera szczegółowe i usystematyzowane informacje dla kandydatów, studentów i pracowników. Na stronie dostępne są m.in. zakładki:

- Wydział – zawiera ogólne informacje dotyczące Wydziału: władze, struktura, pracownicy, Kolegium Wydziału, strategia rozwoju, komisje wydziałowe;
- Kształcenie – zawiera informacje dotyczące jakości kształcenia, rozkłady zajęć, plany studiów, karty kierunków (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#karty_kierunkow), efekty uczenia się, informacje na temat organizacji roku akademickiego, ogólne wytyczne dla egzaminu dyplomowego i projektu inżynierskiego (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#egzamin_dyplomowy), zestawienie procedur obowiązujących na Wydziale (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#procedury>), dane o kołach naukowych, Wydziałowym Samorządzie Studentów, opiekunach roku i programie Erasmus+;
- Kierunki studiów – obejmuje aktualną ofertę edukacyjną Wydziału, <https://up.lublin.pl/agrobio/kierunki-studiow/>;
- Dziekanat – dane kontaktowe pracowników dziekanatu oraz informacje o pracy dziekanatu, <https://up.lublin.pl/agrobio/dziekanat/>.

Na stronie internetowej Wydziału Agrobioinżynierii w zakładce Aktualności regularnie publikowane są informacje o potencjalnych miejscach pracy lub stażu oraz szkoleniach dla absolwentów lub aktualnych studentów. Działania aktywizujące i informacyjne w tym zakresie prowadzi także Biuro Karier UP (<https://bk.up.lublin.pl/>).

Studenci kierunku, przez system Wirtualnego Dziekanatu, mają także bieżący dostęp do elektronicznego indeksu z ocenami semestralnymi, rozkładu zajęć i ankiet służących do oceny nauczycieli prowadzących poszczególne zajęcia (<https://wd.up.lublin.pl/cas/login?&locale=pl>).

Na stronie internetowej Uczelni (<https://up.lublin.pl/>), dla kandydatów ubiegających się o przyjęcie na studia, przygotowany jest specjalny dział w zakładce Rekrutacja (<https://up.lublin.pl/rekrutacja/>). Zawiera on wszystkie niezbędne informacje dla kandydatów, m.in. aktualną ofertę edukacyjną, warunki i tryb rekrutacji, kryteria kwalifikacji, informacje dla kandydatów z niepełnosprawnością, informacje o stypendiach oraz łączy do systemu Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK, <https://irk.up.lublin.pl/irk/irk/strony/logowaniekandydat.html>). Informacje o trwającym procesie rekrutacji udostępniane są kandydatom także na głównej stronie internetowej Uczelni (<https://up.lublin.pl/>) oraz na portalach społecznościowym Facebook i Twitter, jak również za pośrednictwem nauczycieli akademickich. Na stronie dedykowanej Turystyce (<https://up.lublin.pl/rekrutacja/turystyka-i-rekreacja/>) znajdują się podstawowe informacje o kierunku, przygotowane z myślą o kandydatach na studia: opis kierunku, informacje rekrutacyjne, przykłady przedmiotów, sylwetka absolwenta – perspektywy zawodowe, dodatkowe informacje o kierunku. Analogiczne informacje umieszczone są także na tablicach informacyjnych dziekanatu Wydziału Agrobioinżynierii. Ponadto w zakładce Edukacja/Student (<https://up.lublin.pl/edukacja/student/>) znajdują się wszystkie aktualności, komunikaty i informacje dotyczące spraw studenckich.

Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (BIP UP) zawiera zbiór aktów prawnych obowiązujących w Uczelni (<https://up.lublin.pl/bip/>, zakładka Akty prawne), w tym

uchwały Senatu i zarządzenia Rektora UP w Lublinie oraz aktualny Regulamin studiów (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2024/04/ZAL.-27.pdf>).

Każdy pracownik UP w Lublinie bezpośrednio lub pośrednio zaangażowany w proces dydaktyczny i promocyjny oraz kontakty ze studentami bądź kandydatami posiada adres poczty elektronicznej w domenie @up.lublin.pl. Numery telefonów służbowych oraz adresy e-mail dostępne są na podstronie Wydziału w zakładce Struktura i Pracownicy. Można również do nich dotrzeć przez wyszukiwarkę dostępną na stronie głównej UP w Lublinie podstrona Uczelnia, zakładka Struktura organizacyjna.

Dostęp do najważniejszych informacji związanych z funkcjonowaniem Uczelni i Wydziału umożliwiają również media społecznościowe (Facebook <https://www.facebook.com/uplublin.wydzial.agrobioinzynierii>, Instagram <https://instagram.com/up.lublin/>, Twitter <https://twitter.com/UPLublin>) oraz kanał w serwisie YouTube (<https://www.youtube.com/user/UPLublin>), który prezentuje m.in. ofertę edukacyjną Uczelni, w tym również Wydziału Agrobioinżynierii, wykłady popularno-naukowe, ścieżki kariery absolwentów.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie zapewnia dostępność swojej strony internetowej dla szerokiego grona odbiorców zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Deklaracja dostępności znajduje się pod adresem <https://up.lublin.pl/deklaracja-dostepnosci/>, przy czym punkty 1–4 i 8–10 odnoszą się w szczególności do dostępności stron internetowych Uczelni.

Aby zapewnić aktualność informacji, w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie wyznaczony jest zespół Redaktorów (<https://up.lublin.pl/redakcja/>), który umieszcza informacje na stronach internetowych Uczelni i Wydziału. Redaktorzy Wydziałowi prowadzą strony poszczególnych Wydziałów, redaktorzy Pozawydziałowi i Administracyjni prowadzą strony jednostek o szczególnym znaczeniu dla działalności Uczelni i wybranych jednostek administracyjnych. Wszyscy redaktorzy systematycznie aktualizują i zamieszczają nowe treści w witrynach stron jednostek. Redakcją BIP UP zajmuje się Biuro Rektora (<https://up.lublin.pl/bip/obsługa-biuletynu/#redakcja>).

Sposoby, częstość i zakres oceny publicznego dostępu do informacji, udziału w ocenie różnych grup interesariuszy, w tym studentów, a także skuteczność działań doskonalących w tym zakresie

Ocena możliwości i skuteczności publicznego dostępu do informacji odbywa się na kilku poziomach. Przewodniczący Rady Programowej kierunku Turystyka i Rekreacja przesyła istotne i specyficzne dla kierunku informacje do Redaktora Wydziałowego, który zamieszcza je na stronie internetowej Wydziału. Materiały umieszczane są zgodnie z potrzebami, również w odpowiedzi na sugestie studentów kierunku, wyrażane w trakcie realizacji bieżących zajęć dydaktycznych.

Szczegółowe informacje dotyczące sposobów, częstości i zakresu oceny publicznego dostępu do informacji określa procedura WA-S12 dotycząca gromadzenia i udostępniania informacji o procesie i jakości kształcenia (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2022/11/WA-S12-Procedura-gromadzenia-i-udostepniania-informacji-o-jakosci-kształcenia.pdf>), która jest dostępna na stronie Wydziału w zakładce Procedury. Za kontrolę i weryfikację przepływu informacji między poszczególnymi interesariuszami odpowiada Dziekan Wydziału. Do Dziekana interesariusze mogą przekazywać informacje na temat nieprawidłowości przepływu informacji. Ponadto studenci mogą wyrażać swoje opinie m.in. w sprawach związanych z przepływem informacji w oparciu o procedurę przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków zgodnie z Zarządzeniem 52 Rektora UP w Lublinie z dnia 25 maja 2021 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2022/11/WA-A6-Procedura-przyjmowania-skarg-i-wnioskow.pdf>). Uzyskane informacje i opinie są uwzględniane w rocznych raportach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia („Raport Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Agrobioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z działań w zakresie zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny jakości kształcenia w roku akademickim 2022/2023” (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/11/Raport_2022-

[2023_WKJK_Wydzial_Agrobioinzynierii.pdf](#)) i służą do doskonalenia systemu publicznego dostępu do informacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Sposoby sprawowania nadzoru merytorycznego, organizacyjnego i administracyjnego oraz kompetencje i zakres odpowiedzialności osób odpowiedzialnych za kierunek studiów

Polityka jakości kształcenia Uczelni opiera się m.in. na Strategii Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na lata 2019-2030, w której zawarte są zadania priorytetowe zalecające stałe doskonalenie wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia (WSZJK) zgodnie z Uchwałą nr 53/2019-2020 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 28 lutego 2020 r. w sprawie wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia (<https://up.lublin.pl/files/biurorektora/Uchwalyl%202019-2020/053/053.pdf>). Działania WSZJK zawarte w Uchwale obejmują ocenę, zapewnienie i doskonalenie jakości kształcenia na poziomie Uczelni, Wydziałów i poszczególnych kierunków studiów. W celu realizacji działań na poziomie uczelni Rektor powołuje Uczelnianą Komisję ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia, natomiast na Wydziale Agrobioinżynierii Dziekan powołuje Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia (WKdsJK). Jednocześnie na poziomie kierunku studiów Rektor powołuje Rady Programowe. Rada Programowa kierunku Turystyka i Rekreacja została powołana Zarządzeniem nr 20 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 12 lutego 2021 r. w sprawie powołania rad programowych na kierunkach studiów realizowanych na Wydziale Agrobioinżynierii (<https://up.lublin.pl/files/biurorektora/2021/020/20.pdf>). W skład Rady wchodzi przewodnicząca oraz sześciu członków (w tym 4 nauczycieli akademickich oraz po 1 przedstawicielu studentów z I i II stopnia). Nadzór nad funkcjonowaniem WSZJK na szczeblu Uczelni sprawuje Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki, a na szczeblu Wydziału i kierunku Dziekan. Wewnętrzny System Zarządzania Jakością Kształcenia, wdrażany i monitorowany przez WKdsJK, zapewnia nadzór nad jakością kształcenia na ocenianym kierunku oraz kompetencjami i zakresem odpowiedzialności osób w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia. Odbywa się to na każdym poziomie, formie i etapie, w tym procesie dyplomowania w oparciu o Wydziałową Księgę Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/03/Ksiega-jakosci-ksztalcenia-Wydzialu-Agrobioinzynierii.pdf>), harmonogram działań oraz poszczególne procedury znajdujące się na stronie internetowej Wydziału Agrobioinżynierii (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#procedury>). Harmonogram działań w zakresie doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Agrobioinżynierii UP w Lublinie zamieszczany jest na każdy rok akademicki. Z kolei procedury dotyczą realizacji procesu kształcenia na studiach I i II stopnia, dyplomowania, oceny jakości prac dyplomowych, przygotowania modułów, modyfikacji planów i/lub programów studiów, zatrudniania pracowników badawczo-dydaktycznych, zasięgnięcia opinii

absolwentów, hospitacji zajęć, oceny osiągnięć pracowników do ewaluacji jakości naukowej, rekrutacji na studia, weryfikacji osiągnięć zakładanych efektów kształcenia, oceny zajęć dydaktycznych przez studentów, współpracy z otoczeniem zewnętrznym, oceny bazy materialnej, przyznawania nagród pracownikom naukowo-dydaktycznym i dydaktycznym, przyjmowania skarg i wniosków, gromadzenia i udostępniania informacji o jakości kształcenia, oceny mobilności studentów określająca monitorowanie w zakresie wymiany, czy zasad reagowania na konflikty, dyskryminację i przemoc oraz zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa.

Nadzór organizacyjny i administracyjny nad procesem kształcenia na Wydziale sprawują Dziekan i Prodziekani. Nadzór merytoryczny nad programem studiów Turystyka i Rekreacja sprawuje Rada Programowa kierunku. Rada Programowa wspierana jest w swoich działaniach przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia i ściśle współpracuje z Dziekanem Wydziału. Rada Programowa prowadzi stały monitoring planów kierunku studiów, ze zwróceniem szczególnej uwagi na dostosowanie formy zajęć (audytoryjna, laboratoryjna) do modułu. Przeprowadza analizy uzyskanych efektów uczenia się w powiązaniu z liczbą godzin dla modułu, a także dba o prawidłowe stosowanie punktacji ECTS.

Rada Programowa kierunku przeprowadza weryfikację osiągniętych efektów kształcenia w danym roku akademickim zgodnie z procedurą WA-K3 (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/WA-K3_Procedura-weryfikacji-osiagniec-zakladanych-efektow-ksztalcenia.pdf) i podejmuje decyzje o ewentualnych zmianach. Propozycje zmian mogą zgłaszać nauczyciele akademicy, studenci oraz interesariusze zewnętrzni. Proponowane zmiany mogą wynikać m.in.: z analizy potrzeb rynku, osiągania zaplanowanych efektów uczenia się oraz wymagań i potrzeb studentów. Nauczyciele odpowiedzialni za poszczególne przedmioty mogą proponować zmiany mające na celu poprawę osiągania zakładanych efektów uczenia się. W celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku prowadzone są także systematyczne konsultacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, zgodnie z procedurą WA-S11 (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/WA-S11_Procedura_wspolpracy_z_otoczeniem_zewnetrznym....pdf). Konsultacje dotyczą dostosowania programu studiów do oczekiwań pracodawców, aktualnych potrzeb i wymogów rynku pracy, przygotowania do pracy zawodowej oraz osiągania zakładanych efektów uczenia się. Konsultacje mają charakter spotkań formalnych (w tym „Dni Kierunku”) lub nieformalnych z interesariuszami zewnętrznymi, reprezentującymi różne instytucje. Uwagi i zalecenia zewnętrznych ocen w zakresie jakości kształcenia na kierunku są przekazywane Radzie Programowej i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia w celu oceny i doskonalenia programu kształcenia.

W procesie doskonalenia programu studiów istotne znaczenie mają także opinie studentów. Opiekunowie poszczególnych roczników organizują spotkania ze studentami, którzy przekazują uwagi odnośnie modułów zawartych w planie studiów, obciążenia dydaktycznego, treści merytorycznych oraz środków i metod dydaktycznych wykorzystywanych przez prowadzących zajęcia. Informacje te są przekazywane do Dziekana, który kieruje je do Rady Programowej i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Ponadto, corocznie WKdsJK przeprowadzana analizę ankiet dyplomantów zgodnie z procedurą WA-A1 (https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2022/11/WA-A1_Procedura-zasiegania-opinii-absolwentow-studiow-I-i-II-stopnia.pdf). Wnioski wynikające z analizy również zostają uwzględnione w działaniach związanych z doskonaleniem programu kształcenia.

Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów

Zasady projektowania programów studiów w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie określone są w następujących wewnętrznych aktach prawnych: Uchwała 3/2023-2024 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 27 października 2023 r. w sprawie wytycznych dotyczących przygotowywania i doskonalenia programów studiów wyższych w Uniwersytecie Przyrodniczym (<https://up.lublin.pl/bip/wp-content/uploads/sites/9/2023/11/3.pdf>) Uchwała ta określa wytyczne dotyczące przygotowania i doskonalenia programów studiów I i II stopnia oraz jednolitych magisterskich, jak również sporządzania dokumentacji. Dokumentację programu studiów określonego

kierunku, poziomu i profilu zgodnie z wytycznymi tworzy Rada Programowa. W proces projektowania/doskonalenia programów zgodnie z wytycznymi włączani są interesariusze zewnętrzni, w szczególności przedstawiciele pracodawców. Następnie program podlega opiniowaniu przez Wydziałową Radę Samorządu Studentów i Kolegium Wydziału. Po pozytywnym zaopiniowaniu Dziekan przedkłada go Rektorowi z wnioskiem o skierowanie pod obrady Senatu. Senat podejmuje uchwałę w sprawie ustalenia programu studiów dla określonego kierunku, poziomu i profilu, po uzyskaniu pozytywnej opinii Uczelnianej Komisji ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia. Po przyjęciu przez Senat programu, Rektor w drodze zarządzenia tworzy studia, a ich program publikowany jest w BIP na stronie internetowej UP w Lublinie. Następnie plany studiów przedkładane są do akceptacji Prorektora ds. Studenckich i Dydaktyki. Plany studiów i opisy zajęć (sylabusy) udostępniane są na stronie internetowej UP w Lublinie. Zmiany w programie studiów wprowadza się z początkiem nowego cyklu kształcenia. W trakcie cyklu kształcenia można dokonywać zmian wyłącznie w ściśle określonych sytuacjach (§13 Uchwały 3/2023-2024 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 27 października 2023 r. w sprawie wytycznych dotyczących przygotowania i doskonalenia programów studiów wyższych w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie (<https://up.lublin.pl/files/biurorektora/Uchwały%202019-2020/013/13 - prog. stud..pdf>)). Zmiany w programie kształcenia i planie studiów mogą być dokonywane na podstawie rozporządzeń Ministra Edukacji i Nauki (wcześniej Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego) w sprawie warunków prowadzenia studiów, sugestii interesariuszy wewnętrznych (nauczycieli lub studentów) oraz zewnętrznych. Bardzo ważne są także opinie studentów, którzy są członkami Kolegium Wydziału, Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia i Rady Programowej. Konsultacje i spotkania z interesariuszami zewnętrznymi, o charakterze spotkań formalnych lub nieformalnych, mają na celu wymianę opinii na temat programu studiów, efektów kształcenia/uczenia się, sylwetki absolwenta oraz doskonaleniu programu kształcenia i planów studiów. Dziekan oraz Rada Programowa organizują również spotkania z nauczycielami akademickimi odpowiedzialnymi za przedmioty realizowane na kierunku w celu analizy uwag studentów i interesariuszy zewnętrznych.

Do najważniejszych zadań Rady Interesariuszy należy m.in. wspieranie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Rady Programowej w zapewnieniu jakości kształcenia zgodnie z potrzebami rynku pracy, wyrażanie opinii na temat programów kształcenia, opiniowanie efektów uczenia się, monitorowanie funkcjonowania programów kształcenia oraz analiza i wymiana doświadczeń w tym zakresie.

Reasumując, efekty uczenia się na kierunku Turystyka i Rekreacja są projektowane i modyfikowane z uwzględnieniem zapotrzebowania na rynku pracy, specjalistów w tej dziedzinie, sugestii studentów, oceny nauczycieli akademickich oraz interesariuszy zewnętrznych.

Sposoby i zakres bieżącego monitorowania oraz okresowego przeglądu programu studiów

Program studiów jest systematycznie udoskonalany przez Radę Programową, a obowiązujące procedury i harmonogram działań są dostępne na stronie Wydziału Agrobiotechnologii w zakładce „Kształcenie”/”Procedury” (<https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#procedury>) oraz Wydziałowej Księdze Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/03/Ksiega-jakosci-ksztalcenia-Wydzialu-Agrobioinzynierii.pdf>).

Ewaluacja odbywa się w oparciu o analizę poszczególnych modułów, a w szczególności: spójności efektów przedmiotowych z efektami uczenia się dla kierunku, odpowiedniego doboru metod kształcenia, weryfikacji zakładanych efektów uczenia się, zgodności treści przedmiotowych z aktualnym stanem wiedzy. Ponadto oceniając moduły, weryfikuje się również poprawność szacowania bilansu nakładu pracy studentów i doboru aktualnej literatury.

Ocena osiągnięcia założonych efektów uczenia się na ocenianym kierunku realizowana jest na bieżąco, na podstawie analizy uzyskanych przez studentów ocen końcowych w kolejnych terminach sesji, analizy średniej ze studiów i oceny na dyplomie oraz analizy ankiety dyplomanta i studenta. Każdego roku, obszerny raport obejmujący wyniki analiz oraz ich interpretację i wnioski przedstawiany jest przez WKdsJK na Kolegium Wydziału, a następnie Prorektorowi ds. Studenckich i Dydaktyki i

zamieszczany na stronie Wydziału w zakładce „Raporty” (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#jakosc_ksztalcenia).

W ramach bieżącego monitorowania Rada Programowa kierunku określa także zgodność tematów zagadnień problemowych/projektów licencjackich z kierunkiem studiów i podejmuje ostateczną decyzję zgodnie z procedurą WA-K7 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2022/11/WA-K7-Procedura-oceny-jakosci-prac-dyplomowych.pdf>). Celem tej procedury jest zapewnienie wysokiej jakości projektów licencjackich wykonywanych przez studentów. Rada Programowa weryfikuje i akceptuje propozycje tematów projektów licencjackich głównie pod kątem zgodności tematyki z specyfiką kierunku Turystyka i Rekreacja (Zal_Cz1_03_01). Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia WKdsJK przygotowuje i przekazuje do zatwierdzenia Dziekanowi i Kolegium Raport WKdsJK z doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale. Raport ten opracowany jest na podstawie: analizy i oceny wyników ankiet studentów, analizy i oceny wyników ankiet dyplomantów, informacji o hospitacjach oraz kontaktach ze środowiskiem społeczno-gospodarczym. Nauczyciele akademicy, odpowiedzialni za moduły na kierunku Turystyka i Rekreacja, mogą na bieżąco składać propozycje ewentualnych zmian w modułach do Przewodniczącego Rady Programowej w celu poprawy osiągnięcia przewidywanych efektów uczenia się. Rada Programowa kierunku prowadzi również konsultacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie osiągnięcia efektów uczenia się i programu studiów oraz jego dostosowania do rynku pracy. Ponadto, w każdym roku studenci mogą wyrażać swoje opinie na temat programu kształcenia w ankiecie przeprowadzanej po zakończeniu kształcenia. Istotny wpływ na proces doskonalenia i realizację programu kształcenia mają studenci uczestniczący w pracach Rady Programowej ocenianego kierunku. Na stronie internetowej Wydziału Agrobiotechnologii, w zakładce „Kształcenie” umieszczane są aktualne informacje dotyczące jakości kształcenia. Monitorowanie możliwości osiągnięcia założonych efektów uczenia się odbywa się również na podstawie analizy wniosków z hospitacji zajęć dydaktycznych, które prowadzone są zgodnie z procedurą WA-K1 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2023/02/WA-K1-Procedura-hospitacji-zajec-1.pdf>). Rada Programowa ocenia także zgodność kwalifikacji nauczycieli akademickich uczestniczących w procesie dydaktycznym pod względem spójności dorobku naukowego z prowadzonymi zajęciami zgodnie z procedurą WA-S3 (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2022/11/WA-S3ga-Procedura-oceny-osiagniec-pracownikow-do-ewaluacji.pdf>). Nauczyciel akademicki uzupełnia informacje o swoim dorobku naukowym oraz doświadczeniu zawodowym wskazując powiązanie dorobku i/lub doświadczenia zawodowego z prowadzonymi zajęciami. Nauczyciel akademicki uzupełnia swój dorobek w Karcie Nauczyciela w terminie do 30 września każdego roku. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia wraz z Radą Programową kierunku analizuje, czy nauczyciele prowadzący zajęcia związane z określoną dyscypliną naukową, posiadają dorobek naukowy lub artystyczny w zakresie tej dyscypliny lub inne kwalifikacje odpowiadające prowadzonym zajęciami dydaktycznym. Analiza dorobku nauczycieli akademickich przeprowadzana jest w okresie 2 lub 4 letnim, w terminie do połowy października. Dorobek nauczyciela zawarty jest w Karcie nauczyciela, jak również znajduje się w bazie na stronie Biblioteki w zakładce „Bibliografia publikacji pracowników” (<https://publikacje.up.lublin.pl/bpp/uczelnia/UP/>). Rada Programowa kierunku analizuje, czy nauczyciele prowadzący zajęcia na określonym kierunku, posiadają odpowiedni dorobek naukowy lub inne kwalifikacje odpowiadające prowadzonym zajęciami.

Rada Programowa na bieżąco prowadzi okresowy przegląd programu studiów, czego wyrazem są systematycznie organizowane posiedzenia (Zal_Cz1_02_03), na których analizuje treści poszczególnych modułów, tematy zagadnień problemowych lub sugestie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Wszystkie te działania mają na celu ciągłe podnoszenie jakości kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja.

Sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się

Sprawdzanie i ocenianie efektów uczenia się odbywa się systematycznie, na każdym etapie procesu kształcenia, w odniesieniu do wszystkich realizowanych zajęć. Kryteria oceny przedstawiane

są studentom na pierwszych zajęciach. Nauczyciele prowadzący zajęcia dokonują oceny stopnia osiągnięcia zakładanych modułowych efektów uczenia się w czasie semestru, w formie sprawdzianów pisemnych i ustnych, zaliczeń praktycznych, oceny projektów, referatów, prezentacji, oceny pracy studenta w grupie, udziału w dyskusji czy umiejętności pracy w zespole. Przy weryfikacji efektów uczenia się przyjmuje się założenie, że uzyskanie pozytywnej oceny z egzaminu lub zaliczenia kończącego moduł, z pracy i egzaminu dyplomowego potwierdza osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się ustalonych dla wymienionych elementów procesu kształcenia. Stopień osiągnięcia efektów uczenia się określany jest w oparciu o oceny uzyskiwane przez studentów na zaliczeniu lub egzaminie. Udział ocen pozytywnych i negatywnych jest miernikiem osiągnięcia przez studentów zaplanowanych efektów uczenia się. Uzyskanie oceny pozytywnej świadczy o posiadaniu przez studenta wszystkich zakładanych w module efektów uczenia się w zakresie wiedzy i umiejętności – w stopniu co najmniej dostatecznym oraz kompetencji społecznych. Monitorowaniu stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się służy analiza ocen studentów prowadzona każdego roku przez WKdsJK na wszystkich etapach kształcenia. Analiza taka jest przedstawiana w formie raportu na posiedzeniu Kolegium Wydziału Agrobiotechnologii, a po zatwierdzeniu Raport publikowany jest na stronie internetowej Wydziału w zakładce „Kształcenie/Jakość kształcenia/Raporty” (https://up.lublin.pl/agrobio/ksztalcenie/#jakosc_ksztalcenia). Ostateczną weryfikacją stopnia osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się jest średnia ocena ze studiów oraz oceny uzyskane na egzaminie dyplomowym, w trakcie którego ocenie podlega prezentacja zagadnienia problemowego oraz odpowiedzi na pytania egzaminacyjne. Weryfikację założonych efektów uczenia się przeprowadza również WKdsJK analizując zagadnienia problemowe, protokoły z zaliczeń i egzaminów, w tym dyplomowych.

Efekty uczenia się osiągnięte na I stopniu studiów na kierunku Turystyka i Rekreacja dają możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia i studiach podyplomowych. Osiągnięte efekty uczenia się dają przygotowanie do samodzielnego organizowania ruchu turystycznego, proponowania rozwiązań w zakresie kształtowania produktów turystycznych, prowadzenia przedsięwzięć gospodarczych w turystyce i rekreacji oraz umiejętność zagospodarowania czasu wolnego dla różnych grup klientów na obszarach wiejskich i miejskich. Przekazywana wiedza i kształtowane umiejętności na II stopniu studiów na kierunku Turystyka i Rekreacja umożliwią poznanie i zrozumienie współczesnych wyzwań w zakresie: gospodarki turystycznej, przyczyn oraz mechanizmów kształtujących przestrzeń dla ruchu turystycznego, a także menadżera zdrowego stylu życia.

W ocenie uzyskanych efektów uczenia się uczestniczą również absolwenci poszczególnych kierunków studiów, którzy wypełniają ankietę dotyczącą losów zawodowych absolwentów UP w Lublinie, wyrażając w ten sposób swoją opinię na temat wykorzystania i przydatności efektów uczenia się w obecnej pracy. Badanie losów zawodowych absolwentów realizowane jest przez Biuro Karier funkcjonujące w strukturze Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Wpływ interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na doskonalenie i realizację programu studiów

Program studiów oraz efekty uczenia się na kierunku Turystyka i Rekreacja są na bieżąco konsultowane i opiniowane przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Istotnym mechanizmem oceny zajęć dydaktycznych na kierunku Turystyka i Rekreacja jest przeprowadzana przez studentów anonimowa ankieta oceny zajęć dydaktycznych. Ankietyzacja dotyczy oceny nauczycieli prowadzących zajęcia. Studenci wypełniają ankietę satysfakcji studenta na 2 tygodnie przed zakończeniem zajęć z danego modułu w wersji elektronicznej w Wirtualnym Dziekanacie (WD). Ankietę w systemie jest uruchamiana przez pracownika Biura Organizacji i Toku Studiów. Raport jest dostępny dla nauczyciela/Dziekana/Prorektora, natomiast raporty podlegają analizie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Procedura dotycząca ankietyzacji znajduje się na stronie internetowej Wydziału ([https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/WA-A4_Procedura-oceny-zajec-dydaktycznych-przez-studentow-i-](https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/WA-A4_Procedura-oceny-zajec-dydaktycznych-przez-studentow-i)

[doktorantow.pdf](#)). Analiza raportu oraz wnioski z ankiet po każdym semestrze pozwalają na bieżąco poprawiać kształcenie na ocenianym kierunku. Zmiany w efektach uczenia się są dokonywane wraz z napływającymi sugestiami od interesariuszy, zgodnie z Rozporządzeniem MNiSzW z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. 2018 poz. 1861 z późn. zm.). Wnioski wynikające z analizy ankiet dyplomantów oraz dyskusji ze studentami i interesariuszami zewnętrznymi, powiązane z doskonaleniem programu studiów i osiąganiem zakładanych efektów uczenia się oraz doskonaleniem i zmianami w modułach są uwzględniane w programie kształcenia i planie studiów.

Istotny wpływ na proces doskonalenia i realizację programu kształcenia mają studenci uczestniczący w pracach Rady Programowej kierunku Turystyka i Rekreacja i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (w roku akademickim 2023/2024 student 3 roku studiów I stopnia i student 2 roku studiów II stopnia). Rada Programowa zasięga również opinii studentów na temat realizacji procesu kształcenia. Rada Programowa organizuje cyklicznie „Dni kierunku” w formie konferencji, podczas której wymieniane są poglądy i opinie z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi w zakresie doskonalenia i modyfikacji efektów uczenia się dostosowanych do potrzeb rynku pracy. Ponadto omawiane są również inne problemy związane z realizacją procesu dydaktycznego na danym kierunku. „Dni Kierunku” są ustalane przez Kolegium Wydziału Agrobioinżynierii. Ostatnie Dni Kierunku Turystyka i Rekreacja odbyły się 8 listopada 2023 roku (<https://up.lublin.pl/agrobio/wp-content/uploads/sites/2/2024/02/Turystyka-i-rekreacja-sprawozdanie-z-konferencji-2023.pdf>). Miały one na celu uzyskanie opinii na temat planu studiów, w tym prowadzonych przedmiotów i ich treści, nauczycieli akademickich oraz propozycji ewentualnych zmian. Zebrane opinie studentów zostały przekazane prowadzącym, których dotyczyły sugestie, co miało na celu poprawienie jakości kształcenia. Efektem tego spotkania było m.in. podjęcie działań zmierzających do modernizacji sali komputerowej 112 w budynku przy ul. Akademickiej 15, aby usprawnić proces dydaktyczny na kierunku Turystyka i Rekreacja.

W każdym roku akademickim Rada Programowa kierunku Turystyka i Rekreacja prowadzi konsultacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie osiągnięcia efektów uczenia się i programu studiów oraz jego dostosowania do rynku pracy. Konsultacje te realizowane są w formie zebrań lub indywidualnych rozmów członków Rady z przedstawicielami interesariuszy. Władze Wydziału po uzyskaniu opinii interesariuszy, jeśli zachodzi taka potrzeba, wprowadzają działania doskonalące. Procedura dotycząca współpracy z otoczeniem zewnętrznym w tworzeniu oraz doskonaleniu efektów uczenia się zawiera sposoby oraz formy takich działań. Konsultacje z otoczeniem zewnętrznym służą gromadzeniu informacji użytecznych dla zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Agrobioinżynierii, dotyczących m.in. aktualnych potrzeb rynku pracy, efektów uczenia się na poszczególnych kierunkach, przygotowania absolwentów do pracy zawodowej, współdziałania z interesariuszami zewnętrznymi przy określaniu tematyki zagadnień problemowych (projektów dyplomowych) i ich realizacji, czy zasad udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie kształcenia studentów. Konsultacje przeprowadza się w ramach posiedzenia Kolegium Wydziałowego i Rad Programowych Wydziału Agrobioinżynierii oraz innych spotkań z interesariuszami zewnętrznymi (w tym podczas „Dni Kierunku”). Z takich spotkań sporządzane są sprawozdania oraz gromadzone opinie wyrażone w formie pisemnej przez różne podmioty. Rada Programowa kierunku Turystyka i Rekreacja zwraca się do interesariuszy zewnętrznych o wyrażenie opinii dotyczącej przygotowania teoretycznego i praktycznego studentów tego kierunku. Swoją opinię na temat kierunku Turystyka i Rekreacja wyrazili m.in. właścicielka biura turystycznego Gala Travel - mgr Roma Przyłuska, przewodnicząca Lokalnej Grupy Działania w Opolu Lubelskim - mgr Agata Domżał, właścicielka gospodarstwa „Agroturystyka Pod Lasem”, Właścicielka hotelu ALTER w Lublinie – mgr Justyna Stachowicz (Zał_Cz1_02_02).

Uczelnia w ramach WKdsJK prowadzi również monitoring wyników zewnętrznych ocen jakości kształcenia dokonanych przez Polską Komisję Akredytacyjną. Sprawozdania opracowane na podstawie raportów powizytacyjnych PKA, uwzględniają najczęściej powtarzające się uwagi i zalecenia oraz dobre praktyki, które spotkały się z uznaniem Zespołów Wizytujących PKA. Doświadczenia z wizyt PKA są omawiane i dyskutowane na posiedzeniach Kolegium Wydziału i Rad Programowych poszczególnych kierunków studiów. Wszelkie uwagi PKA są gruntownie analizowane i wdrażane, co służy doskonaleniu jakości kształcenia.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeżeli dotyczy)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia oraz działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności sformułowanych w zaleceniu o charakterze naprawczym
1.	Nie dotyczy	

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<ol style="list-style-type: none">1. Wykwalifikowana kadra dydaktyczna z udokumentowanym dorobkiem naukowym i/lub wieloletnim doświadczeniem zawodowym (praktycy), realizująca liczne projekty badawcze we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.2. Atrakcyjny program studiów dostosowany do rynku pracy i aktualnych wyzwań stojących przed turystyką i rekreacją, umożliwiający zdobywanie wiedzy oraz kwalifikacji praktycznych w zakresie obsługi ruchu turystycznego, organizacji imprez turystycznych i rekreacyjnych. Umiejętność prowadzenia własnej działalności gospodarczej w branży turystycznej.3. Nowoczesne wyposażenie laboratoriów i pomieszczeń dydaktycznych.4. Wysoka jakość kształcenia oparta na ciągłym procesie oceny, kontroli i doskonalenia programu studiów z uwzględnieniem oczekiwań i opinii interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych5. Możliwość wyboru miejsca realizacji prac magisterskich, będąca inspiracją do dalszych badań i rozwoju w trakcie pracy zawodowej lub naukowo-badawczej, w tym w Szkole Doktorskiej UP w Lublinie.	<ol style="list-style-type: none">1. Zauważalny po pandemii COVID-19 spadek rekrutowanych studentów.2. Niekorzystna struktura wiekowa pracowników badawczo-dydaktycznych przejawiająca się stopniowym zmniejszaniem liczby nowo zatrudnianych pracowników, spowodowana m.in. niesatysfakcjonującą motywacją płacową dla młodych pracowników szkolnictwa wyższego w skali kraju.3. Znaczne ograniczenie formalne i prawne dla szybkiego wprowadzenia zmian i aktualizacji przedmiotów do wyboru i wybranych treści modułów obligatoryjnych w stosunku do potrzeb rynku (konieczność zatwierdzania przez Senat każdorazowej zmiany programu studiów).4. Nadmierne obciążenie pracowników badawczo-dydaktycznych pracą administracyjną, co przekłada się na zmniejszenie czasu pracy na działalność dydaktyczną i naukową.5. Mała mobilność międzynarodowa studentów wynikająca m.in. z obawy przed studiowaniem w języku obcym oraz wysokimi kosztami utrzymania za granicą.

Czynniki zewnętrzne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ekologiczny charakter regionu o wysokim potencjale rozwojowym oraz coraz bardziej widoczny brak na rynku pracy specjalistów w dziedzinach związanych z turystyką i rekreacją oraz potrzeba kształcenia specjalistów w tym zakresie 2. Dobre relacje Wydziału z podmiotami otoczenia zewnętrznego wspierającymi organizację praktyk, ćwiczeń terenowych i zajęć dodatkowych. 3. Stosunkowo duża łatwość (na tle innych kierunków) znalezienia przez absolwentów stabilnej pracy i perspektywy rozwoju kariery zawodowej oraz możliwość założenia własnej działalności gospodarczej w branży turystycznej bez ponoszenia dużych nakładów finansowych. 4. Różnorodne możliwości pozyskania finansowania zewnętrznego na realizację projektów naukowo - badawczych i dydaktycznych. 5. Dostępność programów mobilności naukowej i dydaktycznej umożliwiające zwiększenie atrakcyjności programu studiów. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niezadawalające przygotowanie absolwentów szkół średnich do kontynuacji nauki na studiach wyższych. 2. Niż demograficzny i niskie zainteresowanie studiami wpływające na zmniejszenie naboru studentów. 3. Wysokie koszty: utrzymania specjalistycznej aparatury badawczej, zaplecza dydaktycznego, bieżących potrzeb remontowych oraz stałej dbałości o zapewnienie BHP w kontekście nie do końca przewidywalnych możliwości pozyskania środków finansowych w obecnej sytuacji gospodarczej w kraju i na świecie. 4. Konkurencja w ofercie dydaktycznej, zarówno na różnych Wydziałach UP Lublin, jak i na innych Uczelniach w Lublinie i w Polsce. 5. Wojna w Ukrainie zmniejszająca napływ studentów/ek z Ukrainy i Białorusi. 6. Niestabilny i niezadawalający poziom finansowania w stosunku do potrzeb dydaktycznych i naukowo-badawczych, wynikający m.in. z utrzymania niskiego wskaźnika kosztochłonności na kierunku Turystyka i rekreacja.
----------------------------	---	---

(Pieczęć uczelni)

.....

(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....

(podpis Rektora)

....., dnia

(miejsowość)

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku²

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki	Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
I stopnia	I	56	37	0	0
	II	21	20	0	0
	III	44	28	0	0
	IV				
II stopnia	I	23	26	16	0
	II	32	10	0	0
jednolite studia magisterskie	I				
	II				
	III				
	IV				
	V				
	VI				
Razem:		176	121	16	0

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2024	56	26	0	0
	2023	48	23	0	2

² Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

	2022	71	38	0	0
II stopnia	2024	30	19	0	0
	2023	23	13	16	14
	2022	40	20	0	0
Razem:		268	139	16	16

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.)³

Studia stacjonarne I stopnia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów/180 ECTS
Łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁴	1900 godz.
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	91 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	104 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	13 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	58 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	5 ECTS
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁵	4 tygodnie
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60 godz.
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	

³ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

⁴ Proszę podać łączną liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów bez liczby godzin praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki).

⁵ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./0
2. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./0

Studia stacjonarne II stopnia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 semestry/120 ECTS
łączna liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁶	1100 godz.
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	61 ECTS
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	84 ECTS
łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5 ECTS
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	40 ECTS
łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	5 ECTS
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki) ⁷	4 tygodnie
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	30 godz.
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./0

⁶ Proszę podać łączną liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów bez liczby godzin praktyk zawodowych (jeżeli program studiów przewiduje praktyki).

⁷ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./0
--	------

Tabela 4. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów⁸

Tabela 4.1. Studia stacjonarne i niestacjonarne I stopnia

Nazwa modułu	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin stacjonarne/ niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Krajoznawstwo	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, terenowe	65/50	6
Podstawy anatomii i fizjologii człowieka	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45/25	4
Podstawy turystyki i rekreacji	wykłady, ćwiczenia audytoryjne	30/20	3
Gospodarka turystyczna świata	wykłady, ćwiczenia audytoryjne	30/10	3
Geografia turystyczna	wykłady, ćwiczenia audytoryjne	60/50	6
Zarządzanie w turystyce i rekreacji	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	70/40	7
Zagrożenia mikrobiologiczne i zdrowotne w turystyce	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	20/20	3
Zagospodarowanie turystyczne	wykłady, ćwiczenia audytoryjne	30/20	4
Podstawy gastronomii	Wykład	20/10	2
Meteorologia w turystyce	Wykład	20/10	2
Hotelarstwo	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, terenowe	25/14	3
Historia architektury i sztuki*	Wykład, ćwiczenia audytoryjne	45/30	4
Zarządzanie transportem w turystyce	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne, terenowe	40/20	3
Organizacja i obsługa ruchu turystycznego	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne, terenowe	60/45	4
Systemy informatyczne w turystyce	Ćwiczenia laboratoryjne	30/20	2
Ochrona i kształtowanie środowiska	Wykłady, ćwiczenia audytoryjne	30/10	3
Jakość produktów spożywczych	Wykłady, ćwiczenia audytoryjne	20/15	2

⁸ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

Żywnienie człowieka i dietetyka	wykłady, ćwiczenia audytoryjne,	30/20	2
Produkcja rolnicza a turystyka	Wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45/20	3
Kwalifikacje przewodnickie	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45/15	3
Podstawy odnowy biologicznej/Odnowa biologiczna w sporcie	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45/30	5
Uproszczone formy księgowości/Przedsięwzięcia gospodarcze w turystyce	wykłady, ćwiczenia laboratoryjne	45/30	5
Marketing w turystyce i rekreacji/Marketing usług	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	40/30	5
Marketing terytorialny/Marka miejsc	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30/25	3
Metody badania rynku turystycznego/Badania marketingowe	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30/21	3
Kształtowanie produktu turystycznego/ Innowacyjne produkty turystyczne	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, terenowe	30/19	3
Zasoby uzdrowiskowe i balneologia/Lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45/21	5
Seminarium dyplomowe	ćwiczenia laboratoryjne	45/27	6
Razem		1070/631	104

Tabela 4.2 Studia stacjonarne i niestacjonarne II stopnia

Nazwa modułu	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Nowoczesne formy krajoznawstwa	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30/28	3
Regiony turystyczne	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, terenowe	60/48	5
Socjologia czasu wolnego	wykłady, ćwiczenia audytoryjne	30/28	3
Prozdrowotny styl życia	wykłady, ćwiczenia audytoryjne	30/14	3
Produkty turystyczne regionu lubelskiego	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, terenowe	35/26	2
GIS w turystyce i rekreacji	ćwiczenia laboratoryjne	15/7	1
Zagrożenia alergiczne w turystyce/ Alergeny w środowisku	wykłady, ćwiczenia audytoryjne	30/14	4
Human resources management	wykłady, ćwiczenia audytoryjne	30/14	4

Agroturystka	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, terenowe	30/21	2
Metodologia badań naukowych	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, terenowe	30/28	2
Turystyka na obszarach chronionych	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30/26	2
Statystyka w turystyce i rekreacji	ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45/28	4
Turystka kulturowa i postindustrialna	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, terenowe	30/26	3
Rachunek ekonomiczny imprez turystycznych	ćwiczenia laboratoryjne	45/28	4
Standardy obsługi klienta w gastronomii	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne, terenowe	30/19	3
Zarządzanie projektami w turystyce	ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45/21	3
Seminarium dyplomowe	Ćwiczenia laboratoryjne	45/27	4
Antropogeniczne zagrożenia biosfery/ Ekofilozofia	wykłady, ćwiczenia audytoryjne	30/14	4
Regionalna gospodarka turystyczna	wykłady, ćwiczenia audytoryjne	30/21	4
Zagraniczne rynki turystyczne	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30/28	4
Nowoczesne trendy w turystyce	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45/21	4
Konkurencyjność przedsiębiorstw, regionów i krajów	wykłady, ćwiczenia audytoryjne	30/21	4
Organizacja żywienia w turystyce i rekreacji	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45/21	4
Trening rekreacyjny	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	30/28	4
Kinezygerontologia	wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne	45/21	4
Razem		875/575	84

Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich/
Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela⁹

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS	Stopień/tytuł, imię i nazwisko nauczyciela akademickiego lub innej osoby
-------------------------	-------------------	---	---------------------	--

⁹ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie, w przypadku, gdy absolwenci ocenianego kierunku uzyskują tytuł zawodowy inżyniera/magistra inżyniera lub w przypadku studiów uwzględniających przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela.

				prowadzącej zajęcia ¹⁰
Nie dotyczy				

Tabela 6. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych¹¹

Tab. 6.1. Studia stacjonarne I stopnia (rok akademicki 2023/2024)

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Przedmiot do wyboru Business geography/ Tourist trail	wykłady	IV	Stacjonarne pierwszego stopnia	angielski	29

Tab. 6.2. Studia niestacjonarne I stopnia (rok akademicki 2023/2024)

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Przedmiot do wyboru Business geography/ Tourist trail	wykłady	IV	Stacjonarne pierwszego stopnia	angielski	Brak naboru

Tab. 6.3 Studia stacjonarne II stopnia (rok akademicki 2023/2024)

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Przedmiot do wyboru Human resources management/	Wykłady/ćwiczenia audytoryjne	I	Stacjonarne drugiego stopnia	angielski	9

¹⁰ Podanie nazwiska osoby prowadzącej nie dotyczy kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna oraz kierunku pedagogika specjalna przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela pedagoga specjalnego.

¹¹ Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie. Jeżeli wszystkie zajęcia prowadzone są w języku obcym należy w tabeli zamieścić jedynie taką informację.

Manager of recreation services					
--------------------------------	--	--	--	--	--

Tab. 6.4. Studia niestacjonarne II stopnia (rok akademicki 2023/2024)

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
Human resources management/ Manager of recreation services	wykłady	I	niestacjonarne pierwszego stopnia	angielski	Brak naboru

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Program studiów dla kierunku studiów, profilu i poziomu opisany zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668 z późn. zm.) oraz § 3-4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.). **Zal_Cz1_02_01 a,b,c,d.**
2. Obsadę zajęć na kierunku, poziomie i profilu w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena. **Zal_Cz2_Z2_01 a,b.**
3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów. **Zal_Cz2_Z2_02 a,b,c,d,e,f.**
4. Charakterystykę nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia lub grupy zajęć wykazane w tabeli 4, tabeli 5 (jeśli dotyczy ocenianego kierunku) oraz opiekunów prac dyplomowych (jeśli dotyczy ocenianego kierunku), a w przypadku kierunku lekarskiego także nauczycieli akademickich oraz inne osoby prowadzące zajęcia z zakresu nauk klinicznych, sporządzoną wg następującego wzoru **Zal_Cz1_01_01.**
5. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku **Zal_Cz1_05_01; Zal_Cz1_05_02; Zal_Cz1_08_05** a także informacja o bibliotece **Zal_Cz1_05_05** i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych **Zal_Cz1_05_04** oraz **Zal_Cz1_05_06.**
6. Wykaz tematów prac dyplomowych uporządkowany według lat, z podziałem na poziomy oraz formy studiów; **Zal_Cz1_03_01** oraz **Zal_Cz1_03_02.**

